13. møde

Torsdag den 5. november 2026 kl. 10.00

Dagsorden

1) 2. behandling af lovforslag nr. L 36:
Forslag til lov om ændring af lov om forskellige forbrugsafgifter, momsloven, ligningsloven og forskellige andre love. (Afskaffelse af kaffeafgiften, indførelse af nulmoms på bøger, indførelse af motions- og musikundervisningsfradrag, forbedring af mulighederne for godtgørelse af visse frivillige, afskaffelse af tillægsboafgiften for arv til søskendes børn, forbedring af mulighederne for at fradrage lønudgifter til udvikling af software, forhøjelse af standardfradrag for dagplejere, forhøjelse af det ekstra beskæftigelsesfradrag til seniorer og udvidelse af perioden til 5 år før pensionsalderen, fritagelse for variabel tinglysningsafgift ved inddragelse af anden eller yderligere fast ejendom i visse eksisterende sampantsætninger og kategorisering af små transformerstationer som driftsmateriel og driftsinventar).
Af skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt).
(Fremsættelse 07.10.2026. 1. behandling 22.10.2026. Betænkning 28.10.2026).

2) 1. behandling af lovforslag nr. L 17:
Forslag til ekspropriationsprocesloven.
Af by-, land- og transportministeren (Signe Munk).
(Fremsættelse 07.10.2026).

3) 1. behandling af lovforslag nr. L 18:
Forslag til lov om ændring af lov om offentlige veje m.v., jernbaneloven og forskellige andre love. (Lempeligere kriterier for borgeres mulighed for fremrykket overtagelse og ekspropriation, konsekvensændringer som følge af ny ekspropriationsproceslov m.v.).
Af by-, land- og transportministeren (Signe Munk).
(Fremsættelse 07.10.2026).

4) 1. behandling af lovforslag nr. L 3:
Forslag til lov om supplerende bestemmelser til forordningen om kunstig intelligens (AI-loven).
Af forsknings-, uddannelses- og digitaliseringsministeren (Christina Egelund).
(Fremsættelse 07.10.2026).

5) 1. behandling af lovforslag nr. L 61:
Forslag til lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.
Af beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen).
(Fremsættelse 08.10.2026).

6) 1. behandling af lovforslag nr. L 62:
Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., lov om aktiv socialpolitik, lov om sygedagpenge, integrationsloven og forskellige andre love. (Konsekvenser som følge af ny lov om en aktiv beskæftigelsesindsats m.v.).
Af beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen).
(Fremsættelse 08.10.2026).

7) 1. behandling af lovforslag nr. L 63:
Forslag til lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik, lov om sygedagpenge, lov om social pension og forskellige andre love. (Reform af beskæftigelsesindsatsen, værdigt sanktionssystem i balance, ny sygedagpengesats, fleksløntilskud fradrages ikke i ægtefællens pension m.v.).
Af beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen).
(Fremsættelse 08.10.2026).

8) 1. behandling af lovforslag nr. L 71:
Forslag til lov om ændring af lov om forsvarets formål, opgaver og organisation m.v. (Forsvarets rådighed over ejendom tilhørende enhver samt fortrolighed i forbindelse med undersøgelser af havarier m.v.).
Af forsvarsministeren (Jeppe Bruus).
(Fremsættelse 08.10.2026).

9) 1. behandling af lovforslag nr. L 72:
Forslag til lov om ændring af lov om Forsvarets Efterretningstjeneste (FE), lov om beskyttelse af whistleblowere og lov om Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne. (Styrkelse af tilsynet med Forsvarets Efterretningstjeneste og bistand fra teleudbydere).
Af forsvarsministeren (Jeppe Bruus).
(Fremsættelse 08.10.2026).

10) 1. behandling af lovforslag nr. L 77:
Forslag til lov om ændring af byggeloven. (Udfasning af byggeskadeforsikringsordningen).
Af børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark).
(Fremsættelse 21.10.2026).

11) 1. behandling af lovforslag nr. L 76:
Forslag til lov om visse udbydere af leasing af motorkøretøjer.
Af skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt).
(Fremsættelse 21.10.2026).

12) 1. behandling af lovforslag nr. L 40:
Forslag til lov om ændring af lov om vejafgift og registreringsafgiftsloven. (Udvidelse af anvendelsesområdet i lov om vejafgift til motorkøretøjer mellem 3,5 og 12 t, mulighed for indretning af vare- og lastbiler med soveplads m.v.).
Af skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt).
(Fremsættelse 07.10.2026).

13) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 10:
Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af reparationsgrænsen for elbiler og fremme af reparation frem for kassation.
Af Hans Kristian Skibby (DD) m.fl.
(Fremsættelse 08.10.2026).

14) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 5:
Forslag til folketingsbeslutning om at bevare momsfritagelse for undervisning i bevægelse, sundhed og trivsel (borgerforslag).
Af Mattias Tesfaye (S), Sigurd Agersnap (SF), Morten Dahlin (V), Alex Ahrendtsen (DF), Ole Birk Olesen (LA), Morten E.G. Brautsch (M), Mette Abildgaard (KF), Peder Hvelplund (EL), Jens Henrik Thulesen Dahl (DD), Steffen Holme Helledie (RV), Anna Bjerre (ALT), Lars Boje Mathiesen (BP), Naaja H. Nathanielsen (IA), Anna Falkenberg (SP) og Emilie Schytte (UFG).
(Fremsættelse 08.10.2026).

Kl. 10:00

Meddelelser fra formanden

Formanden (Henrik Frandsen):
Mødet er åbnet.

I dag er der fremsat følgende forslag:

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):

Lovforslag nr. L 84 (Forslag til lov om ændring af lov om social service og ligningsloven. (Videreførelse af det økonomiske tilskud til husleje til de mest udsatte borgere)).

Lovforslag nr. L 85 (Forslag til lov om ændring af lov om boligforhold. (Ændring af fastsættelse af beboermaksimum og skærpelse af bødestørrelse for overskridelsen af bopælspligt)).

Lovforslag nr. L 86 (Forslag til lov om ændring af lov om almene boliger m.v. og lov om friplejeboliger. (Anvendelse af Landsbyggefondens midler samt størrelse af grundkapital for almene boliger og kapitalindskud for friplejeboliger i 2027)).

Sundhedsministeren (Ida Auken):

Lovforslag nr. L 87 (Forslag til lov om ændring af sundhedsloven og lov om klage- og erstatningsadgang inden for sundhedsvæsenet. (Kronikerpakker, frit valg og befordring til sundheds- og omsorgspladser m.v.)).

Undervisningsministeren (Magnus Heunicke):

Lovforslag nr. L 88 (Forslag til lov om ændring af lov om de gymnasiale uddannelser. (Indførelse af mundtlig eksamination for den større skriftlige opgave i den 2-årige uddannelse til hf-eksamen og i den højere forberedelseseksamen sammenstykket af hf-enkeltfag)).

Socialministeren (Monika Rubin):

Lovforslag nr. L 89 (Forslag til lov om ændring af lov om socialtilsyn og forskellige andre love. (Styrket indsats mod snyd og svigt på sociale tilbud, afskaffelse af ikke-godkendte tilbud m.v.)).

Lovforslag nr. L 90 (Forslag til lov om ændring af lov om ændring af adoptionsloven. (Yderligere udskydelse af solnedgangsklausul)).

Klima-, energi- og forsyningsministeren (Samira Nawa):

Lovforslag nr. L 91 (Forslag til lov om ændring af lov om anvendelse af Danmarks undergrund. (Supplerende bestemmelse om straf for manglende efterlevelse af krav om CO2-injektionskapacitet efter forordning om fastlæggelse af en ramme for foranstaltninger til styrkelse Europas økosystem fremstilling nettonulteknologiprodukter og om ændring af forordning (EU) 2018/1724)).

Lovforslag nr. L 92 (Forslag til lov om ændring af lov om ændring af lov om betalingsregler for spildevandsforsyningsselskaber m.v., lov om miljøbeskyttelse, vandsektorloven, lov om vandløb og lov om vandforsyning m.v. (Forlængelse af overgangsperiode for klimatilpasningsprojekter for tag- og overfladevand)).

Lovforslag nr. L 93 (Forslag til lov om ændring af lov om miljøbeskyttelse. (Maksimalt omkostningsniveau for kommunalbestyrelsens indsamling af emballageaffald og kommunalbestyrelsens fordeling af visse omkostninger over en bestemt periode m.v.)).

Forsvarsministeren (Jeppe Bruus):

Lovforslag nr. L 94 (Forslag til lov om arbejdsskadesikring for udsendt personel på statens område m.v.).

Lovforslag nr. L 95 (Forslag til lov om ændring af lov om forsvarets formål, opgaver og organisation m.v., lov om radiofrekvenser og lov om radioudstyr og elektromagnetiske forhold. (Forsvarets detektion, identifikation og sporing af ubemandede fartøjer)).

Pernille Vermund (LA) m.fl.:

Beslutningsforslag nr. B 45 (Forslag til folketingsbeslutning om at erstatte den nuværende 24-årsregel med en differentieret aldersgrænse for ægtefællesammenføring).

Forslagene kan findes på www.folketingstidende.dk.

Det første punkt på dagsordenen er:
1) 2. behandling af lovforslag nr. L 36:
Forslag til lov om ændring af lov om forskellige forbrugsafgifter, momsloven, ligningsloven og forskellige andre love. (Afskaffelse af kaffeafgiften, indførelse af nulmoms på bøger, indførelse af motions- og musikundervisningsfradrag, forbedring af mulighederne for godtgørelse af visse frivillige, afskaffelse af tillægsboafgiften for arv til søskendes børn, forbedring af mulighederne for at fradrage lønudgifter til udvikling af software, forhøjelse af standardfradrag for dagplejere, forhøjelse af det ekstra beskæftigelsesfradrag til seniorer og udvidelse af perioden til 5 år før pensionsalderen, fritagelse for variabel tinglysningsafgift ved inddragelse af anden eller yderligere fast ejendom i visse

eksisterende sampantsætninger og kategorisering af små transformerstationer som driftsmateriel og driftsinventar).
Af skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt).
(Fremsættelse 07.10.2026. 1. behandling 22.10.2026. Betænkning 28.10.2026).

Kl. 10:02

Forhandling

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er stillet ændringsforslag.
Ønsker nogen at udtale sig?
Det er ikke tilfældet. Så er forhandlingen sluttet, og vi går til afstemning.

Kl. 10:02

Afstemning

Formanden (Henrik Frandsen):
Jeg betragter ændringsforslag nr. 1 om deling af lovforslaget i to lovforslag, stillet af skatte- og vækstministeren og tiltrådt af udvalget, som vedtaget.

[A. Forslag til lov om ændring af lov om forskellige forbrugsafgifter, ligningsloven og forskellige andre love. (Afskaffelse af kaffeafgiften, indførelse af motions- og musikundervisningsfradrag, forbedring af mulighederne for godtgørelse til visse frivillige, afskaffelse af tillægsboafgiften for arv til søskendes børn, forbedring af mulighederne for at fradrage lønudgifter til udvikling af software, forhøjelse af standardfradrag for dagplejere, forhøjelse af det ekstra beskæftigelsesfradrag til seniorer og udvidelse af perioden for fradraget til 5 år før pensionsalderen, fritagelse for variabel tinglysningsafgift ved inddragelse af anden eller yderligere fast ejendom i visse eksisterende sampantsætninger og kategorisering af små transformerstationer som driftsmateriel og driftsinventar).

B. Forslag til lov om ændring af momsloven. (Indførelse af nulmoms på bøger).]

Delingen af lovforslaget i to lovforslag er vedtaget.

Vi stemmer først om det under A nævnte lovforslag.

Jeg betragter ændringsforslag nr. 2-9, stillet af skatte- og vækstministeren og tiltrådt af udvalget, som vedtaget.
De er vedtaget.

Vi stemmer nu om det under B nævnte lovforslag.

Jeg betragter ændringsforslag nr. 10, stillet af skatte- og vækstministeren og tiltrådt af udvalget, som vedtaget.
Det er vedtaget.

Jeg foreslår, at lovforslagene går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.
Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:
2) 1. behandling af lovforslag nr. L 17:
Forslag til ekspropriationsprocesloven.
Af by-, land- og transportministeren (Signe Munk).
(Fremsættelse 07.10.2026).
Sammen med dette punkt foretages:
3) 1. behandling af lovforslag nr. L 18:
Forslag til lov om ændring af lov om offentlige veje m.v., jernbaneloven og forskellige andre love. (Lempeligere kriterier for borgeres mulighed for fremrykket overtagelse og ekspropriation, konsekvensændringer som følge af ny ekspropriationsproceslov m.v.).
Af by-, land- og transportministeren (Signe Munk).
(Fremsættelse 07.10.2026).

Kl. 10:03

Forhandling

Formanden (Henrik Frandsen):
Forhandlingen er åbnet. Den første, der får ordet, er hr. Bjørn Brandenborg fra Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 10:04

(Ordfører)
Bjørn Brandenborg (S):
Tak for det, hr. formand. Vi har jo behandlet forslagene her før. De blev førstebehandlet i februar med bred opbakning, men bortfaldt som følge af folketingsvalget i marts. Derfor har regeringen nu genfremsat dem.

Når vi bygger nye veje og jernbaner, skaber vi bedre forbindelser, men vi må ikke glemme de mennesker, der bliver berørt undervejs. For dem handler en ny vej eller jernbane ikke bare om streger på et kort. Det kan handle om deres hjem, økonomi og fremtid, og derfor skal vi selvfølgelig kunne udvikle vores infrastruktur, men samtidig behandle de berørte borgere ordentligt. Det er netop formålet med de her to lovforslag.

Med L 18 styrker vi borgernes rettigheder, når staten anlægger veje og jernbaner. Vi gør det lettere at få staten til at overtage hele ens ejendom, hvis den bliver særlig hårdt ramt af et projekt. I dag skal man i visse tilfælde også kunne dokumentere sygdom, høj alder eller problemer med at sælge sin bolig. Det krav bliver fjernet. Det afgørende skal være, hvor hårdt ejendom bliver ramt. Samtidig begrænser vi myndighedernes mulighed for at klage over afgørelser om overtagelser, så borgerne ikke unødigt skal trækkes gennem lange sagsforløb.

Med L 17 gør ved selve ekspropriationsprocessen enklere. Vi samler reglerne i én lov og erstatter de nuværende klageinstanser med to nye nævn, et for Jylland og et for øerne. Det skal sikre mere ensartede afgørelser og en hurtigere behandling af erstatningssager, samtidig med at vi bevarer den lokale forankring.

Grundlæggende handler lovpakken om ordentlighed og retssikkerhed. Vi skal kunne bygge den infrastruktur, Danmark har brug for, men når staten griber ind i menneskers liv, skal vi også kunne tage ansvar for konsekvenserne. Det er det, vi gør med de her lovforslag. Socialdemokratiet støtter dem. Tak for ordet.

Kl. 10:06

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har ønsket korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Bjørn Brandenborg og går videre med den næste ordfører i rækken, fru Vivi Nør Jacobsen, Socialistisk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 10:06

(Ordfører)
Vivi Nør Jacobsen (SF):
Tak for ordet. Når vi folkevalgte taler om ekspropriation, handler det om paragraffer og procedurer og papirarbejde. Men når en ekspropriation sker, handler det om mennesker og familier. På Albertslundvej bor der en sammenbragt familie med tre sammenbragte børn, en hund og en kat, og de tager imod, når familiens tre voksne børn kommer forbi. Huset og haven er rammen om oplevelser og minder, og ja, familien er min. Men min familie er ikke så forskellig fra alle andre, og derfor handler ekspropriationer om mennesker, der har skabt minder, opbygget et liv og knyttet sig til et lokalområde. Pludselig får de besked om, at de skal afgive hele eller dele af deres ejendom, fordi der skal anlægges en vej eller en jernbane. Det er et stort indgreb i menneskers liv, men det er også nogle gange nødvendigt, for at vi kan udvikle vores fælles samfund. Derfor har vi et særligt ansvar for at sikre, at det sker på en ordentlig og retfærdig måde.

For os i SF har det været helt afgørende, at retssikkerheden for borgerne kommer i centrum. Derfor er det her en rigtig god sag. Med de to lovforslag bliver borgernes behov og retssikkerhed nemlig styrket. Med L 17 samler vi reglerne for ekspropriation i én lov, og vi skaber et mere ensartet system, forenkler sagsbehandlingen og ændrer på klagestrukturen. Det er slet og ret fornuftigt.

Med L 18 tager vi endnu et vigtigt skridt for de borgere, der så bliver berørt af større infrastrukturprojekter. Forestil dig at bo i et hus, hvor du ved at der om nogle år skal anlægges en motorvej lige uden for vinduet. Du ved, det kommer til at påvirke dig og din families hverdag. Måske bliver huset også sværere at få solgt, og måske har du allerede nu svært ved at se en fremtid i det, der ellers skulle have været dit hjem i mange år. Man kan ikke rigtig komme videre, og det er en urimelig situation at stå i. Det er derfor positivt, at vi med L 18 gør det nemmere for de borgere, der bliver berørt, at få deres ejendom overtaget tidligere.

For SF handler det om at udvikle vores fælles infrastruktur, samtidig med at vi værner om den enkelte borger og familie, som oplever at komme i klemme. Vi *skal* kunne anlægge nye jernbaner, og vi *skal* forbedre vores vej og skabe bedre forbindelser på tværs af landet, men det skal også ske i respekt for mennesker, der bliver berørt. Når vi som samfund træffer beslutninger, der griber ind i menneskers liv, følger det ansvar med her hos os. Derfor kan SF med de her to lovforslag se fremad, og vi støtter selvfølgelig forslagene. Tak for ordet.

Kl. 10:09

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har trykket sig ind for korte bemærkninger, så vi siger tak til fru Vivi Nør Jacobsen og går videre med den næste ordfører i rækken, hr. Peter Juel-Jensen fra Venstre. Værsgo.

Kl. 10:09

(Ordfører)
Peter Juel-Jensen (V):
Tak for det, formand. Som borger i det her land kan man komme ud for, at samfundet gerne vil overtage ens jord eller ens hus, og det er noget af det mest indgribende, det offentlige kan gøre over for en borger. Det kan være huset, man har boet i i over 30 år, eller marken, som familien har drevet og levet af i generationer. Samtidig har vi brug for et samfund, hvor vi kan udvikle os. Der skal bygges veje, der skal etableres jernbaner, og der skal konstrueres energianlæg. Det er derfor afgørende, at processen er klar og retfærdig, og at de borgere, der bliver berørt, bliver ordentligt behandlet hele vejen igennem.

For Venstre er det her en vigtig dagsorden. I 2021 fremsatte vi beslutningsforslag B 31 om styrket retssikkerhed ved ekspropriation. Vi ønskede at samle og forenkle reglerne, så borgerne står stærkere, når det offentlige vil overtage deres ejendom. Et bredt flertal i Retsudvalget bakkede op om den retning med L 17 og L 18. Der tager vi nu skridtet videre i det arbejde, og det er vi umådelig glade for i Venstre.

Kære venner, det er derfor, det hedder det lange seje træk. Og jeg kunne godt have ondt af, at hr. Thomas Danielsen, transportminister i den tidligere regering, ikke som minister kom til at stå på mål for det her forslag, for det er i den grad ham, der har båret det her frem. Men sådan blev det ikke, desværre.

I dag findes reglerne om ekspropriationsprocessen i flere forskellige love. Bl.a. er der regler i den gældende ekspropriationslov og i vejlovens kapitel 10. Med L 17 samles reglerne i en ny lov, og det giver en mere sammenhængende lovgivning og et bedre overblik over reglerne. Med en samlet lov bliver det lettere for borgerne at finde ud af, hvilke rettigheder man har, og ikke mindst bliver det nemmere at finde ud af, hvordan man som borger er stillet.

En anden vigtig ændring er klagesystemet. I dag er klagesystemet fordelt på tre statslige taksationskommissioner og syv kommunale overtaksationskommissioner. Fremover samles alt dette i to nye taksationsnævn. Det skal bidrage til en mere ensartet erstatningsudbetaling på tværs af landet og ikke mindst kortere sagsbehandlingstider. Det må aldrig være postnummeret, der er bestemmende for, hvad man får i erstatning, og alle kan kun have en interesse i, at disse sager behandles hurtigt.
Samtidig bevares den lokale forankring, fordi kommunerne fortsat får en rolle i udpegningen af medlemmerne til nævnene. Og selv om formanden får mulighed for at afgøre mindre og rent juridiske sager alene, skal ekspropriationen og erstatningens størrelse fortsat afgøres af hele nævnet. Det er en balance, vi værdsætter.

L 18 supplerer med bedre beskyttelse af borgerne, der bor tæt på planlagte veje eller jernbaner. Nogle risikerer i årevis at være fanget i en ejendom, der kan være svær at sælge, mens de venter på, at staten tager sig sammen til at overtage den. Fremadrettet bliver det lettere for borgerne at få deres ejendom overtaget før de ordinære ekspropriationer, når de bliver ramt i et særlig indgribende statsligt vej- eller baneprojekt. Der bliver også taget større hensyn til gener for beboelsen og det samlede værditab, når det skal vurderes, hvorvidt ejendommen skal overtages.

På samme tid bliver det sværere for myndigheder at anke afgørelser om fremrykket overdragelse, der er gået borgerens vej. Det kræver fremover ministerens godkendelse, og det kan endda være meget svært for den enkelte familie at finde samme ressourcer, som staten Danmark kan. Derfor er dette en god løsning.

I vores øjne er dette et vigtigt skridt mod en bedre beskyttelse af borgere, der oplever konsekvenser ved store anlægsprojekter helt tæt på deres hjem. Der er dog stadig væk spørgsmål, som vi gerne vil have svar på under udvalgsbehandlingen. Det vil jeg ikke trætte jer med nu og her. Det vil vi tage mellem anden- og tredjebehandlingen. Men der skal ikke være tvivl om, at for Venstre er det afgørende, at reglerne bliver mere enkle, og at sagerne bliver behandlet hurtigere og mere ens, samt at borgerne altid vil kunne føle sig ordentligt behandlet. Med de bemærkninger vil jeg gerne meddele, at Venstre støtter begge lovforslag.

Kl. 10:14

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har indtegnet sig for korte bemærkninger, så vi går videre til den næste ordfører i rækken, hr. Michael Nedersøe, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 10:14

(Ordfører)
Michael Nedersøe (DF):
Tak, formand. I Dansk Folkeparti mener vi, at den private ejendomsret er helt grundlæggende. Når staten eller kommunerne har behov for at ekspropriere borgernes ejendomme, skal det ske på en ordentlig og retfærdig måde. Derfor ser vi også positivt på dette lovforslag, som samler og forenkler reglerne for ekspropriation. Det skal være lettere for borgerne at gennemskue processen og forstå deres rettigheder. Derfor ser vi også positivt på, at klagesystemet bliver mere ensartet. Men for Dansk Folkeparti er det helt afgørende, at borgere, der er så uheldige at blive eksproprieret, bliver kompenseret ordentligt.

For mange mennesker er hjemmet ikke blot fire vægge og et tag. Det er deres livsinvestering og måske den største investering, de nogen sinde har foretaget. Derfor skal vi også undgå, at borgere kommer økonomisk i klemme og risikerer at miste værdien af deres livsinvestering, fordi det offentlige gennemfører anlægsprojekter. Vi har enkelte bemærkninger til selve forslaget.

Danske Advokater har bl.a. efterlyst tydelige kriterier for, hvornår en ejendom er særligt indgribende berørt, og rejst spørgsmål om, hvilke afgørelser en kommissionsformand skulle kunne træffe. Derfor forbeholder Dansk Folkeparti sig at tage stilling efter udvalgsbehandlingen.

Kl. 10:15

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har indtegnet sig for korte bemærkninger, så vi siger tak til hr. Michael Nedersøe og går videre med den næste ordfører i rækken, hr. Jens Meilvang, Liberal Alliance.

Kl. 10:16

(Ordfører)
Jens Meilvang (LA):
Tak til formanden og tak for ordet. I Liberal Alliance står vi vagt om den private ejendomsret. Når det offentlige eksproprierer, er det et alvorligt indgreb i borgernes liv. Derfor skal reglerne være klare, og retssikkerheden skal være i orden. Med L 17 samler vi reglerne om ekspropriationsprocessen i én lov, og klagestrukturen forenkles. Det skal gøre processen mere overskuelig og sikre en mere ensartet behandling. Samtidig giver vi med L 18 bedre mulighed for at fremrykke overtagelsen af ejendomme, der berøres af vej- og jernbaneprojekter. Det er vigtigt for borgerne, der ellers risikerer at sidde fast i en bolig, de ikke kan sælge. Vi støtter enklere regler og en stærkere beskyttelse af borgerne, og derfor stemmer Liberal Alliance ja til begge lovforslag. Tak for ordet.

Kl. 10:16

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har indtegnet sig for korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Jens Meilvang og går videre med den næste ordfører i rækken, hr. Morten E. G. Brautsch, Moderaterne. Værsgo.

Kl. 10:17

(Ordfører)
Morten E.G. Brautsch (M):
Tak for ordet, formand. Når vi bygger nye veje, jernbaner og anden vigtig infrastruktur, kan det jo være nødvendigt at ekspropriere jord eller ejendom. Også det havde allerede vores grundlovsfædre jo blik for, og derfor skal vi også have nogle regler, som tager højde for den situation, og som er rimelige i forhold til de helt berettigede forventninger, en borger kan have til, når staten og andre har brug for at gribe ind og ekspropriere.

Det kan være en familie, der har boet i deres hjem i mange år, en landmand, hvis jord har været i familiens eje gennem generationer, eller en virksomhed, der pludselig bliver berørt af et stort anlægsprojekt. For dem handler det jo ikke bare om paragraffer, myndigheder og erstatningsbeløb. Det handler også om deres hjem, deres hverdag og deres fremtid.

Derfor er det jo afgørende, at vi har et system, der både er gennemskueligt, retfærdigt og til at forstå. Med det her lovforslag samler vi reglerne for ekspropriationsprocessen, og vi forenkler klagesystemet og arbejder for en mere ensartet behandling af erstatningssagerne på tværs af landet. For det er vigtigt, at man i hele landet kan have tillid til, at ens sag bliver behandlet efter de samme grundlæggende retfærdige principper.

For Moderaterne er det afgørende, at vi både kan udvikle vores infrastruktur og skabe fremdrift i de nødvendige projekter, men fremdrift må jo aldrig betyde, at vi glemmer de mennesker, der bliver berørt undervejs. Vi skal kunne gennemføre projekterne effektivt, og så skal vi sikre borgernes retssikkerhed. Den balance og det system er det, som de her to lovforslag beskæftiger sig med. Det er vigtigt, at vi fremadrettet også er opmærksomme på, at afgørelser bliver forståelige og kommer til at kunne blive udført i praksis. Med de bemærkninger støtter Moderaterne både lovforslag L 17 og L 18. Tak for ordet.

Kl. 10:19

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ingen, der har ønsket korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Morten E.G. Brautsch, og nu laver vi lidt om i ordførerrækkefølgen. Det er aftalt med de pågældende ordførere, så den næste ordfører i rækken bliver hr. Hans Kristian Skibby fra Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 10:19

(Ordfører)
Hans Kristian Skibby (DD):
Tak, hr. formand. Hvis man kigger på de to love, som transportministeren har fremsat til behandling her i Folketinget i dag, så er det et par lovinitiativer, som i hvert fald på papiret ser rigtig fornuftige ud. Vi får en styrket retssikkerhed i forbindelse med eksproprieringer. Det er i hvert fald det helt klare hovedformål med at gøre den samlede styring af de her områder til en stor, ny hovedlov, hvor man inkorporerer alle de elementer, der indtil nu har været.

Der er tre statslige taksationskommissioner, og der er syv kommunale overtaksationskommissioner, og dem sammenlægger man nu til to nye taksationsklagenævn. Jeg har selv for mange år siden været overtaksationskommissær. Jeg vil sige, at det jo er noget, der lyder til at have en rigtig høj lønramme, men lad mig så bare sige, at det havde det bestemt ikke. Men det er den måde, som de lokale skærmydsler bliver afgjort på alle de steder, hvor der er private lodsejere, som kommer juridisk i klemme i forhold til almenvellets interesser. Det gælder i forhold til energianlæg, batterianlæg, veje og jernbaneprojekter osv.

Derfor er det jo også vigtigt, at vi er på et grundlag, som gør, at grundloven ikke bliver trådt under fode. Det er vigtigt, at man viser så meget skyldigt hensyn, der overhovedet er muligt i forhold til den private lodsejer; at man ikke går på kompromis med høringsfrister og sagsbehandlingen, i forhold til at folk bliver korrekt vurderet og også får den kompensation, der skal til; og at de samlet set får det hele gennemført inden for det, der hedder en rimelig tidshorisont. Allerede med de to sidste delelementer er der efter Danmarksdemokraternes opfattelse desværre eksempler på, at man ikke tilgodeser det lokale bærende element i forhold til at sikre borgerne velerhvervede rettigheder, som ellers burde være der.

Derfor er det jo godt, at vi med de her lovforslag prøver at gøre det hele bedre, men det ændrer ikke på, at vi ikke må lave en model

– og det er derfor, jeg håber, at transportministeren i hvert fald vil have det for øje, når man nu skal lave en evaluering af det – hvor det går ud over informationsniveauet over for private lodsejere, hvor det går ud over de økonomiske beregninger, og hvor det i særdeleshed går ud over sagsbehandlingstiden af det. Men på den baggrund kan Danmarksdemokraterne støtte de to lovforslag.

Kl. 10:22

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har indtegnet sig for korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Hans Kristian Skibby og går videre til den næste ordfører i rækken, fru Mai Mercado, Det Konservative Folkeparti. Værsgo.

Kl. 10:22

(Ordfører)
Mai Mercado (KF):
Tak, formand. Jeg tror, vi alle som folketingsmedlemmer har prøvet at få mails fra frustrerede borgere, som står i en svær situation med en ejendom, der skal eksproprieres, og som både har oplevet et system, der er tungt at danse med, hvor det tager ekstremt lang tid, og som også har været svært at gennemskue.

Det er indgribende at ekspropriere. Det er faktisk et af de mest indgribende værktøjer, som staten kan bruge over for borgerne, og derfor skal ekspropriation i relation til statslige infrastrukturprojekter, herunder vej- og jernbaneprojekter, være omfattet af gennemskuelige og ordentlige processer. For systemet er til for borgeren og ikke omvendt, og der er for mange, som i mødet med det offentlige oplever, at de skal bruge mange ressourcer i et indviklet system.

Derfor skal reglerne være tydelige og forudsigelige, og der skal være en høj grad af retssikkerhed. I dag er reglerne spredt i forskellige lovgivninger, hvilket gør det uoverskueligt for både myndigheder og borgere, og samtidig kan der gå meget lang tid fra lanceringen af planerne til de gennemførte ekspropriationer. I den mellemliggende periode bliver ejendommene nærmest usælgelige.

Med de to lovforslag, der bliver sambehandlet, skabes der en bedre beskyttelse af de borgere, fordi det foreslås, at man lemper kriterierne for fremrykket overtagelse i forbindelse med statslige vej- og jernbaneprojekter. Lovforslaget indeholder også en begrænsning af myndighedernes mulighed for at påklage en afgørelse om fremrykket overtagelse, som altså er til fordel for ejeren af huset. Sluttelig samles reglerne om ekspropriationsprocessen i én lov, og en ny, forenklet klagestruktur bliver nu vedtaget for på den måde at skabe mere ensartethed og mere smidighed i klagesagsbehandlingen.

Vi forbedrer kort sagt rettighederne for de personer, hvis ejendom kan komme i vejen for fremtidige infrastrukturprojekter, så de ikke bliver stavnsbundet til en usælgelig bolig, og som konservative hilser vi altid forbedringer af retssikkerheden velkommen. Det er også en reform, som har været efterspurgt længe, og Venstre fremsatte jo også et beslutningsforslag, som er forløberen for lovforslagene. Der er også eksperter, som har peget på behovet for et mere enkelt og ensartet system, og lovforslagene følger også op på anbefalingerne fra Ekspropriationsudvalget.

Ekspropriation skal altid være sidste udvej, men når det er nødvendigt i forbindelse med store infrastrukturprojekter, skal borgerne kunne stole på, at processen er fair, at erstatningen er rimelig, og at klagesystemet fungerer, og derfor bakker vi op om de to lovforslag.

Kl. 10:24

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har ønsket korte bemærkninger. Vi siger tak til fru Mai Mercado og går videre til den næste ordfører, hr. Christoffer Emil Jexen, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 10:25

(Ordfører)
Christoffer Emil Jexen (EL):
Tak for ordet, formand. Når vi bygger nye veje og jernbaner, kan det være nødvendigt at ekspropriere, og det påvirker helt almindelige mennesker – mennesker, der måske har boet i deres hjem i mange år, og som pludselig står over for at skulle flytte, afgive en del af deres ejendom eller leve med betydelige gener fra et nyt anlægsprojekt. Derfor er det også helt afgørende, at vi har klare regler på det her område, og at borgernes retssikkerhed er i orden.

Med L 17 samler vi reglerne om ekspropriation i én lov og forenkler klagesystemet. Det gør reglerne mere overskuelige, og med L 18 bliver der bedre mulighed for at få sin ejendom overtaget, hvis f.eks. støjgener, vibrationer eller værditab fra et statsligt vej- eller jernbaneprojekt påvirker ejendommen særlig indgribende. Vi støtter forslagene i Enhedslisten. Tak for ordet.

Kl. 10:26

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Christoffer Emil Jexen og går videre til den næste ordfører, som er hr. Philip Vivet fra Radikale Venstre. Værsgo.

Kl. 10:26

(Ordfører)
Philip Vivet (RV):
Tak for det. For Radikale Venstre er det også helt afgørende, at vi kan bygge den infrastruktur, der er brug for for at binde Danmark bedre sammen, men at vi samtidig tager mest muligt hensyn til de borgere, der bliver berørt af det. Ekspropriation er jo et af de mest indgribende værktøjer, vi som samfund har. Når staten kan kræve privat ejendom afstået af hensyn til fællesskabet, er det vigtigt, at retssikkerheden er i orden. Det skal være tydeligt for borgerne, hvilke regler der gælder. Processerne skal være gennemskuelige, og mennesker, der bliver ramt af store infrastrukturprojekter, skal behandles ordentligt. Og det er jo netop det, vi forsøger at opnå i højere grad med disse to lovforslag.

Med L 17 samler vi reglerne om ekspropriationsprocessen i én lov og forenkler klageprocessen. Det gør systemet mere enkelt, mere overskueligt og mere ensartet for både borgere og myndigheder. Samtidig samler vi klagebehandlingen i færre nævn for at få en mere ensartet praksis og en mere effektiv behandling af sagerne. For borgerne vil det betyde større forudsigelighed og mindre risiko for, at sagerne trækker unødigt ud.

Med L 18 styrker vi samtidig rettighederne for de borgere og virksomheder, der bliver særlig hårdt ramt af statslige vej- og jernbaneprojekter. For når et nyt projekt skaber usikkerhed om ens hjem, ens virksomhed og ens fremtid, skal fokus være på de reelle konsekvenser for den enkelte og ikke på, om man kan navigere rundt i unødig stive krav og bureaukratiske barrierer.

Nu gør vi det lettere at få vurderet, om staten skal overtage en ejendom, når belastningen fra et projekt bliver særlig stor, og det skal i højere grad være afgørende, hvordan projektet påvirker den enkelte ejendom og dens værdi, og ikke, om man kan dokumentere en lang række andre forhold.

De her lovforslag kan hurtigt lyde meget tekniske, men i virkeligheden handler de om de mennesker, der bliver særlig berørt, når vores samfund bygger ny infrastruktur. Derfor er vi i Radikale Venstre glade for, at lovforslagene både gør reglerne enklere at forstå og styrker retssikkerheden for borgerne, og på den baggrund støtter Radikale Venstre lovforslagene.

Kl. 10:28

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har indtegnet sig til korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Philip Vivet og går videre med den næste ordfører i rækken. Hr. Lars Boje Mathiesen, Borgernes Parti. Værsgo.

Kl. 10:28

(Ordfører)
Lars Boje Mathiesen (BP):
Tak, formand. Der må være en fortalelse fra nogle af ordførerne i Folketingssalen i dag, for de sagde »når vi skal anlægge nye jernbaner«, og det er der jo ingen grund til. Vi har rigeligt med jernbaner; vi skal ikke have flere jernbaner i Danmark. Det er den forkerte vej at gå. Så der må være en lille fortalelse dér.

Grundlæggende er det et fint lovforslag, som vi godt kan støtte i Borgernes Parti. Det samler nogle ting, og det gør nogle ting mindre administrativt bøvlede. Dog vil jeg godt lige rette to ting. Der er en lille usikkerhed, synes jeg, i den måde, det bliver beskrevet på, i forhold til hvor meget af folks grunde der skal være i risiko for at blive eksproprieret, før man kan få det hele godtgjort. Jeg synes stadig væk, der lidt er nogle uklarheder. Jeg forstår godt, at der skal være et vist rum og en vis plads til at arbejde, men jeg synes, der er nogle ting dér, der står lidt usikkert. Og så så jeg jo personligt også gerne, og vi så gerne i Borgernes Parti, at man gik endnu længere i det her, når vi snakker ekspropriationer, så borgerne blev stillet lidt bedre rettighedsmæssigt. Det kunne man jo gøre ved at sige, at hvis der er en del af grunden, som bliver eksproprieret, har du ret til at få det hele eksproprieret. Jeg synes godt, man kunne være gået længere i det her. Men det er et skridt i den rigtige retning; det anerkender vi til fulde. Jeg havde håbet, man var gået længere.

Det her handler jo om ekspropriation, hvor staten overtager folks grunde, men når vi nu har det oppe, og det er så sjældent, vi snakker om ekspropriation, synes jeg måske også lige, vi skulle nævne, at det også er nogle gange, det går den anden vej. Det gør det jo oftest ude i kommunerne, og det synes jeg vi har en særskilt forpligtelse til måske at have lidt mere fokus på herinde i Folketinget. For som jeg ser det, er der en del kommuner, som bruger det her med at flytte veje fra at være kommunalt drevne veje til at skulle være private veje for at mindske deres udgifter på f.eks. teknik- og miljøområdet. Det synes jeg er en forkert udvikling at man gør. Der er en lang række borgere, som på den måde bliver tvunget til at overtage udgifterne fra en kommunes vedligeholdelse af veje, uden at de selv har bedt om det, og det synes jeg er et særskilt problem. Så lad os prøve at rejse det også på et tidspunkt. Tak.

Kl. 10:30

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har ønsket ordet for en kort bemærkning, og vi siger tak til hr. Lars Boje Mathiesen. Dermed er rækken af ordførere afsluttet, og jeg giver ordet til by-, land- og transportministeren. Værsgo.

Kl. 10:30

By-, land- og transportministeren (Karina Lorentzen Dehnhardt):
Tak for det. Tak til ordførerne for den positive modtagelse af lovpakken, og der går jo heller ikke nogen skår af mig som minister ved at sige tak til Venstre. Der er ingen tvivl om, at de har løbet med faklen på det her område, først i form af deres beslutningsforslag og senere ved deres tidligere minister her. Lovforslaget fik jo også bred opbakning ved førstebehandlingen den 19. februar 2026, hvor den tidligere transportminister stod her, hvor jeg står nu, men det bortfaldt jo som bekendt ved folketingsvalget i marts. Jeg har jo genfremsat lovforslagene, fordi det giver rigtig god mening at gøre reglerne for ekspropriationsprocessen enklere og myndighedernes arbejde mere effektivt, men først og fremmest fordi borgernes retssikkerhed skal stå stærkere, når staten anlægger veje og jernbaner.

Når veje og jernbaner skaber forbindelser og muligheder for hele samfundet, må vi ikke glemme dem, der bor der, hvor projekterne skal gennemføres. For dem handler en linjeføring jo ikke kun om streger på et kort; det kan skabe usikkerhed om hjemmet, om økonomien og fremtiden. Det har jeg og flere ordførere også fået henvendelser om fra berørte borgere. Vi skal selvfølgelig kunne bygge den infrastruktur, som Danmark har brug for, men vi skal samtidig tage ansvar for konsekvenserne af vores beslutninger. Borgerne skal ikke efterlades i uvished uden en reel mulighed for at komme videre, og det er netop det, den her lovpakke gør noget ved. Den samler en reglerne om ekspropriationsprocesloven i én ny lov, som skal gælde i både kommunalt og statsligt regi, uanset hvad der eksproprieres til, og på mit eget område skal den styrke beskyttelsen af de borgere, der bliver særlig berørt af statslige vej- og jernbaneprojekter. Det er en balanceret løsning, vi præsenterer. Den viderefører det, der fungerer, og ændrer det, der burde fungere bedre for borgere og virksomheder.

Med lovforslaget L 18 foreslår vi at lempe betingelserne for, hvornår en ejer kan få staten til at overtage hele ejendommen i forbindelse med anlæg af et statsligt vej- eller jernbaneprojekt. Det gælder selvfølgelig kun, hvis ejeren selv ønsker det, og det gælder både under en almindelig ekspropriation og ved fremrykket overtagelse, altså en overtagelse, som finder sted, før de almindelige ekspropriationer gennemføres. I dag kan en ejer kun kræve hele ejendommen overtaget ved almindelig ekspropriation, hvis det, der er tilbage, er blevet så lille eller så forandret, at det er vanskeligt at bruge det på en fornuftig måde. Ved fremrykket overtagelse er der i dag flere krav: Ejendommen skal for det første være særlig indgribende berørt af projektet, og ejeren skal samtidig stå i en særlig situation, f.eks. på grund af sygdom eller høj alder, og ejendommen skal ikke kunne sælges i almindelig handel. Derudover skal By-, Land- og Transportministeriet vurdere, om projektet faktisk ender med at blive til noget, altså om det har den fornødne fasthed, som det er formuleret.

Med lovforslaget gør vi op med den ophobning af betingelser. Borgeres og virksomheders ret til at kræve total ekspropriation eller fremrykket overtagelse af deres ejendom skal afhænge af ét afgørende spørgsmål: Bliver ejendommen særlig indgribende berørt? Og den vurdering skal være reel. Vi skal jo ikke kun se på, hvor mange kvadratmeter et anlægsprojekt kræver at borgeren eller virksomheden afstår; vi skal i større omfang end i dag også se på de gener, projektet medfører. Det kan være støj eller de væsentlige værditab, der måtte opstå for ejendommen, og ved fremrykket overtagelse fjerner vi også kravene om dokumentation for særlige forhold og for, at ejendomme ikke kan sælges i almindelig handel. Borgernes mulighed skal kort sagt ikke afhænge af, om de også kan dokumentere sygdom, skilsmisse eller høj alder, ligesom der ikke skal fremlægges erklæringer fra ejendomsmæglere om forgæves forsøg på salg. Det afgørende skal være indgrebets betydning for ejendommen. Resultatet skulle gerne være, at flere borgere, der ønsker det, vil kunne få overtaget hele deres ejendom i forbindelse med statslige vej- og baneprojekter, selv om det også er vigtigt at sige, at lovgivningen ikke vil kunne hjælpe alle, der føler sig berørt af sådanne projekter.

Vi lægger også op til at gøre det til en politisk beslutning, fra hvornår og hvor lang tid borgere og virksomheder kan søge om fremrykket overtagelse. En behandling af den slags ansøgninger skal først kunne begynde, når vi politisk har besluttet os at sætte penge af til formålet i finansloven, eller ved at Finansudvalget tiltræder et aktstykke, der afsætter midlerne. Vi går altså væk fra, at ministeriet og ministeren efter bedste evne skal forsøge at vurdere, om projektet ender med at blive til noget, og at det altså får den fornødne fasthed. I stedet skal vi som politikere tage ansvar for, om og fra hvornår folk skal kunne søge om at komme af med deres ejendom. Når vi sammen træffer store politiske beslutninger om infrastruktur,

der skaber usikkerhed for borgere og virksomheder, så skal vi også være sammen om at tage ansvar for deres muligheder for at komme videre.

Kl. 10:35

Lovforslaget indeholder endnu en forbedring for borgere og virksomheder. Vi foreslår nemlig at begrænse anlægsmyndighedernes mulighed for at klage eller føre en sag videre, når en borger eller virksomhed har fået ret til at få hele sin ejendom overtaget af staten. Hvis Vejdirektoratet eller Banedanmark vil klage over sådan en afgørelse eller indbringe den for domstolene, skal sagen forbi by-, land- og transportministerens bord, altså mit bord. Jeg skal give tilladelse til, at anlægsemyndigheden fører sådan en sag videre, og som der står i lovforslaget, vil den kun blive givet i særlige tilfælde. Det er altså et tiltag, som sikrer, at vi ikke fra myndighedernes side forlænger usikkerheden for borgere og virksomheder uden at have en helt særlig grund til det, altså ren og skær ordentlighed. Vi ændrer selvfølgelig ikke ved borgere og virksomheders mulighed for at klage i alle led og i sidste ende gå til domstolene; det bliver som i dag.

Den forbedrede beskyttelse af borgere og virksomheder skal ikke vente længere end højst nødvendigt. Derfor foreslår vi, at de regler træder i kraft allerede til årsskiftet, altså den 1. januar 2027. Det gælder også de lempeligere betingelser for fremrykket overtagelse, som jeg har beskrevet, og lad mig slå én ting fast: Borgere, der tidligere har fået afslag på fremrykket overtagelse, kan søge igen, hvis altså de almindelige ekspropriationer ikke i mellemtiden er gået i gang, og få deres sag vurderet efter de nye lempeligere betingelser.

Den anden del af lovpakken er L 17, altså et forslag om en ny ekspropriationsproceslov. Den lov handler om, hvordan en ekspropriation skal gennemføres, altså om processen. Den indeholder ikke hjemmel til at ekspropriere. Sådan nogle hjemler findes i andre love på mange ministerområder, og grundloven kræver jo også, at der en specifik lovhjemmel til at ekspropriere privat ejendom. Men med den nye proceslov samler vi langt hen ad vejen bare regler, som allerede gælder, men som i dag står i to forskellige love. Vi ændrer ikke processen for ændringens skyld: Det, der fungerer, skal vi selvfølgelig bevare. Til gengæld skal borgere og virksomheder lettere kunne finde og forstå reglerne, når de står over for en ekspropriation.

Der er dog én ændring i taksationsklagesystemet, som jeg vil fremhæve, for vi står nemlig over for at samle klageinstanserne i to nye taksationsklagenævn. De to nye nævn skal afløse de nuværende syv kommunale overtaksationskommissioner og tre statslige taksationskommissioner. Der skal være et klagenævn for Jylland og et for øerne, og de skal behandle klager over både kommunale og statslige afgørelser om størrelsen på den erstatning, der skal gives som følge af en ekspropriation. Det er vigtigt for mig i den forbindelse at fremhæve, at den lokale forankring bliver bibeholdt. Klagenævnene skal nemlig sammensættes til den enkelte sag på samme måde som de nuværende klageinstanser, så lokalkendskabet fortsat er til stede under behandlingen, det vil sige med to kommunalt udpegede medlemmer og to statsligt udpegede medlemmer og en juridisk kyndig formand. Tanken med de to klagenævn er både at opnå en større ensartethed i erstatningerne på tværs af landet og en mere effektiv behandling af klagesagerne, som også kan bidrage til en kortere sagsbehandlingstid, ganske enkelt fordi sagerne nemmere vil kunne omfordeles internt i to store nævn. Altså, i stedet for at lægge sager i kø i de mindre og mere snævert geografisk afgrænsede kommissioner, vi har i dag, vil sagerne kunne behandles der, hvor der er ledig kapacitet i taksationsklagenævnet. Det tager så lidt tid at etablere de to nye klagenævn. Derfor foreslår vi, at ekspropriationsprocesloven træder i kraft den 1. januar 2028, altså et år efter L 18, som foreslås at træde i kraft den 1. januar 2027.

Til sidst vil jeg endnu en gang takke for alle de positive bemærkninger til lovforslagene. Hvis vi vedtager dem, kan vi gøre processreglerne enklere og klagesagsbehandlingen mere effektiv, samtidig med at vi giver borgere, der berøres særlig hårdt af vej- og jernbaneprojekter, en stærkere beskyttelse. Den mulighed skal vi gribe. Jeg ser frem til udvalgsbehandlingen.

Kl. 10:40

Formanden (Henrik Frandsen):
Da der ikke er flere, som har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Transportudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:
4) 1. behandling af lovforslag nr. L 3:
Forslag til lov om supplerende bestemmelser til forordningen om kunstig intelligens (AI-loven).
Af forsknings-, uddannelses- og digitaliseringsministeren (Christina Egelund).
(Fremsættelse 07.10.2026).

Kl. 10:41

Forhandling

Formanden (Henrik Frandsen):
Forhandlingen er åbnet. Den første, der har ordet, er hr. Malte Larsen fra Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 10:41

(Ordfører)
Malte Larsen (S):
Jeg siger tak, formand. Jeg er personligt teknologibegejstret. Kunstig intelligens rummer store muligheder for både virksomheder og borgere, den offentlige sektor og alle i vores samfund. Men jo mere kunstig intelligens fylder i vores samfund, desto vigtigere er det også, at vi beskytter borgerne mod ulovlig, skadelig eller uigennemsigtig brug af teknologien. For Socialdemokratiet handler det derfor om at finde den rigtige balance. Vi skal ikke regulere bare for reguleringens skyld, men vi skal stille klare krav der, hvor risikoen er reel. EU's AI-forordning bygger netop på, at kravene tilpasses den risiko, et AI-system indebærer, og det bakker vi op om, fordi det både beskytter rettigheder og giver plads til innovation.

L 3 handler konkret om at få AI-forordningen til at fungere i Danmark. Lovforslaget fastlægger de nationale rammer for tilsyn og håndhævelse og giver myndighederne de redskaber, de skal bruge for at kontrollere, at reglerne bliver overholdt. Det gælder bl.a. adgang til at indhente oplysninger, gennemføre kontrolbesøg, udstede påbud og midlertidige forbud og i visse tilfælde sanktionere overtrædelser. Det er vigtigt, fordi regler kun beskytter borgerne, hvis de også kan håndteres i praksis. Hvis et AI-system anvendes på en ulovlig eller skadelig måde, skal myndighederne kunne reagere effektivt. Samtidig skal indgrebene stå mål med problemet, og myndighederne skal vælge den mindst indgribende løsning, der stadig virker.

Lovforslaget skaber også mere klarhed for virksomheder og myndigheder. Der udpeges kompetente tilsynsmyndigheder, Digitaliseringsstyrelsen får en koordinerende rolle, og der etableres rammer for samarbejde og vejledning. Det er vigtigt, fordi klare regler og god vejledning gør det lettere at udvikle og bruge AI ansvarligt. Målet er et Danmark, hvor vi bruger kunstig intelligens aktivt, men på en måde, borgerne kan have tillid til. Teknologien skal kunne

udvikles og anvendes sikkert, lovligt og konkurrencedygtigt, og borgernes rettigheder skal beskyttes, når AI får større betydning i deres hverdag. Derfor støtter Socialdemokratiet L 3.

Kl. 10:43

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har ønsket ordet for korte bemærkninger. Så vi siger tak til hr. Malte Larsen og går videre til den næste ordfører i rækken, fru Charlotte Broman Mølbæk, Socialistisk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 10:43

(Ordfører)
Charlotte Broman Mølbæk (SF):
Tak for det, formand. Kunstig intelligens er ikke længere noget, der hører til i en fremtidsfilm eller på teknologivirksomhedernes tegnebræt. Det er allerede en stor del af vores hverdag, og det påvirker den måde, vi arbejder, kommunikerer og træffer beslutninger på, og udviklingen kommer kun til at gå hurtigere herfra. I SF mener vi, at teknologien skal udvikles på menneskets præmisser. Kunstig intelligens rummer store muligheder, men vi skal også være opmærksomme på de konsekvenser, teknologien kan have for vores rettigheder, vores frihed og vores muligheder som mennesker. Derfor har vi et politisk ansvar for at sikre, at udviklingen sker på en tryg og ansvarlig måde. Med EU's AI-forordning har vi fået fælles europæiske spilleregler for, hvordan kunstig intelligens må udvikles og anvendes. Reglerne tager udgangspunkt i, at ikke al kunstig intelligens udgør den samme risiko. Der skal stilles større krav til de systemer, der kan få betydning for menneskers sikkerhed og grundlæggende rettigheder.

Men fælles europæiske regler gør det ikke alene. De skal naturligvis også kunne håndhæves her i Danmark, og det er netop det, dette lovforslag handler om. Det skal sikre, at de danske myndigheder har de nødvendige redskaber til at føre tilsyn og undersøge, om reglerne bliver overholdt, og gribe ind, hvis de ikke gør. Vi skal sikre, at der er mennesker på arbejdspladsen, som kan forstå og kontrollere kunstig intelligens-systemer og resultater og griber ind, så det ikke bliver den kunstige intelligens, der træffer afgørelser og agerer alene, og sikre, at myndigheden kan redegøre for, hvordan systemet anvendes og håndteres. Det handler i sidste ende om, at reglerne ikke bare skal stå på papiret. Borgere skal kunne have tillid til anvendelsen af teknologien, og virksomheder skal vide, hvilke rammer de skal udvikle og anvende den inden for. Kunstig intelligens skal bruges med større omtanke og kræver kompetencer hos den enkelte til at vide, hvordan det anvendes, så borgernes rettigheder beskyttes.

Arbejdet stopper naturligvis ikke her. Udviklingen af kunstig intelligens fortsætter, og derfor skal vi også løbende følge med og sikre, at reguleringen følger med teknologien, og der har vi travlt. For kunstig intelligens skal ikke udvikles for teknologiens egen skyld, men komme mennesker og hele samfundet til gavn. Med de bemærkninger støtter SF naturligvis forslaget.

Kl. 10:46

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har indtegnet sig for korte bemærkninger. Vi siger tak til fru Charlotte Broman Mølbæk. Da Venstres ordfører ikke er til stede i salen, går vi videre til hr. Christian Kirk, Dansk Folkeparti.

Kl. 10:46

(Ordfører)
Christian Kirk (DF):
Tak for ordet, formand. Jeg holder den her tale på vegne af hr. Allan Feldt.

Dansk Folkeparti ser positivt på ønsket om en dansk lov om håndhævelse af AI-forordningen. Men vi forventer klare svar i forhold til klageadgang, kontrol uden retskendelse, omkostninger for virksomheder og en forståelig myndighedsindsats. Vi går konstruktivt ind i udvalgsarbejdet med et foreløbig positivt udgangspunkt.

Vores endelige stillingtagen vil afhænge af, om de nødvendige retssikkerhedsgarantier og den praktiske beskyttelse af danske virksomheder kan sikres. Tak for ordet.

Kl. 10:47

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har indtegnet sig for korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Christian Kirk. Jeg skal se, om der er en ordfører fra Liberal Alliance til stede. Det ser ikke ud til at være tilfældet. Så går vi videre med den næste ordfører i rækken, hr. Özkan Kocak, Moderaterne. Værsgo.

Kl. 10:47

(Ordfører)
Özkan Kocak (M):
Tak for ordet, formand. Forestil jer en familie hjemme ved køkkenbordet i Brøndby. Datteren søger sit første job, og mor og far overvejer et boligkøb. Begge steder kan kunstig intelligens være med til at vurdere deres muligheder. Så bliver teknologien pludselig meget konkret, for hvilke oplysninger bruger systemet? Kan der ske fejl? Og hvem holder egentlig øje med, at reglerne bliver overholdt? Det er den slags spørgsmål, der gør dagens lovforslag relevant for hr. og fru Danmark.

Kunstig intelligens kan hjælpe os med meget. Den kan lette papirarbejdet i en lille virksomhed og give medarbejderne tid til kunderne. Den kan hjælpe med at løse opgaver hurtigere og bedre. De muligheder skal vi gribe; det mener vi hos Moderaterne.

Det lyder måske som noget, der primært interesserer jurister, men oversat til almindeligt dansk betyder det, at myndighederne skal kunne undersøge systemerne, kræve relevante oplysninger og gribe ind, når reglerne bliver brudt. De skal også følge bedre med, for regler gør ikke gavn, hvis ingen kan håndhæve dem. Samtidig skal kravene stå mål med risikoen.

Der er selvfølgelig forskel på at få hjælp til at skrive en fødselsdagssang eller at bruge kunstig intelligens til at vurdere en låneansøgning. En dårlig fødselsdagssang skal vi nok overleve. En fejl, der får betydning for familiens mulighed for at købe en bolig, kræver en anden alvor. Derfor giver det god mening, at kravene afhænger af, hvad teknologien bliver brugt til.

Så skal vi huske de mindre virksomheder. Den lokale håndværksmester, der vil bruge kunstig intelligens til at lette kontorarbejdet, skal kunne forstå en forståelig vejledning. Han skal helst ikke have brug for en juridisk afdeling, før han kan spare en halv time ved computeren.

For Moderaterne er det afgørende, at reglerne kan fungere i hverdagen. Myndighedernes kontrol skal være rimelig, og virksomhederne skal kunne forstå, hvad der forventes af dem. Vi ønsker et Danmark, hvor vi tør udvikle og bruge ny teknologi. Det kræver tillid, og der bliver taget hånd om risikoen, når nogle griber ind, når reglerne bliver overtrådt.

Det bidrager lovforslaget til, så Moderaterne støtter lovforslaget, L 3. Tak for ordet.

Kl. 10:50

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har indtegnet sig til korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Özkan Kocak og går videre med den næste ordfører i rækken, hr. Christian Vigilius fra Det Konservative Folkeparti. Værsgo.

Kl. 10:50

(Ordfører)
Christian Vigilius (KF):
Kunstig intelligens er allerede blevet en del af hverdagen for rigtig mange danskere på godt og ondt. Udviklingen går stærkt, og derfor er det også vigtigt, at vi følger området tæt. For os er udgangspunktet, at ny teknologi skal gøre vores samfund bedre og skabe flere muligheder for både mennesker og virksomheder. Kunstig intelligens har et enormt potentiale, hvis vi bruger den rigtigt. Men vi skal også huske, at teknologien skal være til for menneskets og samfundets skyld. Vi skal værne om vores frihed, vores privatliv, og den tillid, som vores samfund bygger på. Og her skal vi være tydelige. Vi vil ikke acceptere, at kunstig intelligens bliver et redskab til manipulation eller krænkelse af borgernes rettigheder. Samtidig skal vi passe på, at vi ikke regulerer danske virksomheder så hårdt, at vi kvæler den innovation, vi har så hårdt brug for. Begge dele kræver politisk ansvar, og det ansvar kommer vi fra konservativ side til at holde regeringen fast på. Derfor skal vi selvfølgelig også have nogle ordentlige spilleregler.

Med dette lovforslag sætter vi rammerne for, hvordan de danske myndigheder skal føre tilsyn med EU's AI-forordning. Det synes vi grundlæggende er fornuftigt, og det er ikke mindst nødvendigt. Når det er sagt, er der nogle enkelte ting, som vi fra konservativ side gerne vil have belyst lidt nærmere. Som det første lægger lovforslaget op til, at myndighederne kan gennemføre kontrolbesøg hos virksomheder uden en retskendelse. Det er altså en ret vidtgående beføjelse, og her synes vi, at det er helt rimeligt at stille spørgsmål til, hvordan vi sikrer virksomhedernes retssikkerhed. Derudover undrer det os, at virksomhederne ikke får mulighed for at klage til en anden administrativ myndighed, hvis de er uenige i en afgørelse. Selvfølgelig kan de gå til domstolene, men det kan jo hurtigt blive en både dyr og besværlig omgang, særlig for mindre virksomheder. Og så skal vi selvfølgelig også være opmærksom på, at vi ikke får skabt unødvendigt bureaukrati. Vi skulle jo helst ikke ende med at bruge flere kræfter på at administrere kunstig intelligens end på rent faktisk at udvikle og anvende den.

Det er nogle af de forhold, vi gerne vil have ministeren til at forholde sig til under udvalgsbehandlingen. Men helt grundlæggende er vi positive over for lovforslaget. Vi ønsker klare og ordentlige rammer for kunstig intelligens, hvor vi både passer på borgerne og giver danske virksomheder gode muligheder for at følge med udviklingen. Derfor støtter Det Konservative Folkeparti lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 10:52

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind til korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Christian Vigilius og går videre til den næste ordfører i rækken, fru Eva Flyvholm, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 10:53

(Ordfører)
Eva Flyvholm (EL):
Tak for det. Det her forslag er jo sindssygt vigtigt, for vi står med en ny teknologi, kunstig intelligens, og især når vi ser på generativ AI, som fylder rigtig meget nu, så har det kæmpe, kæmpe stor påvirkning af vores samfund, af os som mennesker og den måde, vi lever på, og af, hvad det er for en fremtid, vi kommer til at være i.

Det her forslag går sådan set helt grundlæggende på, at man skal kunne sætte gang i at håndhæve noget af den lovgivning, der kommer fra EU, som handler om kunstig intelligens, AI, og jeg synes jo, at det er helt på sin plads, at vi bliver i stand til at regulere det her på en meget bedre måde, end det er blevet gjort hidtil. Der ligger nogle rigtig, rigtig fornuftige ting i den EU-lovgivning, hvor man stiller nogle skrappere krav, og fra dansk side er det jo vigtigt – og det er det, vi skal vedtage her – at vi får mulighed for at håndhæve den lovgivning i virkeligheden og også for at komme ud og tjekke op hos virksomheder osv. på, at tingene er i orden. Det er sindssygt vigtigt, at der også bliver mulighed for, hvad der også ligger i det her, at give bøder og påbud osv., hvis tingene ikke bliver overholdt og ikke er i orden. Så det er rigtig godt, at vi kan behandle det her nu.

Man kan godt ud fra vores synspunkt i Enhedslisten sige, at så er det sgu nok lige lovligt ... undskyld, så er det nok lige til den sene side, vi overhovedet får reguleret hele området med kunstig intelligens og techgiganternes sådan generelle position i samfundet. Det ville være rigtig godt, at vi både på nationalt og på EU-plan havde fået taget livtag med det her hellere for 15 år siden end nu. Men det er virkelig, virkelig vigtigt, at der kommer regulering, og at vi fra dansk side er i stand til at udføre den.

Noget af det, jeg synes er super væsentligt i AI-forordningen, er det her med, at man også i højere grad siger: Når du bruger den her teknologi i high risk-områder, skal der altså udvises meget mere agtpågivenhed. High risk kan jo f.eks. være, når det er det offentlige, som behandler sager for borgerne, når der er tale om uddannelse, og når der er tale om sundhedssystemet. Der er en lang række områder, hvor man kan sige, at her kan det virkelig påvirke menneskers liv meget drastisk, hvordan den her teknologi fungerer, og her er der skærpede krav til reguleringen af den, og det synes jeg er meget, meget centralt.

Fra Enhedslistens side vil vi gerne have, at vi også udbreder det princip helt bredt til, at når vi snakker om kunstig intelligens, skal vi altid spørge: Er det faktisk til gavn? Skal vi overhovedet begynde at bruge den teknologi her? Er det noget, der gavner? Det er det første spørgsmål, men man skal også altid lave konsekvensanalyser, der sikrer, at den her teknologi ikke ender med at komme til at skade mennesker, miljøet eller vores samfund. Så det er et godt skridt til at komme i gang.

Jeg har et par enkelte bekymringer, jeg vil bringe op i løbet af lovbehandlingen. Der er noget, der handler om en ordentlig og tydelig klageadgang, og hvordan man kommer ind der. I høringssvaret fra Datatilsynet peger de også på, at de jo får nogle øgede opgaver med den her lov, og så vil det også være nødvendigt at se på, om ressourcerne står mål med det. Det synes jeg også er et meget vigtigt opmærksomhedspunkt i øjeblikket. Men alle de ting får vi jo mulighed for, tænker jeg, at behandle i løbet af den næste tid her i forbindelse med lovarbejdet i Folketinget.

Så som udgangspunkt er vi meget positive over for at komme ud over stepperne og få reguleret kunstig intelligens, AI, noget mere, men der er nogle enkelte tilpasninger, jeg tænker vi kan se på. Jeg skulle også hilse fra Alternativet og sige, at det synes de også.

Kl. 10:57

Formanden (Henrik Frandsen):
Godt. Der sneg sig et enkelt bandeord ind undervejs. Jeg bemærker også, der kom en undskyldning, og den er hermed taget imod.

Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til fru Eva Flyvholm. Jeg skal se, om der er en ordfører til stede fra Danmarksdemokraterne. Det ser ikke ud til at være tilfældet, så vi går videre med den næste ordfører i rækken, hr. Steffen Holme Helledie, Radikale Venstre. Værsgo.

Kl. 10:58

(Ordfører)
Steffen Holme Helledie (RV):
Tusind tak. Med det her lovforslag kigger vi på, hvordan vi i Danmark kan føre tilsyn med kunstig intelligens, hvordan vi kan håndhæve EU-forordningen og faktisk få en regulering, der effektivt håndhæver de regler, vi allerede har på området i dag. Det er selvfølgelig positivt.

Der er særlig to ting i det her lovforslag, jeg er opmærksom på, og som jeg synes er meget væsentligt og vigtigt. Det ene handler om det her med højrisiko-AI-produkter. Det er afgørende, at retssikkerheden, at rettighederne for borgerne er prioriteret. Det er det, vi gør med det her lovforslag, og det synes jeg er meget positivt. For der er ingen tvivl om, at der skal være forskel på, hvordan vi anvender kunstig intelligens, hvor vi anvender det, og hvilken betydning det har for borgerne, når vi regulerer det. For den store udfordring her er, at vi ikke må lave så meget regulering, at vi hæmmer udviklingen i vores land. Så derfor synes jeg, lovforslaget er skruet godt sammen på det område.

Den anden del, jeg er særlig opmærksom på her, er den enkle administration, som jeg håber vi kan holde fast i simplificeringen af og gøre det nemmere og lettere faktisk at føre tilsyn på de områder, hvor der er høj risiko, og hvor det er vigtigt, at vi er opmærksomme, men til gengæld give mere plads de steder, hvor vi faktisk kan se, at udviklingen kan fungere uden at være i kontrast med det, vi ellers gerne vil opnå.

De tre store ambitioner, som det her lovforslag lægger op til, og som vi til fulde deler, er jo først og fremmest at give klarhed for innovativ udvikling i Danmark, sætte nogle rammer for, at vores virksomheder og den offentlige sektor kan bruge den her mulighed, det er, inden for en meget klar ramme og med vejledning. Det synes jeg er positivt. Den anden del er, at den rummer elementer af retssikkerhed, som det er helt afgørende at vi beskæftiger os med kontinuerligt, når det handler om kunstig intelligens. For der skal aldrig være tvivl om, at de retssikkerhedsprincipper, vi har bygget op, også tæller, når det kommer til anvendelse af kunstig intelligens. Den sidste ambition med det her er i virkeligheden den effektive håndhævelse, og der håber jeg og appellerer også til, at vi fortsat har som intention, at det skal være simpelt, nemt og effektivt at efterleve de regler, vi laver på det her område, for ellers hæmmer vi den udvikling, der vil kunne ske.

Afslutningsvis vil jeg sige, at det her lovforslag, L 3, jo sætter retningen og det giver klarhed. Det tror jeg er sundt og vigtigt i en tid, hvor det i hvert fald ikke er Radikale Venstres ambition, at vi skal begrænse teknologiudviklingen i Danmark, og at vi skal hæmme Europas mulighed for at udvikle de løsninger, der skal til i fremtidens verden. Her rummer kunstig intelligens uanede muligheder, men med uanede muligheder stiller det krav til os politikere om også at være klarsynede, kigge frem i tiden og sætte de rammer op, som er nødvendige, for at vi griber dem på en positiv måde i vores samfund.

Til sidst vil jeg sige, at med den her type af lovgivning er det et godt eksempel på, hvad EU kan, og hvad EU skal. Vi skal løse problemerne så tæt på borgerne som overhovedet muligt, men på så højt et niveau, som det behøver, for at vi håndterer det effektivt. Det gør vi ved at implementere det lovforslag, som L 3 er, i dag. Det er EU, når det er bedst. Det er regulering af kunstig intelligens på en effektiv og fornuftig måde, der på sigt kan gavne Europas konkurrenceevne, og det er radikal politik, når det virker. Så derfor kan Radikale Venstre naturligvis støtte lovforslaget, L3.

Kl. 11:00

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Steffen Holme Helledie og går videre med den næste ordfører i rækken, hr. Lars Boje Mathiesen, Borgernes Parti. Værsgo.

Kl. 11:01

(Ordfører)
Lars Boje Mathiesen (BP):
Folketinget snorksover. Jeg rejste problematikkerne omkring AI for 2 år siden. Jeg husker tydeligt radioprogrammet, og folk sad stort set og grinede af mig og sagde, at jamen det passer ikke, hold nu op, og sagde, det er en konspirationsteori og alt muligt andet. Der er ikke så mange, der griner i dag. Bare for nylig droppede AI, OpenAI, omkring 700 matematiske artikler, som løste opgaver inden for 372 emner, som de har haft 10.000 agenter til at sidde og arbejde på en weekend og en uge. Det udraderede fuldstændig matematikkens verden, altså de mennesker, som arbejder med det. Og det er altså, når vi står nede på allerførste trin af det, der kommer til at ske.

Når jeg siger, at Folketinget snorksover, så er det, fordi det her ikke bare er en ny teknologi, som jeg hører mange sige, og at vi skal kunne tøjle den nye teknologi. Med al respekt har man simpelt hen ikke forstået, hvad det er, vi står over for. Det her bliver en omkalfatring af samfundet, som vi kender det. Det bliver en fuldstændig omkalfatring af den kontrakt, vi mennesker har haft med hinanden og med samfundet, hvor vi har kunnet bytte vores tid, vores viden og vores arbejdskraft til en værdi. De kommende generationer kommer ikke på nogen måde til at opleve det samme arbejdsmarked, som vores generationer har. Jeg er anbefalet, og jeg har igen og igen rådet statsministeren til at indkalde alle partiernes formænd, for vi bliver nødt til at have en beredskabsplan om, hvordan vi får indrettet samfundet, når vi lige pludselig kigger ind i måske 10, 20, 30 pct.'s arbejdsløshed i samfundet. For der kommer til at være social uro samtidig. Der kommer til at være udfordringer samtidig.

Vi har et velfærdssystem i dag, som er bygget op og struktureret sådan, at det kan håndtere en vis procentdel arbejdsløshed, men som på ingen måder er indrettet til at kunne håndtere det, som vi kigger ind i om ganske få år med AI. Det spørgsmål, som jeg ikke har hørt nogen stille i dag, er: Hvordan regulerer man det, som man ikke kan se? Det her handler om en EU-forordning om at regulere AI. Ja, men vi er allerede lige præcis nået til AGI. De er her AI-moduler, de her agenter, er i fuld gang med at lave deres eget sprog og tale uden os mennesker. Hvordan regulerer man noget, som man ikke kan se? Det her er så omfattende, og jeg har forsøgt igennem 2 år, og jeg bliver ved med at rejse debatten. Vi bliver nødt til at forstå, hvad det er, vi står over for, og det er noget helt andet end bare internettet gange to. Nu var det matematikkens verden, som blev jævnet sådan der. Vi kigger ind i mange brancher – producere, revisorer, djøf'ere, akademikere og transportbranchen. Det gælder alle. Nævn en branche, og den bliver påvirket af det her, men den bliver ikke kun påvirket, den bliver omkalfatret. De brancher, som måske bliver påvirket sidst, er de få steder, hvor vi rent faktisk stadig væk flytter fysiske atomer, og det er noget omkring pleje og noget, hvor der er håndværksmæssige små ting. Det bliver dem, som bliver de sidst påvirkede af det.

Man kan bare kigge ud på de unge mennesker i dag, for de er begyndt at søge over i andre uddannelser. Stille og roligt sker det. For de er vokset op med det. De ved godt, hvad der kommer til at ske, og de søger nu stille og roligt over i uddannelser, hvor det med den personlige pleje og den personlige kontakt bliver altafgørende. For det er de jobs, der bliver bevaret længst tid. Men Folketinget snorksover, og hvis vi ikke snart vågner op, bliver det borgerne derude, der kommer til at betale regningen for, at det her ruller hen over os, mens vi står fuldstændig uforberedte. Tak for ordet.

Kl. 11:05

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har indtegnet sig for korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Lars Boje Mathiesen og går videre til næste ordfører i rækken, hr. Christoffer Aagaard Melson fra Venstre. Værsgo.

Kl. 11:05

(Ordfører)
Christoffer Aagaard Melson (V):
Tak for det. Kunstig intelligens er allerede blevet en almindelig del af danskernes hverdagsliv og arbejdsliv, og det bliver en endnu mere integreret del af vores alle sammens liv i fremtiden. Udviklingen

går rigtig stærkt, og derfor er det selvfølgelig afgørende, at reguleringen også følger med, for kunstig intelligens kommer til på godt og ondt at præge vores samfund de kommende år. Men vi sejler også i ukendt farvand, og derfor er det selvfølgelig vigtigt, at vi får oprettet et tilsyn, som vi snakker om i dag, som er i dialog med virkeligheden, og som er agilt.

Det er også vigtigt, at vi ikke overimplementerer reglerne fra EU, så vi sikrer, at danske virksomheder kan konkurrere på lige vilkår fremadrettet. For ellers kommer vi til at sakke bagud, og det gør hverken noget godt for vores digitale suverænitet eller vores økonomi, hvis vores virksomheder ikke har mulighed for at følge med. Derfor er det rigtig vigtigt, at vi får ramt balancerne rigtigt i forhold til det her lovforslag.

Der er rejst en række bekymringer, særlig fra erhvervsorganisationerne, i forhold til det her lovforslag. Det er i forhold til overimplementering, i forhold til retssikkerhed og i forhold til en reel klagemulighed i en situation, hvor det her jo også er nyt farvand for myndighederne, og hvor der kommer til at foregå implementering på tværs af Europa, som vi gerne skulle ramme ens. Derfor vil vi også gerne prøve at have diskuteret i udvalgsbehandlingen, om der er nogle af de balancer, vi kan ramme mere rigtigt i forhold til at sikre reel retssikkerhed og sikre, at vi får et reelt indre marked på det her område. Vi har et stort problem med et meget fragmenteret digitalt marked i Europa, og der er jeg bange for, at vi heller ikke med det her lovforslag kommer til at bidrage til, at vi får det implementeret ens nok på tværs af Europa.

Når det er sagt, skal vi selvfølgelig have det her tilsyn på plads og få skabt de rammer omkring det, der sikrer, at det kan fungere effektivt. Derfor er vi også generelt positive, men som sagt har vi nogle spørgsmål og nogle ting, som vi godt kunne tænke os at få diskuteret i forbindelse med udvalgsbehandlingen i forhold til de bekymringer, som er rejst fra særlig erhvervslivet. Tak for ordet.

Kl. 11:07

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har indtegnet sig for korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Christoffer Aagaard Melson og tager den næste ordfører i rækken. Hr. Joachim Riis, Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 11:08

(Ordfører)
Joachim Riis (LA):
Tak for ordet. Jeg skal naturligvis starte med at beklage, at jeg ikke var på plads, da det var min tur. Det er ikke god skik, og der skal nok blive rettet op på det.

Et andet sted, hvor vi i dag retter op på nogle ting, er jo, når det kommer til L 3 og kunstig intelligens, for kunstig intelligens er en af de mest afgørende teknologier i vores tid. Den rummer et enormt potentiale, og det gør den både for private virksomheder, og det gør den også for den offentlige sektor og for vores samfund som helhed. Derfor er det helt afgørende, at vi får skabt nogle klare og forudsigelige rammer for udviklingen og anvendelsen af kunstig intelligens.

I Liberal Alliance mener vi helt grundlæggende, at teknologien skal have lov at leve. Vi skal beskytte vores borgeres rettigheder, men vi skal samtidig passe på, at vi ikke regulerer innovationen ihjel, som det heldigvis er blevet nævnt tidligere i salen i dag. Det er netop den balance, som vi med AI-forordningen skal finde sammen. I Liberal Alliance bakker vi overordnet op om lovforslaget, men vi har også nogle opmærksomhedspunkter.

For det første skal vi undgå dansk overimplementering. Vi skal ikke pålægge danske virksomheder yderligere krav og bureaukrati, som stiller dem dårligere end deres europæiske konkurrenter. For det andet er det vigtigt, at tilsynet bliver proportionalt og retssikkert. Særlig små og mellemstore virksomheder, som jo trods alt udgør 90 pct. af vores virksomheder, skal ikke mødes af unødige tunge administrative byrder og unødigt bureaukrati. For det tredje skal vi sikre en klar ansvarsfordeling mellem myndighederne, så virksomhederne ikke mødes af overlappende tilsyn, som det godt kan være tilfældet i dag. Det er de opmærksomhedspunkter, som vi glæder os til at arbejde videre med i udvalget. Tak for ordet.

Kl. 11:10

Formanden (Henrik Frandsen):
Der ikke er nogen, der har indtegnet sig for korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Joachim Riis. Dermed er vi igennem rækken af ordførere, og jeg giver ordet til forsknings-, uddannelses- og digitaliseringsministeren. Værsgo.

Kl. 11:10

Forsknings-, uddannelses- og digitaliseringsministeren (Christina Egelund):
Tak for det, formand, og tak for den, synes jeg, overvejende positive modtagelse fra Folketingets partier af det her lovforslag, som jo, som det er blevet nævnt af flere, er en dansk implementering af den, synes jeg, gode europæiske AI-forordning. Jeg er helt enig med den radikale ordfører i, at det her er europæisk regulering, når den er bedst, og det understreger også, hvorfor det europæiske samarbejde er vigtigt i sin tid, hvor teknologier presser sig på, og hvor man vel med rette godt kan sige, at Europa samlet set ikke er kommet så tidligt fra start, som man kunne have ønsket sig.

AI i er kommet for at blive – og også med en transformativ kraft, som gør, at det er noget, som samfundet må forholde sig til, og det er jo selvfølgelig også noget, som vi politisk er nødt til at forholde os til. Det kræver klare lovgivningsrammer, som balancerer – som mange af de ordførere, der har taget ordet, jo har sagt – to vigtige hensyn: på den ene side en reel beskyttelse af borgerne med alt, hvad der hører til at være borger, og så på den anden side selvfølgelig en tilgang, der understøtter innovation og nye teknologier. Den balance synes jeg egentlig blev italesat meget rigtigt af de ordførere, som har taget ordet.

Det her indfører jo så et tilsyn med forordningen, når den er implementeret, ud fra en risikobaseret tilgang, og det synes jeg er meget klogt ud fra den tænkning, at jo større risikoen er, jo mere effektivt et tilsyn skal vi have. Det her en effektiv måde at tænke tilsyn på, så tak også for opbakningen til det.

Så er der også rejst nogle spørgsmål og bekymringer og overvejelser fra forskellige ordførere, som jeg glæder mig til at drøfte, altså spørgsmålet omkring adgangen til at klage og retssikkerhedsmæssige spørgsmål, og det synes jeg jo er vigtige og legitime spørgsmål, som jeg ser frem til at drøfte med Folketinget og udvalget under den udvalgsbehandling, som kommer.

Kl. 11:12

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er en række korte bemærkninger. Den første, der har bedt om ordet, er fru Eva Flyvholm, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 11:12

Eva Flyvholm (EL):
Tusind tak, også for at fremsætte det her. Jeg synes jo som sagt, det er sindssygt vigtigt, at vi får en ordentlig regulering af hele det her område med AI, kunstig intelligens. Ud over det, som ligger i det konkrete lovforslag, der jo kun er et hjørne af det, kan man sige, tror jeg, det er meget vigtigt, at vi som samfund bliver mere klar til at forudse, hvad konsekvenserne af det her er, så man ikke bare slipper nogle ting løs, som giver mega meget bagslag, for det har vi allerede gjort i al for lang tid. Jeg synes, vi kan se den negative påvirkning rigtig mange steder i vores samfund, både fra de store techplatformes dominans og, er jeg også helt sikker på, ved, at der

kommer en masse negative konsekvenser af brugen af kunstig intelligens, hvis ikke vi styrer det som samfund. Så vil ministeren ikke sige lidt mere om, hvad vi ellers kan gøre for at hegne det her ind på en fornuftig måde, så det er os, der sætter rammerne? Vi har efterlyst f.eks. at få sådan en særlig AI-enhed, hvor vi får kompetencer fra forskellige dele af samfundet, der kan være med til at styre det her.

Kl. 11:13

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 11:13

Forsknings-, uddannelses- og digitaliseringsministeren (Christina Egelund):
Jeg er meget enig i, at hvis vi kigger på os selv og tænker, at det nok er os som politikere, der er finder de vises sten med hensyn til at finde den rette balance her, tror jeg, vi tager meget fejl. Så er jeg meget enig i, at der er behov for mennesker med teknisk forstand, men også med bred samfundsmæssig forstand, som kan rådgive både regeringen og Folketinget i spørgsmål omkring kunstig intelligens. Det er jeg meget enig i.

Så bliver der spurgt, hvad man også kan gøre ud over det. Jeg er meget tilhænger af, at vi også tager kontrol – for det er i virkeligheden det, det handler om i det her spørgsmål – ikke kun ved at regulere, men ved også at skabe noget selv, altså ved at skabe AI-modeller, som bygger på værdier, som er vores, som respekterer grundlæggende europæiske værdier: transparens, respekt for menneskerettigheder, respekt for demokrati. Ud over regulering, som er vigtigt – og jeg vil også meget gerne have global regulering af kunstig intelligens, men der tror jeg vejen er lidt længere, men vi skal gå ned ad den vej, for ellers kommer vi jo aldrig i mål – tror jeg, det i meget høj grad handler om ligesom at komme i gang med også at skabe noget selv i Europa.

Kl. 11:14

Formanden (Henrik Frandsen):
Spørgeren.

Kl. 11:14

Eva Flyvholm (EL):
Det synes jeg er meget, meget godt sagt og vigtigt. I forhold til vores digitale suverænitet synes jeg, det er meget væsentligt, at vi udvikler både på dansk, nordisk og europæisk plan, og at man netop også gør det på et fundament af menneskerettigheder og grundlæggende rettigheder og i det hele taget også passer på vores klima og miljø osv. og gør det på en fornuftig måde. Jeg kan godt være bekymret over – med den teknologiudrulning, vi ser, og den diskussion, der også er i forhold til den offentlige sektor – om ikke det kommer til at gå for stærkt til, at vi kan stille de krav og sætte de standarder, der skal til, også i forhold til digital suverænitet. Det håber jeg at vi kan snakke meget mere om.

Kl. 11:15

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 11:15

Forsknings-, uddannelses- og digitaliseringsministeren (Christina Egelund):
Det er klart, at hastighed jo er en faktor her på godt og ondt, fordi teknologiudviklingen går stærkt. Derfor bliver den politiske tilgang, herunder også lovgivning og regulering, også nødt til at gå stærkt. Der kommer også en diskussion om kunstig intelligens i den offentlige forvaltning. Inden længe har vi førstebehandlingen af et lovforslag, der etablerer et retsgrundlag for, hvordan man kan anvende kunstig intelligens i den offentlige forvaltning. Det er der behov for. Så kan man have forskellig holdning til, hvor man så skal lægge vægten i det. Men der er jo behov for, at vi begynder at skabe retlige rammer omkring det her, så de medarbejdere, vi også har i den offentlige sektor, ved, hvad der gælder, og hvad man kan forholde sig til, men så vi også sørger for, at vi kollektivt tager kontrol med, hvordan vi vil have og hvordan vi ikke vil have at kunstig intelligens skal påvirke vores samfund.

Når det så er sagt, er der idéen om, at vi kan komme derhen, hvor vi får fuld kontrol. Det tror jeg ikke at vi kan, men vi skal jo gøre alt det, vi kan, for at kunstig intelligens bliver en positiv og ikke en negativ faktor i vores samfund.

Kl. 11:16

Formanden (Henrik Frandsen):
Fru Emilie Schytte, uden for grupperne. Værsgo.

Kl. 11:16

Emilie Schytte (UFG):
Tak. Med det her lovforslag bliver EU's regler om kunstig intelligens jo til dansk lov, og det er ministeren, der afgør, hvem der fører tilsyn, og hvordan man kan klage. Så derfor er jeg nødt til at spørge: Hvis et forsikringsselskab bryder de her AI-regler, kan de blive straffet med en bøde, men hvis en kommune bryder de samme regler, hvis de f.eks. skal vurdere en syg borgers sag om sygedagpenge, så kan kommunen ikke blive straffet. Hvorfor skal borgerne være dårligere stillet over for staten end mod et forsikringsselskab?

Kl. 11:17

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 11:17

Forsknings-, uddannelses- og digitaliseringsministeren (Christina Egelund):
Jeg synes heller ikke, det er en rigtig konklusion at drage, at borgerne er dårligere stillet, afhængigt af hvilken form for tilsyn det er eller hvilken konsekvens overtrædelsen af reglerne har for forskellige udøvende myndigheder.

Kl. 11:17

Formanden (Henrik Frandsen):
Ønsker spørgeren en opfølgende kort bemærkning? Det er ikke tilfældet. Jeg giver ordet videre til hr. Lars Boje Mathiesen, Borgernes Parti. Værsgo.

Kl. 11:17

Lars Boje Mathiesen (BP):
Ministeren sagde kollektiv kontrol med det her. Lad os derfor kigge på et konkret eksempel, det her matematiske eksempel, som jeg nævnte. Hvis det skal være kollektiv statslig kontrol, hvem er det så, der skal bestemme, om den her beregning skulle foretages, de her matematiske ting skulle løses? Det er jo noget, som koster. Det er jo 10.000 agenter, som har arbejdet i, hvad var det, 88 timer osv., og samlet set har det kostet ret mange millioner at foretage. Men det er jo et privat firma, som har besluttet at lave det her. Så hvor går grænsen, hvis man kollektivt vil styre det her? Hvis der skal være statslig kontrol af, hvad vi bruger AI til, skal man så fra statslig side, fra nogle myndigheders side også bestemme, hvad det så er, de her AI-agenter kan foretage sig – altså f.eks. sådan nogle matematiske formler som her?

Kl. 11:18

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 11:18

Forsknings-, uddannelses- og digitaliseringsministeren (Christina Egelund):
Jeg ved ikke, hvad det er for en beregning eller matematisk formel, hr. Lars Boje Mathiesen henviser til. Jeg tror heller ikke, og det kan være, jeg tager fejl, at jeg har sagt kollektiv kontrol. Jeg tror, jeg har sagt, at det er vigtigt, at vi *tager* kontrol. Og det kan man gøre på forskellige måder. Det kan man gøre ved regulering. Det kan man også ved at skabe noget selv. Jeg mener også, der er behov for global regulering i det her spørgsmål.

Ordføreren har sagt nogle gange, også da der var valgkamp og sådan noget, at hele Folketinget snorksover, og nu står vi så her og behandler et lovforslag om kunstig intelligens, og når ordføreren går op og tager ordet og holder den sædvanlige tale om, at vi alle sammen bare sidder og sover, vil jeg bare for egen regning sige, at det ikke er søvn, der fylder mest i min tilgang til kunstig intelligens i øjeblikket. Jeg aner ikke, hvad ordføreren mener om det konkrete lovforslag. Jeg har heller aldrig hørt ordføreren komme med sin egen konkrete idé til, hvad der ville være en fornuftig tilgang til kunstig intelligens. Men at kritisere os alle sammen for at være søvngængere – det kan man gøre.

Kl. 11:19

Formanden (Henrik Frandsen):
Spørgeren.

Kl. 11:19

Lars Boje Mathiesen (BP):
Altså, hvis man sidder som minister på området og så ikke engang har viden om de her masser af matematiske artikler, som kom ud, og som fuldstændig ændrer matematikkens verden, ja, så snorksover man. Så ministeren har jo selv lige erkendt med egne ord, hvorfor man snorksover. Så lad nu det ligge.

Så kan man svare på mit spørgsmål. Det er: Hvem har ejerskabet over de her ting? Altså, er det stadig væk private virksomheder, som skal kunne bestemme, hvad der forskes i, og hvor mange ting der løses? Eller er det staten, som skal ind og tage kontrol over det her? Det er jo det helt grundlæggende spørgsmål, nemlig hvem der tager ejerskabet over de her data, den her viden, det, der bliver skabt.

Kl. 11:20

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 11:20

Forsknings-, uddannelses- og digitaliseringsministeren (Christina Egelund):
Jeg er ked af det, men ordføreren bliver nødt til at være lidt mere præcis. »Hvem har ejerskabet over de her ting«? Hvad mener man med »de her ting«? Det kommer an på, hvad vi snakker om.

Så bliver der f.eks. spurgt: Er det staten, der skal bestemme, hvad private virksomheder forsker i? Nej, selvfølgelig er det ikke staten, der bestemmer, hvad private virksomheder forsker i. Men vi har et kollektivt ansvar for at sørge for, at der er en juridisk ramme i Danmark, som på den ene side beskytter borgere og virksomheder og på den anden side understøtter, at der kan ske en fornuftig innovation og udvikling af f.eks. kunstig intelligens i Danmark.

Kl. 11:20

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke flere, der har bedt om ordet, så forhandlingen er afsluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Erhvervs- og Digitaliseringsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:
5) 1. behandling af lovforslag nr. L 61:
Forslag til lov om en aktiv beskæftigelsesindsats.
Af beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen).
(Fremsættelse 08.10.2026).
Sammen med dette punkt foretages:
6) 1. behandling af lovforslag nr. L 62:
Forslag til lov om ændring af lov om arbejdsløshedsforsikring m.v., lov om aktiv socialpolitik, lov om sygedagpenge, integrationsloven og forskellige andre love. (Konsekvenser som følge af ny lov om en aktiv beskæftigelsesindsats m.v.).
Af beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen).
(Fremsættelse 08.10.2026).
7) 1. behandling af lovforslag nr. L 63:
Forslag til lov om ændring af lov om aktiv socialpolitik, lov om sygedagpenge, lov om social pension og forskellige andre love. (Reform af beskæftigelsesindsatsen, værdigt sanktionssystem i balance, ny sygedagpengesats, fleksløntilskud fradrages ikke i ægtefællens pension m.v.).
Af beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen).
(Fremsættelse 08.10.2026).

Kl. 11:21

Forhandling

Formanden (Henrik Frandsen):
Forhandlingen er åbnet. Den første, der får ordet, er hr. Thomas Monberg fra Socialdemokratiet.

Kl. 11:21

(Ordfører)
Thomas Monberg (S):
Tak, formand. Kære formand, kære kolleger. Vi behandler i dag tre lovforslag samlet, L 61, L 62 og L 63. Socialdemokratiet støtter alle tre. Vi støtter dem, fordi de skal give mere værdighed og mere medindflydelse til den arbejdsløse borger, og fordi det er meget vigtigt for os, at så mange som muligt er i beskæftigelse. Med de tre lovforslag tager vi de sidste store skridt i gennemførelsen af beskæftigelsesreformen. Vi gør op med et system, der igennem mange år er blevet mere komplekst, dyrt og svært at finde rundt i for både borgerne og medarbejderne. Nu samler vi reglerne i en ny hovedlov, L 61, vi reducerer antallet af målgrupper fra 13 til 5, og vi skærer selve lovteksten ned med omkring 40 pct.

For Socialdemokratiet handler reformen grundlæggende om at flytte fokus fra systemet til mennesket. Mange har tidligere oplevet en indsats, der er styret af regler og proceskrav, frem for at deres egen situation har været i fokus. Derfor giver vi kommuner og a-kasser større frihed til at bruge fagligheden og tilrettelægge den indsats, der passer bedre og giver mening for den enkelte. Men frisættelse betyder ikke færre krav til dem, der kan arbejde. Hvis man kan arbejde, skal man stå til rådighed og gøre, hvad man kan for at komme i job. Derfor skal kontanthjælpsmodtagere visiteres fra første henvendelse. De, der vurderes jobparate, mødes med klare krav om jobsøgning og rådighed. Reformen skal både være mere værdi for dem, der har brug for hjælp, og tydelig over for dem, der kan bidrage.

Vi skærer samtidig markant ned på unødvendige proceskrav. Der afholdes i dag ca. 2,4 millioner samtaler om året. En stor del af tiden

går med at dokumentere og registrere dem, men med reformen her bliver der færre obligatoriske samtaler og færre krav om aktivering. Der bliver større frihed til at bruge tiden på det, der kan hjælpe den enkelte videre mod job eller uddannelse. Der er ikke færre ambitioner, det er mindre bureaukrati.

For borgere længere fra arbejdsmarkedet skal systemet her være mere værdigt og tage mere hensyn til den enkeltes situation. De skal ikke mødes med sanktioner og standardløsninger som udgangspunkt, men med tillid og en indsats, der passer til deres behov. Derfor får de bl.a. en årlig afklaring. De mest udsatte mennesker, som bøvler med andre ting end arbejdsløshed, kan få en pause fra samtaler og indsats, hvis det fagligt vurderes at være det rigtige. Vi forenkler også indsatsen for sygemeldte og gør den mere sammenhængende. Sygemeldte, der har et job at vende tilbage til og et forventet fravær under 26 uger, skal som udgangspunkt ikke længere igennem kommunale opfølgningssamtaler. For dem med længere forløb afskaffes jobafklaringsforløbet. De kan blive i sygedagpengesystemet og undgå unødige skift i både ydelse, regler og sagsbehandler. Samlet set er målet en beskæftigelsesindsats med mere tillid, mindre bureaukrati, større lokalt ansvar og klarere krav til dem, der kan arbejde, og derfor støtter vi L 61, L 62 A og L 63. Tak for ordet.

Kl. 11:25

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har indtegnet sig for korte bemærkninger, og så siger vi tak til hr. Thomas Monberg og går videre med den næste ordfører i rækken. Og det er Fru Kirsten Normann Andersen fra SF. Værsgo.

Kl. 11:25

(Ordfører)
Kirsten Normann Andersen (SF):
Tak for det. Vi skal som bekendt behandle folk forskelligt, hvis de skal behandles ens. Der er noget grundlæggende vigtigt i den måde, vi møder mennesker på, når de bliver ledige eller bliver syge. Det er det, de her lovforslag handler om. Vi skal have et mere enkelt beskæftigelsessystem med færre regler og mindre bureaukrati, og vi skal have en indsats, der i højere grad tager udgangspunkt i det enkelte menneske frem for faste regler og krav, for mennesker er forskellige. Nogle kan sagtens selv finde vej til det næste job uden at skulle igennem samtaler og tilbud, andre har brug for en hånd i ryggen og hjælp til at finde fodfæste på arbejdsmarkedet, og nogle står med sygdom, sociale problemer eller andre udfordringer, som gør vejen til arbejdsmarkedet langt mere vanskeligt. Derfor er det også vigtigt, at vi får en mere individuelt tilrettelagt indsats – en indsats, hvor vi ikke på forhånd har besluttet, hvad den enkelte har brug for, men hvor der er plads til at se på det enkelte menneske, der sidder over for os. Det kræver også, at vi har tillid til medarbejderne, der skal løfte opgaven.

I mange år har vi bygget et beskæftigelsessystem op på mange regler, detaljerede krav til, hvad medarbejderen skal gøre og hvornår, men det har ikke altid givet den bedste plads til at bruge den faglighed, som dygtige socialrådgivere og sagsbehandlere jo faktisk har qua deres uddannelse. Nu skal vi i højere grad give medarbejderne frihed til selv at vurdere, hvad der giver mening i den enkeltes sag. Det er vigtigt, for det er trods alt dem, der sidder over for borgeren, der også bedst er i stand til at tage stilling til, hvad det er for en situation, den pågældende er i. Men tillid handler også om den måde, som vi møder borgerne på. Derfor synes jeg også, at det er positivt, at vi med lovforslagene tager et skridt væk fra sanktionssystemer, hvor borgere, der i forvejen står i en svær situation, risikerer at blive mødt med mistillid. Det er ofte ikke en sanktion, der bringer mennesker tættere på arbejdsmarkedet. Derimod kan den rette støtte, en god relation og en indsats, der tager udgangspunkt i den enkeltes helt unikke situation, være det, der gør det.

Samtidig bliver der mulighed for at give nogle borgere en pause fra samtaler og indsatser, når der er behov for det. Hvis man står med alvorlige sociale eller psykiske problemer eller er ramt af sygdom, er det altså ikke altid flere samtaler og krav, der hjælper bedst. Nogle gange er der brug for ro og plads til at få styr på de problemer, der står i vejen, for der er forskel på ikke at ville og ikke at kunne. De fleste vil, hvis de kan, men jeg håber også, at en ny hovedlov følges op af, at den, der gerne vil, også får muligheden. Her tror jeg, at a-kassens kendskab til fagområderne, kommer til at gøre en forskel, men jeg vil også gerne udfordre arbejdsmarkedet mere generelt og virksomheder i særdeleshed, for de er trods alt forudsætningen for, at den, der gerne vil, også får chancen. Så næste gang en virksomhed har en ledig stilling, så giv chancen til en arbejdsløs. Jeg håber også, at hovedloven vil skabe en kultur, hvor syge faktisk får tid til at blive raske. Et brækket ben tager nu engang den tid, som et brækket ben tager. Det gør en kræftsygdom også, og det gør en depression eller en stresssygdom også; det kan sjældent arbejdes væk.

Men hvad så med dem, der faktisk kan, men ikke vil? Ja, det er den gruppe, der i virkeligheden i alt for mange år har fået lov til at definere den lovgivning, som vi har i dag, med mange regler og mange sanktioner, fordi vi skulle være sikre på, at det ikke var undtagelsen, der fik lov til at bekræfte reglen. Vi kommer også til at øve os i at have tillid til, at dygtige socialrådgivere kan håndtere undtagelsen, som bekræfter reglen. Jeg ser frem til både struktur- og kulturforandringer på et område, som har så hårdt brug for tillid og mere faglighed, og derfor støtter SF også de tre lovforslag. Tak for ordet.

Kl. 11:29

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har indtegnet sig for korte bemærkninger. Vi siger tak til fru Kirsten Normann Andersen og går videre til den næste ordfører i rækken, fru Trine Jepsen fra Venstre. Værsgo.

Kl. 11:30

(Ordfører)
Trine Jepsen (V):
Tak, formand. Tak for ordet. I Venstre tror vi på frihed – frihed til at tage ansvar, frihed til at finde de løsninger, der virker bedst i praksis, og ikke mindst frihed fra unødvendige regler og unødvendigt bureaukrati. Det er helt grundlæggende liberale værdier, og det er værdier, som også skal kunne mærkes i vores beskæftigelsessystem. For vi skal huske, at beskæftigelsesindsatsen først og fremmest handler om mennesker, der af forskellige årsager står uden for arbejdsmarkedet, og som har brug for en hånd til at kunne komme videre, og de mennesker er forskellige. De har forskellige udfordringer, de har forskellige forudsætninger, og de har også forskellige muligheder.

Derfor giver det heller ikke mening, at vi fra Christiansborg forsøger at detailstyre alle dele af indsatsen med stadig flere regler, proceskrav og mere kontrol. Vi skal turde at vise tillid til, at medarbejderne, der er derude tæt på borgerne, kan bruge deres faglighed og deres sunde fornuft, og så skal vi give kommunerne frihed til at tilrettelægge indsatsen, så den passer til de lokale forhold og de virksomheder, der har brug for arbejdskraft. Det er sådan, vi i hvert fald tror på at vi får en beskæftigelsesindsats, der både er mere menneskelig, men også mere effektiv.

I Venstre har vi i en del år efterhånden arbejdet for regelforenkling og for mindre bureaukrati, ikke bare fordi regler og administration koster tid og penge, men også fordi det risikerer at fjerne fokus fra det, der jo egentlig er formålet, nemlig at hjælpe flere mennesker i arbejde og give dem mulighed for at blive en del af arbejdsfællesskabet. For et arbejde handler om mere end en lønseddel. Det handler også om at kunne forsørge sig selv, det handler om at tage ansvar for sit eget liv, og så handler det i høj grad også om at være

en del af et fællesskab. Derfor er de tre lovforslag, som vi behandler i dag, også god Venstrepolitik.

Lovforslagene udmønter de sidste dele af aftalen om reform af beskæftigelsesindsatsen, som Venstre indgik sammen med en bred kreds af Folketingets partier tilbage i april 2025, og med den her reform tager vi et vigtigt skridt væk fra et system, hvor regler og proceskrav alt for ofte har fyldt mere end den enkelte borgers behov og muligheder.

Vi forenkler systemet. Vi giver større lokal frihed. Vi skaber bedre muligheder for, at ressourcerne bliver brugt der, hvor de også kommer til at gøre størst gavn. Det betyder ikke, at vi skal stille færre forventninger. Tværtimod. Frihed og ansvar hænger sammen. Vi skal fortsat stille krav til mennesker, der kan arbejde, men vi skal også sikre, at den hjælp og de tilbud, vi giver, rent faktisk bringer mennesker tættere på arbejdsmarkedet, og så skal vi have tillid til, at kommunerne og de fagprofessionelle kan løfte opgaven uden at skulle bruge unødige kræfter på dokumentation og bureaukrati.

For mig og for Venstre er det sund fornuft, og så er det også udtryk for det menneskesyn, vi står på i Venstre, nemlig at vi tror på den enkelte, på ansvar og på, at løsninger ikke altid bliver bedre af, at de skal besluttes herinde på Christiansborg. Derfor er jeg også glad for, at vi med de tre lovforslag nu får de sidste dele af den her reformaftale på plads. Vi får et mere enkelt beskæftigelsessystem med større frihed, mere tillid og tydeligere fokus på det, der er allervigtigst: at flere mennesker får mulighed for at komme i arbejde. Det er en retning, Venstre har kæmpet for længe, og som vi fortsat bakker fuldt og helt op om.

På den baggrund støtter Venstre de her tre lovforslag. Tak.

Kl. 11:33

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak til Venstres ordfører. Der er ikke nogen, der har bedt om korte bemærkninger, så vi går videre i ordførerrækken. Næste ordfører er Dansk Folkepartis ordfører, hr. Nick Zimmermann.

Kl. 11:34

(Ordfører)
Nick Zimmermann (DF):
Tusind tak for det. Det skal jo være sådan, at hvis man bliver syg eller mister sit arbejde, så skal man selvfølgelig have hjælp til at komme videre. Man skal ikke blive kastet rundt mellem forskellige ordninger og kommunale forløb, hvilket der jo i dag er rigtig mange danskere, der oplever i deres møde med de kommunale sagsbehandlere og generelt hele beskæftigelsessystemet.

På samme tid har vi jo kunnet se, at rigtig mange med en ikkevestlig baggrund er kommet på førtidspension og forskellige andre offentlige ydelser, mens der er rigtig mange danskere, som har oplevet at komme igennem nogle helt forfærdelige forløb i forbindelse med enten fysisk eller psykisk sygdom, og det er noget af det, som der i den grad er behov for at blive gjort op med. Derfor er Dansk Folkeparti også med i aftalen om at reformere beskæftigelsesindsatsen, og vi støtter naturligvis de tre lovforslag, som vi behandler samlet her i dag.

En borgers problemer bliver jo ikke løst af, at vedkommende får en ny betegnelse i kommunernes system. Der skal være nogen, der tager ansvar for, at sagerne kommer videre, og derfor giver vi kommunerne større frihed til at tilrettelægge indsatserne efter de enkeltes behov. Det bakker vi selvfølgelig op omkring. Om man er borger enten med eller uden alvorlige psykiske eller fysiske problemer og har brug for forskellig hjælp, så skal medarbejderne have forskellige muligheder for at bruge deres faglighed og deres sunde fornuft.

Så Dansk Folkeparti bakker op om alle tre lovforslag og siger tak for ordet.

Kl. 11:35

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Det gav heller ikke anledning til nogen korte bemærkninger. Så tak til Dansk Folkepartis ordfører. Næste ordfører på talerstolen er Liberal Alliances ordfører, fru Pernille Vermund.

Kl. 11:35

(Ordfører)
Pernille Vermund (LA):
Når man tænker på, hvor længe det her har været undervejs, og hvor store lovforslag vi nu sambehandler, så er det jo interessant, hvor relativt korte taler der bliver holdt, og hvor lidt debat der er. Men det vidner nok også om, at der er et gigantisk problem i vores samfund og i vores system, som vi nok er mange der har haft øje for i lang tid, og som vi også er mere eller mindre enige om at løse nu.

For når man tager magten fra mennesker, bliver de magtesløse, og når man tager ansvaret fra mennesker, bliver de uansvarlige. Det er på mange måder det, vi igennem årtier har gjort med vores beskæftigelsessystem. Vi har skabt et system, der i forsøget på at hjælpe mennesker alt for ofte ender med at umyndiggøre dem, og det gælder både borgere og medarbejdere. Borgerne bliver mødt med kontrol, uforståelige regler og endeløse krav. De skal møde op til samtaler, som de ikke altid kan se meningen med, og forklare sig igen og igen. De oplever, at andre bestemmer over deres liv, og på den anden side af skrivebordet sidder der dygtige medarbejdere, der gerne vil hjælpe, men som alt for ofte er bundet på hænder og fødder af proceskrav og dokumentation. Deres faglighed og sunde fornuft må vige for systemets regler.

Vi har med andre ord skabt et system, hvor borgerne mister magten over deres eget liv og medarbejderne mister magten over deres arbejde. Resultatet er magtesløshed på begge sider af skrivebordet, og når man igen og igen oplever, at ens egne beslutninger og initiativer ikke tæller, risikerer man at miste både motivationen og troen på, at man selv kan gøre en forskel. Det er paradoksalt. Et system, der skal hjælpe mennesker til at stå på egne ben, kan ende med at gøre dem afhængige af systemet. Det skal vi gøre op med. Derfor er vi i Liberal Alliance med i aftalen bag den reform, som de tre lovforslag, vi i dag behandler, er en del af.

Vi samler lovgivningen, reducerer antallet af målgrupper og fjerner unødvendige proceskrav. Jobafklaringsforløbene afskaffes, og kommuner og arbejdsløshedskasser får større frihed til at tilrettelægge en indsats, der giver mening for den enkelte. For mennesker er forskellige. Nogle har brug for et skub videre til det næste job. Andre har alvorlige og sammensatte problemer. De skal ikke presses igennem den samme skabelon, bare fordi systemet kræver det.

Vi afskaffer også uddannelsespålægget for visse unge ledige. Unge skal kunne hjælpes direkte i arbejde og ikke fastholdes i et virvar af regler lavet ud fra, at uddannelse altid er den rette vej for alle unge. Så åbner vi for, at arbejdsløshedskasserne kan bruge kunstig intelligens som støtte i sagsbehandlingen, og det er klogt. Teknologien skal frigøre tid til mennesker, ikke skabe endnu mere administration.

Med lovforslagene tager vi desuden et skridt mod et mere rimeligt sanktionssystem. Aktivitetsparate skal som udgangspunkt ikke sanktioneres, og der skal tages hensyn til deres faktiske situation. Samtidig fastholder vi, at dem, der kan arbejde, skal stå til rådighed. For der er forskel på ikke at kunne og ikke at ville, som SF's ordfører, fru Kirsten Normann Andersen, også nævnte. Kan man arbejde, skal man arbejde, men har man brug for hjælp, skal man mødes med en indsats, der rent faktisk hjælper.

Frihed er ikke det samme som fravær af ansvar. Tværtimod. Når vi giver mennesker større frihed, skal vi også turde stille krav og have forventninger til, at de tager ansvar. Det gælder også kommunerne. Reformen må ikke bare flytte bureaukratiet fra Christiansborg

og ud på rådhusene. Det skal kunne mærkes hos borgerne og hos medarbejderne, at der kommer reel frihed og mere ansvar. Vi skal måle succesen på, om der kommer flere i arbejde, og ikke på som tidligere antallet af samtaler, skemaer og kontrolnumre.

Jeg har i, ja, mere end 10 år kæmpet for at nedlægge jobcentrene, og det er jo ikke sådan, at de helt bliver nedlagt nu, for det er stadig op til den enkelte kommune, om man ønsker, at den beskæftigelsesindsats, man har, stadig kaldes et jobcenter. Men vi har haft et kontrolregime i årtier, som, sådan som fru Kirsten Normann Andersen sagde tidligere, har været baseret på de få, der snyder og svindler og formentlig også vil gøre det i fremtiden, og som dermed også har svigtet både de syge, de udsatte og de nedslidte, men også gjort raske og rørige borgere til offentlige klienter fra dag et. Det regime tager vi nu et opgør med.

Kl. 11:40

Vi er langtfra i mål. Det her er et første skridt, og jeg er glad for, at vi tager det, og at vi tager det sammen, og selv om jeg indledte med at sige, at det jo er mærkeligt, at der er så relativt korte taler og så lidt debat, så sagde jeg jo også, at det nok skyldes, at vi er så mange, der godt kan se, at her er der et helt grundlæggende problem.

Jeg tror også, hvis man skal hæve blikket lidt – og nu ved jeg godt, at vi herinde kun er beskæftigelsesordførere samlet og en beskæftigelsesminister – at det her problem, vi ser i jobcentrene, jo er et problem, som er forårsaget af en politisk tankegang og detailregulering, som desværre også præger rigtig mange andre områder. Jeg tror, det vil være sundt, at vi lægger den samme, hvad skal man sige, analyse ned over en masse af vores øvrige offentlige institutioner, vores velfærd og den måde, vi har detailreguleret det offentlige på i Danmark.

Der er jo mange af os, der render rundt og siger, at systemet skal være til for borgerne og ikke omvendt. Det er jo en fin talemåde. Jeg bruger den også selv, senest i et opslag, jeg lige har lagt på sociale medier, men det betyder jo ikke noget, hvis ikke vi gør noget ved det, og der sidder faktisk lige nu en meget dygtig medarbejder ovre hos beskæftigelsesministeren, som har sat sig grundigt ind i, hvordan vi kan trevle alt det her op. Jeg kan ikke lade være med at tænke, at hvis sådan en medarbejder fik lov til at turnere rundt i de øvrige ministerier – ikke fordi han skal forsvinde fra Beskæftigelsesministeriet lige nu – og gøre det samme, så tror jeg på, at vi kan afbureaukratisere rigtig mange steder. Det vil gavne både vores økonomi, men også de mange borgere, som i dag hænger fast i systemet, og jeg tror frem for alt, at det vil øge servicen og kvaliteten i vores velfærd.

Med de ord vil jeg sige, at Liberal Alliance støtter de tre lovforslag. Tak for ordet.

Kl. 11:42

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak for ordførertalen. Jeg skal lige bede ordføreren om at blive stående, for der er en enkelt, der har bedt om en kort bemærkning, og det er hr. Ibrahim Benli fra Enhedslisten.

Kl. 11:42

Ibrahim Benli (EL):
Tak. Jeg kunne næsten høre, at ordføreren opfordrede til mere debat, så derfor har jeg følt mig kaldet til at tegne mig ind. Jeg synes, der er ret mange positive elementer i beskæftigelsesreformen. Det kommer jeg nærmere ind på, når jeg skal holde min ordførertale. Men man skal også huske, at sammen med de gode elementer og positive elementer er der også et kolossalt sparekrav. Til at starte med var det 3 mia. kr., og det endte med at være 2,7 mia. kr. Det kommer til at have den betydning, at den lokale beskæftigelsesindsats vil have færre ressourcer til at løfte opgaven med at få flere i job.

En af grundene til, at vores tidligere finansminister gang på gang har sagt, at vi i Danmark har en bomstærk økonomi, er, at der er så mange i arbejde. Altså, der har aldrig nogen sinde været så mange, der er i beskæftigelse. Over 3 millioner danskere er i dag i beskæftigelse. Men man må jo også ligesom tænke over, at når der nu er så mange i beskæftigelse, skyldes det, at man gør en kæmpeindsats ude i den lokale beskæftigelsesindsats, men der er også højkonjunktur. Men i tilfælde af, at vinden vender, og der bliver lavkonjunktur, er ordføreren så bekymret for, at det går hen og rammer vores økonomi, netop fordi vi så lige pludselig har færre ressourcer til at få flere i arbejde?

Kl. 11:44

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Ordføreren.

Kl. 11:44

Pernille Vermund (LA):
Jeg synes jo, det desværre er sådan en lidt gammeldags tankegang, som typisk florerer, og med al respekt, på venstrefløjen, at jo flere penge vi putter i systemet, jo bedre virker det. Lige præcis beskæftigelsessystemet og jobcentrene er et fantastisk eksempel på, at sådan fungerer det ikke. Vi har jo i Danmark et af de allerdyreste beskæftigelsessystemer, på trods af at vi har enormt lav ledighed, og årsagen er, at vi bruger enorme mængder penge, altså enormt mange penge, på bureaukrati. Og det er ikke jobcentrene og den enkelte medarbejders skyld. Det er vores skyld. Det er politikernes skyld. For det er politikere, der har lavet regler på regler på regler.

Jeg kørte på et tidspunkt hjem med en medarbejder, som sad i en ledende stilling i et jobcenter, og som sagde: Vi kan næsten ikke nå at uddanne vores medarbejdere i de regler, som I kommer med, før I laver reglerne om, og vi skal uddanne dem på ny.

Når ikke engang medarbejderne kan have overblik over de regler, der gælder, hvordan skal man så som borger være sikker på, at man føler sig retfærdigt behandlet?

Så vi har altså skabt et system, som er et monster, og jeg er ret sikker på, at det er skabt af en god vilje, men det er bare gået galt.

Kl. 11:45

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Hr. Ibrahim Benli for anden gang.

Kl. 11:45

Ibrahim Benli (EL):
Det ville være naivt at tro, at alt fungerer efter de bedste intentioner ude i jobcentrene. Der er massive problemer også med folks retssikkerhed. Det kan vi lige vende tilbage til i en anden sammenhæng.

Men anerkender ordføreren, at der er en grund til, at Danmark er blevet kåret som europamester i flere år i forhold til at få ledige i job? Der må alt andet lige være en grund til, at det er sådan, for der er nogle mennesker, der arbejder i den lokale beskæftigelsesindsats, som faktiske er gode til at få flere folk i job. Anerkender ordføreren, at der må være noget, der fungerer efter hensigten?

Kl. 11:46

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Ordføreren.

Kl. 11:46

Pernille Vermund (LA):
Selvfølgelig er der noget, der fungerer. Det er jo ikke alt, der er skidt. Derfor tager vi også nogle af de erfaringer, der er i systemet i dag, med videre, selv om vi i princippet nærmest starter forfra, og godt for det. Men det, som jo er årsagen til, at vi har så godt et arbejdsmarked, er, at vi har den danske model og at det er relativt let både at fyre og hyre. Der er rigtig mange danskere, som jo også har et sikkerhedsnet, ikke mindst i kraft af at vi betaler ind til vores

a-kasser og kan få dagpenge i den korte periode – for de fleste af os den korte periode – man eventuelt står uden arbejde.

Og så vil jeg sige: Jeg vil stille mig tvivlende over for, om jobcentrene er gode nok til at hjælpe dem, som vitterlig har brug for hjælp, altså de udsatte, syge, nedslidte borgere. Det er de ikke, fordi der er for mange proceskrav og for lidt medmenneskelighed i systemet.

Kl. 11:46

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak. Der er ikke flere korte bemærkninger til ordføreren, så vi siger tak til Liberal Alliances ordfører. Den næste ordfører på talerstolen bliver fru Pernille Christensen fra Moderaterne.

Kl. 11:47

(Ordfører)
Pernille Christensen (M):
Tak for ordet. Inden jeg gik ind, kortede jeg faktisk min tale ned til det halve. Jeg har også rigtig meget på hjerte, men jeg tænkte, at det her jo også er noget, hvor man skal reducere, og så må vi også nogle gange reducere lidt i vores taler, sådan at det er de enkle budskaber. Det tænkte jeg også var klogt, for alle ordførerne siger noget af det samme.

For mig er der et spørgsmål, der står helt centralt, når vi diskuterer beskæftigelsesreformen. Det er jo netop, hvordan vi møder mennesket, der står uden for arbejdsmarkedet eller er tæt på at falde ud af arbejdsmarkedet. Det er simpelt hen en moderat hjertesag. Møder vi dem med mistillid eller tillid, med standardiserede forløb eller med blik for det enkelte menneske, og oplever de, at systemet er til for dem, eller at de først og fremmest skal leve op til systemets krav? Det er et spørgsmål om værdighed. Det er netop derfor, vi med disse tre lovforslag, som er ud af flere, som er udløbere af beskæftigelsesreformen, jo går ind og siger, at vi går fra, at mennesket skal tilpasse sig systemet, til at systemet skal tilpasse sig borgeren.

Inden jeg kom ind i politik og også nu som ordfører, mødte jeg mennesker, for hvem beskæftigelsessystemet ikke oplevedes som en hjælp til at komme videre, men som en kampplads. Det er mennesker, der bruger deres kræfter på at navigere i regler og dokumentere deres udfordringer frem for at få hjælp til at blive klar til et job efter f.eks. langvarig sygdom. Næsten hver fjerde borger, der har været i kontakt med jobcentrene, oplever ikke, at de har fået en værdig behandling, og kun 16 pct. oplever, at indsatsen var tilrettelagt ud fra deres egen situation. Det er ikke godt nok.

Jeg har også mødt medarbejdere, som gerne ville slippe for kamppladsen og få rammer til at hjælpe borgeren i stedet for. Det er jo derfor, de er gået ind i det. Vi skal gå fra, at beskæftigelsessystemet opleves som netop en kampplads, til at det bliver en samarbejdsplads. Det kræver, at vi går fra et system, der i høj grad har været styret af regler og processer, til en indsats, der tager udgangspunkt i borgerens behov. Det betyder ikke, at vi afskaffer forventninger til den enkelte. Borgere tæt på arbejdsmarkedet skal fortsat mødes med tydelige krav og aktiv deltagelse af enten kommunen eller a-kassen. Det skylder vi dem også, for det er også værdighed, at man tør stille nogle krav.

Vi skal gå fra et regime, der tit, når du kommer ind på jobcenteret, egentlig bare handler om, om du så har deltaget i det her tilbud, til at man har en medarbejder, der spørger: Hvad skal der til, for at *du* kan komme videre? Med reformen får kommuner og a-kasser større frihed til at tilrettelægge indsatsen individuelt. Vi kommer til at gå væk fra mistillid og over til tillid, ved at de mest udsatte borgere kan få en pause fra indsatser og samtaler i op til 6 måneder, og ved at der er ni ud af ti sanktioner, som forventes at bortfalde for de borgere, der er længere væk fra arbejdsmarkedet, samtidig med at vi stadig væk har et fokus på dem, som er jobparate. For det er også en ændring: Fra første dag bliver man erklæret jobparat og ikke blot aktivitetsparat.

Reglerne bliver reduceret med 40 pct. Vi lader den lige stå et øjeblik: 40 pct.! Tænk, hvis man også kunne gøre det i anden lovgivning, som min kollega fra Liberal Alliance sagde. Men forenkling er ikke målet i sig selv. Målet er, at borgeren oplever en forskel, at de møder en sagsbehandler, der har tid til at lytte, og at de får en indsats, som giver mening. Vi har fortsat en vigtig opgave med at få flere mennesker ud på arbejdsmarkedet og undgå, at de falder udenfor. Men vi skal forstå, at vejen dertil ikke er den samme for alle.

Jeg vil afslutningsvis sige, at værdighed ikke kan vedtages alene igennem lovgivning. Den skabes i mødet mellem borger og medarbejder, men lovgivning kan skabe rammerne for det her, og det er også derfor, vi kommer til at følge den her reform tæt sammen med kommunerne, jobcentrene og a-kasserne, og der bliver lavet borgerundersøgelser, fordi det er vigtigt, at den her reform kommer til at virke i praksis med den intention at sætte mennesket først. Moderaterne bakker op om de tre lovforslag, der er blevet fremlagt i dag, og jeg skal i tillæg hilse fra ordføreren fra Radikale Venstre og sige, at de også bakker op om de tre lovforslag. Tak for ordet.

Kl. 11:52

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak til ordføreren. Det gav anledning til en kort bemærkning fra hr. Kim Edberg Andersen fra Danmarksdemokraterne.

Kl. 11:52

Kim Edberg Andersen (DD):
Tak for det. Der var to ting. Det ene er, hvis ordføreren havde skåret halvdelen af talen væk, at ordføreren var løbet tør for tid, vil jeg sige, hvis hun havde taget den fulde tale med i salen i dag. Og så var det bare, at ordføreren sådan meget entusiastisk sagde: Tænk, hvis man kunne skære i al lovgivning med 40 pct. Der bliver jeg bare stille nødt til at minde ordføreren om, at ordføreren sidder i regering, og det er jo regeringen, der kan gøre det. Så det tager vi godt ned i Danmarksdemokraterne, og vi ser frem til, at Moderaterne rent faktisk begynder at levere på det. For det er jo Moderaterne, der sidder i regering, og 40 pct. er muligt på mange områder, ordfører. Så det glæder vi os til at alle andre ordførere fra Moderaterne har samme tilgang til og ikke bare mere bureaukrati, som vi desværre også ser i salen ret ofte, også i den her sammenhæng.

Kl. 11:52

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Ordføreren.

Kl. 11:52

Pernille Christensen (M):
Tak til ordføreren for kommentaren. Jamen jeg ser også frem til, at der kommer nogle forslag til, hvordan vi så kan reducere det, så vi kan drøfte nogle konkrete forslag i regeringen. Tak.

Kl. 11:53

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Hr. Kim Edberg Andersen ønsker ikke ordet for sin anden korte bemærkning, og så er der ikke flere korte bemærkninger. Tak til Moderaternes ordfører. Den næste ordfører i ordførerrækken er hr. Christian Vigilius fra Det Konservative Folkeparti.

Kl. 11:53

(Ordfører)
Christian Vigilius (KF):
Det skal være slut med at trække syge borgere igennem endeløse afklaringsforløb bare for at kunne sætte flueben ved fuldførte konsulta-

tioner. Man bliver ikke raskere af flere blanketter, og man kommer ikke nødvendigvis hurtigere i arbejde, fordi man blev indkaldt til endnu en samtale. Alligevel har vi opbygget et beskæftigelsesystem med uoverskueligt mange regler og målgrupper og proceskrav, og resultatet er blevet et system, hvor man til tider har været mere optaget af at dokumentere indsatsen end at undersøge, om den faktisk virker. Det gør vi nu grundlæggende op med.

Med beskæftigelsesreformen har vi gjort det, der alt for ofte bliver gode hensigter på Christiansborg. Vi afskaffer nemlig regler. Vi giver mere ansvar tilbage til dem, der rent faktisk skal løse opgaverne, og vi flytter opmærksomheden fra processen til resultatet. Den nye hovedlov om beskæftigelsesindsatsen bliver ca. 40 pct. kortere. Vi reducerer antallet af målgrupper fra 13 til 5, vi afskaffer uddannelsespålægget, så unge ikke automatisk presses ned ad den samme vej, og vi giver kommuner og a-kasser bedre mulighed for at tilrettelægge indsatsen efter den enkelte. For mennesker er forskellige. En ledig håndværker, der sandsynligvis har et nyt job om en måned, har ikke brug for det samme, som et menneske med alvorlige helbredsmæssige eller sociale problemer.
Det er ikke rimeligt over for nogen af dem, hvis systemet insisterer på at behandle dem ens.

Vi gør samtidig den løbende afklaring mere systematisk. Mennesker langt fra arbejdsmarkedet skal ikke sendes rundt i systemet år efter år, uden at nogen finder den rigtige vej videre. Måske er det et arbejde, måske et fleksjob, eller måske skal en helt anden løsning undersøges. Men der skal være en mening med indsatsen.

I dag fylder sanktioner og kontrol for meget over for mennesker, som i forvejen har det svært. Med de nye regler vender vi udgangspunktet om for aktivitetsparate kontanthjælpsmodtagere. Vi begynder med tillid. Først hvis der efter en konkret vurdering er grundlag for det, skal sanktionerne bringes i anvendelse. Det er ikke det samme som at opgive krav. Mennesker, der kan arbejde og modtager offentlig forsørgelse, skal naturligvis stå til rådighed og gøre en indsats for at blive selvforsørgende. Det fastholder vi tydeligt for de jobparate. Men der er forskel på ikke at ville og ikke at kunne. Og den forskel skal et ordentligt beskæftigelsessystem være i stand til at forstå.

Vi afskaffer også jobafklaringsforløbene. Hvis en sygemeldt fortsat er uarbejdsdygtig og ikke kan få forlænget sine almindelige sygedagpenge, skal vedkommende fremover kunne blive i sygedagpengesystemet på en reduceret sats frem for at blive flyttet over i et særskilt jobafklaringsforløb. Nogle vil få en højere ydelse, andre en lavere, og det skal vi være åbne og transparente omkring. Men selve forenklingen er fornuftig. Sygdom bliver ikke mindre alvorlig af, at vi giver den et nyt navn og flytter et menneske over på et andet regelsæt.

Også den måde, sygemeldte mødes med sanktionsregler på, bliver mere rimelig. At man overser en frist eller udebliver fra den første samtale, skal som udgangspunkt ikke straks udløse et tab af forsørgelse, uden at man får mulighed for at rette op på forholdet. Og så rydder vi naturligvis op i den øvrige lovgivning, så de forskellige regler passer sammen. Det er, hvad konsekvenslovforslaget i det væsentlige handler om. Samtidig skal vi bruge moderne teknologi, hvor den kan lette administrationen uden at sætte den menneskelige dømmekraft eller borgernes retssikkerhed over styr.

Så omfattende en reform vil selvfølgelig kræve omhyggelig implementering. Vi skal sikre, at den kortere lovtekst også betyder færre regler i praksis, og at større frihed ikke bliver en undskyldning for at svigte mennesker, der har behov for støtte. For en samtale er ikke en succes, bare fordi den er blevet afholdt, og en myndighed har ikke løst sin opgave, bare fordi alle felter i skemaet er blevet udfyldt.

Hvis denne reform viser, at færre regler, større faglig frihed og tydeligere ansvar giver bedre resultater, så mener jeg, at vi bør have modet til at bruge samme tilgang langt flere steder i den offentlige sektor. Et godt velfærdssamfund kendes ikke på, hvor omhyggeligt det administrerer sine egne regler. Det kendes på, hvad det rent faktisk udretter for mennesker, der har brug for det. Derfor stemmer Det Konservative Folkeparti for alle tre lovforslag. Tak for ordet.

Kl. 11:58

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak til den konservative ordfører. Det gav ikke anledning til nogen korte bemærkninger, så vi går videre til Enhedslistens ordfører, hr. Ibrahim Benli.

Kl. 11:58

(Ordfører)
Ibrahim Benli (EL):
Tak for ordet. I Enhedslisten deler vi ønsket om et beskæftigelsessystem, der på mange måder bygger på mere tillid, mindre bureaukrati og større fagligt råderum. Men vi mener samtidig, at det er værd at bemærke, at de voldsomme sparekrav, risikerer at undergrave de gode intentioner i beskæftigelsesreformen.

Da man tilbage 9. april 2025 lancerede reformen af beskæftigelsesindsatsen, brugte man af gode grunde ret mange positive ord. Der blev talt om frisættelse, lokalpolitisk selvbestemmelse, plads til faglighed, individuelt tilrettelagt forløb, mindre bureaukrati, færre målgrupper, færre sanktioner og færre proceskrav. Ingen af disse ambitioner kan man være uenig i, og det er vi heller ikke i Enhedslisten. I Enhedslisten mener vi helt klart, at beskæftigelsesreformen rummer mange positive elementer, og som det også blev nævnt før, er der 30.000 sider beskæftigelseslovgivning, som skiftende beskæftigelsesministre gennem årene har bidraget til at opbygge, og der har eksisteret utallige unødige og rigide proceskrav, som har spændt ben for, at man kan hjælpe de mennesker, der rammes af sygdom, ledighed eller andre livsændrende vilkår.

Men vi skal også huske, at med beskæftigelsesreformen afskaffes rigtig mange ordninger, som gør en kæmpe forskel for de mennesker, som har brug for hjælp. Jeg kan høre, at mine ordførerkollegaer også har nævnt nævner de mennesker i udsatte positioner, der har allermest brug for den håndsrækning. Desværre er det dem, der kommer til at betale den pris, i det øjeblik man vælger at skære ned på økonomien i den kommunale beskæftigelsesindsats. I hvert fald en fjerdedel af økonomien ryger ud.

Med disse ord prøver jeg at sige fra Enhedslistens side, at når aftalepartierne har valgt at sige ja til beskæftigelsesreformen, har de stiltiende også accepteret, at bureaukratiet bliver erstattet med ingenting – ingenting for de mennesker, der har brug for en håndholdt indsats. De voldsomme besparelser har bl.a. betydet, at man har fjernet rettigheder, det vil sige retten til samtaler og hjælp til at komme i job og uddannelse, og med friere rammer kombineret med færre ressourcer ude i beskæftigelsesindsatsen risikerer vi en mere passiv beskæftigelsespolitik, hvor udsatte borgere overlades til deres egen skæbne uden tilstrækkelig kontakt i lange perioder.

Det her betragter vi ikke som en værdig behandling. Det er ikke frihed. Det er et forsøg på at spare, som på længere sigt kan føre til lange ledighedsperioder, apropos vores tidligere snak omkring, at det kan betyde, at der lige pludselig er færre i beskæftigelse og dermed også dårligere tilstand for den danske økonomi.

Som sagt har man med beskæftigelsesreformen fjernet ret mange støtteordninger i den kommunale beskæftigelsesindsats, som kommer til at gøre ondt, især på dem, der har brug for det. Mange borgere, som står langt væk fra arbejdsmarkedet, skal fremover f.eks. kun møde op i jobcentret en gang om året. Det kan måske betyde, at nogle af dem får fred, fordi de netop har alle mulige problemer. Men det kan også godt betyde, at de mennesker, der har akut brug for hjælp, f.eks. enlige, ligesom bliver overladt til sig selv, og de har svært ved at navigere i et system og komme videre i job.

En af de ting, man har afskaffet med beskæftigelsesreformen, er netop de mentorordninger, obligatoriske læse-, skrive- og regnetest. Og jeg ved om nogen – med den erfaring, jeg har på det beskæftigelsespolitiske område – at det i hvert fald er nogle ordninger, som har betydet, at vi i dag ofte får folk med væsentlige udfordringer ud i beskæftigelse.

Så skal vi også huske, at reformen også har betydning for ydelserne for nogle af de mennesker, apropos de sygemeldte, som har været presset i systemet i mange år. Med reformen har man netop indført, at hvis man er på sygedagpenge, ryger man efter 22. uge over på det, man kalder for reduceret sygedagpengesats, og det kommer til at betyde, at de mennesker, som kæmper med helbredsmæssige udfordringer, lige pludselig også står med en økonomisk udfordring.

Jeg vil til sidst måske henlede opmærksomheden på både Fagbevægelsens Hovedorganisation, Dansk Socialrådgiverforening, HK Kommunal, handicaporganisationerne og ikke mindst de patientforeninger, som i deres høringssvar peger på, at besparelserne kommer til at ramme dem, der har allermest brug for hjælp. Det er unge, det er sygemeldte, og det er borgere, der er længst væk fra arbejdsmarkedet.

Med disse ord siger vi fra Enhedslistens side, at vi selvfølgelig ikke kan støtte op omkring en beskæftigelsesreform, som lægger op til massive besparelser. Heldigvis endte det med at være 2,7 mia. kr. i stedet for 3 mia. kr. Men jeg ved, at med de sparekrav, som kommunerne har mødt, må vi forvente, at der vil være færre ressourcer til netop at hjælpe de mennesker, der har allermest brug for det. Og det synes vi i hvert fald viser, at reformen har bevæget sig i den forkerte retning. Så med disse ord vil jeg sige, at vi selvfølgelig ikke kommer til at støtte op omkring nogen de lovforslag, som vi behandler her. Tak for ordet.

Kl. 12:03

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak til ordføreren. Det gav anledning til en kort bemærkning fra fru Kirsten Normann Andersen fra SF.

Kl. 12:03

Kirsten Normann Andersen (SF):
Tak for det, og tak for ordførertalen. Jeg synes, ordføreren lægger meget stor vægt på besparelser i kommunerne mere end på lovforslaget, som vi behandler her, og som jo i virkeligheden handler om en forenklet indsats og i meget højere grad også en socialfagligt rigtig indsats, mere end at vi ligesom har fastsat nogle standarder herindefra.

Jeg tror faktisk, at ordførerens parti og mit eget parti ved flere lejligheder har været med til at stå at sige: Nedlæg jobcentrene. Det har vi, fordi vi syntes, man overadministrerede, og fordi vi syntes, at man tog for lidt hensyn til den enkelte borgers særlige behov. Jeg synes selv, at det her lovforslag faktisk lægger op til, at vi nu får muligheden for at sørge for, at den enkelte borger får den rigtige indsats, hjulpet af socialfaglighed og dygtige medarbejdere, som også får mulighed for individuelle skøn i den enkelte situation. Hvorfor er det, at Enhedslisten ikke kan bakke op om det?

Kl. 12:05

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Ordføreren.

Kl. 12:05

Ibrahim Benli (EL):
Som jeg også indledte med at sige, er der ret mange positive elementer i beskæftigelsesreformen, heriblandt det større faglige rum, som mennesker, der arbejder i den kommunale beskæftigelsesindsats, i mange år har efterspurgt. For i mange år har de 30.000 siders lovgivning pålagt kommunerne netop ligesom at indfri de mange proceskrav, heriblandt hvor mange samtaler man skal holde, ikke fordi samtalernes indhold var vigtigt, men mere, at antallet af samtaler var vigtigt. Så den måde synes jeg bestemt også, det er positivt, at man nu giver det faglige frirum, så medarbejdere, der bedst ved, hvad der virker for den enkelte borgere, har mulighed for ligesom ud fra deres faglige skøn at bestemme, i hvilken retning det skal gå.

Jeg har en fortid i den kommunalpolitiske virkelighed, før jeg trådte ind her på Christiansborg. Jeg ved i hvert fald, at i den kommune, jeg har siddet i som kommunalpolitiker, har man også lavet de overvejelser og sagt: Når nu vi har færre ressourcer, hvordan kan vi så prioritere de indsatser, vi har? Det er jo en diskussion, vi desværre ikke bare kan vælge at sige at vi lukker øjnene for, at bare fordi der er positive elementer i beskæftigelsesreformen, skal vi se bort fra de store besparelseskrav. Det tror jeg kommer til at gøre ondt, og jeg er oprigtigt bekymret for, at det kommer til at have en betydning i forhold til den stigende ledighed ude i fremtiden.

Kl. 12:06

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Fru Kirsten Normann Andersen for en anden kort bemærkning.

Kl. 12:06

Kirsten Normann Andersen (SF):
Tak for det. Jeg har en fortid i fagbevægelsen og har mødt enorme frustrationer over syge medarbejdere, som blev kaldt til unødvendige samtaler på jobcentrene. Hvis vi nu ikke skal holde de her samtaler mere, er det vel også rigtigt tænkt, at så har man heller ikke omkostningen til at have medarbejdere til at holde nogle samtaler, man ikke længere skal holde? Altså, de to ting kommer trods alt til at gå hånd i hånd, og så kan vi altid sagtens diskutere, om der er ressourcer nok til de socialfaglige indsatser for de borgere, som har de største behov, for der ser jeg også, at der kan være et behov for en øget indsats. Men altså, færre samtaler betyder vel også et behov for færre medarbejdere?

Kl. 12:07

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Ordføreren.

Kl. 12:07

Ibrahim Benli (EL):
Det er ikke, fordi vi skal blive ved med at tilføre midler og økonomi til den kommunale beskæftigelsesindsats, hvis ikke det er de samme opgaver, de skal løfte. Men jeg tror, at der sådan grundlæggende ligger de rigtige analyser, tal og fakta, der beviser, at resultatet af beskæftigelsesreformen ikke er det, der svarer til 2,7 mio. kr., som Ekspertgruppen for fremtidens beskæftigelsesindsats har fået opdraget til. Man skal huske, at Ekspertgruppen for fremtidens beskæftigelsesindsats hele vejen igennem har tydeliggjort, at der er rigtig meget, man kan forenkle, at der er rigtig meget potentiale for at afbureaukratisere beskæftigelsessystemet, men dermed ikke sagt, at potentialet var så stort i forhold til de besparelseskrav, som ordføreren lægger op til.

Så jeg vil blot lige gentage, at vores bekymring består. Vi er oprigtigt bekymrede for, at især når nu vi rammer en lavkonjunktur, vil der lige pludselig være færre hænder ude i den kommunale beskæftigelsesindsats, der skal hjælpe de mennesker, der har brug for det.

Kl. 12:07

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak. Der er yderligere en kort bemærkning til ordføreren, og den er fra hr. Lars Boje Mathiesen fra Borgernes Parti.

Kl. 12:08

Lars Boje Mathiesen (BP):
Tak. Ordføreren nævner, at socialrådgivere og andre arbejdsgrupper er imod de her besparelser. Kan ordføreren nævne et eneste eksempel på, at når en medarbejdergruppe oplever besparelser, som kan betyde, at der bliver færre medarbejdere, at de på et tidspunkt har sagt, at det er en god lovgivning, eller at det er en god regel, der kommer?

Kl. 12:08

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Ordføreren.

Kl. 12:08

Ibrahim Benli (EL):
Det er klart, at interesseorganisationer varetager interessen for deres medlemmer. Så på den måde er der ikke noget odiøst i, at Socialrådgiverforeningen går ud med en udmelding om, at der er brug for flere hænder. For man ved også videnskabeligt, at hvis der er flere sagsbehandlere og færre sager, har man som regel også gjort en større forskel for mennesker. Men dermed ikke sagt, at det kun er penge, det vedrører. Det her handler også om de ordninger, der bliver afskaffet. Jeg har nævnt mentorordningen. Sagsbehandlerne og socialrådgiverne ved, hvad der virker, og især hvis du er et menneske, der har været længst væk fra arbejdsmarkedet og i mange år har været i ledighed og har kæmpet med rigtig mange helbredsmæssige udfordringer, så kræver det en ekstra håndholdt indsats, og det er jo det, der forsvinder. I det øjeblik du ikke har ressourcerne, vil du selvfølgelig nedprioritere dem, der har allermest brug for det.

Kl. 12:09

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Hr. Lars Boje Mathiesen.

Kl. 12:09

Lars Boje Mathiesen (BP):
Der er det jo, at vi har et samlet ansvar for hele økonomien, og når man har været inde i Folketinget i lang nok tid, oplever man, at hver eneste gang der kommer sådan et forslag, er der en medarbejdergruppe, der siger: Det kan ikke være os. Og på den måde får vi aldrig nogen sinde reformeret det, hvis der hver eneste gang er en medarbejdergruppe, der siger, at det ikke må gå ud over dem og der ikke må ske nogen forandringer for dem, så kan vi ikke frigive de midler, som vi har brug for, til de rigtige indsatser.

Kl. 12:09

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Ordføreren.

Kl. 12:09

Ibrahim Benli (EL):
Jeg synes, det er vigtigt at huske, hvad det er for en udfordring, vi står over for. Jeg tror, at vi her i Folketingssalen på tværs af politiske partier er enige om, at der er en særlig udfordring i det her land med, at der er over 40.000 unge, der står uden for arbejdsfællesskabet og uddannelsesfællesskabet. Al forskning peger på, at i det øjeblik du skærer ned på indsatsen, er dem, der bliver allermest ramt, unge i udsatte positioner og folk med store helbredsmæssige udfordringer. Så jeg har bare brug for at sige, at det ikke kun er socialrådgiverne, der er bekymret for det her. Det er lige så meget de kommunalpolitikere, der sidder og lige nu har ansvaret for at forvalte den økonomi, de har til rådighed, og de bliver nødt til hårdt at prioritere, hvad de har brug for, for netop ligesom at kunne komme igennem med økonomien.

Kl. 12:10

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak. Så er der ikke flere korte bemærkninger til ordføreren, så vi siger tak til Enhedslistens ordfører. Næste ordfører på talerstolen er hr. Kim Edberg Andersen for Danmarksdemokraterne.

Kl. 12:10

(Ordfører)
Kim Edberg Andersen (DD):
Tak. Det lykkes næsten altid for ordføreren fra Enhedslisten at forvirre mig. Jeg kunne høre, at det var et problem, at man fjernede bureaukrati for ikke at indføre mere bureaukrati. Så gik jeg ud ad en lang vej med det og tænkte, at så bliver det jo rigtig svært at opnå i hvert fald Moderaternes ønske om at skære det med 40 pct. Men det er også i orden, at Enhedslisten forvirrer mig. Jeg er sikker på, at der er mange borgerlige mennesker, der bliver forvirrede, når Enhedslisten går på talerstolen. Nok om det.

Der er blevet sagt rigtig meget om det positive ved det her lovforslag. Det deler vi faktisk fuldstændig i Danmarksdemokraterne. Det er sund fornuft at holde op med at jagte en tømrer, som har et nyt job om 14 dage, fordi systemet siger, at nu skal man indkalde til en samtale. Det er sund fornuft ikke at bruge skatteborgernes penge dybest set på ting, som ikke er nødvendige. Det er også sund fornuft at have et blik på et system, vi har lavet, hvor folk, der måske havde brug for andre indsatser end at komme ud i jobprøvning eller skrive en ansøgning, bliver hjulpet med det først, og så kommer de i den boks, hvor vi kan hjælpe dem i job, når de er klar til det.

Der er to små bekymringspunkter. Det ene er, at vi fjerner job- og handicapordningen. Det skurrer lidt i mine ører, for handicappede er om nogen nogle, vi i et arbejdsmarked, der er så varmt, som det er nu, faktisk burde sørge for, så det blev endnu nemmere at få de sidste med. Så det kunne vi måske kigge på, inden vi får det helt igennem.

Så er der et andet, og det er, at vi lige pludselig finder ud af, at hvis du er syg på 23. uge, så kan det betale regningerne for 75 pct. af det, det kunne i 22. uge. Jeg synes, det virker en smule uordentligt for folk, som er syge, at vi skærer satsen til 75 pct. Det vil de facto betyde, at der er nogle, der skal til at klare sig for mindre, end de ville skulle i et kontanthjælpssystem. Der skal vi nok lige se, om pinden er blevet sådan lige spids nok lige på det område. Der må ministeren forklare, hvor mange penge det er, vi skal finde. Så kan vi i Danmarksdemokraterne finde dem ved at skære i endnu mere bureaukrati. Så ved jeg, at Enhedslisten bliver ked af det, men det lever vi fint med, hvis det gør, at syge mennesker ikke skal stå med den ekstra byrde, det er at blive skåret i økonomien, samtidig med at de stadig væk er syge. For det, vi skal huske, er, at man ikke bliver mere rask, bare fordi det bliver uge 23. Derfor synes jeg måske, vi har været lige spidse nok der.

Men ud over det er det jo en god dag i det danske folkestyre, når vi kigger på et system, der kan gøres billigere, sådan at vi kan bruge vores penge andre steder. Det var også det, jeg hørte Borgernes Parti sige. Vi har kun pengene én gang, og hvis vi bruger dem på bureaukrati bare for bureaukratiets skyld, som jeg hørte lidt fra Enhedslisten, så er jeg sikker på, at der er mange ordførere på tværs af salen, der nok har en løsning på, hvor vi kunne bruge dem bedre og til gavn for flere end på bare at jagte folk, som dybest set er klar til at komme ud og finde et job. For det er det, jeg hører vi skærer meget på, og det er der, hvor vi frigiver tiden i jobcentrene. Det er ved at holde op med at jagte tåbelige sager og bruge mere tid på de fornuftige.

Fornuft går vi meget ind for i Danmarksdemokraterne, så derfor forventer vi da at støtte forslaget. Men jeg håber da, at ministeren lige tager den en ekstra gang i møllen i forhold til at skære i økonomien for folk, der er syge, bare fordi de rammer en dato, der siger, at de nu er syge på 23. uge i stedet for på 22. Tak for ordet.

Kl. 12:14

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak til ordføreren. Der er en enkelt kort bemærkning, og det er fra hr. Ibrahim Benli fra Enhedslisten.

Kl. 12:14

Ibrahim Benli (EL):
Tak til ordføreren. Det er ikke meget, vi er enige om, men vi er ret enige om, at sygemeldte, som kommer til at betale prisen, i det øjeblik de rammer uge 23, lige pludselig også står over for en økonomisk udfordring ved siden af de helbredsmæssige udfordringer, de har.

Det er ikke sådan, at Enhedslisten forsvarer bureaukrati for bureaukratiets skyld, men her taler vi om nogle ordninger og nogle virksomme metoder, som bliver taget ud af værktøjskassen i håb om at gøre indsatsen billigere. Der er også forskning, der viser, at i det øjeblik ledigheden stiger med 0,5 pct., kommer det – apropos jeres økonomiske tankegang – til at betyde i hvert fald 6 mia. kr. i den danske økonomi samlet set. Er ordføreren enig i, at vi kan risikere, netop fordi vi ikke længere har de ressourcer, vi har, og de ordninger, vi har, at vi lige pludselig kan være ude i en situation, hvor ledigheden stiger, og så har det regnskab, man har lavet, den business case, man har lavet, fejlet?

Kl. 12:15

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Ordføreren.

Kl. 12:15

Kim Edberg Andersen (DD):
Den største risiko for, at ledigheden stiger, er vel, at Enhedslisten får held til at blive ved med at gøre det dyrere og dyrere at drive privat virksomhed i Danmark. Så der kan Enhedslisten jo være behjælpelig ved at sikre, at beskæftigelsen fortsat er høj i det private, i stedet for gang på gang at finde på noget, der er fordyrende der.

I forhold til ordningerne vil jeg sige: Det er, fordi jeg har en tro på, at vi frigør så mange ressourcer, at der stadig væk er tid til at tage hånd om de svageste. Det hørte jeg også på fru Kirsten Normann Andersen er tanken i det her. Skulle det vise sig, at de svageste får et slag over munden med det her, skal Danmarksdemokraterne være de første, der vil være med til at hjælpe med at ændre det. For det er ikke det, der er intentionen. Men jeg tror bare, at vi kommer til at frigive så mange ressourcer, at det er muligt at få både-og her, altså blæse og have mel i munden, og er det ikke det, så er Folketinget heldigvis nogle, der mødes hver uge, og så kan vi ændre det igen.

Jeg vil give Enhedslisten ret, for der kan godt blive noget med kommunerne, hvor jeg kan være bekymret for, om små kommuner og store kommuner kommer til at håndtere reglerne ens. Men det må vi også tage, hvis det viser sig at være et problem.

Kl. 12:16

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Hr. Ibrahim Benli.

Kl. 12:16

Ibrahim Benli (EL):
Når ordføreren i den sidste replik sådan bliver ved med at vende skuden mod Enhedslisten og gøre det hele til Enhedslistens skyld, vil jeg bare sige, at grunden til, at den danske økonomi er så stærk, bomstærk, og så robust, er det ikke kun, fordi vi har de dygtige virksomheder; det er også, fordi der er rigtig mange arbejdere i beskæftigelse. Det er så den bekymring, vi deler. I det øjeblik du fjerner midlerne og ordningerne fra den kommunale beskæftigelsesindsats, kommer det til at betyde, at der er færre hænder, der kan hjælpe flere i beskæftigelse og heriblandt de handicappede, som ordføreren også nævnte i sin tale. Så det er mere for ligesom at hejse flaget for, at det her ikke bliver uden omkostninger på den lange bane. Tak.

Kl. 12:17

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Ordføreren.

Kl. 12:17

Kim Edberg Andersen (DD):
Nu tror jeg, jeg forstår, hvad Enhedslisten mener. Det er, fordi Enhedslisten bliver forvirret, når jeg siger privat erhvervsliv, og tror, at så tænker jeg, at dem, der arbejder der, ikke er beskæftigede. Det gør jeg. Det er jo der, hvor mennesker også er beskæftigede. Så jeg ved ikke, om det er sådan en forvirring, der handler om, at fordi det er det private erhvervsliv, så er man ikke beskæftiget, og man skal være ansat i stat, amt eller kommune. Så det er egentlig nok bare det, jeg tror Enhedslisten har svært ved at forstå: at jeg går ind for, at folk er beskæftigede, rigtig mange i det private.

Det, jeg bare helt faktuelt påpeger, er, at hver eneste gang Enhedslisten er med til at stemme noget igennem i denne Folketingssal, der øger byrden på privat erhvervsliv, så bliver det sværere at have en konkurrenceevne. Nu bliver det meget indviklet. Har vi ikke en konkurrenceevne, så mister vi beskæftigelsen i det private erhvervsliv, og når de ikke kan betale skat, ja, så mister vi også beskæftigelsen i det offentlige.

Kl. 12:17

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak til Danmarksdemokraternes ordfører. Der er ikke flere korte bemærkninger, så vi går videre til den sidste i ordførerrækken, og det er hr. Lars Boje Mathiesen fra Borgernes Parti.

Kl. 12:18

(Ordfører)
Lars Boje Mathiesen (BP):
Tak for det. Staten skal være mindre, og politikerne skal også bestemme mindre. Her tager vi så et skridt i retning af, at politikerne herinde kommer til at bestemme mindre, fordi flere beslutninger bliver lagt ud til den enkelte sagsbehandler, og vi fjerner noget administration, bureaukrati og bøvl. Det er selvfølgelig positivt.

Grundlæggende ser vi i Borgernes Parti ingen grund til, at beskæftigelsesområdet generelt set, hvis man lige f.eks. undtager nogle af de mest syge og handicappede, ikke godt kan lægges ud til det private i langt højere grad, end det bliver. Jeg så gerne, at fagforeningerne og a-kasserne kom til at spille en langt mere central rolle i det her sammen med arbejdsgiverne, og jeg mener grundlæggende, at hele det generelle beskæftigelsesområde burde ligge derude, hvor en trepart eller topart med arbejdsgiver, a-kasse og fagforening, som kender brancherne, og som kender de mennesker, der arbejder der, kunne løse de her ting, fuldstændig uden at vi politikere skal blande os i det.

Det er den rette vej at gå, hvis staten skal rykke tilbage, og så kunne det frigive endnu flere milliarder, end hvad man allerede gør i det her forslag. Men at frigive nogle milliarder, som vi forhåbentlig kan bruge på at gøre staten mindre og til gavn for danskerne derude, er vi selvfølgelig positivt indstillet over for.

Kl. 12:19

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Der er ikke nogen korte bemærkninger til ordføreren, så tak til hr. Lars Boje Mathiesen. Dermed er vi færdige med ordførerrækken, og jeg giver ordet til beskæftigelsesministeren.

Kl. 12:19

Beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen):
Tak for det, formand. Vi gør det, der alt for ofte bliver ved de gode hensigter. Sådan sagde ordføreren for Konservative. Venstres ordfører sagde: en mere menneskelig og mere effektiv beskæftigelsesindsats. SF's ordfører sagde: forskel på ikke at kunne og ikke at ville. Og Konservative sagde: Det her er ikke det samme som ikke at stille krav. LA's ordfører synes jeg var meget, meget on point, undskyld, formand, meget præcis i sin analyse af, at når vi over en årrække på Christiansborg, hver eneste gang der finder en enkeltsag vej ind til os, svarer ved at virke handlekraftige ved at indføre regler, så ender vi med så detaljeret et regelsæt, at det ender med magtesløshed på begge sider af bordet.

Det er derfor også med en ret stor stolthed, at jeg står her i dag. Nogle gange er politik både langsomt og til tider kedeligt for andre omkring os, men det her er for mig et eksempel på, at vi i for mange år har bygget på og bygget på med det resultat, at medarbejderne har været frustrerede, at borgerne har slået sig på vores system, og at vi har brugt milliarder efter milliarder uden rigtig at have en fornemmelse af, at det hjalp folk videre. Den politiske analyse, der så har fundet vej herind, nemlig at det her er vi nødt til at tænke grundlæggende anderledes, er jo det, der gør, at debatten ikke springer i luften i dag. Det er jo det, der gør, som Liberal Alliances ordfører også siger, at det her både er stort og vigtigt, og at vi har bred enighed og dermed måske en lille debat.

Men det, der jo også er inde bag ved det her, er, at vi har brugt 4 år på at komme grundigt ud i alle hjørner. Vi har bedt eksperter hjælpe med at tænke med. Vi har haft mange forhandlingsmøder. Vi har haft et hav af uddybende notitser, hvor alle ordførere har været helt nede i detaljen og spurgt: Hvordan griber vi så det her an? Hvordan fjerner man i praksis 40 pct. af en lovgivning? Hvordan vender man i praksis en tænkning fuldstændig på hovedet? Hvordan træder man som politiker på Christiansborg ikke bare et skridt tilbage, men mange skridt tilbage? Hvordan beder vi vores medarbejdere om ikke længere, når de møder ind om morgenen, at kigge ned i en tjekliste, før de kigger op på det menneske, der kommer ind ad døren, men i stedet for faktisk at forholde sig til det menneske, de har foran sig?

Jeg tror på, at det her ikke bare er en reform på papiret, men en ny måde at arbejde på. Det er en ny måde at arbejde på for tusindvis af mennesker i vores kommunale system og i vores a-kasser. Det er også en ny tænkning, i forhold til hvad du bliver mødt af. Altså, I skulle vide mængden af gange, jeg har været ude at tale med medarbejdere, der siger, at når der kommer et menneske ind, der er i en meget sårbar og udsat situation, så er det, de kigger ned i lovgivningen og ser at de skal, at starte dialogen og det menneskelige møde med at sige alt det, de kan straffes for, i stedet for at møde det menneske og sige: Okay, det virker, som om der er alt muligt, der udfordrer dig lige nu; hvordan får vi grebet det rigtigt an, så du faktisk på et tidspunkt kan komme tilbage og opleve det myndiggørende, der er i at forsørge sig selv og gå på arbejde og føle, at man bidrager med noget?

Hvordan ændrer vi den tankegang, at vi ikke altid ved bedst, og at vi ikke altid på forhånd kan definere det? Når alle unge kommer ind – uden overhovedet at forholde os til, hvad den unge har med i bagagen – så siger vi: Svaret for dig er gentagen aktivering og uddannelsespålæg. Det kunne jo være, at selv hvis man politisk ønskede sig, at der var mange flere unge, der endte med at tage en uddannelse, så var vejen via et arbejde. Vi har godt nok mange unge mennesker derude, der har slået sig på vores uddannelsessystem, men som finder en ranket ryg i at komme ud til en mester, der tror på dem. Tænk, hvis det var vejen. Det giver vi nu friheden til.

Jeg tror på, at den her måde at myndiggøre ikke bare borgeren, men også medarbejderen på kommer til at betyde, at der er færre, der slår sig på vores system, og flere, der i stedet faktisk føler sig set og hjulpet videre; at der også er flere mennesker, der ender med meget gerne at *ville* hjælpes videre, fordi der er nogen, der ser dem og tror på det myndiggørende i, at de faktisk flytter sig; og at når mit system under Beskæftigelsesministeriet tager kontakt til kommunerne, så er det ikke for at udstille dem på en liste, der viser, at de har glemt alle vores proceskrav og ikke holder de rigtige møder i de rigtige uger på det rigtige tidspunkt, og give dem med køllen – så er det faktisk for at drøfte, om de reelt får folk hjulpet videre.

Kl. 12:25

Det er ikke nogen hemmelighed, at det problem, vi løser i dag, og den tænkning, vi gør op med i dag, er skabt fra den selv samme talerstol, hvor jeg står nu. Det er herinde, at vi igennem tiden har gjort den her lovgivning mere kompleks og svær at navigere efter. Vi og vores forgængere på de selv samme poster har også befundet os i debatten på en måde, hvor den enkelte enkeltsag har defineret et væld af nye regler for alle, og hvor nye målgrupper, nye regler og nye proceskrav var svaret, hver gang der opstod et problem. Hver gang der var nogen, der sagde, at den enkelte kommune ikke gjorde det fuldstændig magen til nabokommunen, skulle vi styre endnu mere. Og det kræver ærlig talt noget mod af alle, der har været oppe på den her talerstol i dag, at sige, at det her skridt bakker de op om. Det kræver noget mod at give slip på det.

Derfor bliver jeg faktisk også rørt over talerne i dag, for vi står ikke og diskuterer, hvad der vil ske, hvis lige præcis det her går galt, eller hvad der vil ske, hvis lige præcis den her kommune gør det anderledes end en anden kommune, eller, uha, hvad der vil ske, hvis lige præcis den her medarbejder tager et valg baseret på det møde, han eller hun har med det menneske, der kommer ind ad døren, som vi ikke lige kunne forudse, eller som vi ikke nødvendigvis er enige i.

Men det er jo ikke, fordi de her indsatser forsvinder. Vi definerer bare ikke, at de skal gives til alle på forhånd. Vi har ikke konkluderet på forhånd med det nye regelsæt, og det tror jeg kommer til at gøre en verden til forskel. Og selvfølgelig betyder det noget, når vi sanerer så meget i reglerne, at vi kan skære med omkring 40 pct. Selvfølgelig betyder det noget, når vi går fra, at der var 13 forskellige målgrupper, man som borger kunne passe ind i. Men det betød jo så også detaljerede proceskrav neden under hver eneste af de 13 grupper.

Vi forsøger at sige, at vi i stedet for med de nye regler har fem grupper. Vi forsøger samtidig også at sige, at hvis ikke de behøver at have forskellige proceskrav, så kunne vi måske også prøve at gøre dem mere ens. Det kan jo umiddelbart lyde som en teknisk ting, men for den enkelte borger, der igennem tiden har oplevet, at hvis deres livssituation ændrede sig, så de gik fra den ene af de 13 grupper over i den næste af de 13 grupper, kunne den sagsbehandler, de nu havde opbygget en tillid og en relation til, ikke længere følge med over i den nye gruppe, fordi reglerne under de her grupper har været så komplekse, at vi juridisk har gjort det umuligt for en sagsbehandler at flytte med på tværs. For det er så svært som medarbejder at leve op til vores regler, at man kun kan holde styr på én søjle.

Alt det her gør vi nemmere. Vi gør med de her regler, at der er færre borgere, der skal opleve, at de får en ny sagsbehandler undervejs i deres forløb, og hvis der er noget, vi har data på, så er det, at et sagsbehandlerskift bomber en tilbage i forhold til lige præcis det, vi ønsker os, nemlig at en borger kommer tættere på arbejde eller det, der ligger for enden af vejen for dem.

Så jeg tror virkelig, at vi med den her nye hovedlov gør noget vigtigt: at det bliver mere overskueligt, at det bliver mere helhedsorienteret, at der kommer til at være nogle borgere, der føler sig mere set, og at der kommer til at være nogle medarbejdere, der føler, at der faktisk er plads til at bruge deres faglighed. Vi kommer også til at give bedre mulighed, f.eks. for den unge pige, der bøvler med alle mulige psykiske problemer, for at sige: Jamen, svaret for dig er ikke et uddannelsespålæg og noget gentagen aktivering; du må godt få ro.

Det kræver også noget mod, for hvad nu, hvis ro betyder, at man så ikke har ret til at få hjælp? Men man kan jo stadig væk række hånden op og sige: Jeg vil faktisk godt hjælpes videre.

Jeg tror på, at nogle af de problemer, vi ser, f.eks. i forhold til mange af de her førtidspensionssager om vores unge mennesker med psykiske problemer, også er et resultat af, at vores system ikke har kunnet rumme lige præcis den gruppe. Det gør vi også noget ved.

Kl. 12:30

Men altså, det i sig selv at turde fokusere på, hvad endemålet er – om a-kasser og kommuner faktisk får folk videre – og hænge sig lidt mindre i, hvordan de så gør det, synes jeg virkelig er en frisættelse, der giver mening. Nu var det Liberal Alliances ordfører, der sagde, at den ene medarbejder, der nu havde gjort sig til ekspert i lige præcis det, kunne vi sende på rundtur. Jeg vil sige, at det her ikke har kunnet gøres med én medarbejder. Vi har haft rigtig mange gode folk. En række af dem sidder derovre. Rigtig mange gode kræfter har i meget lang tid arbejdet på det her.

Men jeg tror på, at det, der er nøglen til, at det her kan udbredes til flere dele af vores offentlige sektor, er, at vi politisk tør tænke på den her måde oftere. Det kræver også, at jeg, næste gang den her enkeltsag så kommer, som minister tør stå i, at mit handlekraftige svar ikke er at genindføre nogle af de her proceskrav. Og det kan jo så måske være inspirerende for ordførerkredsen, at hvis ordførerne heller ikke gør det, så er der jo en mulighed for, at den her frisættelse faktisk får mulighed for at rodfæste sig.

Det er jo tankevækkende, at det skal være så svært, men det har det været. Derfor står jeg her også med en stor glæde over, at det er lykkedes med så bredt et flertal i Folketinget at lave det her grundlæggende skift, hvor vi får en indsats med større grad af tillid, mere værdighed, mindre bureaukrati og større lokalt ansvar.

Jeg glæder mig virkelig til, at den sidste del af den her reform kommer ud at leve. Tak for ordet.

Kl. 12:32

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak, minister. Det har givet anledning til en række korte bemærkninger, og den første er fra hr. Kim Edberg Andersen fra Danmarksdemokraterne.

Kl. 12:32

Kim Edberg Andersen (DD):
Tak for det, minister. Ministeren var jo meget glad på talerstolen i dag, og det er jo rart, at man kan være med til at gøre en socialdemokrat glad. Men ministeren hoppede også en lille smule over min bekymring, i forhold til hvorfor man skal falde i ydelse fra uge 22 til uge 23, såfremt man stadig væk er sygemeldt, og det er en reel bekymring, jeg har, for jeg synes ikke, det er godt. Men hvis tonen herinde ligesom er, at vi skal fjerne regler, så kunne vi jo også lige fjerne den regel med det samme. For det har ikke noget med administration eller bureaukrati at gøre; det har jo mere noget med penge at gøre.

For jeg synes, det vil være en træls situation for en ung familie, hvor man går hjemme, at man nu ud over at døje med en eller anden form for sygdom, hvor man ikke bliver rask, også skal døje med, at der potentielt kommer færre penge ind på kontoen. Der ligger mere en ordentlighedsvurdering i det, men vil ministeren i hvert fald ikke bare lige italesætte, om ministeren deler min bekymring for det? For jeg synes faktisk, at det kunne vi gøre bedre, hvis vi fandt de penge et eller andet sted til, hvad det så eventuelt måtte koste, og så sørgede for, at folk, mens de var syge, også fik ro fra systemet.

Kl. 12:33

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Ministeren.

Kl. 12:33

Beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen):
Tak. Det var jo sådan engang, som jeg husker sygedagpengesystemet, at du der i virkeligheden kunne falde ud over sådan en kant, og at der så ikke nødvendigvis var noget. Det blev jo lavet om for nogle år siden, sådan at når du nåede et vist antal uger, var der en aftrappet ydelse. Det, vi gør her, er jo ikke at indføre det system. Det, vi gør her, er i virkeligheden igen at fjerne nogle målgrupper. For det, der er i dag, er, at du overgår til en ressourceforløbsydelse med et andet regelsæt og typisk også en anden sagsbehandler, og hvis der er noget, de her mennesker i hvert fald ikke har brug for, så er det alle de skift, både i sagsbehandlere, i regler og i krav.

Så det, vi gør her, er jo i virkeligheden at sige, at du kan blive i sygedagpengesystemet. Der er også stadig væk muligheden for at blive forlænget, sådan som det er i dag, men det, vi dybest set gør, er ikke at opfinde det her system, men at gøre det markant mere simpelt, og jeg håber også mere helhedsorienteret for den borger, der befinder sig i den her situation.

Kl. 12:35

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak. Så er det hr. Kim Edberg Andersen igen.

Kl. 12:35

Kim Edberg Andersen (DD):
Men det er jo dybest set også, fordi det er nu, vi omkalfatrer det. Det er nu, ministeren har brugt talen på at fortælle, hvor længe det har været undervejs, og det er en god dag i dag. Da var det bare, jeg tænkte, at man måske der kunne tage hånd om lige nøjagtig den her bekymring. For jeg tror simpelt hen ikke, det er givende for noget menneske, der er sygt, at vide, at det godt kan være, at du ikke falder helt ud, og at det også kan være, at du ikke falder over i et andet forløb, og at du ikke mister din sagsbehandler, men at du mister din indtægt. For i sidste ende sidder de mennesker, der er syge, jo der og skal betale regningerne, præcis som alle andre, og jeg tror bare ikke, det er givtigt for nogen oven i en sygdom at skulle til at bekymre sig om sin økonomi.

Så det var et lille greb, vi kunne lave, og dermed få den sidste del af ordentlighed ind i det. Det er ikke, fordi jeg siger, at resten af pakken ikke er god. Jeg siger bare, at det måske er uordentligt.

Kl. 12:35

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Så er tiden gået. Så er det ministeren.

Kl. 12:35

Beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen):
Det er rigtigt, at vi omkalfatrer rigtig meget med den her reform. Lige præcis her omkalfatrer vi meget lidt. Der er også de samme muligheder for at blive forlænget. Der er de samme muligheder for stadig væk at have en ydelse. Men det, vi gør her, er at sørge for, at du kan blive i det samme system, med de samme regler, med den samme indsats og muligheden for den samme sagsbehandler, og det synes jeg i hvert fald er et fornuftigt skridt.

Kl. 12:36

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Den næste korte bemærkning er fra fru Pernille Vermund fra Liberal Alliance.

Kl. 12:36

Pernille Vermund (LA):
Tak, og tak for en ikke bare god tale, men også en hjertelig tale. Det er jo helt tydeligt, at det her også er hjerteblod for ministeren. Det er rigtigt, at der i vores aftale ligger en mulighed for at give mennesker,

som har brug for en pause i livet, ro fra systemet. Men vi har jo desværre også et system, hvor man, hvis man enten er så syg eller udsat, at man ikke forventes at kunne komme tilbage og arbejde, så får en førtidspension, og den er varig.

Der er stadig flere unge mennesker, der får en førtidspension, og det har fået mig og også Liberal Alliance til at overveje, om det giver mening at indføre en midlertidig førtidspension. For en ting er, at man får ro fra systemet, noget andet er, om man så bruger den ro til at gå rundt og gruble over, om man har penge nok, om man skal sælge sig selv, sælge stoffer eller gøre andet, som gør, at ens situation i virkeligheden bliver endnu værre. Hvad tænker ministeren og regeringen om det, altså om en eventuel midlertidig førtidspension?

Kl. 12:37

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Så er det ministeren.

Kl. 12:37

Beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen):
Jeg tror, der er meget stor forskel på, hvad de her udsatte unge har mest brug for. Nogle har mest brug for at følge deres forløb i psykiatrien og ikke lige blive ringet op af jobcenteret hele tiden. Jeg har også besøgt jobcentre, hvor jeg mødtes med en meget udsat ung, som havde en aftale om at skulle komme ind i jobcenteret hver morgen kl. 8.00 og sætte et kryds, og så kunne hun gå hjem igen. Det var det, der gjorde, at der var struktur på hverdagen, og det var det, der gjorde, at der var nogen, der faktisk så, hvis det hele var i gang med at skride. Det kan jo være to borgere, der i virkeligheden har det præcis lige dårligt og er præcis lige langt fra arbejdsmarkedet, men to meget forskellige løsninger, og det, vi gør her, er jo i virkeligheden at give frihed til, at man lokalt kan finde de løsninger.

Jeg er også optaget af, hvad det er, vi gør med den her stigning i unge under 40 år på førtidspension. Tanken er, at der som udgangspunkt ikke skal gives førtidspension til unge under 40 år, og at det skal være en varig og permanent nedsat arbejdsevne, du har, hvis du skal have førtidspension. Jeg synes, der er noget tankevækkende ved, at det for tre ud af fire af dem er på baggrund af psykiske diagnoser, og det tror jeg ikke vi er færdige med at kigge på, og det gør vi heller ikke med den her reform. Så det er en diskussion, jeg tror ligger foran os.

Kl. 12:39

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak. Ønsker fru Pernille Vermund ordet igen? Værsgo.

Kl. 12:39

Pernille Vermund (LA):
Ja, jeg synes ikke rigtig, jeg fik svar på tanken om en midlertidig førtidspension. Der er jo ikke nogen tvivl om, at uanset om man er ung eller i mindre grad er ung – jeg ved ikke, om man må kalde det gammel længere – så er det jo ikke sådan, at man skal have en førtidspension, hvis ikke man er berettiget til det. Men der kan jo godt være mennesker, der er et så tidligt sted i livet, at man kan sige: Det her ser varigt ud, men vi opgiver dig ikke helt. Vi tror på, at du har brug for ro. Det kan være mennesker, der lever på gaden, og det kan være mennesker, der er så meget inde i psykiatrien, at det er svært at se en vej ud, men der er det måske også et eller andet sted sådan, at man opgiver håbet for folk, hvis det reelt er en varig ydelse. Så det handler om kombinationen af, at man har penge nok til at få ro i hovedet og i økonomien, men at der ligesom også er en slutdato, så man ikke er opgivet for evigt. Hvad tænker ministeren om det?

Kl. 12:40

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Ministeren.

Kl. 12:40

Beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen):
Mit svar afspejler, at jeg ikke er der, hvor jeg helt har konkluderet på, hvad der er den fuldstændig rigtige vej frem, ikke andet, end at jeg synes, der er noget her, der ikke virker rigtigt. Jeg er selv af den opfattelse, at det er en meget stor ting at sige til et ungt menneske på 25 år: Det kan godt være, at din pensionsalder ligger mere end 40 år ude i fremtiden, men vi tror aldrig nogen sinde, du kommer til at kunne arbejde, ikke engang bare få timer om ugen i et fleksjob, aldrig nogen sinde tror vi, det kan ske. Det synes jeg er en meget vild besked at give til et ungt menneske, og derfor synes jeg, vi skal gøre, hvad vi kan, både med Ungeløftet, men også med de øvrige regler for at få en grundig diskussion af det her, i forhold til hvordan vi kan forebygge, at det kommer dertil.

Kl. 12:40

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak. Den næste korte bemærkning er fra hr. Ibrahim Benli fra Enhedslisten.

Kl. 12:40

Ibrahim Benli (EL):
Tak til ministeren. Jeg vil også på lige fod med fru Pernille Vermund sige, at man godt kunne høre begejstringen i ministerens tale – og af god grund. For som ministeren også sagde, er det her vitterlig et paradigmeskifte, hvor man første gang måske vælger at sige til den lokale beskæftigelsesindsats, at nu har vi tillid til, at I er bedre til at styre, hvad der er bedst. Dermed er det ikke sagt, at vi ikke stadig er bekymret for de store sparekrav, som jeg også brugte min tale til ligesom at fremhæve.

En af de ting, som lå i reformen, var, at man skal have en ny måde at lave resultatopfølgning på og ikke mindst også lige holde øje med, hvordan det går ude i den lokale beskæftigelsesindsats, herunder borgertilfredsheden. Så mit spørgsmål er egentlig for at høre, hvad ministeren har tænkt sig at gøre i forhold til den del af opfølgningen, og om der er noget, ministeren særlig vil holde øje med. Tak.

Kl. 12:41

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Ministeren.

Kl. 12:41

Beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen):
Det er et vildt spændende spørgsmål, hvordan vi egentlig får fulgt op på det her, og hvad det så er, vi måler på fremadrettet. Det er rigtigt, at det jo ligger inde i reformen, at vi ønsker os, at folk ikke slår sig lige så hårdt på det system, som vi har haft eksempler på at man har gjort. Samtidig er jeg også optaget af, hvad man gør, hvis man som sagsbehandler sidder og ser, at der kommer en ind ad døren, som er en af de få, som bare ikke gider, og man stiller nogle helt berettigede krav, fordi det er ret og pligt i det her land, at hvis du kan, så skal du, og så skal du ikke forsørges af kollektivet, hvis der altså faktisk er mulighed for, at du kan forsørge dig selv. Det er jo et ret grundlæggende princip, og det vil sige, at der også skal være mulighed for, at den sagsbehandler, der møder sådan en borger med sådan en tilgang, faktisk kan sanktionere og sige: Okay, men så er der ikke økonomi til dig i næste måned, hvis du f.eks. ikke tager det arbejde, der er.

Det kan jo godt betyde, at man så har en dårlig borgeroplevelse, og at den sagsbehandler bliver dårligt evalueret, så jeg synes faktisk, at der er lidt dilemmaer, i forhold til at vi også skal passe på de medarbejdere, der faktisk stiller de krav og forventer det af mennesker, vi jo også ønsker os. Men grundlæggende synes jeg, at den måde at følge op på indsatsen på er markant mere fornuftig, end den var i det gamle system, hvor det primært handlede om, om de havde holdt de rigtige møder på de rigtige tidspunkter.

Kl. 12:43

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak. Ønsker hr. Ibrahim Benli ordet for anden gang? Ja, værsgo.

Kl. 12:43

Ibrahim Benli (EL):
Tak, minister. Det, jeg egentlig også efterspørger lidt, er: I tilfælde af at de gode intentioner i beskæftigelsesreformen ikke fører til de resultater, som man forventer – netop fordi man mangler de ressourcer ude i den enkelte kommune til netop at hjælpe mennesker i udsatte positioner og dem, der er længst væk fra arbejdsmarkedet, også sygemeldte, for den sags skyld – og i tilfælde af at ledigheden stiger og vi lige pludselig står over for en udfordring med, at der er ret mange, der ikke lykkes med at komme i job, som de lykkes med det nu i kraft af højkonjunkturen, hvad agter ministeren så at gøre, altså i tilfælde af at det stikker helt af og de mest udsatte og dem, der er længst væk fra arbejdsmarkedet, ikke lykkes med at komme i job?

Kl. 12:43

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Ministeren.

Kl. 12:43

Beskæftigelsesministeren (Ane Halsboe-Jørgensen):
Jeg er meget optaget af, at det, at vi giver frihed til kommunerne og den enkelte sagsbehandler, ikke betyder, at tingene ikke bliver gjort på en måde, hvor folk faktisk bliver hjulpet videre i job. Jeg synes bare, at man kunne se, at det, vi havde fået skabt, hvor vi på en eller anden måde herindefra havde konkluderet på forhånd, inden det menneske overhovedet var blevet set og hørt, havde taget overhånd, og derfor tror jeg rigtig meget på den her frisættelse. Men vi har også lagt op til i forligskredsen, at der er en meget, meget grundig evaluering af hele det her område, og den kommer jeg også til at følge tæt. Der er mange millioner sat af til at følge, hvordan det her så udfolder sig, for det *er* en frisættelse, vi ikke har set lige på beskæftigelsesområdet tidligere.

Kl. 12:44

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak til ministeren. Der er ikke flere korte bemærkninger til ministeren, så vi siger tak.

Så kan jeg sige, at der ikke er flere, der har bedt om ordet, og dermed er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til Beskæftigelses- og Ligestillingsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:
8) 1. behandling af lovforslag nr. L 71:
Forslag til lov om ændring af lov om forsvarets formål, opgaver og organisation m.v. (Forsvarets rådighed over ejendom tilhørende enhver samt fortrolighed i forbindelse med undersøgelser af havarier m.v.).
Af forsvarsministeren (Jeppe Bruus).
(Fremsættelse 08.10.2026).

Kl. 12:45

Forhandling

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Forhandlingen er åbnet, og den første, der får ordet, er hr. Malte Larsen, som er ordfører for Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 12:45

(Ordfører)
Malte Larsen (S):
Mange tak, formand. Ja, jeg har fornøjelsen og æren af i dag at vikariere for Socialdemokratiets forsvarsordfører, Simon Kollerup. En lagerhal kan være lige vigtig for landets forsvar, uanset om en borger eller en virksomhed ejer den. I dag er det kun borgeren, der efter forsvarslovens almindelige regel kan blive pålagt at stille sin ejendom til rådighed. For Socialdemokratiet er det rimeligt, at vi i samme situation kan stille det krav til en virksomhed, en forening eller en kommune. Med L 71 skal pligten omfatte alle ejere. Forsvaret kan kun bruge bestemmelsen i krig eller under andre ekstraordinære forhold. Sikkerhedssituationen er alvorlig, men Forsvarsministeriet vurderer, at den i dag ligger under den tærskel.

Forsvaret skal så vidt muligt finde en løsning sammen med ejeren. Kan forsvaret leje det nødvendige i tide og på rimelige vilkår, skal det gå den vej. Bliver et indgreb nødvendigt, har ejeren krav på fuld erstatning.

Det svære valg opstår, hvis forsvaret og det civile beredskab har brug for de samme ressourcer. Der skal også være strøm til hospitalerne og hjælp at hente, når nogen ringer 112. Når de hensyn støder sammen, vil det typisk være regeringen, der skal træffe valget. I yderste fald kan landets forsvar veje tungest.

Forslaget handler også om sikkerheden for dem, vi sender til søs og i luften. Efter en ulykke med et militært skib eller fly skal vi finde ud af, hvad der gik galt. Den, der stod på broen, kan have set noget, ingen andre så. Holder et vidne igen af frygt for en straffesag, kan vi overse en fejl, der bringer den næste besætning i fare. Derfor skal forsvarsministeren kunne fastsætte regler, der beskytter forklaringer til forsvarets havari- og undersøgelseskommissioner. Reglerne kan begrænse aktindsigten. Beskyttede forklaringer bør kun gives videre til andre formål, hvis væsentlige samfundshensyn taler for det. Forsvaret kan stadig dele erfaringerne, og Folketinget kan fortsat få en sag undersøgt.

Socialdemokratiet støtter L 71. I Udenrigs- og Forsvarsudvalget vil vi gerne høre, hvordan ministeren vil inddrage det civile beredskab, når de nærmere regler om rådighed skal opdateres. Og hermed siger jeg tak for ordet.

Kl. 12:47

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak til Socialdemokratiets ordfører. Det har ikke givet anledning til nogen bemærkninger, så vi byder velkommen til næste ordfører i ordførerrækken, og det er fru Anne Valentina Berthelsen fra Socialistisk Folkeparti.

Kl. 12:47

(Ordfører)
Anne Valentina Berthelsen (SF):
Mange tak for ordet. Vi står i en sikkerhedspolitisk situation, hvor det er nødvendigt, at Danmark er godt forberedt på kriser – og i værste fald på krig. Hvis vi skal lykkes med det, det kræver, har vi

brug for, at vores forsvar får de nødvendige muligheder og rammer for at udføre deres arbejde under selv de mest alvorlige scenarier.

Den første ændring i det her lovforslag handler om forsvarets mulighed for at råde over ejendom, der tilhører enhver. Vi forstår godt og er enige i behovet for at give forsvaret bedre muligheder for at kunne disponere over ejendomme i tilfælde af krig eller andre ekstraordinære situationer. Der kan i de allermest alvorlige scenarier opstå behov for at råde over skoler, idrætshaller, virksomheders lagre eller kontorfaciliteter. Der kan også opstå behov for at benytte havne og lufthavne til transport af soldater og materiel ind og ud af landet eller uden for landets grænser. Det er dog vigtigt at understrege, at der er tale om indgreb i ejendomsretten, og at disse værktøjer derfor skal anvendes med stor omtanke. Derfor hæfter vi os ved den i lovforslaget snævre anvendelse, og at indgreb kun vil blive foretaget, hvis mindre indgribende midler ikke er tilstrækkelig, samt at indgrebene kun bliver anvendt i ekstreme og nødvendige tilfælde. Det betyder bl.a., at forsvaret først skal forsøge at leje eller købe sig til de pågældende ejendomme, hvis det kan ske rettidigt og på rimelige vilkår. Samarbejde med virksomheder og offentlige myndigheder skal også være det foretrukne udgangspunkt, og ekspropriation skal være sidste udvej.

Den anden del af lovforslaget handler om fortrolighed med forsvarets undersøgelser af ulykker og havarier, hvor militante fartøjer er involveret. Her foreslås det, at forsvarsministeren får mulighed for at fastsætte regler om fortrolighed for de oplysninger, der indgår i undersøgelserne, for at sikre, at vidner til ulykker og havarier er trygge ved at dele information om hændelsen. Den øgede fortrolighed er nødvendig, da de involverede medarbejdere eller vidner skal have tillid til undersøgelsesprocessen og turde fortælle åbent og ærligt om det, de har oplevet. Det giver de rette betingelser for at komme til bunds i ulykker for at lære af dem og forebygge, at det sker igen, og dermed højne sikkerheden. På den baggrund støtter SF lovforslaget og ser frem til den videre behandling i udvalget.

Kl. 12:50

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak til SF's ordfører. Der er ikke nogen korte bemærkninger, så vi går videre i ordførerrækken, og den næste ordfører i rækken er fru Trine Jepsen fra Venstre.

Kl. 12:50

(Ordfører)
Trine Jepsen (V):
Tak for det. Jeg har fornøjelsen af at vikariere for Venstres ordfører, hr. Thomas Danielsen, der desværre ikke kan være her i dag. Men tak for ordet. Vi behandler i dag et lovforslag, som blev fremsat i sidste folketingssamling, men som ikke nåede at blive vedtaget, inden folketingsvalget blev udskrevet. Derfor er det rigtig godt, at vi nu får mulighed for at behandle det.

Vi står i en alvorlig sikkerhedspolitisk situation. Det stiller store krav til vores forsvar, og det stiller store krav til os alle sammen. Det stiller store krav til os her på Christiansborg, der skal sikre, at forsvaret har de nødvendige rammer til at løse deres opgaver, men også til resten af samfundet, til os som borgere, til vores virksomheder, offentlige myndigheder og vores institutioner. For historien har lært os, at forsvaret af Danmark er en opgave, som vi som samfund skal være klar til at løfte. Og hvis vi en dag står i en situation, hvor det virkelig gælder, skal forsvaret kunne trække på de ressourcer, der er nødvendige. Det kan eksempelvis være skoler og idrætshaller, hvor soldater skal indkvarteres, det kan være lagerbygninger, hvor der skal opbevares materiel, eller havne og lufthavne, som kan være afgørende for at få soldater og materiel hurtigt frem. Det er netop, hvad den første del af det her lovforslag handler om. Allerede i dag kan forsvaret i tilfælde af krig eller andre ekstraordinære forhold kræve, at borgerne stiller deres ejendom til rådighed, og med lovforslaget udvides den mulighed til også at omfatte virksomheder, offentlige myndigheder, institutioner og organisationer. Og vi skal selvfølgelig være bevidst om, at vi her taler om ekspropriation. Det er et alvorligt indgreb i ejendomsretten, som vi i Venstre bestemt ikke tager let på. Derfor skal det naturligvis kun ske, hvis det er nødvendigt, og det skal ske mod fuld erstatning. Vi håber alle sammen, at vi aldrig nogen sinde får brug for de her muligheder, men hvis den dag kommer, skal vi være forberedt, og det ansvar skal vi tage på os i tide, og derfor støtter Venstre naturligvis op om den del, fordi det er nødvendigt.

Lovforslaget indeholder også en anden del, der handler om forsvarets undersøgelser af ulykker og havarier. Når der sker en ulykke i forsvaret, er det helt afgørende, at vi kommer til bunds i, hvad der er sket, og ikke mindst, hvordan vi undgår, at det sker igen. Det kræver, at de involverede kan fortælle åbent og ærligt om hændelsesforløbet uden at skulle frygte, at deres forklaringer efterfølgende bliver brugt imod dem i en retssag. Derfor giver lovforslaget mulighed for at fastsætte regler, der sikrer større fortrolighed omkring oplysningerne i forsvarets undersøgelser. Det synes vi i Venstre er rigtig fornuftigt, for vi skal lære af de fejl og ulykker, der sker, så vi kan forebygge nye ulykker og skabe større sikkerhed for vores soldater og for vores øvrige personel. På den baggrund støtter Venstre lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 12:54

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak til Venstres ordfører. Der er ikke nogen korte bemærkninger, så vi kan gå videre til den næste på talerstolen, og det er ikke kun en ordfører, men også en debutant på talerstolen, nemlig hr. Paw Karslund fra Dansk Folkeparti.

Kl. 12:54

(Ordfører)
Paw Karslund (DF):
Tak, hr. formand. Som sagt er det første gang, jeg står her. Nu synes jeg næsten, det hele er sagt, så det kan godt komme til at lyde som en gentagelse, men da det er den første gang, jeg står her, ville det også være ærgerligt at gå ned igen. Så jeg beklager, at nogle af ordene er taget og sagt, men jeg tror, vi er meget enige generelt her omkring det her lovforslag, og jeg skal på vegne af Dansk Folkeparti sige, at vi støtter lovforslaget.

Det handler om to forholdsvis relevante ting: For det første skal forsvaret have bedre mulighed for at få adgang til den ejendom, der kan være nødvendig i en krig. Så kommer jeg godt nok med et supplerende spørgsmål her til ministeren. Der står nemlig også »eller andre ekstraordinære forhold«. Det kunne vi i Dansk Folkeparti godt tænke os at få præciseret eller klargjort, også for offentlighedens skyld, altså hvad der menes med dette. I dag gælder pligt kun borgere, men fremover skal den også kunne gælde virksomheder, offentlige myndigheder, fonde, foreninger og andre organisationer, som er en del af vores infrastruktur. Hvis Danmark står i en alvorlig situation, kan forsvaret som sagt få brug for lagerhaller, skoler osv. osv. Det synes vi er ganske fornuftigt. Det er samtidig yderst vigtigt, at der fortsat skal betales fuld erstatning, og at man kun bruger denne mulighed, når mindre indgribende løsninger ikke slår til.

Den anden del handler om undersøgelser af militære ulykker og havarier. Her giver lovforslaget mulighed for større fortrolighed omkring bl.a. vidneforklaringer. Det støtter vi også. Formålet med en havariundersøgelse er først og fremmest at finde ud af, hvad der gik galt, så man kan forebygge og forhindre, at dette måtte ske igen. Det kræver, at folk tør tale åbent og præcist om, hvad de har set og oplevet. Hvis man hele tiden skal frygte, at ens forklaring senere bliver brugt imod en selv, risikerer vi at få dårligere undersøgelser og derved også dårligere sikkerhed. I Dansk Folkeparti mener vi grundlæggende, at forsvaret skal have de redskaber, der er nødven-

dige for at løse opgaven, når situationen bliver alvorlig og kræver det. Det her forslag går i den rigtige retning, og derfor støtter Dansk Folkeparti lovforslag nr. L 71. Tak for ordet.

Kl. 12:56

Den fg. formand (Mikkel Dencker):
Tak. Der er ikke nogen korte bemærkninger, så vi siger tak til Paw Karslund for en fin debuttale. Vi går videre i ordførerrækken, og den næste er hr. Carsten Bach fra Liberal Alliance.

Kl. 12:56

(Ordfører)
Carsten Bach (LA):
Tak for det, formand. I Liberal Alliance bakker vi selvfølgelig fuldt og helt op om L 71. Danmark står i den mest alvorlige sikkerhedspolitiske situation i årtier. Verden omkring os er blevet mere ustabil, mere uforudsigelig og mere konfrontatorisk. For et lille liberalt demokrati som vores er det ikke en fjern udvikling. Det er den skinbarlige virkelighed.

I mange år har vi jo i Danmark måske betragtet os som lidt af et ferieparadis, hvilket vi jo sådan set også er. Men vi har nok også lidt for lidt betragtet os som det, vi også er, nemlig en nation placeret i et geopolitisk krydsfelt. Og den erkendelse forpligter.

Lovforslaget her, og uden at skulle gøre en dyd ud af at gentage rigtig meget, rummer jo to centrale og nødvendige elementer. For det første så ændres reglerne om Forsvarets rådighed over ejendomme under krig eller andre ekstraordinære forhold, og hvor pligten i dag alene gælder for borgere, kommer den fremover også til at gælde for erhverv. Det er selvfølgelig virksomheder, men også organisationer, selvejende institutioner og offentlige myndigheder.

Det er en nødvendig afbalanceret justering, og i en situation, hvor staten og statens handlefrihed og sikkerhed er truet, skal Forsvaret selvfølgelig også kunne råde over infrastruktur og de faciliteter, der er afgørende for at kunne løse opgaven, selvfølgelig med respekt for grundlovens regler og med fuld erstatning.

For Liberal Alliance er ejendomsretten absolut grundlæggende, og derfor er det afgørende for os at understrege professionaliteten i ordningen. Lovforslaget ændrer *ikke* på, at ekspropriation kun kan ske i de mest alvorlige situationer, og at mindre indgribende midler skal overvejes i første omgang.

Det er en undtagelsesbestemmelse, målrettet helt ekstraordinære forhold. Det er ikke en ny normaltilstand, det her indføres. Et stærkt forsvar, en stærk ejendomsret og en stærk retssikkerhed for borgerne er liberale mærkesager, der kan og skal spille sammen i en større sags tjeneste. Staten skal have de nødvendige redskaber i en krise, men den skal ikke have mere magt, end situationen påkræver.

Lovforslaget sikrer for det andet og desuden en ny fortrolighed i Forsvarets havari- og undersøgelseskommissioner. Det er formentlig meget fornuftigt. Hvis vi fremadrettet skal kunne lære af ulykker og styrke sikkerheden, skal de involverede kunne afgive forklaringer uden frygt for, at oplysninger senere bruges imod dem i en straffesag. Det styrker sikkerhedskulturen og forebygger forhåbentlig fremtidige hændelser. Den sikkerhedspolitiske udvikling går stærkt. Når verden bliver mere tilspidset, må vores demokrati også kunne handle mere agilt. Det er ikke et brud med liberale principper. Det er rettidig omhu, og derfor støtter Liberal Alliance lovforslaget. Tak.

Kl. 13:00

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, og den næste er fru Caroline Stage fra Moderaterne. Velkommen.

Kl. 13:00

(Ordfører)
Caroline Stage (M):
Tak for det, og tak for ordet. Hvor er det dejligt at være tilbage på Danmarks fineste talerstol.

Hvis Danmark, gud forbyde det, en dag bliver ramt af krig eller andre ekstraordinære forhold, så skal Forsvaret kunne handle hurtigt. Det kræver adgang til bygninger, hvor personel kan indkvarteres og materiel kan opbevares. Derfor skal vi på forhånd have klare regler for, hvad Forsvaret kan råde over.

I dag har borgere pligt til at stille deres ejendom til rådighed for landets forsvar mod fuld erstatning, og med lovforslaget her udvider vi altså pligten til også at omfatte virksomheder, offentlige myndigheder og andre organisationer, og det har andre talere også har påpeget. Det giver Forsvaret bedre muligheder for at få adgang til egnede bygninger, hvis behovet skulle opstå.

For os i Moderaterne er det et fælles ansvar at bidrage til landets forsvar, og derfor støtter vi, at reglerne bliver tilpasset, så pligten fremover vil gælde for enhver og ikke kun for borgere. Forsvaret skal kunne bruge de ressourcer, der er behov for i en ekstraordinær situation, og det skal selvfølgelig ske med respekt for dem, der bliver berørt.

Der skal fortsat gives fuld erstatning, og Forsvaret vil fortsat være forpligtet til at overveje, om mindre indgribende midler kan være tilstrækkelige.

Lovforslaget handler også om, hvordan vi lærer af ulykker med militære skibe eller luftfartøjer. Når en ulykke bliver undersøgt, skal de involverede kunne fortælle åbent om, hvad der er sket, for ellers risikerer vi, at vigtig viden går tabt, og at fejl gentager sig. Derfor skal oplysningerne i Forsvarets havariundersøgelse behandles fortroligt, så de involverede ikke holder noget tilbage af frygt for, at oplysningerne senere bliver brugt imod dem. Med det her lovforslag styrker vi Forsvarets beredskab og grundlaget for at forebygge ulykker.

Med de ord kan Moderaterne støtte lovforslaget, og vi ser selvfølgelig frem til det videre arbejde i udvalget. Tak for ordet.

Kl. 13:02

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, og så er det hr. Marcus Knuth fra Det Konservative Folkeparti. Velkommen.

Kl. 13:02

(Ordfører)
Marcus Knuth (KF):
Mange tak, formand. Konservative støtter lovforslaget her, for Forsvaret skal kunne handle, hvis Danmark rammes af krig eller andre ekstraordinære forhold. Lovforslaget styrker det beredskab og skal samtidig gøre os bedre til at håndtere militære ulykker.

Den første del lukker et hul, som er i loven. Loven indbefatter i dag pligt for borgere til at stille sin ejendom til rådighed, men fremover vil den pligt også omfatte virksomheder og offentlige myndigheder. Det kan f.eks. være, hvis der er behov for at bruge en havn, eller hvis der er behov for en lagerhal i forhold til at flytte soldater eller materiel.

For Konservative er det afgørende, at sådanne indgreb sker med fuld erstatning og kun, når mindre indgribende løsninger ikke rækker. Hvis rettidig leje eller køb på rimelige vilkår løser opgaven, ser vi gerne, at man bruger den mulighed. Samtidig skal Forsvarets behov afvejes med hensynene til energiforsyningen og redningsberedskabet, da et totalforsvar kræver, at begge dele virker.

Den anden del omhandler fortrolighed i forbindelse med ulykker med militære skibe, fly osv., hvor medarbejdere fremover trygt skal kunne forklare, hvad der gik galt, så vi kan forhindre nye ulykker, og

derfor støtter vi muligheden for at beskytte oplysninger og vidneforklaringer. Med de bemærkninger støtter Det Konservative Folkeparti L 71.

Kl. 13:04

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Vi siger tak til ordføreren, og så er det fru Eva Flyvholm fra Enhedslisten. Velkommen.

Kl. 13:04

(Ordfører)
Eva Flyvholm (EL):
Mange tak. Det giver rigtig, rigtig god mening, at Forsvaret skal have mulighed for, i tilfælde af krig eller en krigslignende situation, at kunne ekspropriere ikke bare almindelige borgeres ejendomme, men også i det tilfælde, at en sportsklub ejer en hal, eller hvis virksomheder har faciliteter eller noget andet. Det giver god mening, at man får lavet den her tilretning, og det kan jo f.eks. også være kommunale bygninger, der helt oplagt kan komme i spil.

Det fremgår også meget klart af lovforslaget, at det selvfølgelig vil være noget, der sker med fuld erstatning, men jeg tænker, at alle kan være enige om, at i det tilfælde, hvor man lige pludselig står i en meget akut situation, er det jo nødvendigt, at der også kan handles hurtigt. Så det opfatter vi som meget fornuftigt at man får på plads nu.

Den anden del af det her lovforslag handler om fortrolighed omkring havariundersøgelser, og der giver det igen mening at sige, at hvis der har været en ulykke med et militært skib eller et fly, er det også fornuftigt nok at have noget fortrolighed omkring det, sådan at man er sikker på, at de medarbejdere, der eventuelt har været involveret i det, giver den fulde forklaring, så man kan undgå, at noget lignende sker en anden gang. Den del er vi også med på.

Men så kommer der så en enkelt del af forslaget, som vi har en bekymring i forhold til, og det er, at der også bliver lagt op til at begrænse den nuværende ret til aktindsigt omkring Forsvarets havariundersøgelser. Efter vores opfattelse i Enhedslisten er det jo sådan, at der allerede er en meget snæver adgang til aktindsigt i Danmark, og vi kan godt være bekymrede for, at der her kommer en yderligere begrænsning i borgeres og journalisters mulighed for at begære aktindsigt i noget. Så det vil vi stille nogle spørgsmål til i lovbehandlingen for at få belyst, om det overhovedet er nødvendigt, og om det nogen sinde har været et problem, og hvordan man så vil sikre, at der stadig er rimelige muligheder for at få indsigt. Men i udgangspunktet er vi positive over for lovforslaget. Vi vil selvfølgelig stille de spørgsmål og så læse svarene, inden vi gør vores stilling endelig op, men vi er overordnet positive, og jeg skulle hilse fra Alternativet og sige, at det er de også.

Kl. 13:07

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ordføreren. Den næste er hr. Dennis Flydtkjær fra Danmarksdemokraterne. Velkommen.

Kl. 13:07

(Ordfører)
Dennis Flydtkjær (DD):
Tak. Når man læser det her lovforslag eller hører ordførertalerne, kan man naturligvis godt sidde og tænke, at det er et utrolig vidtgående lovforslag, når det handler om, at man som myndighed, her Forsvaret, kan ekspropriere folks ejendom, deres virksomhed, deres produktionskapacitet, eller hvad det kan være. Men man skal så, når man ser det her, huske på, at det jo handler om ekstreme situationer, altså hvis der er krig i Danmark, og det sker med fuld erstatning. Det er en situation, som vi jo alle sammen håber på aldrig sker, men jeg synes, det er åbenlyst, at hvis der kommer en situation, hvor Forsvaret har brug for hurtigt at beslaglægge en hal for at lave et, ja, det kan være et nødhospital, eller lave droneproduktion eller andet, så kan man ikke vente på høringsfrister og kontraktforlængelser og alt muligt andet. Så er man nødt til at handle nu.

Det er selvfølgelig en situation, hvor man kun skal bruge det her, hvis man har afsøgt andre muligheder, som er mildere eller mindre indgribende. Men jeg synes, det giver god mening, at man, når man er i forvejen har en regel om, at man kan gøre det over for private borgere, også tænker, at det kan være en hal eller en produktionshal eller et lagerområde, man kan bruge som militære faciliteter, hvis der er krig. Igen er det jo kun i de ekstreme tilfælde, altså hvis der er krig. Så i Danmarksdemokraterne kan vi støtte det her forslag.

Kl. 13:08

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Vi siger tak til ordføreren. Den næste er hr. Lars Boje Mathiesen fra Borgernes Parti. Velkommen.

Kl. 13:08

(Ordfører)
Lars Boje Mathiesen (BP):
Hvis Danmark står i den situation, at vi er i åben krig, skal Forsvaret selvfølgelig have mulighed for at handle og handle hurtigt. Det støtter vi selvfølgelig op om i Borgernes Parti.

Jeg er så også belastet af, at jeg har siddet i Folketinget under coronahåndteringen og set, hvordan de her paragraffer nogle gange blev til gummiparagraffer, og hvordan man lige pludselig udvidede statens myndighed på nogle områder. Så jeg læser også lidt bekymringer ind i det, når der ud over »krig« står »andre ekstraordinære forhold«. Det definerer man så, som at statens handlefrihed eller sikkerhed er truet, og det er jo alligevel også en bred definition, for hvornår er statens handlefrihed indskrænket? Så det vil jeg stille nogle spørgsmål om. Det betyder ikke, at jeg ikke grundlæggende er positiv over for, at Forsvaret selvfølgelig skal have handlemuligheder, hvis vi er i krig.

Men belært af coronaen og belært af, hvordan man som en tyv om natten på én dag fjernede f.eks. virksomheders rettigheder til at få erstatning under coronaen, som man gjorde, så ringer alarmklokkerne også her for mig. Derfor skal man være meget opmærksom på det. For hvad betyder det, når staten har forsøgt at overtage på rimelige vilkår? Hvad er rimelige vilkår? Hvordan bliver de fastsat? Og i hvilken situation bliver de fastsat? Igen har jeg fuld forståelse for det, hvis vi er i krig og det er akut og der skal handles hurtigt. Men hvis vi ikke er i krig og det vurderes, at vi er i en anden situation – det kan være en eller anden form for lockdown, hvis der kommer en ny virus, eller hvad man kan forestille sig – så skal man spørge: Hvad er de her rimelige vilkår, når staten har afsøgt muligheden for, at der er folk, der faktisk godt vil stille noget til rådighed, altså inden man går ind på ekspropriation? Der synes jeg, der er nogle ting, som jeg i hvert fald har behov for at få belyst klarere. Det er desværre, fordi jeg har erfaring fra de år, hvor jeg har siddet herinde i Folketinget under coronaen.

Så undrede jeg mig lidt over noget. Min opfattelse er, at det danske forsvar generelt set også skal dække Færøerne og Grønland, og ofte har vi forståelse for, at lovene ikke skal gælde for Grønland og Færøerne. Der står godt nok, at den også kan gælde der ved kongelig anordning, men jeg undrer mig lidt over, hvorfor det er sådan her, hvor det jo handler om rigets sikkerhed og handler om forsvarets muligheder. Men det kan være, at ministeren kan svare på, om man i det grønlandske parlament og i det færøske parlament har tænkt sig at køre en lignende lovgivning igennem, så man har mulighed for at agere på det her. For det synes jeg er relevant i den her sammenhæng.

Så står der den der lille passus om mindre aktindsigt. Det er jeg også ret bekymret over hver gang der står. Vi har lige set en

situation, hvor der var droner eller måske ikke droner over Danmark. Vi har set et forsvar, som har lavet to forskellige rapporter i hvert fald med to forskellige tidsintervaller for, hvornår noget skete. Det var først, da medierne og andre dykkede ned i de her ting – eller vi andre fik henvendelser fra folk om, at der var noget galt med den her tidshorisont – at vi kunne se det. Så at offentligheden og aviser har mindre mulighed for at kigge Forsvaret og andre i kortene, er jeg meget, meget bekymret over. Vi skal have fuld åbenhed, hvor det er muligt selvfølgelig. Hvis der er nationale sikkerhedsspørgsmål, har jeg fuld forståelse for, at det ikke kan lade sig gøre dér. Men vi har lige haft en situation, hvor åbenhed har været en nødvendighed. Tak for ordet.

Kl. 13:12

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Så har hr. Jacob Harris ønsket ordet som privatist, uden for grupperne. Velkommen til.

Kl. 13:12

(Privatist)
Jacob Harris (UFG):
Tak for ordet. Jeg er lidt bekymret for den her manglende retssikkerhed og de ting, der foregår i Danmark. Når jeg hører sådan et forslag som det her, som bliver pakket ind i krig og trusler, og når vi har en statsminister, der allerede i dag er ude at sige, at vi er i hybridkrig med Rusland, og at vi er under angreb, så synes jeg, at der i det her forslag mangler at blive fortalt, om det er, når vi er i krig, om det er, når vi har en krigserklæring, eller om det blot er, når vi har et trusselsniveau, eller når en forsvarsminister kan gå ud at sige til et medie, at nu er vi nødt til at trække en artikel tilbage, fordi den er for voldsom. Der mangler simpelt hen noget retssikkerhed for borgerne, og det bekymrer mig, at stort set samtlige partier herinde siger, at man bare stemmer blindt for sådan et forslag her. Derfor mener jeg, at Folketinget skal tænke sig om. Som den forrige taler rigtigt nok sagde, kommer det tilbage fra corona. Det er også der, jeg har mine bange anelser fra, i forhold til hvad sådan et forslag kan blive brugt til.

Så sent som for ikke så længe siden stemte samtlige herinde, på nær Cecilie Liv Hansen og mig, for, at man skulle kunne sanktionere folk, der simpelt hen bliver proppet på en politisk bestemt EU-liste. Det vil sige, at man igen giver beføjelser til politikerne, til Folketinget, i forhold til hvad man kan sanktionere folk for, uden at de er dømt. Man kan tage folks ejendom fra dem, uden der er erklæret krig, blot på baggrund af hvad en minister vurderer er godt nok til, at vi kan tage ejendommen. Og det er ikke kun de private. Det er også virksomhederne. Det vil sige, at virksomhedsejerne altså kan få frataget deres virksomhed ved at blive sat på en sanktionsliste. Det var I alle sammen enige om, alle herinde på nær Cecilie Liv Hansen og mig.

Det er bekymrende, at vi giver så meget magt til staten og ministrene, uden at borgerne bliver tænkt ind i det her. Borgerne skal have en sikkerhed. De skal kunne vide, hvornår deres hjem kan blive taget af myndighederne. Det ved vi ikke med det her forslag. Vi aner det ikke. Det kan være, når statsministeren vurderer, at hun har set en drone ude i Københavns Lufthavn – bang, vi skal tage dit hus. Det duer ikke. Tak for ordet.

Kl. 13:15

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Der er en enkelt kort bemærkning til fru Caroline Stage. Værsgo.

Kl. 13:15

Caroline Stage (M):
Tak. Ordføreren bliver ved med at italesætte borgerne. Det her forslag handler jo ikke som sådan om borgerne. Borgerne har hele tiden været i den situation, hvor man, hvis der opstod en ekstraordinær situation eller hvis der opstod krig, så ville kunne lave en ekspropriation. Har ordføreren nogen tidligere erfaringer med, at den her undtagelsesvise lov er blevet brugt, siden han er så bekymret?

Kl. 13:15

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Hr. Jacob Harris. Værsgo.

Kl. 13:15

Jacob Harris (UFG):
Nej, det har du fuldstændig ret i. Det har jeg ikke oplevet på det område. Men det har jeg oplevet på mange andre områder, og det er derfor, jeg er bekymret, og det her forslag udvider sig, som jeg også sagde, også til virksomhederne. Det var derfor, jeg håbede på, at man, når man alligevel skulle ind og ændre det her forslag, også kunne ændre det, således at man faktisk kunne få gennemsigtighed i, hvornår det er, at myndighederne, forsvaret kan gå ind og tage mit hjem, hvornår de kan fratage mig min virksomhed, og hvad der egentlig er kompensationen. Der står bare »fuld erstatning«. Men hvad er »fuld erstatning«?

Jeg kunne godt tænke mig, at man faktisk gik ind og kiggede på borgernes og virksomhedernes retssikkerhed. Det vil sige, at jeg skal kunne vide, hvornår min virksomhed kan blive taget fra mig, altså ikke ud fra en politisk beslutning, men ud fra et rent princip om, at vi f.eks. er i krig.

Kl. 13:16

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 13:16

Caroline Stage (M):
Men anerkender ordføreren, at vi kan komme i en helt ekstraordinær situation, og at vi ser nogle trusler fra lande i højere grad end vi har gjort før, og at det derfor kan blive nødvendigt, men forhåbentlig ikke bliver nødvendigt, at skulle give forsvaret nogle ekstra ressourcer og midler til at kunne beskytte vores land?

Kl. 13:16

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Hr. Jacob Harris.

Kl. 13:16

Jacob Harris (UFG):
Ja, det anerkender jeg, men jeg anerkender ikke, at vi har kunnet dokumentere noget som helst fra nogen som helst. Der er de her rapporter, der er kommet, bl.a. fra Forsvarsministeriet omkring droner osv., eller Nord Stream 2, hvor det så viser sig, at det er ukrainere, der står bag. Så længe vi ikke kender fjenden, ved vi vel heller ikke, hvad vi skal forsvare os imod.

Kl. 13:17

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Vi siger tak til hr. Jacob Harris. Der er ikke flere korte bemærkninger. Det vil sige, at den næste er forsvarsministeren. Velkommen.

Kl. 13:17

Forsvarsministeren (Jeppe Bruus):
Tak for det, formand. Tak for indlæggene under den her behandling. Jeg noterer mig med stor tilfredshed, at det jo stort set er et enigt

Folketing, der bakker op. Vi står i Danmark med en af de mest alvorlige risiko- og trusselsvurderinger siden den kolde krig. Det er det, som Forsvarets Efterretningstjeneste har fremlagt i tråd med en lang række efterretningstjenester rundtomkring i Europa. I regeringen følger vi nøje den sikkerhedspolitiske situation og de trusler, som vi står over for, og vi overvejer også løbende behovet for at tilpasse lovgivningens rammer, så vi bedst muligt kan understøtte forsvarets opgaveløsning. Det gælder ikke mindst i tilfælde af krig eller andre ekstraordinære forhold, hvor det i sagens natur er afgørende, at forsvaret har de nødvendige handlemuligheder.

Som det er i dag, er landets borgere forpligtet til mod fuld erstatning at stille deres ejendom til rådighed for landets forsvar i tilfælde af krig eller andre ekstraordinære forhold. Det samme gælder, som flere har været inde på, ikke i forhold til virksomheder, offentlige myndigheder eller andre organisationer. Det er selvsagt ikke hensigtsmæssigt. Der er derfor her tale om et af de allermest alvorlige scenarier, hvor det f.eks. kan vise sig nødvendigt for forsvaret at råde over offentlig ejendom, f.eks. idrætshaller eller virksomheders lagerhaller eller kontorfaciliteter, for på den måde at gøre det muligt at huse personel og materiel, der skal flyttes rundt i landet.

Det lovforslag, vi behandler i dag, har derfor til formål at udvide pligten til at stille sin ejendom til rådighed for forsvaret under krig eller andre ekstraordinære forhold, så pligten fremover vil gælde for enhver og ikke kun for borgerne. Jeg vil gerne understrege, at ligesom efter gældende lovgivning vil forsvarets råden over ejendom ske mod fuld erstatning. Forsvaret vil være forpligtet til at overveje, om mindre indgribende midler kan være tilstrækkelige.

Herudover indeholder lovforslaget som bekendt et element, der vedrører forsvarets havari- og undersøgelseskommissioner, som undersøger ulykker og havarier, hvor militære fartøjer eller militære luftfartøjer er involveret. Formålet er selvfølgelig, at man af undersøgelserne skal drage læring, så sikkerheden til søs og i luften bliver endnu bedre. Det kan kun lade sig gøre, hvis undersøgelserne baseres på det bedst mulige vidensgrundlag. Det er derfor helt centralt for undersøgelsernes kvalitet, at de involverede ikke holder oplysninger tilbage af frygt for, at oplysningerne efterfølgende vil kunne blive brugt imod dem i forbindelse med f.eks. en strafferetlig efterforskning. Lovforslaget har på den baggrund til formål at sikre fortroligheden af de oplysninger, som indgår i kommissionens undersøgelser. Sådanne regler findes allerede på det civile område for undersøgelser af havarier til søs og i luften, men altså ikke her, og det er det, vi vil rette op på med det her lovforslag.

Så vil jeg sige tillykke til vores debutant fra Dansk Folkeparti, som jo faktisk stiller et meget, meget fint spørgsmål omkring, hvad krig og andre ekstraordinære forhold egentlig betyder. Hvis man tager lovforslaget og slår op på side 3 – jeg tager lige mine briller på her, for det er småt – så kan man se, at man beskæftiger sig lidt med det her spørgsmål, som stammer tilbage fra 1960'erne, altså en truende situation. Senest har der i et spørgsmål fra Forsvarsudvalget tilbage i 2014 været oplyst, at der faktisk ikke er en klar og entydig definition af begrebet ekstraordinære forhold. Så går man længere tilbage til 2009, hvor der er svaret på et folketingsspørgsmål, hvor man siger, at man henviser til den tidlige besvarelse, men supplerende antager, at begrebet om forhold handler om, om statens handlefrihed og sikkerhed er truet, uden at der er tale om egentlig krig. Nedenunder står der så, at bestemmelsen under alle omstændigheder må antages at være tiltænkt et ganske snævert anvendelsesområde.

Det er klart, at man kan spørge: Hvem definerer så, om vi er i krig, eller om der er tale om andre ekstraordinære forhold? Det er i virkeligheden til hr. Jacob Harris, der siger, at det må ikke være en politisk vurdering, men at det skal være nogle principper. Der må jeg nok skuffe hr. Jacob Harris med, at definitionen af, hvornår vi er i krig, i høj grad er et politisk ærinde, for det er nemlig regeringen, der, når det handler om rigets sikkerhed, i løbet af kort tid ville skulle træffe den beslutning, altså om der er tale om krig, eller om der er tale om så ekstraordinære forhold, at rigets sikkerhed og handlefrihed er truet. Kommer vi så til at skulle svare igen ud over landets grænser, gælder det Det Udenrigspolitiske Nævn i forhold til udenrigsanliggender. Har det her så fundet anvendelse? Nej, der er ikke noget, der har fundet anvendelse på det her spørgsmål. Derfor er den mistænkeliggørelse af, at så kan vi så i regeringen sidde hver anden dag og beslutte os for, at nu er vi en situation, hvor det er ekstraordinære forhold, så nu, haps, tager vi din ejendom eller din virksomhed, jo konspiratorisk. Det er jo det smukke ved det her demokrati. Det er, at borgerne kan vælge os som politikere, og så må vi jo forvalte det ansvar, vi har, efter bedste evne. Der er jo ikke nogen, der forhindrer nogen i at læse det her eller forholde sig til, hvad historikken er, inden man står heroppe og siger, at det kan vi så som regering skalte og valte med. Men det er jo demokratiets vilkår. Men spørgsmålet synes vi var helt relevant. Så har der selvfølgelig også været nogle spørgsmål i forhold til det her med aktindsigt og kommission, og det har jeg forsøgt at svare på med et indlæg også. Tak for ordet.

Kl. 13:23

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ministeren. Der er et par korte bemærkninger. Den første er til hr. Jacob Harris.

Kl. 13:23

Jacob Harris (UFG):
Tak for svaret fra ministeren. Det var ikke konspirationsteoretisk, da man dræbte alle minkene og statsministeren brød loven. Det er sådan set derfor, jeg er betænkelig ved at give den her beføjelse til Folketinget. For hvad skulle forhindre, at man bryder loven igen og så bagefter finder ud af, at det måtte man slet ikke; man måtte ikke tage folks ejendom osv. Det er egentlig derfor, jeg vil have nogle meget klare principper. For vi har jo efter min opfattelse en statsminister, som skaber en unødvendig panik derude og mener, at vi er i krig hver anden dag. Det kan bekymre mig at give den beføjelse til hende og sige: Du kan bare tage mit hjem, når du mener, at trusselsniveauet er højt nok. Det er derfor, jeg vil have nogle klare principper for, hvornår trusselsniveauet er højt nok til, at vi kan tage virksomheders ejendom, tage private menneskers ejendom derude. For I har jo ikke kunnet vise, at der har været en drone. I har jo ikke kunnet vise det Rusland, der stod bag Nord Stream 2.

Kl. 13:24

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ministeren.

Kl. 13:24

Forsvarsministeren (Jeppe Bruus):
Ordførerens forsvar for Rusland må ordføreren jo om. Men så lad mig stille et spørgsmål, og det er faktisk ikke engang ment som retorisk spørgsmål: Hvis ikke politikerne her i Folketingssalen eller regeringen, som har ansvaret for at være udførende magt i det her samfund, skal træffe de beslutninger, hvem skal så?

Kl. 13:24

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 13:24

Jacob Harris (UFG):
Vi er sådan set helt enige i, hvem det er, der skal træffe beslutningerne. Jeg vil bare gerne have nogle klare regler for, hvornår beslutningerne kan træffes, og det er det, jeg mener der mangler i det her forslag. For jeg kan være ret bekymret for at give statsministeren

det her ekstra mandat til sammen med forsvaret at kunne fratage folk deres hjem og virksomhederne deres grunde osv. Det har jeg jo simpelt hen en bekymring for, efter jeg så, hvordan hun håndterede corona.

Kl. 13:25

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ministeren.

Kl. 13:25

Forsvarsministeren (Jeppe Bruus):
Men hvis ikke en statsminister og en regering skal kunne træffe de beslutninger, er der vel ingen grund til, at vi har en regering. Vi har et Folketing, der er den lovgivende magt, vi har en regering, der er den udførende magt, og vi har nogle domstole, der den dømmende magt. Hvis jeg forstår det rigtigt, går problemet her på, at vi har en udførende magt. Så skal vi jo vælge en anden konstruktion, tror jeg simpelt hen, for det, ordføreren efterlyser, er sådan set det lovforslag, der ligger her.

Kl. 13:25

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Hr. Stinus Lindgreen.

Kl. 13:25

Stinus Lindgreen (RV):
Tak for det. Jeg ved ikke, om man kan tilkendegive sin holdning som parti herfra, og jeg beklager, at jeg kom for sent, men når vi sådan snakker om trusler, er grunden til, at jeg kom for sent, at jeg var i P1 Debat og snakke cyberangreb og hackerangreb på Danmark og andre europæiske lande, som vi jo har set i den her uge og også i sidste uge. Så truslen er jo reel nok, uanset hvem det er, der står bag. Man må jo sige, at i det her tilfælde er det nok nogle, der er relativt kapable, for det var et ret koordineret angreb på en række europæiske lande, som viste de sårbarheder, der jo er i vores samfund.

Jeg vil blot takke for i hvert fald den del af talen, jeg hørte, og sige, at Radikale Venstre selvfølgelig bakker op om lovforslaget her og ikke deler den bekymring, der bliver rejst af i hvert fald en af mine kolleger her i salen. Det er jo et forslag, vi også har diskuteret i den tidligere periode, skal det siges. Så vi er jo nogle, der har drøftet det her mange gange, også under den nuværende regering, og også i forhold til at få hegnet ind, hvad det egentlig er for nogle scenarier, der er tale om her.

Så det er ikke så meget et spørgsmål som en kommentar og en tilkendegivelse af, at vi selvfølgelig bakker op, og jeg beklager min forsinkelse.

Kl. 13:26

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Der er ingen bemærkning til det fra ministeren. Så er den næste hr. Lars Boje Mathiesen.

Kl. 13:26

Lars Boje Mathiesen (BP):
Tak. Der er lige to ting. Ministeren kom ikke lige ind på, hvorfor man har valgt, at det her ikke også som udgangspunkt skal gælde Færøerne og Grønland. Så jeg vil bare lige give ministeren mulighed for at svare på det, hvis det nu var en forglemmelse. Så er jeg fri for at stille et skriftligt spørgsmål.

Kl. 13:27

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ministeren.

Kl. 13:27

Forsvarsministeren (Jeppe Bruus):
Tak for det, og beklager, for jeg havde faktisk noteret det ned. Altså, det gælder først og fremmest Danmark, og så er der noget processuelt, i forhold til at det i princippet også godt kan gælde for Grønland og Færøerne, hvis man ønsker det. Det her handler om en situation, hvor man skal flytte personel, og den udfordring er nok ikke meget større her, end den vil være i Grønland og på Færøerne. Så det er ligesom svaret.

Kl. 13:27

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 13:27

Lars Boje Mathiesen (BP):
Det forstår jeg godt, men det her lovforslag handler jo også om en situation, hvor vi er i akut nød i forhold til at skulle handle hurtigt, for ellers er ekspropriation jo slet ikke en nødvendighed. Derfor tænker jeg, at det er et dårligt tidspunkt at sætte ekstra ting, man skal gøre for at kunne handle hurtigt, ind. Men det må regeringen jo så beslutte sig for.

Jeg kunne godt tænke mig, hvis ministeren kunne sætte nogle flere ord på det her med rimelige vilkår. Hvordan defineres det – og af hvem? Jeg ved, at der står noget om en taksationsmyndighed, men hvis det er en virksomhed og det er akut og der også er en tabt omsætning eller indtægt for en virksomhed, hvilke myndigheder er det så, der skal ind over dér?

Kl. 13:28

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ministeren.

Kl. 13:28

Forsvarsministeren (Jeppe Bruus):
Det er gængs i forhold til ekspropriationssager. Andre myndigheder kan også godt træffe beslutninger om ekspropriation. Det er helt alment kendt, at hvis man skal lave en motorvej og der ligger nogle huse, man så skal ekspropriere, vil der være en taksationskommission og et helt myndighedsarbejde om det. Mig bekendt adskiller det her sig ikke fra det – forstået på den måde, at niveauerne osv. vil være tilsvarende i forhold til anden ekspropriation, skulle man stå i den situation. Det er klart, at man inden da jo så må forsøge at finde mildere løsninger. Jeg går ud fra, at det så ville være en frivillig aftale, eller hvad man nu kunne komme frem til.

Kl. 13:28

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Den næste er hr. Paw Karslund.

Kl. 13:29

Paw Karslund (DF):
Tak. Det er bare lige ganske kort. For det her bliver nok forhåbentlig aldrig relevant, men derfor er det jo stadig væk vigtigt, at vi lige prøver måske at få sat lidt ord på det. Altså, jeg tror godt, vi kan blive enige om, at det her ikke er noget, man bare lige gør hen over natten eller for sjovs skyld. Men det var mest bare lige for en god ordens skyld og for folk derude måske, så de lidt kunne forstå, hvad det der begreb andre ekstraordinære forhold betyder.

Det kan godt være svært at sætte ord på, kunne jeg forstå på ministeren, men du nævnte det der med rigets sikkerhed, og det tror jeg alle ligesom kan relatere til. Så hvis det er det, vi læner os op ad i »andre ekstraordinære forhold«, er det jo fint, ikke? Det var bare det, jeg ville sige. Tak.

Kl. 13:29

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ministeren.

Kl. 13:29

Forsvarsministeren (Jeppe Bruus):
Jeg er helt enig. Det er godt at få det belyst. Som jeg sagde, er det her i lovteksten ord som, at statens handlefrihed og sikkerhed er truet, uden at der er tale om egentlig krig, og så er der ikke en meterlang definition af det. I sidste ende vil det jo så være, som jeg også svarede hr. Jacob Harris, en definition, som regeringen på pågældende tidspunkt må træffe en beslutning i forhold til, og det har der så ikke været eksempler på, altså at der har været en situation, der faldt ind under den kategori.

Kl. 13:30

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Jeg kan ikke se, at der er flere, der har bedt om ordet, så vi siger tak til ministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Udenrigs- og Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:
9) 1. behandling af lovforslag nr. L 72:
Forslag til lov om ændring af lov om Forsvarets Efterretningstjeneste (FE), lov om beskyttelse af whistleblowere og lov om Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne. (Styrkelse af tilsynet med Forsvarets Efterretningstjeneste og bistand fra teleudbydere).
Af forsvarsministeren (Jeppe Bruus).
(Fremsættelse 08.10.2026).

Kl. 13:30

Forhandling

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Forhandlingen er hermed åbnet, og den første, der får ordet, er hr. Malte Larsen fra Socialdemokratiet.

Kl. 13:30

Malte Larsen (S):
Tak. Sikkerhedspolitik lever vi med i alvorlige og urolige tider. Det er måske vigtigere end nogen sinde før, at Forsvarets Efterretningstjeneste har gode muligheder for at opdage og modvirke trusler mod Danmark og danske interesser. Men når offentligheden selvfølgelig har begrænset indsigt i, hvordan FE arbejder, skal vi samtidig have et effektivt tilsyn med Forsvarets Efterretningstjeneste. Derfor er det godt og vigtigt, at vi med det her lovforslag styrker tilsynet med netop Forsvarets Efterretningstjeneste.

Lovforslaget giver Tilsynet med Efterretningstjenesterne en stærkere rolle i den løbende kontrol med FE. Tilsynet får bredere adgang til oplysninger og materialer fra tjenesten. Der oprettes også to uafhængige nævn. Efterretningsnævnet skal føre den forudgående kontrol, mens Nævnet for Indsigtsrettigheder efterfølgende kan undersøge, om FE uberettiget har behandlet oplysninger om en borger. Lovforslaget giver også mulighed for, at teleselskaber kan blive pålagt at hjælpe FE med at forberede og gennemgå såkaldt bulkindberetning, som er elektronisk masseindhentning af kommunikationsdata. Som hovedregel skal det nye uafhængige efterretningsnævn give tilladelse, før FE selv indhenter kommunikationsdata i stor skala. Og FE skal forklare nævnet, hvad tjenesten vil opnå, og hvor den vil lede.

Det er vigtigt at slå fast, at lovforslaget hverken udvider, hvilke oplysninger FE må indhente, eller ændrer betingelserne for indhentningen. FE's opgave er fortsat rettet mod forhold i udlandet og altså ikke mod danskere. Også når et dansk teleselskab bistår FE med bulkindhentningen, vil det alene angå udenlandsk trafik, der sendes i transit gennem Danmark. FE's eksterne whistleblowerordning flyttes desuden fra Forsvarsministeriet til Tilsynet med Efterretningstjenesterne. Det giver medarbejderne et uafhængigt sted at henvende sig ved alvorlige problemer, hvilket også er positivt.

Socialdemokratiet var med i den brede aftale fra 2024 om at styrke tilsynet med efterretningstjenesterne. For PET er de aftalte ændringer allerede gennemført, og med det her lovforslag følger vi op på aftalen og på to principielle domme fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol om masseindberetning. Jeg kan meddele, at Socialdemokratiet støtter L 72.

Kl. 13:33

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen bemærkninger, og så er det fru Anne Valentina Berthelsen fra SF. Velkommen.

Kl. 13:33

(Ordfører)
Anne Valentina Berthelsen (SF):
Tak for ordet. Truslerne mod Danmark og danske interesser står i kø, ligesom de gør hos vores allierede. Verden er blevet farligere, og tiden er til sammenhold, til at være beredt og til at ruste sig. Krige og konflikter rykker tættere på, internationale spændinger vokser, og gamle alliancer bliver sat på prøve. Vores sikkerhedssituation er mere alvorlig, end den har været i årtier, og vi skal som en del af modsvaret til det have en velsmurt og effektiv efterretningstjeneste, så vi kan forebygge og modvirke terror, spionage og destabilisering af vores samfund.

Men fordi vi giver tjenesterne meget vidtgående beføjelser, og fordi FE's arbejde kræver en udstrakt grad af fortrolighed, er det afgørende, at vi samtidig sikrer et stærkt og uafhængigt tilsyn med tjenesterne, og at brugen af bulkdata hegnes grundigt ind. Når staten indsamler bulkdata om borgerne, bevæger vi os ind på et område, hvor stor magt nødvendigvis må ledsages af stort ansvar. For os i SF er det afgørende, at de indhentede bulkdata bruges ansvarligt, proportionalt og med et stærkt sagligt og fagligt efterretningsformål for øje. De mange data må aldrig blive et redskab til masseovervågning mod helt almindelige borgere, der ikke er mistænkt for noget.

Danmark er bundet af den internationale retsorden, af menneskerettighederne og af grundlæggende principper om privatliv og databeskyttelse. Det er den retsorden, stærke kræfter prøver at underløbe i de her år. Vi arbejder for det modsatte. Vi opgraderer vores tilsyn med efterretningstjenesterne, så det er i overensstemmelse med, hvad vores europæiske konventionsforpligtelser kræver, og vi går efter de samme høje standarder som vores europæiske allierede. Retssikkerhed er nemlig ikke en luksus, vi kan se bort fra i krisetider, for det er netop i krisetider, at retssikkerheden skal stå sin prøve. Og det synes jeg faktisk vi med det her er kommet godt stykke ad vejen med.

Jeg mener overordnet, at der er tale om et forslag, der grundigt indhegner de nye teknologiske muligheder, som tjenesterne efterspørger. Det er også et forslag, som vi i SF selv har en aktie i, da vi længe har arbejdet for at få forbedret tilsynet og den demokratisk forankrede kontrol med efterretningstjenesterne.

I forbindelse med FE-aftalen besluttede vi, at tilsynet med tjenesterne skulle styrkes, og at der nu også skal være tilsyn med brugen af agenter, samt at Udvalget vedrørende Efterretningstjenesterne får mulighed for også at anmode Tilsynet med Efterretningstjenesterne om at undersøge konkrete sager eller sagsforløb. Vi fik en god teknisk gennemgang af forslaget, i forbindelse med at det blev fremlagt første gang. Den har betrygget mig i, at de bekymringer, som rejses i høringssvarene, i høj grad er adresseret under hensyntagen til, at en efterretningstjeneste selvfølgelig skal kunne virke effektivt.

På den baggrund kan jeg sige, at vi fra SF støtter forslaget, og vi ser frem til en grundig udvalgsbehandling og den endelige vedtagelse, som er blevet noget forsinket.

Kl. 13:36

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Den næste er fru Trine Jepsen fra Venstre. Velkommen.

Kl. 13:36

(Ordfører)
Trine Jepsen (V):
Tak for det. Forsvarets Efterretningstjeneste spiller en helt afgørende rolle i at beskytte Danmark og danske interesser. Særlig i den sikkerhedspolitiske situation, vi står i, er det vigtigt, at FE har de nødvendige muligheder for at løse sine opgaver effektivt. Efterretningsarbejde foregår i sagens natur bag lukkede døre, og netop derfor er det også fuldstændig afgørende, at vi har et stærkt og uafhængigt tilsyn, som sikrer, at tjenesten arbejder inden for lovens rammer. Og det er det, lovforslaget her handler om.

Lovforslaget har to væsentlige afsæt. Dels udmønter det dele af den brede politiske aftale om styrkelse af tilsynet med efterretningstjenesterne fra 2024, som Venstre var med til at indgå, dels følger det op på to principielle domme fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, som stiller nye krav til kontrollen med efterretningstjenesternes indhentning af kommunikationsdata.

Jeg vil ikke gennemgå lovforslagets enkelte elementer, for de er allerede blevet godt belyst. Men jeg vil gerne understrege, at det her grundlæggende handler om at sikre den rette balance imellem en effektiv efterretningstjeneste og en stærk, uafhængig kontrol. For vi skal kunne have tillid til, at FE løser sine opgaver inden for lovens rammer, og når vi af gode grunde ikke kan have fuld åbenhed om tjenestens arbejde, bliver det jo kun endnu vigtigere, at kontrollen er på plads. Samtidig skal vi passe på, at vi ikke indretter den her kontrol på en måde, der unødigt begrænser FE's mulighed for at beskytte Danmark og danske interesser. Det er en balance, som vi skal tage alvorligt. I Venstre mener vi, at lovforslaget er et vigtigt skridt i den rigtige retning, og derfor støtter vi lovforslaget. Jeg skulle hilse fra Konservatives ordfører og sige, at man også herfra bakker op om lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 13:39

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ordføreren. Der er ingen bemærkninger, og så er det hr. Paw Karslund fra Dansk Folkeparti. Velkommen.

Kl. 13:39

(Ordfører)
Paw Karslund (DF):
Tak. Jeg vil så på Dansk Folkepartis vegne sige, at vi også støtter forslaget. Det er et omfattende forslag, men grundidéen er ret enkel. Forsvarets Efterretningstjeneste skal kunne gøre sit arbejde effektivt, men der skal også være ordentlig kontrol med, at reglerne bliver overholdt. Det er en balance, som vi i Dansk Folkeparti lægger stor vægt på. FE arbejder med nogle af de alvorligste trusler mod Danmark, og derfor skal tjenesten have de nødvendige redskaber. Det gælder også bulkindhentning af kommunikationsdata, som i dag er et vigtigt redskab i arbejdet mod bl.a. spionage, cyberangreb og terrorisme.

Samtidig skal der være klare rammer og stærkt tilsyn. Lovforslaget opretter derfor et nyt uafhængigt efterretningsnævn, som udgangspunkt skal godkende FE's bulkindhentning på forhånd. Tilsynet med Efterretningstjenesterne får samtidig udvidet sin kontrol med FE, bl.a. med de operative opgaver. Der oprettes også et særligt nævn, som skal kunne undersøge, om FE uberettiget behandler oplysningerne om en person. Derudover styrkes whistleblowerordningen, og teleudbydere skal kunne pålægges at bistå FE med bulkindhentning.

Dansk Folkeparti var selv med i aftalen fra februar 2024 om at styrke tilsynet med efterretningstjenesterne. Det her lovforslag er en udmøntning af den aftale for FE's vedkommende. For os er det afgørende, at kontrollen ikke bliver så tung, at den spænder ben for FE's operative arbejde. Men lige så vigtigt er det, at et så magtfuldt redskab som masseindhentning af data er underlagt uafhængig kontrol. Den balance mener vi at lovforslaget rammer fornuftigt, og derfor støtter Dansk Folkeparti L 92.

Inden jeg lige siger tak for ordet, vil jeg bare lige selv supplere lidt og sige, at når Danmark skal have flere muskler på kroppen – og det skal Danmark i de her tider, for vi har selvfølgelig et ansvar for at passe på Danmark – så håber jeg, at vi ikke hele tiden italesætter unødig frygt over for danskerne på grund af en lidt anderledes situation, vi står i. Vi har også et ansvar over for danskerne, hvad det angår, så jeg synes, man skal prøve at holde de to ting adskilt. Vi vil forsvare Danmark, selvfølgelig, hvad end det kræver, men vi behøver ikke, hver gang vi taler om det, ligesom at italesætte et eller andet frygtscenarie over for danskerne. For det får vi ikke noget ud af. Tak.

Kl. 13:41

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ordføreren. Vi går til den næste, og det er hr. Carsten Bach fra Liberal Alliance. Velkommen.

Kl. 13:41

(Ordfører)
Carsten Bach (LA):
Tak for det, formand. For Liberal Alliance har det altid været afgørende, at Danmark har et stærkt forsvar og en effektiv beskyttelse mod ydre fjender. Det gælder også den knap så synlige beskyttelse, som Forsvarets Efterretningstjeneste yder. Når arbejdet nødvendigvis foregår i fortrolighed, skal vi kunne stole på, at rammerne og kontrollen er stærk og uafhængig.

L 72 handler i al sin enkelhed om at styrke tilsynet med Forsvarets Efterretningstjeneste og samtidig bringe reglerne ajour med Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis om elektronisk masseindhentning, altså det, der også omtales som bulkindhentning. Der indføres et nyt og uafhængigt Efterretningsnævn, som skal give forhåndstilladelse til FE's egen bulkindhentning af kommunikationsdata. Det er et løft af retssikkerheden. Bulkindhentning kan som udgangspunkt kun ske med få forudgående godkendelse.

Tilsynet med efterretningstjenesternes rolle i forhold til FE udvides, og der skabes en mere sammenhængende kontrolstruktur. Der fastsættes regler for teleudbydernes bistand til FE's indhentning, og særlig vedrørende teleudbydernes bistand vil jeg gerne på linje med i øvrigt høringssvar også understrege behovet for klare og afbalancerede rammer, så private aktører ikke pålægges urimelige eller uklare forpligtelser, og at der er en tydelighed om proportionaliteten og informationssikkerheden og også håndteringen af omkostningerne.

Her forventer Liberal Alliance selvfølgelig, at regeringen følger op med meget konkret og forudsigelig udmøntning, tæt dialog med branchen, og at refusions- og klagemulighederne også kommer til

at fungere i praksis. Desuden vil jeg også allerede nu i forlængelse af lovforslagets logik meget kraftigt opfordre regeringen til at sikre, at når FE videregiver data til PET, så behandles det efter retssamfundets absolut ypperste principper og med respekt for borgernes retssikkerhed.

Liberal Alliance er med i den politiske aftale, der ligger bag i hvert fald dele af det her lovforslag, og vi ser L 72 som et nødvendigt skridt for at sikre både effektiv efterretningsvirksomhed og en kontrol, der kan bære i en digital tidsalder. Tak for ordet.

Kl. 13:44

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger, så den næste er fru Caroline Stage fra Moderaterne. Velkommen.

Kl. 13:44

(Ordfører)
Caroline Stage (M):
Tak for det, og tak for ordet. Den sikkerhedspolitiske situation stiller store krav til FE's arbejde med at opdage og også modvirke trusler mod Danmark og mod danske interesser. Det er en opgave, som både kræver særlige beføjelser, men også fortrolighed. FE's metoder skal beskyttes, så dem, der vil skade os, ikke får indsigt i, hvordan tjenesten arbejder, og derfor er der også grænser for, hvad offentligheden kan få indblik i. Det gør et uafhængigt tilsyn nødvendigt, så vi kan have tillid til, at FE bruger sine beføjelser inden for lovens rammer.

Det er den kontrol, som vi styrker med lovforslaget i dag. Tilsynet med Efterretningstjenesterne får flere kompetencer og adgang til flere oplysninger og mere materiale, og samtidig foreslås det at oprette to nye uafhængige nævn, som skal føre kontrol henholdsvis før og efter indhentningen af oplysninger.

Derudover giver lovforslaget mulighed for at pålægge teleudbydere at hjælpe FE med at forberede og gennemføre indhentningen af større mængder af kommunikationsdata – i øvrigt i lighed med, hvad teleudbyderne også allerede gør i forhold til politiet, altså hjælper med at få information. FE skal fortsat holde sig inden for de samme grænser for, hvilke oplysninger tjenesten må indhente, og på hvilke vilkår.

Vi skal altså kort og godt have tillid til, at FE både beskytter vores sikkerhed og selvfølgelig også overholder de regler, vi har fastsat. Derfor er det godt, at vi med forslaget giver den uafhængige kontrol nogle bedre vilkår. Moderaterne støtter selvfølgelig lovforslaget og ser frem til det videre arbejde i udvalget. Tak for ordet.

Kl. 13:46

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ordføreren. Den næste er fru Eva Flyvholm fra Enhedslisten. Velkommen.

Kl. 13:46

(Ordfører)
Eva Flyvholm (EL):
Mange tak. Det her forslag styrker Tilsynet med Efterretningstjenesterne, og det er rigtig vigtigt. Efter Enhedslistens opfattelse er den demokratiske kontrol med vores hemmelige tjenester ekstremt vigtig, og vi synes ikke, at den har været effektiv og gennemsigtig nok indtil videre. Selvfølgelig er der altid nogle grænser for, hvor åben og gennemsigtig en kontrol kan være, fordi der selvfølgelig er tale om hemmelige tjenester, men samtidig skal man simpelt hen gøre sit yderste for at sikre, at den er så god, uafhængig, pålidelig og troværdig som muligt. Det er altid vigtigt for vores retstilstand i samfundet og for demokratiet, men det er altså også særlig vigtigt lige nu, når vi ser den skærpede sikkerhedspolitiske situation, vi står i.

Når man kigger ud over, hvad det er, der sker i verden, og når vi kan se, at man også i hele Europa og Norden osv. opruster, og at man jo også opruster på efterretningsdelen, så er det samtidig ekstremt vigtigt, at vi sørger for at have de rigtige demokratiske rammer omkring det her indhentningsarbejde, sådan at befolkningerne også kan have tillid til, at det her foregår i overensstemmelse med lige præcis de værdier og retsstatsprincipper, vi har for åbne samfund. Altså, det er en meget, meget vital del af vores forsvar og sikkerhed, også i den situation, vi står i nu, at vi værner om de her værdier og vores retssikkerhed.

Som jeg ser det, er det jo en ekstremt vigtig arbejdsopgave, vores efterretningstjenester står med, men samtidig har vi også igennem de sidste år set, at der har været nogle sager, hvor der har været grund til at rejse tvivl om den tillid, som borgerne kunne have til både PET og FE. Nogle af de sager, der har været meget omtalt i pressen, har jo været sagerne om Lars Findsen og Ahmed Samsam, og det er selvfølgelig også noget af det, der har været afsættet for, at mange partier og vi fra Enhedslisten virkelig har ønsket at skærpe de her muligheder for uafhængig kontrol med tjenesternes arbejde.

For allerede knap 3 år siden var Enhedslisten med til at indgå den her aftale med regeringen og næsten alle Folketingets partier om et styrket tilsyn, og den aftale står vi selvfølgelig stadig væk ved. Den er supervigtig. Men i forhold til det her lovforslag hæfter vi os ved, at det er lidt ærgerligt, at der ud over det, der ligger her i den gamle aftale om et styrket tilsyn, også er lagt en række andre ting ovenpå. Vi ser lidt for ofte i Folketinget, at man bunker tingene meget. Vi vil gerne bede om, at det bliver skilt op, så det, der ligger fra den gamle aftale, er for sig, og nye initiativer er for sig.

Så vil jeg lige bruge et par ord på at sige, hvad det er, vi har en bekymring for i forhold til nogle af de nye elementer. Der ligger en række bekymringspunkter fra Institut for Menneskerettigheders side i forhold til dele af det her lovforslag, og dem synes vi altid at der er meget god grund til at lytte til i den her sammenhæng. De peger bl.a. på, at loven ikke gælder indsamling fra åbne kilder, når man snakker automatiserede systemer. Det er jo også noget, der er værd at skærpe. Det fremgår ikke klart, at formanden for det her nye Efterretningsnævn, der også skal være med til at vurdere, på hvilken måde man kan indhente oplysninger, skal være landsdommer, hvilket jo ellers også kunne være noget, der styrker uafhængigheden, og der er også noget omkring Tilsynet med Efterretningstjenesternes kompetence til at træffe retligt bindende afgørelser og en række andre spørgsmål, som vi vil tage op her i forbindelse med lovbehandlingen.

En væsentlig opmærksomhed er igen også, at der heller ikke er taget tilstrækkeligt hensyn til den journalistiske kildebeskyttelse, når det gælder FE's mulighed for at få adgang til journalisters researchmateriale. Her er det bare vigtigt at sige, at vi jo også har behov for, at pressen har den rette adgang til at beskytte sine kilder, når vi vil værne om et åbent demokrati. Det har vi også kunnet se nødvendigheden af i de to sager, jeg nævnte, med både Ahmed Samsam og Lars Findsen.

Kl. 13:52

Så det er noget af det, vi gerne vil have behandlet. Fra Enhedslistens side vil vi sindssygt gerne være med til at styrke tilsynet, men vi vil gerne bede om, at forslaget bliver delt op, og at vi får en ordentlig politisk drøftelse af det her, sådan at vi kan få rettet det til, komme hele vejen i mål og få gjort det her til et forhåbentligt rigtig godt forslag, der også har kritikken fra Institut for Menneskerettigheder med.

Jeg skulle hilse fra Alternativet og sige, at de mener det samme. Tak for det.

Kl. 13:52

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ordføreren. Den næste, jeg kan se i rækken af ordførere, er hr. Stinus Lindgreen fra Radikale Venstre. Velkommen.

Kl. 13:52

(Ordfører)
Stinus Lindgreen (RV):
Mange tak, formand. Tak for ordet. Det er jo nok tydeligt for os alle, at den sikkerhedspolitiske situation er alvorlig, både herhjemme og i verden omkring os. Truslen fra hybridangreb rettet mod Danmark er reel. Vi har så sent som i mandags i den her uge set hackerangreb rettet mod Danmark og en række europæiske lande, og det er heller ikke mange uger siden, at der var andre dele af vores it-systemer, der blev angrebet. Uanset hvem der står bag, viser det jo, at vi er et mål, også for denne type angreb, og derfor er det selvfølgelig nødvendigt, at vi har et effektivt efterretningsvæsen, der kan holde øje med trusler udefra og beskytte Danmarks interesser.

Men netop fordi efterretningstjenesterne i sagens natur opererer med en høj grad af fortrolighed, er det helt afgørende med et stærkt og uafhængigt tilsyn. Tilpasningerne i lovforslaget her sker med udgangspunkt i to domme fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, hvorved rammerne skærpes, så der føres kontrol både før og efter indhentning af data. Der oprettes nu to nye uafhængige nævn for at sikre, at Forsvarets Efterretningstjeneste kan dokumentere behovet for såkaldt bulkindhentning af data, ligesom der også efterfølgende sikres kontrol af behandlingen af data. Det er vigtigt, for der er tale om meget vidtgående beføjelser, hvorfor der skal være sikkerhed for, at der er proportionalitet i de tiltag, som Forsvarets Efterretningstjeneste får lov til at udføre. Det styrker vi nu, idet FE skal have tilladelse til at lave såkaldt bulkindhentning af data på forhånd.

Endelig giver lovforslaget også mulighed for, at Forsvarets Efterretningstjeneste kan give teleudbydere påbud om at bistå med indhentning af denne type data, hvis Forsvarets Efterretningstjeneste har fået tilladelse til det, og det er i den forbindelse vigtigt at påpege, at FE ikke får nye beføjelser til, hvad de må indhente af data, eller under hvilke betingelser.

Det er som bekendt ikke første gang, vi diskuterer lovforslaget her i salen, og derfor har vi også haft rig mulighed for at drøfte de bekymringer, som fremgår af høringssvarene og fra nogle af mine ordførerkolleger her i salen. For det er oplagt for alle, at det er meget vidtgående beføjelser til at indhente data, man nu kan forpligte teleindustrien til at stille til rådighed. Det er jo et reelt behov, som efterretningstjenesten har, men det er indgribende i driften af det offentlige kommunikationsnet, at man fra FE's side kan forpligte teleselskaberne til at give fysisk adgang og placere udstyr. Det er helt nødvendigt med nogle klare rammer for teleudbydernes forpligtelser, ikke fordi de modsætter sig at bistå, for det kan blive nødvendigt, men det skal være klart, hvad deres forpligtelser er, så de ikke kommer til at gøre noget forkert.

Der er også blevet rejst en række bekymringer, som vi også diskuterede i salen tidligere i den sidste samling, og som min gode kollega fra Enhedslisten også var inde på her i forhold til åbne kilder og journalister. Det er også noget, vi har drøftet i ordførerkredsen, hvor Enhedslisten selvfølgelig ikke er med. Men åbne kilder er jo i sagens natur åbne, så dem havde FE adgang til at bruge før det her lovforslag, og dem vil de også have adgang til at bruge efter det her lovforslag. Det er ikke det, det handler om her; man får ikke nye beføjelser i efterretningstjenesten. Åbne kilder er jo som sagt åbne for alle. Det ligger ligesom i navnet. Bekymringen omkring, at man potentielt kan komme til at kompromittere journalister og andre kilder i udlandet, er noget, vi har drøftet. Det er også noget, vi også har rejst, og det er også en bekymring, jeg også delte, men jeg er blevet betrygget i, at det er hegnet ind i lovforslaget her. Så jeg er tryg ved det.

Lovforslaget synes jeg styrker Tilsynet med Efterretningstjenesterne. Det hegner indhentning af data mere ind, og det sikrer klare rammer for håndteringen af data. Det er på alle måder en forbedring i forhold til den nuværende retspraksis, og Radikale Venstre kan derfor støtte lovforslaget. Tak.

Kl. 13:56

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ordføreren. Der er en enkelt kort bemærkning til fru Eva Flyvholm.

Kl. 13:56

Eva Flyvholm (EL):
Tusind tak, også for en god tale, hvor vi jo deler mange af de samme synspunkter på det her. Men jeg må bare sige, at det her lovforslag, som det ligger nu, jo er det samme, der blev fremsat i januar. Der er ikke imødekommet noget som helst af den kritik, som Institut for Menneskerettigheder rejser. Altså, der er ikke noget af det, der er blevet indarbejdet i den periode, i hvert fald. Det er jo præcis det samme lovforslag, der ligger. Derfor har jeg jo en meget stor forhåbning om, at vi faktisk kan indarbejde nogle af de forbedringer, der bl.a. sikrer kildebeskyttelse, men også sikrer, at du i det her nævn f.eks. får en større grad af uafhængighed ved at få en dommer ind osv., altså nogle af de ting, de peger på.

Vil Radikale gerne være med til at have en ordentlig drøftelse af det her, der faktisk også kan lede til, at vi får lavet nogle af de i mine øjne nødvendige forbedringer her, så vi kommer helt i mål, inden det skal tredjebehandles? Tak.

Kl. 13:57

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 13:57

Stinus Lindgreen (RV):
Jeg har også læst høringsnotatet. Jeg har også drøftet det her i ordførerkredsen. Nu mener jeg ikke, at ordføreren var ordfører på det tidspunkt; det kan jeg ikke engang huske. Nå, men det er også irrelevant.

At de bekymringer bliver rejst i et høringssvar, er ikke det samme, som at jeg er enig i den bekymring, der bliver rejst. Jeg har læst, hvad der står i det fra Institut for Menneskerettigheder. Jeg er ikke enig i den udlægning, der er af alle de dele, der er i lovforslaget, f.eks. i forhold til åbne kilder. Jeg mener først og fremmest ikke, at det handler om det i lovforslaget her. Der er ikke nogen kilder, som de får adgang til, som de ikke havde adgang til før.

Med hensyn til de andre spørgsmål er det rigtigt, at vi ikke har drøftet det her, men vi har jo en anden kreds, hvor vi har mulighed for det, og hvor jeg har stillet en række spørgsmål – det tror jeg også at både den nuværende og daværende minister kan bekræfte – til lovforslaget for netop at få belyst, hvad konsekvenserne egentlig er. Og det er jeg blevet betrygget i, og derfor kan vi godt støtte det, som det ligger her, på trods af at der ikke er ændret noget siden januar.

Kl. 13:58

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Spørgeren.

Kl. 13:58

Eva Flyvholm (EL):
Der vil jeg sige, at nu står vi jo med en lovbehandling, som skal gennemføres fuldt ud. Det gjorde man ikke sidst. Jeg synes, det er centralt, at vi og den nye regering – det er jo også et andet flertal,

end der var før – får en grundig drøftelse af det her. Der har været en teknisk gennemgang tidligere. Det er korrekt, men det er jo ikke det samme, som at der er en grundig politisk drøftelse af tingene. Jeg har også efterlyst, at vi får en ny teknisk gennemgang.

Så jeg vil gerne efterlyse i hvert fald en åbenhed over for, at nogle af de ting, vi kan justere, f.eks. det med at se på at få en dommer ind, der ligger som et klart ønske, faktisk er noget, vi åbent kan gå ind i og kigge på.

Kl. 13:58

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Ordføreren.

Kl. 13:59

Stinus Lindgreen (RV):
Hvis det var et spørgsmål, kan jeg svare ja. Selvfølgelig kan vi drøfte det. Selvfølgelig skal vi det her. Det bakker jeg da fuldt ud op om. Vi skal alle sammen være betryggede i, hvad det er, vi diskuterer. Det, jeg prøvede at sige, var blot, at mange af de spørgsmål har jeg rejst, godt nok i en anden kreds, for at få belyst, hvad konsekvenserne er, og hvordan det skal tolkes. Og jeg er med på, at ordføreren ikke har været med til alle de møder, der har været. Men jeg er altid åben for flere tekniske gennemgange af lovforslag og flere drøftelser. Det er jo kun en god idé.

Kl. 13:59

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Så siger vi tak til ordføreren. Der er ikke flere korte bemærkninger. Den næste er hr. Lars Boje Mathiesen fra Borgernes Parti. Velkommen.

Kl. 13:59

(Ordfører)
Lars Boje Mathiesen (BP):
I en perfekt verden ville der ikke være brug for FE, men vi lever ikke i en perfekt verden, og vi er ikke på et romantisk stade, hvor der ikke er behov for det, så derfor er det godt, vi har det. Der vil altid være en balance mellem, hvordan offentligheden skal have indblik i, hvad der foregår, og hvordan vi kan beskytte os mod de kræfter, som arbejder på skyggesiden. For det er jo dem, man er oppe imod her. I en perfekt verden ville der heller ikke være behov for et tilsyn med FE, for FE ville selvfølgelig overholde de retningslinjer og de regler, der er. Men vi lever heller ikke i en perfekt verden, når det gælder det. Derfor er der også behov for et tilsyn med dem, der skal holde øje med tingene, der sker på skyggesiden. Derfor synes jeg, at det her forslag rykker i den rigtige retning i forhold til de her ting.

Vi har haft eksempler på, at der er behov for at styrke tilsynet. Jeg synes, at den del med, at der nu skal oplyses, inden tilsynet indhenter dataene, indeholder nogle positive elementer. Vi skal hele tiden forholde os til, hvad bemyndigelserne er, hvad kontrollen er, og hvad funktionerne er. For verden udvikler sig i stadig hurtigere grad i forhold til de trusler, som er der, hvad enten de er hybride eller fysiske. Dem tror jeg også inden for ganske få år vil være hybride trusler, altså trusler i form af folk, der bruger AI i langt højere grad, end hvad de gør nu; vi ser jo allerede nu de første eksempler på det. Der skal jo hele tiden findes en balance mellem privatlivets fred, borgernes sikkerhed og også den grundlæggende retssikkerhed, vi har i et demokrati. Vi som folkevalgte og de institutioner, som vi sætter til på vegne af borgerne at holde øje med vores myndigheder, skal sikre, at de har den rette balance. Grundlæggende er der nogle ting her, som rykker i den rigtige retning, hvad det angår, og det er vi selvfølgelig positive over for.

Men i Borgernes Parti har vi altid et meget, meget skarpt syn på, om vi sikrer privatlivets fred og sikrer borgernes rettigheder, og at det her ikke bliver et instrument, som gør, at staten kan rulle endnu mere overvågning ud over danskerne. Tak for ordet.

Kl. 14:01

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ordføreren. Den næste er forsvarsministeren. Velkommen, minister.

Kl. 14:02

Forsvarsministeren (Jeppe Bruus):
Tak for det, formand. Jeg vil gerne starte med at takke for indlæggene og den meget brede opbakning til det her lovforslag, som jo ganske rigtigt er en genfremsættelse.

Det er afgørende for vores alle sammens tryghed og sikkerhed, at FE effektivt kan udføre tjenestens opgaver som udenrigsefterretningstjeneste og beskytte Danmark og danske interesser, ikke mindst i den situation, vi står i. Det arbejde kræver i sagens natur en udstrakt grad af fortrolighed, og Forsvarets Efterretningstjeneste er afhængig af, at tjenestens kapaciteter og arbejdsmetoder ikke kompromitteres. Af samme grund har offentligheden kun begrænset indsigt i tjenestens arbejde. Sådan må det naturligvis være – eller nødvendigvis, ikke naturligvis, desværre. Jeg er sådan set enig med hr. Lars Boje Mathiesen i, at i den perfekte verden var det her selvfølgelig overflødigt. Det er jo ikke den verden, vi lever i.

Som udenrigs- og militærefterretningstjeneste har FE nogle helt særlige beføjelser. Derfor er det også afgørende med et stærkt og uafhængigt tilsyn – et tilsyn, der både over for regeringen, Folketinget og offentligheden kan sikre, at der er tillid til, at FE's aktiviteter fuldt ud foregår med respekt for de regler, der gælder for tjenestens virke.

Det lovforslag, vi behandler i dag, har først og fremmest til formål at gennemføre en markant styrkelse af tilsynet med FE. For det første indebærer lovforslaget en udvidelse af Tilsynet med Efterretningstjenesternes kompetencer i forhold til det løbende tilsyn med FE. Desuden vil tilsynet få bredere adgang til oplysninger og materiale. For det andet lægges der op til at oprette to nye og uafhængige kontrolorganer: Efterretningsnævnet og Nævnet for Indsigtsrettigheder. De to nævn skal føre tilsyn med FE, henholdsvis forud for at indhentningen af oplysninger sker, og efter at indhentningen er sket. De foreslåede styrkelser af kontrollen med FE skal bl.a. ses i lyset af to principielle domme fra Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol, som overordnet drejer sig om efterretningstjenesternes elektroniske masseindhentning af kommunikation, såkaldt bulkindhentning.

Herudover har lovforslaget til formål at udmønte den politiske aftale om styrkelse af Tilsynet med Efterretningstjenesterne, som den daværende regering indgik med næsten alle Folketingets partier tilbage i 2024. De nødvendige ændringer vedrører bl.a. Tilsynet med Efterretningstjenesternes kontrol med PET og er allerede gennemført, og med dette lovforslag implementeres aftalen for FE.

Ud over styrkelsen af kontrollen med FE lægges der med lovforslaget op til, at teleudbydere fremover vil kunne få påbud om at bistå med FE's forberedelse og gennemførelse af indhentning. Det er vigtigt for mig at understrege, at forslaget *ikke* indebærer en udvidelse af FE's adgang til at foretage indhentning. FE vil altså ikke med lovforslaget få lov til at indhente flere oplysninger, end tilfældet er i dag. Tjenesten får heller ikke med lovforslaget lov til at fravige det klare udgangspunkt om, at FE's indhentning er rettet mod forhold i udlandet og altså ikke mod danskerne. Jeg kan godt forstå, hvis man kunne få den tanke, at bistand fra danske teleudbydere betyder, at det så er dansk kommunikation, der indhentes. Sådan er det ikke. Vi ændrer med dette lovforslag ikke på, at FE's efterretningsmæssige virksomhed er rettet mod forhold i udlandet, og at den elektroniske indhentning derfor skal angå udenlandsk trafik. Så FE's indhentning vil alene være rettet mod udenlandsk trafik, der sendes i transit gennem Danmark.

Så har særlig Enhedslisten haft to kommentarer. Det ene er ønsket om at opdele det her lovforslag, og jeg er selvfølgelig klar til at kigge på, i hvilket omfang det kan lade sig gøre. Der er nogle gensidigheder i det, men lad os belyse det. Det andet er ønsket om en politisk drøftelse, som jo har ligget forud for sagen her. Men i tråd med det, som Stinus Lindgreen også var inde på, stiller jeg mig selvfølgelig til rådighed for, at vi kan samle op på nogle af de spørgsmål, der måtte være undervejs, og så må vi finde et format for det. Tak.

Kl. 14:06

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ministeren.

Der er ingen korte bemærkninger, og da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Udenrigs- og Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:
10) 1. behandling af lovforslag nr. L 77:
Forslag til lov om ændring af byggeloven. (Udfasning af byggeskadeforsikringsordningen).
Af børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark).
(Fremsættelse 21.10.2026).

Kl. 14:06

Forhandling

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Forhandlingen er åbnet. Den første, der får ordet, er fru Trine Bramsen fra Socialdemokratiet. Velkommen.

Kl. 14:06

(Ordfører)
Trine Bramsen (S):
Når man køber en nybygget bolig, skal man selvfølgelig kunne have tillid til, at byggeriet er i orden, og hvis der opstår alvorlige fejl og mangler, skal der være mulighed for at få dem udbedret. Det var også baggrunden for, at man i sin tid indførte den obligatoriske byggeskadeforsikring.

Men en ordning, der oprindelig blev indført for at beskytte boligejerne, skal også fungere i praksis. Det er desværre blevet stadig vanskeligere, for i dag er der reelt kun ét forsikringsselskab, som tilbyder byggeskadeforsikring til alle, og det betyder, at den konkurrence, som ordningen bygger på, stort set er forsvundet.

Når vi lovgivningsmæssigt stiller krav om, at virksomheder skal købe en bestemt forsikring, samtidig med at der reelt kun er én udbyder, så har vi en situation, som vi politisk er nødt til at forholde os til. For manglende konkurrence kan få konsekvenser for både prisen og vilkårene og i sidste ende også for dem, der skal købe boligerne. Det er på den baggrund, at forslaget, som vi behandler her, skal ses, og at det foreslås, at den obligatoriske byggeskadeforsikring udfases fra den 1. januar 2027.

Men forslaget her må selvsagt ikke betyde, at vi skal acceptere dårligt byggeri, eller at ansvaret for fejl og mangler skal forsvinde. Vi skal fortsat stille krav til kvaliteten af det byggeri, der bliver opført i Danmark, og professionelle bygherrer skal selvfølgelig fortsat stå til ansvar for deres arbejde. Derfor er det også klogt og godt, at ministeren har foreslået, at der i forlængelse af lovforslaget her nedsættes en arbejdsgruppe, der skal sikre, at der bliver lavet bedre og klogere rammer på området.

Ingen har en interesse i, at der laves dårligt byggeri, og at der ikke følger et ansvar med. Men vi skal også turde at ændre en ordning, når den ikke fungerer efter hensigten. På den baggrund støtter Socialdemokratiet lovforslaget her. Og jeg skal hilse fra Moderaterne, fra Radikale Venstre og fra Alternativet og sige, at de også støtter forslaget.

Kl. 14:09

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Den næste er hr. Carl Valentin fra SF. Velkommen.

Kl. 14:09

(Ordfører)
Carl Valentin (SF):
Tak for det. Det her lovforslag betyder, at det fremover ikke længere vil være obligatorisk for bygherrer at tegne en byggeskadeforsikring, når de opfører de boliger, der i dag er omfattet af den nuværende byggeskadeforsikringsordning. Baggrunden for den her udfasning er, at man efter en årrække har måttet erkende, at ordningen ikke leverer den beskyttelse, som egentlig var hensigten, og den har vist sig både at være meget dyr og vanskelig at få til at fungere i praksis.

Et af de grundlæggende problemer er, at markedet for byggeskadeforsikringer er blevet meget begrænset. I dag er der praktisk talt monopol med kun ét forsikringsselskab, som udbyder forsikringen. Det fordyrer ordningen unødigt og er konkurrenceforvridende.

Samtidig er der meget lidt, der tyder på, at forsikringen giver den beskyttelse, som forbrugerne med rette kan forvente. Den registrerede dækningsgrad er nemlig forholdsvis lav. I perioden fra 2022 til oktober 2025 blev der kun dækket mellem 0,8 og 4,7 pct. af de skader, som blev anmeldt.

Samlet set står vi altså med en ordning, som er dyr, har en meget begrænset effekt og ikke fungerer tilfredsstillende i praksis. Så må vi jo spørge os selv, om det giver mening at bruge kræfter på at holde liv i en forsikringsmodel, der igennem flere år har vist sig ikke at fungere godt nok. Det mener vi ikke at man skal.

Det er dog vigtigt for mig også at understrege, at det ikke betyder, at forbrugerbeskyttelsen ved nybyggeri er mindre vigtig. Derfor er jeg også glad for, at boligministeren vil nedsætte en arbejdsgruppe, som skal undersøge, hvordan vi kan skabe en mere velfungerende og tidssvarende beskyttelse af forbrugerne. For det afgørende må være, at vi har en ordning, der rent faktisk virker efter hensigten – ikke bare en ordning, der ser god ud på papiret, som er dyr i praksis og besværlig, og som kun i begrænset omfang hjælper de forbrugere, som den er sat i verden for at beskytte.

Så SF støtter forslaget her. Tak.

Kl. 14:11

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Den næste er fru Marie Brixtofte fra Venstre. Velkommen.

Kl. 14:11

(Ordfører)
Marie Brixtofte (V):
Tak, formand. Tak for ordet. Lovforslaget her udfaser kravet om byggeskadeforsikring på nyt boligbyggeri fra den 1. januar 2027, og lad mig sige det med det samme: Venstre støtter forslaget. Den oprindelige ordning blev vedtaget af et enigt Folketing, også Venstre, og trådte i kraft i 2008 efter en række sager, hvor familier stod alene med skimmelsvamp i deres nye hjem. Hensigten var god, men vi må konstatere, at ordningen ikke virker, som den skulle.

I dag er der reelt kun et selskab, der sælger forsikringen bredt. Når loven kræver et produkt, der næsten ikke kan købes, beskytter det ikke familierne, men det udgør i stedet en hindring i byggesagerne. Nogle bygherrer kan ikke få ibrugtagningstilladelse, når byggeriet står færdigt, og kommunerne bruger tid på at jagte dokumentation for en forsikring, der er svær at få. Samtidig koster ordningen ifølge ministeriet mellem 120 og 240 mio. kr. om året – penge, som boligkøberne i sidste ende betaler. I Venstre er vi for regelforenkling. Regler, der ikke virker, skal ikke bevares for reglernes skyld, og i det hele taget skal vi fjerne regler og helst en til to, hver eneste gang vi indfører noget nyt. Tak for det.

Vi har spurgt, om man kunne forlænge den nuværende ordning, indtil der ligger et bud på, hvad der kan afløse den, men kontrakterne bag ordningen udløber ved årsskiftet, og en forlængelse vil ifølge ministeren kræve et nyt udbud, og det for en ordning, der reelt kun har én udbyder. Ryger der så nye familier et hul, når kravet forsvinder? Nej. De, der har en byggeskadeforsikring i dag, beholder den i hele dens løbetid i op til 10 år, og det er stadig lovligt at tegne en byggeskadeforsikring, hvis der er nogen, der vil udbyde en sådan. Den er bare ikke længere lovpligtig, hvis vi vedtager dette forslag.

Men der er familier, der allerede er kommet i klemme, og deres situation har jeg spurgt ministeren om. I august spurgte jeg, om det er rimeligt, at en familie kan ende med et nyopført hus uden den lovpligtige forsikring, selv om kommunen har givet byggetilladelse. Ministeren svarede, at ordningen – citat – i sidste ende kan resultere i, at forbrugerne alene får en falsk tryghed. Citat slut. Det er en ærlig erkendelse, som desværre ikke hjælper familien meget. I september spurgte jeg, hvad en familie kan gøre, når forsikringen aldrig blev tegnet og entreprenørerne blev tvangsopløst. Svaret var, at kommunen efter omstændighederne kan ifalde erstatningsansvar, hvis den har begået fejl. Jeg har også spurgt, om byggesager, der er søgt før den 1. januar, kan omfattes af de nye regler, når forsikringen ikke kan købes, og om der kan laves en hjælpeordning for de boligejere, der allerede står uden forsikring. Ministeren har svaret nej til begge dele. Ansvaret i de konkrete sager må ifølge ministeren afklares efter de almindelige regler og i sidste ende ved domstolene.

Jeg har fået en henvendelse fra en familie, som står netop dér. De har gjort alt det, man kan forvente: brugt professionel rådgiver og fået byggetilladelse og stolet på, at sikkerhedsnettet virkede. Alligevel står de med et hus med fejl, en opløst entreprenør og uden den forsikring, der skulle have beskyttet dem. Det er falsk tryghed i praksis. Familier som dem må ikke forsvinde i debatten, når vi afskaffer ordningen.

Ministeriet oplyser i dag, at der er en dækningsgrad på blot 0,8 til 4,7 pct., men det tal vedrører alene skader registreret ved et af et 5-årseftersynene og ikke alle de skader, som boligejerne selv anmelder i forsikringens 10 års løbetid. Derfor skal man være lidt varsom med at bruge tallet som udtryk for, hvor ofte forsikringen samlet set kommer forbrugerne til hjælp. Forsikringsselskabet First har givet oplysninger om, at langt de fleste skadesager afsluttes, ved at entreprenøren selv udbedrer skaden.

Alt dette bør undersøges i den arbejdsgruppe, som ministeren nedsætter, og som skal se på, hvordan forbrugerne bedst beskyttes ved nybyggeri fremover. Det er den rigtige vej at gå. For de fleste familier er et nyt hus den største investering i deres liv, og de skal kunne stole på kvaliteten. Jeg vil opfordre ministeren til, at arbejdsgruppen også ser på, hvordan familier kan få hjælp, mens ansvaret bliver afklaret. Venstre vil følge arbejdet tæt.

Inden jeg slutter, vil jeg gerne takke ministeren for en god og inddragende proces – et virkelig godt samarbejde fra start til slut, som jeg håber vi kan fortsætte. Og med de ord kan jeg meddele, at Venstre støtter lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 14:16

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Vi siger tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Den næste er hr. Christian Kirk fra Dansk Folkeparti. Velkommen.

Kl. 14:16

(Ordfører)
Christian Kirk (DF):
Tak for ordet, formand. Dansk Folkeparti hilser den administrative og økonomiske lettelse i lovforslaget velkommen. Ved at fjerne kravet om obligatorisk byggeskadeforsikring ved nye boligbyggerier sparer vi bygherrerne for forsikringsudgifter og mindsker administrationen for både bygherrer og kommuner. Derfor støtter Dansk Folkeparti lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 14:16

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Den næste er hr. Mads Strange fra Liberal Alliance.

Kl. 14:17

(Ordfører)
Mads Strange (LA):
Tak for ordet, formand. Jeg har i dag fornøjelsen af at holde ordføretale på vegne af Liberal Alliances ordfører, Peter Larsen, som i dag er fraværende på grund af rejse.

Liberal Alliance støtter forslaget om at udfase den obligatoriske byggeskadeforsikringsordning. Intentionen med ordningen har været god; forbrugerne skulle sikres mod alvorlige byggeskader, og det er i sagens natur et vigtigt hensyn. Men virkeligheden i dag er, som flere af mine kollegaer også har været inde på, at ordningen ikke har fungeret efter hensigten. Antallet af forsikringsudbydere er faldet, så der i praksis ikke er konkurrence på markedet. Det rammer navnlig de små og mellemstore virksomheder, og i nogle tilfælde har forsikringskravene ligefrem gjort det vanskeligt at komme i gang med byggeprojekter.

Liberal Alliance mener ikke, det er rimeligt, at en ordning, der havde til formål at skabe tryghed, i praksis ender med at være en barriere for boligbyggeri og erhvervsudvikling. Derfor er det fornuftigt at få udfaset den eksisterende ordning. På vegne af mine kollegaer i Liberal Alliances folketingsgruppe har jeg imidlertid også lovet at slå et slag for, at vi samtidig med udfasningen af den aktuelle ordning bør sikre, at forbrugerne fortsat har en ordentlig beskyttelse, når de køber nybyggede boliger. Derfor er vi positive over for, at der nedsættes en arbejdsgruppe, som skal se på mulighederne for det. Men det er vigtigt for os, at vi ikke bare erstatter en uhensigtsmæssig ordning med et nyt bureaukratisk system. Vi skal have en løsning, der både beskytter forbrugerne, men som samtidig giver byggeriet bedre vilkår og mere frihed. På den baggrund støtter Liberal Alliance lovforslaget.

Kl. 14:18

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Vi siger tak til ordføreren. Den næste er hr. Anders Storgaard fra Det Konservative Folkeparti. Velkommen.

Kl. 14:18

(Ordfører)
Anders Storgaard (KF):
Tak, formand. Jeg er desværre ikke lige så høj som hr. Mads Strange, så derfor skal jeg lige køre talerstolen lidt ned. Helt grundlæggende tror jeg ikke på, at der er nogen, der har indført love, uden at det har været med en god intention. Det tænker jeg at de fleste har. Men love skal ikke måles på, hvad intentionen har været; de skal måles

på, hvad effekten rent faktisk er. Og jeg vil sige, at på trods af et ret intensivt lobbyarbejde fra nogle aktører er vi fortsat ikke overbevist om, at byggeskadeforsikringen har den ønskede effekt.

Når staten kræver noget ved lov, skal effekten stå mål med byrden. Og byggeskadeforsikringen har måske et godt formål. En familie, der køber et nyt hus, skal ikke stå alene, hvis huset er bygget forkert. Det formål står vi sådan set ved. Men en god hensigt er ikke nok. Ordningen skal virke, og i dag er der kun ét forsikringsselskab, der sælger byggeskadeforsikringen til alle. Uden den forsikring kan man ikke få byggetilladelsen, og der kan ikke dispenseres. Det betyder, at et privat selskab får ret stor indflydelse på, hvilke byggefirmaer der kan bygge boliger til danske familier, og kommunerne fortæller også om byggesager, der ikke kan afsluttes, fordi forsikringen ikke kan købes.

Samtidig dækker forsikringen desværre sjældent. I årene 2022-2025 blev der ifølge ministeriet samlet set kun dækket mellem 0,8 og 4,7 pct. af de skader, der blev registreret med de lovpligtige hensyn. Jeg er klar over, at de tal bagefter har været diskuteret meget i offentligheden, men om de er en smule højere eller ej, ændrer ikke på, at det her tydeligvis ikke har den store effekt, det burde have haft.

Ordningen koster ifølge ministeriet mellem 120 og 240 mio. kr. om året i byrder for erhvervslivet. Det er en voldsom byrde, og den ender i sidste ende med at sætte sig i boligprisen. Ifølge SMVdanmark har flere mindre byggefirmaer helt holdt sig fra en hel del type huse, fordi forsikringen simpelt hen var for dyr for dem.

Lovforslaget fjerner derfor kravet om byggeskadeforsikring for nye byggesager fra den 1. januar. De forsikringer, der allerede er tegnet, gælder selvfølgelig stadig væk resten af deres løbetid. Ejeren har stadig sit krav mod dem, der har bygget huset, og de fleste seriøse byggefirmaer vil jo rette deres fejl, for ellers ender man i en retssag. Der er stadig væk mulighed for at kunne løse nogle af de her udfordringer i civilretlige sager.

Der er en udfordring, og det anerkender vi gerne. Det er i de tilfælde, hvor entreprenøren er gået konkurs, og derfor hæfter vi os også ved, at en del af det, som arbejdsgruppen, der skal nedsættes, kommer til at skulle se på, også er, hvordan man sikrer en form for sikkerhed for dem.

Vi synes, det er fornuftigt, at man fjerner lovgivning, der ikke har den ønskede effekt, og som har en voldsom byrde. Det må være ambitionen for alle partier, der taler om afbureaukratisering. Men vi anerkender selvfølgelig også, at der skal være en ordentlig sikkerhed, og derfor synes vi, at det, der er lagt for dagen her, nemlig en afskaffelse af byggeskadeforsikringen med en arbejdsgruppe, der kan se på at sikre den tilstrækkelige sikkerhed, virker til at være den mest fornuftige løsning.

Vi skal ikke opretholde lovgivning, der ikke virker. Det er i hvert fald ikke Det Konservative Folkepartis intention. Og med de bemærkninger kan vi støtte lovforslaget.

Kl. 14:21

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ordføreren. Den næste er hr. Ibrahim Benli fra Enhedslisten. Velkommen.

Kl. 14:22

(Ordfører)
Ibrahim Benli (EL):
Tak, formand, og tak for ordet. Det er min sag nr. 2 som Enhedslistens nye boligordfører på så kort tid, så det lover godt. Jeg glæder mig til samarbejdet på tværs af politiske partier og ikke mindst med ministeren, boligminister Jacob Mark.

Da byggeskadeforsikringen blev indført for 18 år siden, var der en god grund til det, nemlig at alt for mange familier stod alene med alvorlige byggeskader, konkurser og lange retssager. Men efter 18 år kan vi så konstatere, at ordningen ikke har levet op til forventningerne og heller ikke hensigten, som nogle af mine ordførerkollegaer også refererede til, i det tilfælde, at forbrugerne stod med en byggeskadesag. Med en dækningsgrad helt ned til 0,8 pct. og maksimalt på 5 pct. har ordningen i mange tilfælde været mere eller mindre ligegyldig, når skaden var sket. Derfor er det også anerkendelsesværdigt, at ministeren vælger at handle politisk på sagen efter de 18 år i håb om at finde en bedre model, som forhåbentlig reelt kan sikre ordentlig forbrugerbeskyttelse.

Vi har fra Enhedslistens side over for ministeren rejst de bekymringer, vi har haft både i forhold til forbrugerbeskyttelsen i overgangsperioden, mens vi finder en bedre model, hvis nu entreprenøren går konkurs, eller hvis der opstår alvorlige byggeskader flere år efter indflytning, men vi har også rejst spørgsmålet om, hvorvidt kommunerne og for den sags skyld staten ikke risikerer at stå med regningen, når en bygherre går konkurs, mens vi arbejder på at finde et bedre alternativ. Vi føler os beroliget med den række svar, vi har fået fra ministerens side, så derfor støtter vi fra Enhedslistens side op omkring forslaget her og den politiske intention for at finde den rette model for at beskytte forbrugerne.

For os i Enhedslisten står det i hvert fald klart efter 18 år, at det private forsikringsmarked på området i praksis er brudt sammen. Det må efter vores opfattelse også være årsagen til, at man i dag behandler L 77. Derfor synes vi også, at der er god grund til at lytte til de forskellige forbrugerorganisationer, der peger på de konkrete alternativer, eksempelvis en model inspireret af Byggeskadefonden eller Rejsegarantifonden, som sikrer, at i stedet for at en bygherre skal betale en sum til en privat forsikring, kan man betale et obligatorisk bidrag til en fælles fond i tilfælde af et nyt byggeri. Det ville så sikre, at i det øjeblik boligkøberne skal søge erstatning, kan man søge direkte fra fonden, når bygherren går konkurs. Med det fjerner vi selvfølgelig også risikoen for den manglende konkurrence, vi ser blandt forsikringsselskaber. Man skal huske, at der kun har været en enkelt aktør på banen på det seneste.

Hvilken model vi ender med at vælge, må så komme an på den politiske proces sideløbende med den arbejdsgruppe, der skal nedsættes, men vi fra Enhedslistens side vil i hvert fald arbejde hårdt på, at der findes en forholdsvis hurtig løsning – med al respekt for arbejdsgruppens arbejde og de fornødne ressourcer, der skal til, for at finde den rigtige model. Vi synes, at vi skal sikre, at forbrugerne føler sig sikre, også i overgangsperioden, så de ikke føler sig alene og efterladt til deres egen skæbne i det tilfælde, at byggeskader bliver aktuelt for deres vedkommende. Tak for ordet.

Kl. 14:25

Første næstformand (Leif Lahn Jensen):
Tak til ordføreren. Der er ingen korte bemærkninger. Den næste er hr. Ulrik Knudsen fra Danmarksdemokraterne. Velkommen.

Kl. 14:25

(Ordfører)
Ulrik Knudsen (DD):
Tak for ordet. I Danmarksdemokraterne mener vi grundlæggende, at vi skal gøre det lettere og mindre bureaukratisk at bygge boliger i Danmark, og at vi skal have en lovgivning, der fungerer i praksis både for virksomhederne og for de mennesker, der skal bo i boligerne. Derfor ser vi positivt på forslaget, vi behandler i dag.

Med lovforslaget ønsker regeringen at udfase den lovpligtige byggeskadeforsikringsordning, og der er faktisk gode grunde til at se kritisk på den nuværende ordning. For vi er havnet i en situation, hvor der reelt kun er én forsikringsudbyder markedet. Det betyder, at én privat virksomheds beslutning om at tilbyde en forsikring i praksis kan være afgørende for, om et byggeri overhovedet kan gennemføres. Det er selvfølgelig ikke en holdbar situation. Vi skal ikke have regler, der unødigt spænder ben for boligbyggeriet, hverken i

de store byer eller ude i landdistrikterne, hvor der i forvejen kan være vanskeligt at få nye boligprojekter realiseret. Derfor mener vi også, at den nuværende ordning skal afskaffes.

Men der er også en anden side af sagen. For når en familie køber et nybygget hus, er det ofte deres liv største investering, og hvis der efter nogle år viser sig at være alvorlige fejl ved byggeriet, kan konsekvenserne være ganske voldsomme. Derfor skal vi være meget opmærksomme på, at vi ikke afskaffer en forsikringsordning uden samtidig at forholde os til, hvordan boligkøberne fremover kan beskytte sig. Dansk Industri støtter udfasningen, men peger samtidig på behovet for at sikre et frivilligt forsikringsmarked. Det synes vi er en relevant pointe. Vi vil derfor gerne høre ministeren om, hvordan regeringen vil sikre, at der også fremover findes reelle muligheder for at forsikre sig mod alvorlige byggeskader, og vi vil gerne have undersøgt, hvordan købere af eksempelvis nybyggede ejerlejligheder skal være stillet.

Endelig mener vi, at der er god grund til at følge udviklingen i byggeriets kvalitet, når den nuværende ordning udfases. For Danmarksdemokraterne handler det om at finde den rigtige balance. Vi skal af med de regler, der ikke fungerer, men vi skal samtidig passe på de almindelige mennesker, der investerer deres opsparing i en ny bolig. På den baggrund er vi positive over for lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 14:27

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Tak til ordføreren. Der er ikke bedt om korte bemærkninger, så vi går videre i ordførerrækken. Den næste, der skal have ordet, er hr. Lars Boje Mathiesen fra Borgernes Parti. Værsgo.

Kl. 14:27

(Ordfører)
Lars Boje Mathiesen (BP):
Tak for det. Selvfølgelig støtter vi i Borgernes Parti, at man udfaser en ordning, som ikke virker. Altså, alt andet ville være mærkeligt. Jeg undrer mig dog også lidt over rækkefølgen. For det her er jo en ordning, som har eksisteret i en del år, og nu udfaser man så noget, og så vil man nedsætte en arbejdsgruppe, og det skaber jo et vakuum i en periode. Så jeg ville gerne have, at ministeren måske kunne knytte nogle kommentarer til, hvorvidt man har tænkt, at man kunne have lavet en midlertidig løsning på det her ved at fastsætte nogle rammer for den her forsikring inden for den nuværende ordning, indtil arbejdsgruppen var nedsat og den var kommet med et forslag og regeringen var kommet med et nyt lovforslag.

For på den måde ville man både have kunnet sikre, at der ville have været et udbud af de her ting ved en ordning, som skulle udfases, men samtidig ville der have været en beskyttelse af borgerne derude, som nu skal bygge. For jeg bekymrer mig for, hvad der er tidsrammen for de her ting, hvad der er tidsrammen for arbejdsgruppen, hvad der er tidsrammen for, hvornår der kommer et lovforslag, som vi skal behandle, og hvor mange danskere der kommer i klemme i perioden med byggeri.

Selvfølgelig er vi med på, at vi ikke skal have en ordning, som ikke virker, men jeg er lidt bekymret for, om det her også skaber nogle sager, som vi ser ned i om 5, 6, 7 år fra nu af, hvis der går 2-3 år, inden vi får den her nye lov, og der så er rigtig mange borgere, som kommer i dyb, dyb økonomisk klemme. For alle ved, at hvis det går galt med et nybygget hus, så vælter det fuldstændig familiens økonomi, og det har livsvarige konsekvenser. Så hvis ministeren forhåbentlig kunne knytte et par kommentarer til de her ting, ville vi i hvert fald være lidt mere betryggede. Tak for ordet.

Kl. 14:29

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Vi siger tak til ordføreren. Der er ikke bedt om korte bemærkninger, så derfor giver vi nu ordet til børne-, ældre- og boligministeren.

Kl. 14:29

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):
Tak for gode kommentarer og tilkendegivelser, og tak for at behandle et lovforslag, der jo både er teknisk og en udfasning, hvad der er lidt usædvanligt i et Folketing, meget sagligt og med nuancer. For jeg synes faktisk, det kræver nuancer at forholde sig til det her forslag. Med lovforslaget udfases en lovpligtig, men dyr forsikringsordning, som efter min opfattelse ikke virker efter hensigten, og som formentlig heller aldrig rigtig har gjort det. Ordningen blev for 18 år siden indført for at skabe mere forbrugerbeskyttelse for nybyggeri, og i dag står vi med en lovpligtig ordning, som ikke giver den sikkerhed, som den er skabt til at skabe.

Derudover er det en ordning, som selv forsikringsselskaber vælger fra. Der er jo således i dag kun ét forsikringsselskab, der udbyder forsikringen bredt. Samtidig er der flere eksempler på, at forbrugerne kommer direkte i klemme med ordningen. Fru Marie Brixtofte har været rigtig god til at fremhæve nogle af eksemplerne, både i talen i dag og også over for mig og mit ministerium, og det er jo på en eller anden måde skrækkeligt, hvis en ordning, der egentlig skal skabe tryghed for forbrugerne, er med til at skabe ulyksaligheder og gøre, at man ikke får den hjælp, som man troede man kunne få, og at man føler sig totalt i klemme. Når jeg har læst høringssvarene igennem, har jeg heller ikke kunnet se, at der er mange, der ubetinget mener, at ordningen virker, og jeg noterer mig, at både KL, SMVdanmark og Dansk Industri anbefaler en udfasning. Det er jo nogle forskellige parter, men som jeg tænker hver især oplever, at det her er en ordning, der er skabt i den bedste mening, men som er dyr, og som ikke virker efter hensigten, og det mener jeg vi skal tage alvorligt, særlig fordi et forsikringstilsagn samtidig er betingelsen for at opnå en byggetilladelse. Så det gør jo så, at der i dag, når det ikke virker, er byggerier, som ikke bliver til noget. Flere høringsparter og stort set alle, der har været på talerstolen i dag, peger jo så også fortsat på fokusset på forbrugerbeskyttelsen ved nybyggeri, når byggeskadeforsikringsordningen udfases. Det tager jeg meget alvorligt. Der er også hr. Lars Boje Mathiesen og andre, der er inde omkring det her med, om man ligesom kunne forlænge det. Der er jo noget principielt i det her: Skal man forlænge noget, der ikke virker? Skal man forlænge noget, der er voldsomt dyrt for erhvervslivet og således også for forbrugerne?

Der er regeringen i hvert fald kommet frem til, at fordi tiden er fremskreden, og fordi man ikke bare kan forlænge de to systemer, der understøtter ordningen – det vil kræve, at det ene kommer i udbud – så hælder vi altså til den model, at vi i stedet for at gennemføre et nyt udbud med åbne øjne siger, at det her var en lov, en ordning, som blev skabt i den allerbedste mening, men som reelt er fordyrende, langsommeliggørende, som kommunerne ikke ønsker, og som ikke hjælper forbrugerne på den måde, den skal, og at løsningen derfor må være, at vi sammen knytter bånd, at vi nedsætter en arbejdsgruppe, at vi får lavet et godt kommissorium, at vi får sat de parter sammen, som ved noget om det her, og at vi så forsøger at lave en ordning, som vi i fællesskab kan blive enige om. Det tror jeg ikke nødvendigvis bliver let.

For jeg tror, at der vil være forskellige politiske opfattelser af, hvad der vil være en god ordning. Det er nok også derfor, at den har fået lov at køre i 18 år. Omvendt synes jeg næsten også, det er lidt historisk, at der nu er, det lytter jeg mig frem til, et næsten enigt, hvis ikke enigt Folketing, som siger, at noget, der var skabt i den bedste intention – hvilket jeg er helt enig i med hr. Anders Storgaard i at det meste herinde er – men som ikke fungerer efter hensigten,

selvfølgelig må udfases for at lempe byrder for erhvervslivet og for at sikre forbrugerbeskyttelsen. Men jeg tager det arbejdsgruppearbejde meget alvorligt, og jeg er også glad for, at jeg kan høre, at det gør partierne i det hele taget. Jeg synes, at det, hr. Anders Storgaard sagde, om, at en ordning, som er lovpligtig, jo altid skal stå mål med det krav, der følger, altså at det simpelt hen er for dyrt i forhold til det, man får ud af det, og at det er for voldsomt i forhold til det, man får ud af det, var er en god måde at beskrive det på. Så jeg vil sige tak for de mange ord, og jeg glæder mig til det videre samarbejde om det her forslag.

Kl. 14:33

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er foreløbig en enkelt, der har bedt om en kort bemærkning. Det er hr. Lars Boje Mathiesen, Borgernes Parti. Værsgo.

Kl. 14:34

Lars Boje Mathiesen (BP):
Vi er absolut enige om, at det ikke dur. Jeg siger heller ikke, at man bare skulle videreføre udbuddene. Men det er i hvert fald min erfaring fra at have siddet ude i kommunerne, at det jo nogle gange også er sådan, at hvis man bare viderefører et udbud uden at ændre i udbuddet, så får man det samme resultat, men at man også godt kan ændre i udbuddet og få et andet resultat, som er en midlertidig ordning.

Der kunne måske være forsikringsselskaber, som var interesseret i at byde ind i en midlertidig periode, hvis udbuddet var anderledes. Det, jeg søger efter, er måder at kunne beskytte forbrugerne på i den kommende fase, således at vi ikke nu får en periode på x antal år, hvor der ikke er nogen reel forbrugerbeskyttelse derude.

Så kunne ministeren sige lidt om, hvad tidshorisonten er, med hensyn til hvornår vi kan forvente at der ligger et lovforslag, efter at arbejdsgruppen har arbejdet? Jeg går ud fra, at regeringen har kigget på, hvad der kunne være en rimelig tidshorisont for at skulle stå uden nogen forbrugerbeskyttelse på det her område

Kl. 14:34

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ministeren.

Kl. 14:35

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):
Tak for det gode spørgsmål. Jeg opfattede også ordføreren sådan. Man har tidligere forsøgt at justere den her ordning og faktisk gøre det, ordføreren siger, men det har så ikke ført til forbedringer – tværtimod førte det faktisk til, at der, kan vi konstatere, lige nu kun er en enkelt udbyder, der vil udbyde den her ordning, hvad der er et kæmpeproblem.

Så er spørgsmålet, om man så skal forsøge en gang til, når man grundlæggende ikke tror på, at man kan skabe rammerne inden for den her ordning. Der er jo også det, at der på papiret egentlig har været en forbrugerbeskyttelse, men det har der jo så alligevel ikke, når dækningsgraden er så lav, og når så mange kommer i klemme.

I forhold til det videre arbejde, synes jeg i virkeligheden bare, det skal være hurtigst muligt, og hvad plejer »hurtigst muligt« at være i politik? Vi vurderer, at det, hvis man skal sætte forskellige travle parter sammen, som kan finde ud af det her, realistisk set vil tage 9 måneder til 1 år – den slags kan blive forsinket. Det vigtige for mig er kvaliteten i det. Nu har man brugt 18 år på at have en ordning, der ikke fungerer, og som ikke beskytter forbrugerne, så nu skal vi have gjort det ordentligt denne gang.

Kl. 14:35

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Hr. Lars Boje Mathiesen.

Kl. 14:35

Lars Boje Mathiesen (BP):
Vi er absolut enige om, at det vil være formålstjenligt at lave en ny ordning. Hvordan sikrer vi, at forbrugerne derude bliver oplyst om den situation, som vi står i nu? Kommer der f.eks. til at ligge en forpligtelse for bygherrer til, at de skal oplyse forbrugerne om, at der ikke er det her længere? For når det er en ordning, som har kørt i 18 år, så er der nogle forbrugere, som, selv om den ikke har virket, i hvert fald har følt en tryghed – det har så måske været en falsk tryghed – ved, at der var den her ordning, og som nu måske siger: Okay, så skal jeg måske prøve at forsikre mig på nogle andre måder i forhold til nogle ting for at beskytte min egen privatøkonomi.

Kl. 14:36

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ministeren.

Kl. 14:36

Børne-, ældre- og boligministeren (Jacob Mark):
Det synes jeg er et godt spørgsmål. Med hensyn til hvordan man ligesom orienterer om det her, kan jeg sige, at mange af dem, der bygger, følger meget ivrigt med i det her spørgsmål, og dem vil vi jo selvfølgelig fortsat have et samarbejde med også igennem branche-organisationerne. Derudover vil der jo, når det her lovforslag bliver stemt igennem, også blive kommunikeret om det og om, hvad alternativerne så er. Der vil ikke være direkte alternativer til en lovpligtig byggeskadeforsikringsordning, men der vil være andre måder, man i en eller anden grad kan beskytte sig på, indtil vi forhåbentlig finder på noget bedre, og det vil vi kommunikere om.

Kl. 14:37

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke flere, der har ønsket korte bemærkninger, så vi siger tak til ministeren.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen sluttet.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Indenrigs-, Bolig- og Landdistriktsudvalgets. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg det som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:
11) 1. behandling af lovforslag nr. L 76:
Forslag til lov om visse udbydere af leasing af motorkøretøjer.
Af skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt).
(Fremsættelse 21.10.2026).

Kl. 14:37

Forhandling

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Forhandlingen er åbnet, og den første, der får ordet, er Socialdemokraternes ordfører, hr. Malte Larsen.

Kl. 14:37

(Ordfører)
Malte Larsen (S):
Tak, formand. Leasing er en helt almindelig del af bilmarkedet, og sådan skal det fortsat være. Langt de fleste leasingvirksomheder dri-

ver en seriøs forretning og tilbyder en løsning, som mange borgere og virksomheder bruger. Men myndighederne har samtidig identificeret betydelige problemer med økonomisk kriminalitet i bestemte dele af leasingmarkedet. Det er de problemer L 76 skal sætte ind over for. Problemerne spænder bredt, og nogle af dem er alvorlige. National enhed for Særlig Kriminalitet og skattemyndighederne peger særlig på leasing med forholdsmæssig registreringsafgift, altså fleksleasing, som et område med svindel og kriminalitet. Der er også eksempler på grove og systematiske lovovertrædelser og forbindelser til rocker- og bandemiljøer.

Det er naturligvis ikke et billede af branchen som helhed, men det er et problem, vi skal tage alvorligt. Derfor indfører vi en egentlig tilladelsesordning for de leasingvirksomheder, der opererer på området. Virksomhederne skal have tilladelse fra Finanstilsynet og leve op til krav om bl.a. en ansvarlig ledelse og en holdbar forretningsmodel. Der stilles også krav om, at leasingaftaler indgås på et mere forsvarligt grundlag, herunder gennem vurdering af kundernes betalingsevne. Det skal gøre det sværere for useriøse og kriminelle aktører at bruge leasingmarkedet som en platform for deres aktiviteter.

Vi styrker samtidig kontrollen med hvidvask og med, hvem der faktisk driver virksomhederne. De virksomheder, der får tilladelse, bliver omfattet af hvidvaskreglerne, og Finanstilsynet får ansvaret for både tilladelser og løbende tilsyn. Det giver myndighederne et stærkere redskab til at reagere, hvis virksomhederne ikke drives forsvarligt eller bliver misbrugt til økonomisk kriminalitet. Det er vigtigt for os, at vi rammer det der, hvor problemet faktisk er. Derfor omfatter lovforslaget ikke hele leasingbranchen, men leasing med forholdsmæssig registreringsafgift. Den afgrænsning bygger på vurdering fra NSK og fra skattemyndighederne. En bredere ordning vil medføre markant større administrative byrder og udvide tilsynet fra omkring 170 til over 600 virksomheder.

Men afgrænsningen er ikke hugget i sten. Kriminelle kan ændre metoder, og derfor lægges der op til, at der efter 2 år gøres status sammen med de partier, der støtter lovforslaget. Hvis erfaringerne viser, at kriminaliteten har flyttet sig til andre dele af leasingområdet, skal vi være parat til at se på reglerne igen. Målet er et leasingmarked med klare regler, højere tillid og bedre vilkår for de seriøse virksomheder. Vi skal omvendt slå ned på dem, der misbruger ordningerne, uden at pålægge hele branchen omfattende nye krav uden konkret grund. Derfor støtter vi i Socialdemokratiet lovforslaget.

Kl. 14:40

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke bedt om korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren. Den næste ordfører i rækken, der får ordet, er SF's ordfører, fru Sofie Lippert.

Kl. 14:40

(Ordfører)
Sofie Lippert (SF):
Tak for ordet. I SF er vi glade for, at vi nu endelig får indført en tilladelsesordning for dele af leasingbranchen. Min gode kollega by-, land- og transportministeren har længe kæmpet for, at vi får bedre kontrol med leasingvirksomheder, så vi kan forebygge, at de bliver brugt til kriminalitet. Det er heller ingen hemmelighed, at vi i SF gerne havde set, at ordningen omfattede alle udbydere af leasingmotorkøretøjer og ikke kun dem, der tilbyder såkaldt fleksleasing, hvor registreringsafgiften betales forholdsmæssigt, for vi er bekymret for, om kriminaliteten blot flytter sig til de dele af branchen, som ikke bliver omfattet.

Når det er sagt, kan vi selvfølgelig også godt se fornuften i ikke at pålægge virksomhederne flere administrative byrder end nødvendigt, og hvis vi kan løse problemet med en mere afgrænset ordning, er vi glade for det. Derfor er det også vigtigt, at vi følger op på, om ordningen virker efter hensigten, og om kriminaliteten flytter sig til andre dele af branchen. Hvis det viser sig at være tilfældet, må vi være klar til at se på, om ordningen skal udvides. Med de ord kan SF støtte lovforslaget, og jeg skal hilse fra Alternativet og sige, at de også kan støtte lovforslaget.

Kl. 14:41

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke bedt om korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken til Venstres ordfører, fru Marie Brixtofte.

Kl. 14:42

(Ordfører)
Marie Brixtofte (V):
Tak for ordet, formand. Det her lovforslag kender vi godt. Det er i al væsentlighed det samme forslag, som Folketinget behandlede sidste vinter, og som bortfaldt ved valget. Venstre bakkede op dengang, og det gør vi også i dag. Problemet er alvorligt. National enhed for Særlig Kriminalitet vurderer, at dele af leasingbranchen er forbundet med grov afgiftssvig, hvidvask og bedrageri, f.eks. med klonede stjålne biler. I nogle tilfælde er der sågar forbindelser til rocker- og bandemiljøet. Det koster fællesskabet penge, men det går især ud over alle de leasingvirksomheder, der faktisk overholder reglerne. Det er ikke nemt at være den lovlydige virksomhed, når konkurrenten snyder med afgiften. Brancheforeningen Finans og Leasing har bedt om en licensordning helt tilbage fra 2020. Det taler for sig selv.

Med lovforslaget skal virksomheder, der leaser biler ud på forholdsmæssig registreringsafgift, have tilladelse fra Finanstilsynet. Ledelsen skal være egnet og hæderlig, og forretningen skal hænge sammen. Det synes vi er rimeligt. Hvis man vil tjene penge på at stille biler til rådighed for andre, må man også kunne tåle, at nogen kigger en over skulderen, når vi ved, at der er udbredte problemer i branchen. I Venstre vil vi have kontrol der, hvor problemerne er og heller ikke mere end det. Derfor følger vi fagfolkenes anbefalinger, når de peger på leasing med forholdsmæssig afgift. Sidste gang blev det foreslået at tage al leasing med. Ifølge den daværende erhvervsminister ville det have givet omkring 615 virksomheder under tilsyn i stedet for omkring 170, og det ville have givet administrative byrder for omkring 2 mio. kr. om året. Det ville risikere at trække almindelig biludlejning ind under regler, der er skrevet til leasing. Skal den, der lejer en bil i 2 måneder, mens hun venter på en ny bil, kreditvurderes, som om hun skulle låne penge i banken? Det synes jeg ikke er rimeligt. Kreditvurdering giver mening, når man binder sig til en bil i 3 år, ikke når man lejer en i 2 måneder. Derfor er jeg også glad for, at ministeren nu skriftligt har bekræftet, at almindelig biludlejning også i mere end 30 dage fortsat holdes uden for tilladelsesordningen, når udlejning ikke sker efter registreringsafgiftslovens § 3 b. Det er den rigtige afgrænsning, og tak for det. Flytter kriminaliteten over til andre dele af markedet, skal vi selvfølgelig være klar til at gribe ind.

Jeg har derudover tre spørgsmål til ministeren. Det første spørgsmål handler om datoen. I bemærkningerne står der, at datoen for ikrafttræden er ændret i forhold til sidst, men i selve lovteksten står der stadig 1. januar 2027, præcis som i det gamle lovforslag. Det er om mindre end 2 måneder, og virksomhederne skal vide, hvornår de skal være klar. Så det håber jeg ministeren vil rydde op i.

Det andet handler om regningen. Ifølge regeringens egne tal vil forslaget koste virksomhederne omkring 43 mio. kr. om året i administration. Oveni kommer en årlig afgift til Finanstilsynet på omkring 60.000 kr. pr. virksomhed. Jeg vil gerne høre, hvad ministeren vil gøre for, at de små og de seriøse virksomheder ikke drukner i papirarbejde.

Det tredje handler om evalueringen. Den tidligere erhvervsminister lovede, at loven skulle evalueres, 3 år efter loven trådte i kraft. Står det løfte stadig ved magt?

Så er der en større diskussion, som vi ikke skal tage i dag, men når bilafgifterne er så indviklede, at man kan bygge en forretning på at snyde med dem, er det måske også afgifterne, der trænger til et eftersyn. Den diskussion vil Venstre meget gerne tage med jer alle sammen. Indtil da skal der ryddes op i den del af branchen, hvor de kriminelle har haft alt for frit spil. Med de bemærkninger kan Venstre støtte lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 14:46

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke bedt om korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken. Den næste ordfører er hr. Christian Kirk fra Dansk Folkeparti.

Kl. 14:46

(Ordfører)
Christian Kirk (DF):
Tak for det, formand. Dansk Folkeparti ønsker at bekæmpe hvidvask og misbrug af fleksleasing, og derfor bakker vi selvfølgelig op om intentionen bag lovforslaget. Ifølge lovforslagets bemærkninger vurderer National enhed for Særlig Kriminalitet, at dele af leasingbranchen er forbundet med grov afgiftssvindel, hvidvask og bedrageri med eksempelvis stjålne biler, der har fået en falsk identitet. Vi ønsker, at ministeriet belyser, hvor meget ikkevestlige indvandrere og efterkommere står for denne kriminalitet. Er disse grupper lige så overrepræsenteret som på utallige andre kriminalitetsparametre? I så fald var det jo en meget bedre løsning at udvise dem fra Danmark i stedet for at bebyrde alle erhvervsdrivende i branchen. For os er retssikkerhed og proportionalitet afgørende. Myndighedernes indgreb skal bygge på klare kriterier, krav og omkostninger skal stå mål med problemerne. Dansk Folkeparti ønsker en solnedgangsklausul indsat i lovforslaget. Hvis lovforslaget viser sig at stoppe svindel og bedrageri, skal lovforslaget opretholdes, men hvis det viser sig om nogle år, at det ikke har sat en stopper for misbrug, bør vi rulle lovforslaget tilbage. Tak for det.

Kl. 14:47

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke bedt om korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken. Den næste ordfører er Liberal Alliances ordfører, hr. Mads Strange. Værsgo.

Kl. 14:47

(Ordfører)
Mads Strange (LA):
Tak for ordet, formand. Liberal Alliance kan støtte lovforslaget. Leasingbranchen er i sagens natur en helt legitim branche, som skaber værdi og frihed for både virksomheder og forbrugere, men det må ikke være et bagindgangsmarked for økonomisk kriminalitet, hvidvask og bandemiljøer. Det er derfor fornuftigt at stille krav om, at man er egnet og hæderlig, når man driver leasingvirksomhed. Kriminelle skal ikke kunne bruge en ellers sund branche som redskab til at skjule eller finansiere deres aktiviteter.

Men vi skal også holde hovedet koldt, når vi laver lovgivning som den her. Hver ny tilladelse, hvert nyt tilsyn og hver nyt skema kan være en byrde, navnlig for mindre og nystartede virksomheder, hvilket vi bør være opmærksomme på, som fru Marie Brixtofte også var inde på. Derfor håber Liberal Alliance i lighed med Venstre at kunne få belyst, om ordningen er proportional, og om den kan gøres så enkel som muligt. Reglerne skal i sagens natur ramme de kriminelle, ikke den ærlige iværksætter. Hvis den balance kan holdes, at det her et rigtig fornuftigt forslag. Mere plads til ordentlige virksomheder og mindre plads til bander og svindlere. Liberal Alliance kan på den baggrund støtte lovforslaget. Tak for ordet, formand.

Kl. 14:48

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke bedt om korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken. Den næste, der får ordet, er Moderaternes ordfører, hr. Özkan Kocak. Værsgo.

Kl. 14:48

(Ordfører)
Özkan Kocak (M):
Tak for ordet. Når en familie leaser en bil, skal de kunne have tillid til virksomheden bag aftalen. Og når en virksomhed driver en ordentlig forretning, skal den kunne konkurrere uden at blive underbudt af nogen, der springer skatten og reglerne over. Det burde være ret almindelige spilleregler. Desværre ser myndighederne eksempler på, at leasingvirksomheder bliver misbrugt til afgiftssvindel, hvidvask og bedrageri.

En leasingaftale skal give adgang til en bil. Det skal altså ikke være en genvej til at få sorte penge til at se hvide ud. Derfor støtter Moderaterne lovforslaget. Vi vil indføre en tilladelsesordning for virksomheder, der leaser motorkøretøjer ud på forholdsmæssig registreringsafgift. De omfattede virksomheder skal have tilladelse fra Finanstilsynet. Der stilles krav til ledelsens egnethed og hæderlighed, til en holdbar forretningsmodel og en forretningsgang for at vurdere kundernes betalingsevne. Samtidig bliver virksomhederne omfattet af hvidvasktilsyn, og tilladelsen skal kunne inddrages, hvis reglerne groft eller gentagne gange bliver tilsidesat.

Det er rimelige krav. Men man skal også tage de seriøse virksomheders bekymringer alvorligt. Ordningen medfører administrative omkostninger. Derfor skal den gennemføres så enkelt som muligt med respekt for virksomhedens retssikkerhed. I høringen er der også rejst en relevant bekymring: Flytter kriminaliteten bare til andre steder af leasingmarkedet? Derfor er det godt, at regeringen lægger op til at gøre status efter 2 år med inddragelse af myndighedernes viden. Vi skal følge op, og vi skal følge med i, at reglerne virker, og om problemerne flytter sig. Kriminelle holder næppe pause, fordi vi har vedtaget et lovforslag.

For Moderaterne handler det om tryghed for kunder, fair konkurrence for virksomhederne og en konsekvent indsats mod økonomisk kriminalitet. Vi støtter lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 14:51

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke bedt om korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken. Den næste ordfører, der får ordet, er Det Konservative Folkepartis ordfører, hr. Rune Kristensen.

Kl. 14:51

(Ordfører)
Rune Kristensen (KF):
Tak for ordet, hr. formand. I Det Konservative Folkeparti mener vi grundlæggende, at det skal være nemt at drive lovlig virksomhed og svært at drive ulovlig virksomhed. Derfor er det her lovforslag også som udgangspunkt rigtig godt.

Vi har desværre set en række eksempler på, at selve leasingbranchen bliver misbrugt til økonomisk kriminalitet, hvidvask og aktiviteter i forbindelse med rocker- og bandemiljøet. Det er naturligvis helt uacceptabelt, ikke alene fordi det skader samfundet, men også, fordi det rammer ordentlige virksomheder, der hver dag driver en hæderlig og lovlig forretning, og som overholder reglerne. Derfor bakker vi op om intentionerne i lovforslaget. Vi fik det faktisk også med i bandepakken i sin tid. Så det er en sag, vi har arbejdet med igennem længere tid.

Jeg synes egentlig, at det her lovforslag sådan set er ret bemærkelsesværdigt, for det er altså ikke hver dag, vi ser en branche, der direkte beder politikerne om at regulere dem. Som regel er det nærmest omvendt. Men leasingbranchen har altså selv efterspurgt det her, og hvorfor har de så det? Det har de, fordi de seriøse virksomheder er trætte af at konkurrere med aktører, der opererer på kanten af loven eller på den forkerte side af den. Det synes jeg at vi som politikere skal lytte til.

Vi i Konservative har også et væsentligt forbehold. Lovforslaget omfatter alene leasing af motorkøretøjer, der er på forholdsmæssig registreringsafgift. Det vil sige, at biler med fuld eller ingen registreringsafgift eller såkaldt subleasing ikke bliver omfattet. Det giver selvfølgelig et spørgsmål: Hvorfor skulle de kriminelle ikke bare flytte deres aktiviteter over til den del af markedet, der nu ikke bliver omfattet? Kriminalitet følger nemlig ikke afgiftssystemet. Det er også en bekymring, som NSK har peget på. Vi risikerer altså at lukke én dør for de kriminelle, mens vi lader en anden dør stå åben.

Vi risikerer også at give forbrugerne forskellig beskyttelse, afhængigt af hvilken afgiftsordning deres leasede bil er omfattet af. Fra Konservatives side ønsker vi så enkel en lovgivning som muligt, og nogle gange kan en bredere lovgivning faktisk være mere enkel end en snævrere regulering, som giver en masse undtagelser. Det her ender simpelt hen med at skabe en masse bureaukrati.

Vi er med på, at vi skal passe på ikke at ramme den almindelige biludlejning med nogle unødvendige krav. Det giver nemlig ikke nogen mening, som fru Marie Brixtofte også var inde på, at stille de samme krav til kreditværdighedsvurdering ved en almindelig korttidsudlejning, som man gør ved en længerevarende leasing. Det er helt klart noget, vi skal være opmærksomme på.

I det hele taget har det her måske også et helt andet udgangspunkt, nemlig at vi ikke ville stå her, hvis vi havde både en lavere og en langt mere simpel registreringsafgift. Det ville gøre det lettere at drive virksomhed, lettere at administrere regler og sværere at udnytte afgiftsforskellene.

Ministeriet har vurderet, at der, hvis man udvider ordningen, kommer nogle administrative byrder. Der har Finans og Leasing rejst tvivl om, om de her beregningers forudsætning er korrekt. Det håber jeg at vi kan få kigget på i udvalgsbehandlingen. Derfor vil jeg også spørge ministeren om den her tekst i lovforslaget om, at man skal have en kompetent, ansvarlig og hæderlig ledelse. Det er jo sådan set ganske fornuftigt, men hvordan skal de krav fortolkes? Det er måske mere prosa. Er det sådan en form for fit and proper-regel, som man bl.a. kender fra den finansielle sektor, eller hvordan skal det her tolkes?

Som jeg indledte med, ser vi positivt på lovforslagets formål, men vi mener også, at der er nogle væsentlige mangler, som skal håndteres. Vi vil derfor bruge udvalgsbehandlingen på at få belyst mulighederne for at udvide ordningen, få lukket de her kendte smuthuller og få efterprøvet ministeriets beregninger af de administrative byrder, sådan at vi ender med forhåbentlig at få en lovgivning, der også holder ude i virkeligheden. For vi skal ikke vedtage en lov med kendte smuthuller, hvis vi allerede nu har mulighed for at lukke dem.

Med de bemærkninger går vi konstruktivt ind i den videre lovbehandling og siger tak for ordet.

Kl. 14:56

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke bedt om korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken. Den næste ordfører er Enhedslistens ordfører, hr. Christoffer Emil Jexen. Værsgo.

Kl. 14:56

(Ordfører)
Christoffer Emil Jexen (EL):
Tak for ordet, formand. Det her lovforslag adresserer et område, der i årevis har været præget af svindel, skatteunddragelse og koblinger til organiseret kriminalitet. Leasing på forholdsmæssig registreringsafgift har været udnyttet af aktører, der bevidst har omgået reglerne og nogle gange direkte har været forbundet til bandemiljøerne. Det gør det både dyrere og farligere for resten af samfundet.

Derfor er jeg og Enhedslisten også rigtig glade for, at den her tilladelsesordning nu kommer, altså at der stilles krav til ledelsen, at der kommer et reelt tilsyn, og at flere leasingvirksomheder bliver omfattet af hvidvaskreglerne. For hvis nogen snyder med skatter og afgifter, mangler de penge jo i vores fælles kasse, og de virksomheder, som faktisk overholder og følger reglerne, skal konkurrere med andre, som tjener penge på at bryde dem. Derfor har både samfundet og den ordentlige del af branchen en interesse i, at vi får en bedre kontrol med det her område.

Men som min gode kammerat fru Rosa Lund sagde, sidst den her sag blev behandlet, er vi fortsat bekymret for, om den her ordning dækker bredt nok. Leasing af biler på fuld registreringsafgift eller uden registreringsafgift falder udenfor. Bl.a. FDM og Finans og Leasing peger i deres høringssvar på en risiko for, at kriminaliteten bare flytter over i andre dele af markedet, som ikke bliver omfattet af det her, og den bekymring deler vi i Enhedslisten. Vi skal jo helst undgå at stå her igen om et par år, fordi svindelen bare er flyttet over i en anden del af branchen.

Jeg anerkender, at regeringen vil sætte ind der, hvor myndighederne vurderer at problemerne er størst. Men så skal vi også følge udviklingen og være klar på at udvide ordningen, hvis det bliver nødvendigt. Under den tidligere behandling blev det tilkendegivet, at vi skulle have en evaluering inden for et par år. Det vil være fornuftigt at gøre, for vi skal vide, om de her regler kommer til at virke, eller om kriminaliteten blot flytter sig.

Så skal ordningen jo også gå hånd i hånd med kontrollen hos skattemyndighederne. De skal have ressourcerne til at opdage svindelen og følge op, når reglerne bliver brudt.

Enhedslisten støtter lovforslaget.

Kl. 14:58

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er en enkelt, der har bedt om en kort bemærkning. Det er hr. Christian Kirk. Værsgo.

Kl. 14:58

Christian Kirk (DF):
Tak for ordet. Som jeg nævnte i min ordførertale, spurgte jeg ministeren ind til, om han kan udarbejde tal på, i hvor høj grad det er ikkevestlige indvandrere og efterkommere, der ligesom begår den her kriminalitet med bedrageri og svindel. Og jeg lavede så sent som i går et udtræk fra Danmarks Statistik for 2025, der viste, at ikkevestlige indvandrere brød selskabs- og firmalovgivningen i næsten tre gange så høj grad som danskere i 2025, og for efterkommere var det i næsten fire gange så høj grad. Så jeg vil bare spørge ordføreren, for han nævner selv, at det her i høj grad er relateret til bandekriminalitet: Mener Enhedslisten, at de her mennesker skal udvises, hvis de bedrager og svindler staten?

Kl. 14:59

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ordføreren.

Kl. 14:59

Christoffer Emil Jexen (EL):
Tak for spørgsmålet. Vi mener, at alle skal overholde lovgivningen, og hvis man bryder den, skal man straffes efter gældende lov. I december 2025 blev den tidligere direktør for Scanleasing Danmark, Peter Larsen, idømt 4½ års fængsel og en bøde på over 50 mio. kr. for omfattende økonomisk kriminalitet, bl.a. svindel med den her registreringsafgift. Peter Larsen er etnisk dansk, så det her relaterer sig ikke til udlændingepolitik. Der handler om, at vi får lukket ned for de kriminelle, uanset hvilket ophav de måtte have.

Kl. 15:00

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Spørgeren for anden omgang.

Kl. 15:00

Christian Kirk (DF):
Jeg anerkender selvfølgelig, at der også er danskere, der begår den her kriminalitet. Men at det ikke relaterer sig til udlændingepolitik, passer jo ikke, når de i tre til fire gange så høj grad bryder selskabs- og firmalovgivningen. Jeg ved ikke lige, om det ryger ned i den her kasse. Det er derfor, at jeg har spurgt ministeren ind til at udarbejde tal for mig. Mener Enhedslisten, at de her mennesker skal udvises, når de svindler og bedrager?

Kl. 15:00

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:00

Christoffer Emil Jexen (EL):
Vi mener, at dem, der bryder loven, skal straffes, uanset hvor de kommer fra, og at det skal ske efter dansk lovgivning. Nu strammer vi reglerne, så vi forhåbentlig får forebygget mere svindel og mere kriminalitet.

Kl. 15:00

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Den næste, der har bedt om ordet, er hr. Mads Strange. Værsgo.

Kl. 15:00

Mads Strange (LA):
Tak for ordet. Jeg tror ikke, der er nogen, der betvivler, at man også kan finde enkeltstående anekdotiske eksempler på etniske danskere, som bryder loven. Men hvis det generelle billede er, at det i særdeleshed er indvandrere, som svindler med det her område, og Enhedslisten er meget store modstandere af, at der er svindel på det her område, kunne det så ikke være et argument for, at Enhedslisten måske skulle justere deres politiske overbevisning, når det kommer til indvandringen i Danmark?

Kl. 15:01

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:01

Christoffer Emil Jexen (EL):
Nej, vi kommer ikke til at justere vores holdning til udlændingepolitikken her i Danmark. Det her handler om at stramme nogle regler, så vi undgår snyd og svindel på leasingområdet. Det er det, som vi strammer op på nu, og det er vi godt tilfredse med.

Kl. 15:01

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Spørgeren.

Kl. 15:01

Mads Strange (LA):
Det er bemærkelsesværdigt, at Enhedslisten ikke vil justere sin holdning til udlændingepolitikken i Danmark, for resten af det politiske Danmark har jo faktisk justeret deres holdning. Altså, der er jo et massivt flertal i den danske befolkning for, at vi skal få nogle markante udlændingestramninger. Også de partier, der tidligere havde nogenlunde samme perspektiv på udlændingedebatten som Enhedslisten, har jo også valgt at ændre holdning.

Så mit spørgsmål til ordføreren er: Hvor slemt skal det egentlig stå til med udlændingepolitikken, før også Enhedslisten kunne overveje at ændre deres holdning til udlændingepolitikken hertillands?

Kl. 15:02

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:02

Christoffer Emil Jexen (EL):
I Enhedslisten har vi ikke – modsat andre partier herinde – haft indflydelse på udlændingepolitikken. Vi har en god udlændingepolitik, som vi står fast på. Det her handler om at bekæmpe kriminalitet inden for leasingbranchen, og vi er glade for at stramme reglerne.

Kl. 15:02

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke flere, der har bedt om korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken til Danmarksdemokraternes ordfører, hr. Ulrik Knudsen. Værsgo.

Kl. 15:02

(Ordfører)
Ulrik Knudsen (DD):
Tak for ordet. I Danmarksdemokraterne mener vi, at der skal være ordentlige forhold på det danske erhvervsmarked. Virksomheder skal kunne konkurrere på fair vilkår, og vi skal selvfølgelig slå ned på svindel, økonomisk kriminalitet og virksomheder, der bevidst forsøger at omgå reglerne. Det gælder også inden for leasingbranchen. Derfor kan vi se fornuften i det forslag, vi behandler i dag.

Lovforslaget lægger op til at indføre en tilladelsesordning under Finanstilsynet for virksomheder, der udbyder leasing af motorkøretøjer på forholdsmæssig registreringsafgift. Baggrunden er, at myndighederne har konstateret problemer med svindel og kriminalitet inden for netop denne del af leasingmarkedet. Det er selvfølgelig problemer, vi skal tage alvorligt. Men når vi laver ny regulering, er det vigtigt, at vi rammer de virksomheder og de aktiviteter, hvor problemerne faktisk findes. Vi skal ikke bruge en bred pensel, når problemet kræver en målrettet indsats.

Vi skal passe på, at vi ikke får lavet regler, som i praksis kommer til at ramme helt almindelige lovlydige virksomheder. Særlig de mindre virksomheder kan blive hårdt ramt af nye krav til tilladelser, dokumentation og administration, og det er ikke den vej, vi skal gå. Danmarksdemokraterne ønsker mindre bureaukrati og bedre vilkår for danske virksomheder, men vi ønsker også en effektiv indsats mod svindel og økonomisk kriminalitet. De to hensyn kan sagtens gå hånd i hånd, hvis vi sørger for, at reguleringen er målrettet og proportional.

Derfor går vi positivt ind i udvalgsarbejdet, hvor særlig proportionalitet er vigtigt for os i forbindelse med det endelige resultat. Vi støtter en målrettet indsats mod svindel, og vi ønsker ikke unødvendige byrder for de mange virksomheder, der overholder reglerne. Tak for ordet.

Kl. 15:03

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke nogen, der har bedt om korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken. Den næste, der får ordet, er Radikale Venstres ordfører, hr. Magnus Georg Jensen. Værsgo.

Kl. 15:04

(Ordfører)
Magnus Georg Jensen (RV):
Tak for ordet. I Danmark skal det være muligt at drive en virksomhed og skabe en god forretning, men det skal selvfølgelig ske inden for lovens rammer; det kan der nok ikke være to holdninger om. Desværre har vi set, hvordan dele af leasingbranchen er blevet misbrugt til økonomisk kriminalitet, hvidvask og grove overtrædelser af afgiftslovgivningen. Det er selvsagt ikke acceptabelt, og det er heller ikke rimeligt over for de mange virksomheder, som hver evig eneste dag driver en ordentlig og ansvarlig forretning. Og ligesom vi i forhold til vores finansbranche har taget mange vigtige skridt, så vores pengeinstitutter heller ikke kan blive misbrugt til bl.a. hvidvaskning, er jeg også glad for, at vi med dette lovforslag tager et vigtigt skridt mod at sikre mere ordnede forhold for leasingbranchen.

Konkret indfører vi en tilladelsesordning for virksomheder, der udbyder leasing af motorkøretøjer på forholdsmæssig registreringsafgift. Det betyder bl.a., at vi stiller større krav til virksomhedens ledelse, deres forretningsmodel og deres evne til at overholde lovgivningen. Samtidig bliver virksomhederne underlagt tilsyn fra Finanstilsynet og reglerne om bekæmpelse af hvidvask. Det er grundlæggende fornuftige tiltag. For det skal ikke være muligt at bruge en leasingvirksomhed som indgang til økonomisk kriminalitet, og vi skal sikre, at dem, der følger reglerne, ikke stilles dårligere end dem, der gør.

I Radikale Venstre mener vi, at det både er nødvendigt og rimeligt, at vi stiller krav til ansvarlighed og ordentlighed, og derfor bakker Radikale Venstre op om lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 15:05

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke bedt om korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken. Den næste, der får ordet, er hr. Lars Boje Mathiesen fra Borgernes Parti.

Kl. 15:05

(Ordfører)
Lars Boje Mathiesen (BP):
Først skal jeg sige, at selvfølgelig kan Borgernes Parti støtte det her forslag, som forsøger at rydde op i kriminalitet omkring leasing. Og så vil jeg godt fokusere på, at det her problem jo eksisterer, fordi vi har en registreringsafgift, som er meget bøvlet, og som er dårlig for danskerne; den gør det dyrere at have en bil og er vanvittig bureaukratisk at administrere. Jeg tror, at det sidste tal, jeg kiggede på, var omkring 295 årsværk, som man bruger på det. Jeg siger det lige igen: 295 årsværk! Det kan være, at det har rykket sig lidt, men det er det sidste tal, jeg har set, for, hvor meget man brugte inde i staten på at sidde og administrere det her system.

Løsningen er selvfølgelig, som Borgernes Parti siger, at vi skal fjerne registreringsafgiften på alle typer køretøjer. Hvad skal vi så gøre i stedet for? Jo, vi mener, at vi skal indføre en ensartet ejerafgift, som man kan basere pr. nummerplade. Det kan endda appbaseres. Så har man ikke de problemer, og alle betaler det samme pr. bil, pr. køretøj, som de har. Det er f.eks. et system lidt a la det, de har i Storbritannien, som virker fantastisk let, og det er ikke lige så dyrt at administrere.

I dag er det sådan, at vores udgifter til ejerafgiften er baseret på registreringsafgiften, men registreringsafgiften er jo faktisk på vej til at være underskudsgivende for staten, altså på sigt, fordi danskerne køber elbiler og elbiler har ligget på under de 400.000 kr. Nu indfører man selvfølgelig en afgift, som betyder lidt for det.

Men hvis man kigger på 2027, tror jeg, at den ligger på omkring 3,36 eller 3,4 mia. kr., som man får ind i staten på ejerafgiften. Og så er der jo den grønne ejerafgift, som ligger oveni, og som også skal finansieres. Det er omkring 9 eller 9,6 mia. kr. – et sted mellem 9,6 og 10 mia. kr. oveni. Samlet set lander vi på ca. 13 mia. kr., som staten årligt får ind via ejerafgifter, den grønne afgift og registreringsafgifterne, hvis man f.eks. tager det ud fra 2027.

Hvis man skal lave et break-even på det, har vi omkring 3,51 millioner biler, generelt set køretøjer, indregistreret i Danmark. Og det vil sige, at hvis man lavede et fast nummerpladebeløb, ville man lande et sted omkring mellem 3.300 og 3.700 kr. pr. bil, pr. nummerplade. Det er, hvis man vælger at lave et fuldstændig break-even. Hvis man mener, at danskerne skal slippe billigere og have en billigere bilbeskatning – og en bilbeskatning, som reelt set kun dækker de negative eksternaliteter, altså hvad det koster at have vejene kørende – så skulle man jo sætte det lavere, og så skulle det finansieres via andre ting, via det offentlige. Og så ville man, hvis man nu satte det til et beløb på 2.000 kr., skulle have en finansieringsgrad på måske et sted mellem 5 og 6 mia. kr.

Man skal her forstå, at det, at man fjerner en del årsværk i staten, vil have en positiv effekt, og tilmed vil man jo muligvis kunne se en effekt, i form af at folk vil købe dyrere biler. Det vil sige, at der vil være en større momsindtægt til staten. Det så vi, da man sænkede afgiften fra de 180 til de 150 pct., sidste gang man lavede en skattesænkning på det område.

Så jeg håber, at ministeren har taget notater. Jeg håber, at Folketingets partier har taget notater. Jeg håber, at embedsværket tager notater. Jeg håber, man vil sige: Vi kan lave et system, som er meget lettere at administrere, og som kommer danskerne til gavn, og så vi ikke skal bøvle med de her forfærdelige dyre registreringsafgifter, hvor vi straffer folk for at købe en bil. Her gør vi det nummerpladebaseret, så det bliver meget, meget let at administrere. Det skal hermed være ordene fra mig.

Kl. 15:09

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke blevet bedt om korte bemærkninger, så tak til ordføreren. Vi giver nu ordet videre til skatte- og vækstministeren.

Kl. 15:09

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Tak for det, formand, og tak til kollegaerne for, synes jeg, en god og oplysende debat. Jeg glæder mig over den store opbakning til lovforslaget, som jo er en genfremsættelse af en aftale, der blev indgået i sidste periode. Jeg vil som altid forsøge at besvare nogle af de spørgsmål, der er blevet fremsat af kollegaerne her på talerstolen, og dermed opklare den videre gang i lovforslaget.

Forholdsmæssig leasing hedder i folkemunde fleksleasing. Vi har selvfølgelig talt med de relevante myndigheder om, hvor kriminalitetsbilledet er størst, og også branchen, netop på baggrund af den bekymring, ordføreren hr. Rune Kristensen fra Det Konservative Folkeparti udtrykker. Og det er både politiets og skattemyndighedernes klare overbevisning, at det er nemmest at snyde og begå kriminalitet, når det drejer sig om forholdsmæssig leasing, fordi det ofte er der, de biler er, som gruppen af kriminelle mennesker har en ambition om at lease, altså forholdsmæssige begrænsede perioder. Det er også der, der findes en underskov af mere eller mindre hæderlige forretninger, for nu at sige det, som det er.

Jeg er ikke blind for, at kriminaliteten selvfølgelig kan tænkes at flytte sig i det omfang, at man indretter lovgivningen, så det bliver

besværligt at flytte sig derhen, hvor man før troede det var nemt. Derfor synes jeg også, vi har prøvet at imødekomme netop den bekymring ved at indskrive i lovforslaget og bemærkningerne, at vi efter en kort periode vil evaluere det igen. Og skulle kriminalitetsbilledet ændre sig, er vi også klar til at ændre lovgivningen. Jeg håber, at den forsikring kan være med til at overbevise kollegaerne her i salen om, at lovforslaget trods alt er tænkt i den rigtige retning.

Dertil skal det siges, at vi lægger stor vægt på, at de fit and proper-regler, som vi har lavet vores egen oversættelse af, følges. Vi har skrevet ind i bemærkningerne og i vejledningen, at det kræver minimum 1 års erfaring fra en leasingvirksomhed at være egnet til det her, ligesom man skal have et hæderligt renommé og omdømme, en ren straffeattest osv. osv., netop for at sikre, at det kun er mennesker af den støbning, der i fremtiden kan blive godkendt til at drive den her type virksomhed.

Jeg er ikke blind for, at det kommer til at medføre ikke ubetydelige omkostninger for de virksomheder, der nu bliver underlagt hvidvaskningsreglerne. Og lige om lidt bliver reglerne til en europæisk forordning, hvorfor vores nationale selvstændighed i, hvordan vi indretter reglerne, bliver yderligere begrænset. Det er oplyst flere steder, men det er også rigtigt at oplyse det her i dag i forbindelse med lovbehandlingen. Derfor er jeg varsom med at inkludere for mange virksomheder i ordningen, hvor det skønnes, der ikke er nogen risiko for kriminalitet. Jeg ønsker at inkludere de virksomheder, som myndighederne, som vi jo stoler på, vurderer er i målgruppen. Og virksomheder, hvor vi ved, at der typisk er meget lille eller ingen snyd, bør i høj grad fritages for at være underlagt hvidvaskningsreglerne, da det medfører store transaktionelle og administrative omkostninger.

På den baggrund håber jeg, at et flertal i Folketinget – det fornemmer jeg – vil bakke op om lovforslaget. Jeg er heller ikke blind for, at der kan være uenighed om, hvor store omkostningerne vil være for branchen, og jeg har ingen anden ambition om, at vi får fremstillet netop det forhold på den bedst mulige måde. Det skriver vi i øvrigt også i bemærkningerne: at vi har gjort vores bedste, men det er vanskeligt at vurdere et hundrede procent nøjagtigt. Og med de ord står jeg klar til at svare på eventuelle spørgsmål på området, men vil afslutningsvis glæde mig over, at vi nu kommer de brodne kar til livs i en branche, der ellers på mange områder fungerer rigtig fint.

Kl. 15:12

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er foreløbig en enkelt, der har bedt om en kort bemærkning. Hr. Christian Kirk.

Kl. 15:12

Christian Kirk (DF):
Tak for ordet. Som jeg sagde i min ordførertale, vil jeg meget gerne bede ministeren om at udarbejde nogle tal på, i hvor høj grad det er indvandrere fra ikkevestlige lande og efterkommere, der begår den her kriminalitet i form af hvidvask og misbrug af fleksleasing. Dertil må jeg jo bare nævne, at på baggrund af et udtræk, jeg har lavet fra Danmarks Statistik, viser det sig, at ikkevestlige indvandrere og efterkommere henholdsvis bryder selskabs- og firmalovgivningen i 2,9 og 3,9 gange så høj grad som danske statsborgere.

Så jeg vil bare spørge ministeren: Er det ikke meget bedre at udvise de her mennesker, end at vi skal til at pålægge alle i fleksleasingbranchen byrder?

Kl. 15:13

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ministeren.

Kl. 15:13

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Tak for spørgsmålet. Jeg har ingen de facto-viden om nogen som helst kriminalitetsstatistikker fordelt på etnicitet. Jeg skal ikke kunne afvise, at det, ordføreren siger, er korrekt, men jeg er grundet ministeransvarlighedsloven jo forhindret i at udtale mig om andre ressortområder. Henført til forretningsordenen her i Folketinget er det heller ikke en debat, jeg overhovedet kan gå ind i. Jeg forstår ordførerens mission og tænker også, at det klip, der er ved at blive lavet til sociale medier i den her forbindelse, selvfølgelig og naturligvis får flot flyvehøjde. Det er bare ikke det, debatten i Folketingssalen handler om i dag.

Kl. 15:13

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Spørgeren.

Kl. 15:13

Christian Kirk (DF):
Jeg synes i høj grad, at det er det, debatten handler om i dag, for ministeren nævner selv i sin tale, at det her kommer til at pålægge erhvervsdrivende byrder. Hvis det så i høj grad viser sig, at det er indvandrere og efterkommere, der begår den her kriminalitet, så er det jo absolut relevant, at man nu indskrænker rettigheden til at drive fleksleasingvirksomhed for alle, og at man ligesom skal have den her særordning til det. Så det er da i høj grad relevant. Hvis det viser sig, at det i høj grad er indvandrere og efterkommere, der begår den her kriminalitet, var det så ikke bedre, at vi ikke pålagde den her ekstra byrde, og at vi bare udviste dem fra Danmark?

Kl. 15:14

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ministeren.

Kl. 15:14

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Jeg har ingen viden om, hvilke statsborgerskaber de mennesker, der driver leasingselskaber, har. Medmindre ordføreren har det, betragter jeg det stadig væk mest som et spørgsmål designet til at lave en god video til sociale medier efterfølgende. Det er jo også et formål med at gå ned i Folketingssalen.

Jeg vil gerne hjælpe med at skaffe den nødvendige information. Jeg beder bare om, at man forholder sig til det lovforslag, jeg har fremsat. Jeg fornemmer egentlig, at DF synes – tror jeg – at det er fornuftigt, at man imødekommer branchens ønske om at sætte ind over for de brodne kar, der nu er. Ja, det kan medføre nogle omkostninger, som vi selvfølgelig vil forsøge at dosere efter bedste evne. I øvrigt mener jeg, at Dansk Folkeparti i tidernes morgen faktisk også syntes, at det her var en god idé.

Kl. 15:15

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Så er det fru Marie Brixtofte.

Kl. 15:15

Marie Brixtofte (V):
Tak. Tak til ministeren for et godt lovforslag. Jeg er nysgerrig efter at høre, om ministeren kunne tænke sig at svare på de spørgsmål, som Venstre stillede under ordførertalen.

Kl. 15:15

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ministeren.

Kl. 15:15

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Ja, jeg er altid interesseret i at svare på gode spørgsmål, men jeg må jo simpelt hen have været forstyrret af et andet element, for jeg husker, at Venstre støttede op om lovforslaget. Så må ordføreren simpelt hen være venlig at gentage spørgsmålet. Så kan det være, at formanden vil bevilge mig en ekstra omgang taletid.

Kl. 15:15

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Det får ordføreren lov til. Fru Marie Brixtofte.

Kl. 15:15

Marie Brixtofte (V):
Der var forskellige ting, men vi kan bare slå ned på en. Det var, at forslaget vil koste virksomhederne omkring 43 mio. kr. om året i administration. Oven i kommer en årlig afgift til Finanstilsynet på omkring 60.000 kr. pr. virksomhed. Jeg var nysgerrig efter at høre, hvad ministeren vil gøre, for at de små og seriøse virksomheder ikke drukner i papirarbejde.

Kl. 15:16

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ministeren.

Kl. 15:16

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Det var en debat, jeg havde med både fru Stephanie Lose og hr. Troels Lund Poulsen i et af regeringens udvalg, da det her lovforslag blev drøftet i regeringen tilbage til slutningen af 2023 eller starten af 2024, tror jeg det var, hvor netop det forhold også var et centralt tema. Der blev vi så enige om, at det nok var vigtigt, at vi lyttede til myndighederne i forhold til at målrette det mod de virksomheder. Venstre har på det område fået det præcis, som partiet gerne ville have det, dengang man var med til at indgå aftalen.

Kl. 15:16

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Så er det hr. Lars Boje Mathiesen.

Kl. 15:16

Lars Boje Mathiesen (BP):
Tak. Jeg fik sådan et flashback til, da jeg selv startede i Folketinget, da jeg hørte spørgsmålet fra Dansk Folkepartis ordfører. Jeg tror faktisk, at det var velment. Men det er bare sådan, at hvis man vil vide noget om kriminalitetsstatistikker i forhold til etnicitet, så er det Justitsministeriet, man skal stille det til. Hvis man vil vide noget om den generelle befolkning, indvandring og kriminalitet, så er det udlændingeministeren, som det skal stilles til. Så jeg tror sådan set, at det var der, man måske talte lidt forbi hinanden. Det var bare for at hjælpe og være venlig.

Kl. 15:17

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ministeren.

Kl. 15:17

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Ja, naturligvis. Jeg er jo ikke ude på på nogen måde at være til ulejlighed, men jeg kan blot ikke udtale mig om andre ministres ressortområder. Det er jeg effektivt forhindret i, i hvert fald når det kommer til den position, jeg står i nu, nemlig på Folketingets talerstol.

Kl. 15:17

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Spørgeren for den anden korte bemærkning? Nej, der er ikke ønske om det. Så siger vi tak til skatte- og vækstministeren. (*Skatte- og vækstministeren* (Jakob Engel-Schmidt): Ja, og i lige måde. Jeg synes, at vi skal rose formanden for debuten i formandsstolen. Det er, som jeg er orienteret, første gang, hr. Jacob Jensen sidder i den). Det er fuldstændig korrekt, men ikke desto mindre tak til skatte- og vækstministeren i denne omgang.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen hermed sluttet.

Jeg vil foreslå, at lovforslaget henvises til Erhvervs- og Digitaliseringsudvalget. Hvis ikke der er nogen, der gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:
12) 1. behandling af lovforslag nr. L 40:
Forslag til lov om ændring af lov om vejafgift og registreringsafgiftsloven. (Udvidelse af anvendelsesområdet i lov om vejafgift til motorkøretøjer mellem 3,5 og 12 t, mulighed for indretning af vare- og lastbiler med soveplads m.v.).
Af skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt).
(Fremsættelse 07.10.2026).

Kl. 15:18

Forhandling

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Forhandlingen er åbnet, og den første, der får ordet, er ordføreren for Socialdemokratiet, hr. Malte Larsen.

Kl. 15:18

(Ordfører)
Malte Larsen (S):
Også herfra skal der lyde et tillykke med debuten. Det var jeg ikke engang klar over.

Tak for ordet. L 40 justerer reglerne om vejafgift og registreringsafgift. Den kilometerbaserede vejafgift udvides til også at omfatte mindre lastbiler mellem 3½ og 12 t. Samtidig ændres reglerne for visse nulemissionskøretøjer, sovepladser i vare- og lastbiler og en række mere tekniske forhold.

For Socialdemokratiet er det vigtigt, at den grønne omstilling også gælder den tunge transport. Derfor følger vi op på aftalen om kilometerbaseret vejafgift fra 2023. Samtidig skal reglerne være praktiske og til at håndtere for branchen. Vi er særlig glade for, at forslaget understøtter elektrificeringen. Elektriske nulemissionskøretøjer over 3½ t og op til 4,25 t undtages fra vejafgiften, fordi batterierne gør dem tungere. De skal ikke rammes af en højere afgift alene på grund af batteriets ekstra vægt.

Lovforslaget forbedrer også rammerne for chaufførernes hvile. Visse køretøjer på 3½ t og derover kan fremover indrettes med soveplads uden afgiftsmæssige konsekvenser. Det giver bedre mulighed for at indrette køretøjerne efter reglerne om køre- og hviletid. Derudover rydder vi op i en række tekniske regler om vejafgiften. Det gælder bl.a. CO_2-emissionsklasser, rutebilletter, indsigelser og bøder. Målet er et mere klart og sammenhængende regelsæt.

Samlet set understøtter forslaget både den grønne omstilling og klarere regler på området, og derfor støtter Socialdemokratiet L 40.

Kl. 15:20

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke blevet bedt om korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken til SF's ordfører, fru Vivi Nør Jacobsen.

Kl. 15:20

(Ordfører)
Vivi Nør Jacobsen (SF):
Tak for ordet, formand. I SF mener vi, at det skal kunne betale sig at vælge grønt, og det skal det også, når vi ser på den tunge transport, hvor der er et stort behov for at nedbringe CO_2-udledningen. Derfor var vi også med til at indgå aftalen om den kilometerbaserede vejafgift i 2023. For det giver god mening, at de lastbiler, der kører længst og forurener mest, også betaler mest. Vi har selvfølgelig brug for lastbiler til at transportere vores varer rundt, men det gør nu en forskel for både klimaet og vores omgivelser, hvilke lastbiler der kører på vejene. Med den kilometerbaserede vejafgift gør vi det mere attraktivt at vælge de grønnere lastbiler og transportere varerne effektivt.

Med aftalen fra 2023 besluttede vi, at vejafgiften først skulle gælde de tunge lastbiler og derefter de mindre tunge mellem 3½ og 12 t, som så skulle følge efter. Det er den udvidelse, vi kigger på og gennemfører med lovforslaget i dag. Samtidig tager vi højde for, at elektriske varebiler typisk vejer mere end tilsvarende dieselvarebiler på grund af deres batterier. Derfor undtager vi nulemissionskøretøjerne mellem 3½ og 4,25 t fra vejafgiften. For det ville jo være lidt bagvendt, hvis en afgift, der skal understøtte den grønne omstilling, endte med at ramme elektriske varebiler, alene fordi batteriet gør dem tungere. Lovforslaget indeholder også nogle mere tekniske ændringer. Vi tilpasser bl.a. reglerne, så visse vare- og lastbiler kan indrettes med en fast soveplads uden afgiftsmæssige konsekvenser, og så præciserer vi en række regler, der følger af EU-retten.

For os i SF handler det om, at den grønne omstilling ikke bare skal være noget, vi taler om, men at vi også indretter vores afgiftssystemer, så vi gør det mere attraktivt at træffe de grønne valg. Derfor støtter SF forslaget.

Kl. 15:22

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er en enkelt, der har bedt om en kort bemærkning. Hr. Hans Kristian Skibby.

Kl. 15:22

Hans Kristian Skibby (DD):
Tak, hr. formand. Jeg hæfter mig jo lidt ved, at SF's ordfører siger, at det økonomisk skal kunne betale sig at træffe de grønne valg, også som vognmand, f.eks. Der vil jeg bare spørge ordføreren, om SF har et overblik over, hvor mange af de danske vognmænd der rent fysisk har haft mulighed for at vælge at investere i en grøn elbil, altså ellastbil, fra den 1. januar 2025 og frem til nu. Vi ved jo, at der har været lang ventetid, og til mange af de kørselsbehov, de har, dur elbilerne simpelt hen ikke på grund af ladeproblemer osv.

Er ordføreren i det mindste enig med Danmarksdemokraterne i, at der skal være et valg, for at man kan kalde det et valg? Er ordføreren ikke også klar over, at der egentlig ikke har været noget valg? For man har ikke haft alle de muligheder, som jeg lige har skitseret.

Kl. 15:23

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:23

Vivi Nør Jacobsen (SF):
Det kan jo blive en meget lang og filosofisk diskussion om, hvad det frie valg egentlig er for en størrelse. Jeg vil nu mene, at der jo stadig væk er et valg imellem, om man vil købe den elektrificerede nulemissionslastbil eller en anden lastbil. Begge dele har nogle konsekvenser. Det, jeg egentlig synes er ret hensigtsmæssigt ved spørgerens kommentarer eller spørgsmål her, er jo, at der har været noget ventetid. En af de udfordringer, vi har ved, at vi omstiller hele vores flåde – og det gælder både privatbiler og lastbiler – er jo, at der kommer noget ventetid indimellem på at få de biler, man nok godt kunne tænke sig.

Jeg vil lige sige, at aftalen om den kilometerbaserede vejafgift jo er tilbage fra 2023. Så jeg synes ikke, at det her er et forslag, der på den måde kommer sådan overraskende, for der er jo blevet taget skridt hen imod det forslag, vi starter behandlingen af i dag. Så har vi jo heldigvis også udvalgsarbejdet til at nuancere det, hvis det bliver nødvendigt.

Kl. 15:24

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Spørgeren.

Kl. 15:24

Hans Kristian Skibby (DD):
Ja, det er da rigtigt, at aftalen er tilbage i tiden, og at afgiften trådte i kraft den 1. januar 2025, men det ændrer jo ikke på, at ordføreren siger, at man har haft mulighed for at træffe det grønne valg. Jeg synes måske godt, at ordføreren kunne erkende, at det har man ikke haft mulighed for. For om du så gav mange milliarder til de danske vognmænd og sagde, at nu skulle alle deres biler køre på el, så var der hverken kapacitet eller lastbiler nok. Der var årevis af ventetid på at få leveret en ny lastbil, og der var i øvrigt heller ikke nogen steder, de kunne lade dem op med strøm. Det er bare det, jeg beder ordføreren om at erkende, nemlig at det der grønne valg, som ordføreren brugte som argumentation, er en illusion. Det fandtes ikke.

Kl. 15:25

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:25

Vivi Nør Jacobsen (SF):
Altså, det er jeg jo ikke helt enig med dig i. For det her er jo for det første noget, der rækker ud i fremtiden. Når det gælder de nyindkøbte biler, man står til at skulle modtage nu, er det jo der, man får sin afgiftsændring. De biler, der kører rundt i dag, har man jo siden 2023 vidst at der kunne komme til at ske noget i forhold til. Så på den måde kan jeg ikke rigtig se, at det ændrer det helt store, men vi har jo heldigvis udvalgsarbejdet til at folde det ud.

Kl. 15:25

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Vi skal lige huske ikke at bruge direkte tiltale. Når det er sagt, er der ikke flere korte bemærkninger, og vi siger derfor tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken til Venstres ordfører, fru Marie Brixtofte.

Kl. 15:26

(Ordfører)
Marie Brixtofte (V):
Tak, hr. formand. Tak for ordet. Lovforslaget udvider vejafgiften til lastbiler mellem 3½ og 12 t. Da Danmark har indført en vejafgift, kræver EU, at de mindre lastbiler indbefattes senest den 25. marts

2027. Men regeringen skriver selv, at en række af lovforslagets øvrige ændringer ikke følger af aftalen. Vi forholder os frit og selvstændigt til hele lovforslaget, for vi har en række væsentlige bekymringer ved lovforslaget, som vi vil forfølge med spørgsmål og kommentarer i udvalgsbehandlingen.

Den første er processen. Lovforslaget blev fremsat 9 dage før høringsfristen i en anden version end høringsudkastet. Høringen fortsatte altså på en tekst, der ikke længere var regeringens forslag. Det er ikke god lovgivningsskik, og jeg forventer, at ministeren forklarer, hvorfor det skulle gå så stærkt.

Den anden bekymring er opstarten. Regeringen har flyttet starten fra den 1. til den 5. januar, så vognmændene kan nå at omstille sig, og datoen har været kendt siden aftalen i 2023 – fair nok – men en ny boks giver begyndervanskeligheder. Da vejafgiften startede i 2025, fik mange vognmænd bøder, også nogle, der havde gjort alt rigtigt. Dengang blev bøderne fra de første dage annulleret. Den erfaring skal vi bruge igen. Vi skal udvise konduite. Venstre ønsker en indkøringsperiode i december, hvor vognmændene kan køre med boksen og øve sig, mens myndighederne lader bødeblokken blive i baglommen.

Den tredje bekymring er bøderne. I september 2025 betalte omkring 99,9 pct. af de danske vognmænd korrekt. Så det er godt, at ministeren følger den tidligere transportministers intention om, at bøderne differentieres og sænkes, men bøderne skal altså være i proportion med overtrædelsen. Den højeste bøde på 9.000 kr. må simpelt hen ikke ramme en vognmand, hvis ledning er gnavet over og først bliver opdaget efter nogle dage. Sådan en vognmand skal have besked om, at boksen er holdt op med at sende data, så han kan rette fejlen eller få bøden eftergivet. Hele branchen fortæller nu om urimelige bøder, der vælter ind, og vognmænd, der med tårer i øjnene overvejer at dreje nøglen om. Den højeste bøde bør forbeholdes dem, der hverken har boks eller rutebillet, for målet må være, at den rigtige afgift bliver betalt. Når boksen svigter, bør man derfor kunne købe en nødbillet, altså betale bagefter inden for en rimelig frist, i stedet for at få en bøde.

Den fjerde bekymring er, at hvis det her lovforslag havde været ægte grønt, havde man fritaget alle ellastbiler og ikke kun ellastbiler med en totalvægt på op til 4,25 t. Venstre vil den grønne omstilling af transporten, men den skal drives af gode alternativer og flere ladestandere, ikke af bøder og afgifter til folk, der prøver at gøre det rigtige. Vi ønsker, at der tages et grønt ansvar for et Danmark i balance.

Et Danmark i balance bringer mig til vores femte bekymring, nemlig vores landdistrikter, for det her lovforslag vil have stor betydning netop her. Det er vognmænd, der er med til at få Danmark til at hænge sammen.

Den sidste bekymring er retssikkerheden. Lovforslaget lægger op til, at indsigelser mod en bøde skal sendes digitalt. Ellers kan de afvises, og så går sagen til politiet. At sende det digitalt skal være den nemme vej, men en klage, der kommer med posten, bør altså ikke ende som en politisag.

Lovforslaget har også gode elementer. Elektriske varebiler op til 4,25 t undtages, og samtidig betaler en ellastbil kun 13 øre pr. km mod 78 øre for en typisk diesellastbil. Det er et stærkt incitament til at vælge el, men som nævnt før ser vi gerne dette element endnu grønnere.

Så er det godt, at chaufføren nu kan få en soveplads, men desværre først fra 3½ t, selv om hviletidsreglerne gælder for varebiler over 2½ t i international kørsel. Det virker uhensigtsmæssigt, så det vil jeg også gerne høre ministeren om. Det kan måske lyde som en lille ting her fra Christiansborg, men for en chauffør, der skal holde sit hvil langt hjemmefra, betyder det noget.

Vores endelige stillingtagen til lovforslaget beror på, i hvor høj grad vores bekymringer bliver imødekommet som led i udvalgsbehandlingen. Tak for ordet.

Kl. 15:30

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke blevet bedt om korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken til Dansk Folkepartis ordfører, hr. Mikkel Dencker.

Kl. 15:30

(Ordfører)
Mikkel Dencker (DF):
Med lovforslaget her foreslår regeringen at udvide den kilometerbaserede vejafgift, som allerede i dag gælder for lastbiler på 12 t og derover, så den fremover også kommer til at omfatte køretøjer med en teknisk tilladt totalvægt på mellem 3,5 og 12 t.

Det er en udvidelse, som vi i Dansk Folkeparti ser på med en betydelig skepsis. Vi har allerede en kilometerbaseret vejafgift for de tungeste lastbiler. Nu vil regeringen så udvide ordningen til en helt anden gruppe køretøjer, hvor der også er mange mindre erhvervsdrivende, som bliver berørt. For det er ikke kun de store transportvirksomheder, vi taler om her. Det kan også være håndværkere, mindre virksomheder og andre selvstændige erhvervsdrivende, som har behov for at anvende køretøjer i denne vægtklasse i deres daglige arbejde. For disse virksomheder kan det sagtens ende med, at de får en højere afgiftsregning fra statskassen. Der er altså kun ét sted at sende regningen hen i sidste ende, når man er erhvervsdrivende, og det er til kunderne.

I Dansk Folkeparti ser vi altså med skepsis på den her yderligere beskatning af transport af varer rundt i Danmark. For når transporten af varerne stiger i pris, stiger prisen i sidste ende også for forbrugeren. I Dansk Folkeparti ønsker vi altså ikke, at det skal være dyrere at købe varer i butikkerne. Tværtimod skulle det gerne blive billigere. Så lovforslaget her er et skridt i den forkerte retning, for vi mener ikke, at det skal være dyrere at være dansker i Danmark.

Et andet problem er, at lovforslaget også har konsekvenser for privat godstransport. Hidtil har Motorstyrelsen haft en praksis, hvor køretøjer anvendt til privat godstransport har været undtaget. Med lovforslaget ændres den her praksis, så der ikke længere skelnes mellem privat og erhvervsmæssig godstransport. Det betyder altså, at private borgere, som har brug for at kunne få transporteret deres private ejendele rundt i en større bil, også kommer til at betale den her afgift på lige fod med professionelle transportvirksomheder. Det synes vi faktisk er at gå ret vidt. Vi har svært ved at forstå rimeligheden i, at man som privat borger skal betale på samme måde som professionelle transportvirksomheder. Vi savner faktisk en reel og større forståelse fra regeringens side for almindelige borgeres situation.

Med de argumenter kan jeg altså slå fast, at Dansk Folkeparti ikke støtter lovforslaget.

Kl. 15:33

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke blevet bedt om korte bemærkninger. Så vi siger tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken til Liberal Alliances hr. Mads Strange. Værsgo.

Kl. 15:33

(Ordfører)
Mads Strange (LA):
Lovforslaget her udmønter som bekendt dele af den politiske aftale om kilometerbaseret vejafgift, som Liberal Alliance stemte imod, da den blev udmøntet i 2023. Med dette lovforslag bliver den kilome-

terbaserede vejafgift udvidet til også at gælde lastbiler mellem 3,5 t og 12 t, så endnu flere køretøjer skal betale vejafgift.

Lad mig indledningsvis stadfæste, at lovforslaget her er fremsat den 7. oktober, før høringen af lovudkastet er blevet afsluttet. Det betyder altså, at selve formålet med høringen jo ret beset bliver undermineret, da relevante bemærkninger fra andre aktører uden for Christiansborgs mure således ikke nødvendigvis kan indgå i lovens tilblivelsesproces. Og når der, som det er tilfældet her, er tale om en lov, der faktisk har en væsentlig praktisk betydning for adskillige virksomheder, så vil jeg gerne understrege, at det er kritisabelt, at regeringen allerede fremsætter lovforslaget, før høringsfristen er ovre.

Et andet væsentligt kritikpunkt ved den her lov er, at den allerede vil have virkning fra den 5. januar 2027, altså om kun 2 måneder. Jeg synes ikke, det er i orden, at man med så kort tidsfrist vil pålægge dansk erhvervsliv at skulle omstille sig, da det ikke er givet, at virksomhederne har hverken de administrative eller de tekniske ressourcer til at håndtere en relativt omfattende omlægning på så kort tid. Så har jeg altså blot forholdt mig til de processuelle parlamentariske uskikke, som de seneste regeringer med Socialdemokratiet for bordenden jo har vist sig at være ganske glade for.

Når det kommer til de mere substantielle dele af lovforslaget, er der også flere aspekter, som er værd at kritisere. Eksempelvis muliggør lovforslaget, at Motorstyrelsen kan påbegynde behandlingen af ansøgninger om undtagelse, når loven *er* vedtaget. Det betyder altså, at virksomheder, der har behov for en sådan undtagelse, risikerer først at få en afgørelse umiddelbart før ikrafttrædelsen den 15. januar 2027, eller i værste fald efter at reglerne er trådt i kraft. Jeg vil gerne krybe til korset og indrømme, at jeg ikke personligt er bekendt med de aktuelle svarfrister hos Motorstyrelsen, men med tanke på, hvor lidt orden i penalhuset vi plejer at kunne forvente fra skattemyndighederne, vil jeg ikke sådan umiddelbart sætte mine penge på, at dansk erhvervsliv kan se frem til en fornuftig sagsbehandlingstid.

Der er flere aspekter af det her lovforslag, som det ville være nærliggende at kritisere. Men når alt kommer til alt, er der jo altså tale om et lovforslag, der stiller dansk erhvervsliv dårligere. I en tidsalder, hvor de politiske skåltaler om bedre dansk konkurrenceevne ikke ligefrem er en mangelvare, synes jeg, det er ærgerligt, at man også med dette lovforslag skaber dårligere vilkår for at drive virksomhed i Danmark.

På den baggrund stemmer Liberal Alliance nej til lovforslaget. Tak for ordet, formand.

Kl. 15:35

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke bedt om korte bemærkninger. Så vi siger tak til ordføreren og går videre i ordførerrækken til Moderaternes ordfører, hr. Özkan Kocak. Værsgo.

Kl. 15:36

(Ordfører)
Özkan Kocak (M):
Tak for ordet. Med lovforslaget L 40 udvider vi den kilometerbaserede vejafgift for lastbiler på mellem 3,5 og 12 t. Det følger op på den politiske aftale og skal understøtte omstillingen af transportsektoren. Udvidelsen får virkning fra den 5. januar 2027. Det giver bedre mulighed for at få hjælp fra myndighederne efter nytår, men virksomhederne have klar information i god tid.

Samtidig undtager vi nu nulemissionskøretøjer på over 3,5 t og op til 4,25 t. De erstatter typisk almindelige varebiler, men vejer mere på grund af batteriet. Det giver god mening at tage højde for, at et tungere batteri jo ikke i sig selv gør en varebil til en stor lastbil.

Lovforslaget giver også mulighed for at få soveplads i køretøjer på 3,5 t og derover, der bruges til international godstransport, uden at det får afgiftsmæssige konsekvenser. Når chaufførerne skal holde deres nødvendige hvil, skal afgiftsreglerne også give plads til det. Sund fornuft må gerne få en plads i førerhuset.

Endelig er der spørgsmålet om bøder. I Moderaterne mener vi, at det skal have konsekvenser at undlade at betale vejafgift. Men bøderne skal stå mål med overtrædelsen, og der skal være plads til at tage højde for tekniske problemstillinger. Det er derfor positivt, at lovforslaget følger op på, at bøderne i højere grad skal afspejle de konkrete omstændigheder.

For os handler det om at få klimaansvar, ordentlige arbejdsvilkår og en praktisk hverdag til at hænge sammen. Moderaterne støtter lovforslaget. Tak for ordet.

Kl. 15:38

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er foreløbig en enkelt, der har bedt om en kort bemærkning. Hr. Hans Kristian Skibby.

Kl. 15:38

Hans Kristian Skibby (DD):
Tak, og tak til ordføreren for talen. Jeg bemærkede, at ordføreren fra Moderaterne konkluderede, at der skal være sund fornuft i førerhuset, og det er jeg sådan set enig med ordføreren i, men jeg vil bare gerne spørge, om Moderaternes ordfører så ikke også er enig med Danmarksdemokraterne i, at der også skal være sund fornuft her i Folketinget.

For L 74, som det her lovforslag følger op på, var jo en moradslov, hvor man kan dokumentere sort på hvidt, også økonomisk, er der ikke var styr på penalhuset til at implementere en ny kørselsafgift i Danmark. Rigtig mange fik nogle bøder, de aldrig skulle have haft, og der var ikke styr på, hvordan det blev inkorporeret i de danske lastbiler osv. Der var udfald på systemerne, og der var tekniske problemer, og der var en masse, der fik nogle bøder, de ikke skulle have haft. Det er en gammel historie. Men synes Moderaterne, det er sund fornuft, når man for hurtigt implementerer nogle nye afgifter i Danmark, som vognmændene ikke har skyggen af chancen for at levere fyldestgørende på?

Kl. 15:39

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:39

Özkan Kocak (M):
Tak for spørgsmålet. Jo, du har delvis ret, men jeg vil da sige, at med lovforslag L 40 strammer vi op og gør plads til at se på de bøder, der kommer, og tager forholdsmæssig konsekvens af dem og ser på, om det egentlig er berettigede bøder, eller om der er nogle tekniske problemer, så vi er bedre til at bedømme, hvilken type afgift der skal faktureres videre til vognmændene.

Kl. 15:39

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Vi skal lige huske ikke at bruge direkte tiltale, men når det er sagt, er det spørgeren. Værsgo.

Kl. 15:39

Hans Kristian Skibby (DD):
Det svar anerkender jeg, og jeg vil sådan set også anerkende, at intentionen er, som ordføreren siger. Men én ting er intentionen, noget andet er virkeligheden, når det kommer uden for Christiansborg, og den er jo, at systemerne ikke virkede. Altså, bare i 2025 har man ovre i Skatteministeriet indkradset over 85 mio. kr. i bøder. Mange af de bøder skulle vitterlig aldrig have været betalt, men nogle vognmænd har valgt at gøre det i ren afmagt og desperation, for ellers ville de bare få endnu flere gebyrer skrevet på osv. Det er

derfor, jeg er lidt bange for, at vi begynder at udbrede det til mange, mange tusind flere varebiler i Danmark, når vi nu kommer sådan et lovforslag her.

Kl. 15:40

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:40

Özkan Kocak (M):
Jeg tror helt klart i forhold til aftalen i 2023, at man har set på konsekvenserne af de bøder, der er blevet givet, og dem, vi ser fremadrettet, og der tror jeg helt klart, at man har bedre overblik over måden, man ønsker at se på overtrædelserne på.

Kl. 15:41

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Vi siger tak til ordføreren. Der er ikke flere, der har bedt om korte bemærkninger, så vi går videre i ordførerrækken. Den næste ordfører er Det Konservative Folkepartis ordfører, fru Sofie Therese Svendsen.

Kl. 15:41

(Ordfører)
Sofie Therese Svendsen (KF):
Mange tak for ordet. I Det Konservative Folkeparti har vi fra begyndelsen været imod den kilometerbaserede vejafgift, og det er vi sådan set stadig væk. For vi mener grundlæggende, at det er den forkerte vej at gå, når man igen gør det dyrere og mere besværligt at drive virksomhed i Danmark.

Med det her lovforslag ønsker regeringen nu at udvide afgiften, så også mindre lastbiler mellem 3,5 og 12 ton bliver omfattet. Det betyder, at endnu flere danske virksomheder bliver mødt af en ekstraregning og mere administration.

Jeg synes altså, at vi efterhånden skal passe på med, hvor mange ekstra omkostninger vi bliver ved med at lægge over på vores erhvervsliv. Vi taler jo om virksomheder, der hver eneste dag sørger for, at varer bliver transporteret rundt i landet, at butikker får leveret deres varer, og at hjulene bliver holdt i gang. Når vi gør det dyrere at transportere varer, risikerer regningen i sidste ende at lande hos helt almindelige danskere.

Samtidig må vi heller ikke glemme, at Danmark er et land, hvor der er stor forskel på, hvor langt virksomhederne er nødt til at transportere deres varer, og den kilometerbaserede vejafgift rammer altså også virksomheder, der ganske enkelt har længere afstand at køre.

Når det så er sagt, vil jeg også gerne kvittere for, at der faktisk er nogle positive elementer i lovforslaget. Bl.a. lægges der op til at fritage visse nulemissionskøretøjer fra vejafgiften. Det synes vi er fornuftigt, for vi vil selvfølgelig gerne fremme den grønne omstilling og gøre det attraktivt for virksomhederne at investere i grøn transport. Her kunne man med fordel overveje, om fritagelsen skulle gælde endnu bredere.

Derudover synes jeg også, at det er vigtigt lige at knytte et par ord til de problemer, vi allerede har set med den eksisterende vejafgift. Opstarten har bestemt ikke været problemfri. Virksomheder har oplevet både tekniske udfordringer og store bøder. Og det er selvfølgelig vigtigt, at der er forskel på bevidst snyd og almindelige fejl, og at virksomheder får mulighed for at rette op, hvis der er noget, der er gået galt. Derfor er det også positivt, at lovforslaget trods alt lægger op til lidt mere nuancerede retningslinjer for bøderne.

Men selv om vi godt kan anerkende de enkelte positive elementer, ændrer det altså ikke på vores grundlæggende modstand mod den kilometerbaserede vejafgift. Vi ønsker nemlig et Danmark, hvor det er attraktivt at drive virksomhed i *hele* landet, hvor vi værner om vores konkurrenceevne, og hvor vi ikke bliver ved med at gøre det dyrere at være erhvervsdrivende. Og så tror vi også på, at den grønne omstilling lykkes allerbedst, når virksomhederne har gode muligheder for at investere i nye løsninger. Derfor kan Det Konservative Folkeparti ikke støtte lovforslaget. Tak.

Kl. 15:43

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er ikke blevet bedt om korte bemærkninger, så vi går videre i ordførerrækken til Enhedslistens ordfører, fru Lisbeth Torfing.

Kl. 15:43

(Ordfører)
Lisbeth Torfing (EL):
I Enhedslisten er vi glade for, at den kilometerbaserede vejafgift nu bliver udvidet, så den også gælder mindre lastbiler. Det er et godt princip, at forureneren betaler, og hvis vi skal nå vores reduktionsmål fra CO_2, skal vi have alle med. Derfor er det rimeligt, at de mest forurenende lastbiler skal betale mest for at køre på vores veje, så det kan betale sig at køre så grønt som muligt. Det gælder også for lastbiler under 12 t, som med lovforslaget bliver omfattet på lige fod med de større. Enhedslisten støtter forslaget. Tak for ordet.

Kl. 15:44

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er en enkelt kort bemærkning til hr. Hans Kristian Skibby.

Kl. 15:44

Hans Kristian Skibby (DD):
Tak. Jeg er helt med på, at når man er lidt rød i politikken, er man også lidt grøn i hjertet osv. Alle de der grammofonplader kender vi godt. I Danmarksdemokraterne undrer vi os bare lidt over det, man kan se, hvis man kigger lidt tilbage på det her. Altså begyndelsen på det, som vi står med i dag, var jo L 74, som jo indførte den første vejgodsafgift, som man har kørt med indtil nu fra den 1. januar 2025. Alle de vognmænd har ikke haft skyggen af chance for at kunne levere den grønne mobilitet, som ordføreren efterlyser og siger er det eneste rigtige, lyksalige virkemiddel her på jord. For der var ikke elbiler nok. Der var lange, lange ventetider, og mange af vognmændene kunne i øvrigt ikke få en finansiering til det heller, hvis de gik ned i deres bank. Anerkender Enhedslisten, at man har lavet noget, hvor mange ikke har kunnet levere den her grønne omstilling så hurtigt, som man har besluttet politisk, og at man dermed har lagt en kæmpe regning hos de danske forbrugere? Det er vel at mærke et milliardbeløb.

Kl. 15:45

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ordfører.

Kl. 15:45

Lisbeth Torfing (EL):
Det har jo været kendt i flere år, at den her aftale var indgået, og at de her nye regler ville komme til at træde i kraft på det tidspunkt, så en del af det handler om rettidig planlægning. Derudover vil det være sådan, når man taler om en grøn omstilling, at en del af de tiltag, man indfører, handler om at understøtte efterspørgslen efter mere grønne løsninger, sådan at der bliver et valg, som måske ikke var der tidligere, om at vælge den grønne vej. For ofte er det dyrere, medmindre vi herfra indfører incitamenter, så derfor er det i et vist omfang sådan, at løsningerne først bliver skabt, når vi har presset på for at efterspørgslen opstår.

Kl. 15:46

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Spørgeren

Kl. 15:46

Hans Kristian Skibby (DD):
Tak. Ordføreren siger, at vognmændene bare kunne bruge noget rettidig planlægning, men det er jo det, der er problemet. Loven kom så hurtigt, at de ikke har haft skyggen af chance for at levere den her omstilling af deres lastvognpark til at kunne levere den grønne transport, som bl.a. Enhedslisten står på mål for at vi skal have. Det synes vi også i Danmarksdemokraterne. Vi vil også have en grøn omstilling. Vi vil også gerne have, at bilerne kører og er fossilfri alle de steder, hvor man kan. Men det, der er skismaet, er jo, at de røde partier ikke vil anerkende, at loven kom langt hurtigere, end branchen kunne følge med. Det er det, der er skismaet i den her sag.

Kl. 15:47

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:47

Lisbeth Torfing (EL):
Jeg gentager, at aftalen ikke er kommet hurtigt. Den blev indgået for flere år siden.

Kl. 15:47

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Vi siger tak til ordføreren. Der er ikke flere, der har bedt om korte bemærkninger, så vi går videre i ordførerrækken. Den næste ordfører er Danmarksdemokraternes ordfører, hr. Hans Kristian Skibby.

Kl. 15:47

(Ordfører)
Hans Kristian Skibby (DD):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 15:53

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er foreløbig en enkelt kort bemærkning til fru Lisbeth Torfing.

Kl. 15:53

Lisbeth Torfing (EL):
I min ordførertale tale nævnte jeg, at det er et godt princip, at forureneren betaler, og en af grundene til det er, at når forureneren ikke betaler og samfundet må træde til, så er det borgerne, der ender med at betale. Så jeg vil gerne spørge hr. Hans Kristian Skibby, hvor han tænker at regningen ender henne, hvis det ikke er forureneren, der betaler, og hvorfor det så er borgerne, der i stedet for skal betale.

Kl. 15:53

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:53

Hans Kristian Skibby (DD):
Jeg har svært ved at se, at en lastbil, der kører med kørselsafgift, forurener mere end en lastbil, der kører uden kørselsafgift. Altså, det har jeg vanskeligt ved at se. Det er stadig væk den samme Volvo; det er den samme Scania eller DAF, som kører rundt med de her varer. For vognmændene har ikke kunnet få leveret de her mange, mange tusind lastbiler, og rigtig mange af dem har heller ikke kunnet få finansieret så stor en mobilitet i forhold til at omstille deres vognpark så hurtigt. Om de så havde vundet i lotto eller den helt store gevinst i Eurojackpot og havde købt de nye lastbiler, ja, så kunne de jo se, at der var en leveringstid på både år og dag, inden de overhovedet kunne få en ellastbil udleveret. Og i øvrigt var ladeaggregaterne ikke faciliteret rundtomkring i Danmark, så inden de nåede grænsen, eller hvor de nu skulle hen, så var de løbet tør for strøm. Det er jo den skinbarlige sandhed. For man kan ikke bruge argumentet her omkring den grønne omstilling, og hvem der er mest klimakorrekt. Det duer simpelt hen ikke i forhold til det her lovforslag.

Kl. 15:54

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Spørgeren.

Kl. 15:54

Lisbeth Torfing (EL):
Det er selvfølgelig korrekt, at en lastbil forurener lige meget, om der er afgift på den eller ej. Men spørgsmålet gik på de følgeudgifter, der kommer af den forurening. Hvis ikke det er forureneren, der skal betale, så bliver det samfundet og dermed borgerne. Hvorfor tænker hr. Hans Kristian Skibby at det er en god idé, at borgerne skal stå med den regning?

Kl. 15:55

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:55

Hans Kristian Skibby (DD):
Jamen der er ikke nogen større forurening. Altså, dem, der har betalt langt de fleste af de her 2,045 mia. kr., er altså dem dem dieseldrevne, fossile lastbiler, som kører rundt på de danske veje og betaler for at køre der, fordi de ikke kan levere og ordne deres varedistribution på andre måder end ved at bruge de lastbiler, de har til rådighed. Det er den skinbarlige sandhed, og det er der nogle herinde der ikke har kunnet forstå, og jeg vil ikke sige, at det kun er Enhedslisten. Der er desværre også andre.

Kl. 15:55

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Vi siger tak til ordføreren. Der er ikke flere, der har bedt om korte bemærkninger, så vi går videre i ordførerrækken til ordføreren for Radikale Venstre, hr. Magnus Georg Jensen. Værsgo.

Kl. 15:55

(Ordfører)
Magnus Georg Jensen (RV):
Tak for ordet. I Radikale Venstre er vi grundlæggende optaget af, hvordan vi kan bruge vores skatte- og afgiftssystemer til at understøtte den grønne omstilling. Vi skal nemlig sikre, at vores afgifter understøtter den adfærd, vi gerne vil fremme, og det gælder selvfølgelig også transportsektoren. Derfor er jeg glad for, at vi med dette lovforslag tager endnu et skridt i den retning.

Med lovforslaget udvider vi den kilometerbaserede vejafgift, så den fremover omfatter mindre lastbiler mellem 3,5 og 12 t, som mange tidligere også har nævnt. Det er en del af den politiske aftale med en kilometerbaseret vejafgift for 2023. For os i Radikale Venstre er det et vigtigt princip, at forureningen fra transporten i højere grad skal afspejles i prisen. Det giver både et incitament til at reducere udledningerne og til at investere i grønnere transport. Samtidig er det selvfølgelig vigtigt, at vi indretter reglerne fornuftigt. Derfor synes jeg også, det er helt rigtigt, at vi med lovforslaget undtager nulemissionskøretøjerne mellem 3,5 og 4,25 t for vejafgiften. For når en elektrisk varebil vejer mere på grund af batteriet, skal det ikke i sig selv betyde, at den skal blive behandlet som en lastbil. Det ville være en uhensigtsmæssig konsekvens af vores afgiftsregler.

Lovforslaget indeholder derudover en række andre justeringer. Bl.a. giver vi mulighed for, at visse vare- og lastbiler, der anvendes til international godstransport, kan indrettes med sovepladser uden afgiftsmæssige konsekvenser. Det er en fornuftig tilpasning, som

både tager hensyn til chaufførens behov for hvile og til de fælles europæiske regler.

Endelig indeholder lovforslaget også mere tekniske ændringer, som skal gøre reglerne om vejafgiften mere klare og sammenhængende. Det gælder bl.a. reglerne om bøder, hvor der arbejdes på, at sanktioner i højere grad afspejles af omstændighederne for den enkelte overtrædelse. Det synes jeg egentlig er et vigtigt princip helt grundlæggende. For selvfølgelig skal vores regler overholdes, men det skal selvfølgelig også være proportionelt med overtrædelserne.

Alt i alt er der tale om et lovforslag, som både bidrager til den grønne omstilling, og som sikrer nogle hensigtsmæssige regler for transportsektoren. I Radikale Venstre bakker vi op om lovforslaget.

Kl. 15:57

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Der er en enkelt, der har bedt om en kort bemærkning. Hr. Hans Kristian Skibby.

Kl. 15:57

Hans Kristian Skibby (DD):
Tak til ordføreren. Jeg er bare meget interesseret i at vide, om Radikale Venstre har et overblik over, hvor store mængder af ny, ren luft der er kommet i Danmark i 2025, på baggrund af at man har valgt at indkassere næsten 2,1 mia. kr. i forbindelse med en ny godstransport- og vejafgift. Har man et overblik over, hvor meget frisk luft man har fået for de godt 2 mia. kr.? Ordføreren siger jo, at det er den grønne omstilling, og hurra, men hvad har det været sådan rent fysisk i forhold til den luft, som ordføreren og jeg har inhaleret, når vi har bevæget os rundt i Danmark? Fakta er jo, at de lastbiler ikke har haft skyggen af chance for at blive omstillet i 2025. Så hvor er succesen henne, ud over at man har kunnet pudse sin grønne, højt profilerede glorie?

Kl. 15:58

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ordføreren.

Kl. 15:58

Magnus Georg Jensen (RV):
Som vores kollega fra Enhedslisten også nævnte tidligere, handler det her jo i høj grad om, at vi nemlig *har* midlerne til så at kunne hjælpe med at rense for den luftforurening, som eksisterer i vores samfund. Jeg tror også godt, at ordføreren er klar over, at det at gøre op, hvor den forurening, der eksisterer i luften, stammer fra, er komplekst, men det ændrer ikke på, at den er der, og det ændrer ikke på, at transportsektoren også er en bidrager til det. Det skal den selvfølgelig også være med til at betale for, så vi kan sikre, at vi får ren luft, så du og jeg nemlig kan leve lidt længere.

Kl. 15:59

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Spørgeren.

Kl. 15:59

Hans Kristian Skibby (DD):
Jeg løber nu ikke af den grund ret meget ud for at få frisk luft i forhold til det. Men jeg vil nu alligevel have lov til at spørge ordføreren om noget, for jeg synes, det er meget principielt. Når man vælger at give folk i Danmark en ekstraregning på godskørselsafgifter på over 2 mia. kr. alene i 2025, og når man vælger at bruge over en kvart milliard på at lave et nyt it-system i skatteæsenet til at honorere det administrative bøvl og ballade i det her, så er det vel ikke for meget at forlange at få at vide, om man ikke har nogen konsekvensberegninger på, hvor meget frisk luft danskerne har fået for den her kæmpestore milliardregning. Det synes jeg burde være helt på sin plads at man fik.

Kl. 16:00

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Ordføreren.

Kl. 16:00

Magnus Georg Jensen (RV):
Vi kommer ikke uden om, at luften trænger til at blive renset i et bredt udsnit. Vi har også oplevet, at vandværker på grund af landbruget og dets effekter også skal renses. På samme måde, som landbruget skal være med til at understøtte den rensning, skal transportsektoren selvfølgelig også være med til at understøtte rensning af den luftforurening, som den har været med til at bidrage til i flere årtier.

Kl. 16:00

Tredje næstformand (Jacob Jensen):
Vi siger tak til ordføreren. Der er ikke flere, der har bedt om korte bemærkninger. Så går vi videre i ordførerrækken til hr. Lars Boje Mathiesen fra Borgernes Parti. Værsgo.

Kl. 16:00

(Ordfører)
Lars Boje Mathiesen (BP):
Tak, formand. Ja, så kom vi til dagens dummeste lovforslag. Ja, det er måske endda ugens dummeste lovforslag, som jeg skal behandle herinde, og jeg har behandlet mange. Det her er forfærdelig lovgivning, ganske enkelt. Vi står i en position, hvor vi er presset på vores konkurrenceevne i Danmark. Vi ser små virksomheder rundtomkring, især Sydsjælland, Jylland, Fyn og andre steder, være hårdt ramt og hårdt presset. Og hvad gør man herinde fra Folketingets side af? Flere afgifter, flere skatter på erhvervslivet. Tidligere var det så lastbiler over 12 t, men nu tænker man, at vi da bare kan fortsætte dernedad, for der er da flere, der skal beskattes, så nu går vi helt ned til 3.500 kg. Det betyder, at folk som måske anlægsgartnere eller andre, der har en Dodge RAM, som man måske kører rundt i offentligt, vil blive indbefattet af det her. Det er jo fuldstændig forrykt! Lad os lige slå fast, når man snakker om CO_2: CO_2 er ikke forurenende. Så lad nu være med at snakke om CO_2 og så forurening på samme tidspunkt, det er simpelt hen for dumt.

Det her lovforslag er på 845 sider, fordi der skal en lang liste på på de forskellige gader og veje, som nu skal registreres, når man kører på dem, og så skal man betale afgifter. Jeg vil godt prøve at understrege, hvor vanvittigt det er. Jeg har tidligere advokeret for og sagt, at vi skal have en ensartet registreringsafgift og ejerafgift, men det her er jo fuldstændig vanvittigt. Lad mig bare taget noget. Under § 5, stk. 1, litra a er der en kilometerafgift, og så har man inddelt det i fem klasser. Så hvis det er en teknisk tilladt totalvægt på 3,5 til 4 t, er det 0,78. Hvis du kommer i emissionsklasse 2, er det 0,70. Hvis du rykkes ned i CO_2-emissionsklasse, er det 0,62. Hvis du så er i emissionsklasse 4, er det 0,41, og det er i klasse 5 0,13. Hvis man så går lidt højere og totalvægten er lidt mere, hedder det pludselig 0,86, og så hedder det 0,79, 0,69 og 0,46. Sådan kan man fortsætte, og så er der tillæg i miljøzoner. Så har man gudhjælpemig delt det ind i klasser igen, og så har man delt det op i, hvor meget de her ting vejer. Så der er igen 12 forskellige decimaler, som man regner ud efter. Det er djøfferi på djøfferi, det er symbolpolitik, og det er bare penge i statskassen, som skader dansk erhvervsliv. Og når det skader dansk erhvervsliv, skader det lokalområderne derude, og det skader borgerne, som må betale dyre priser.

Samtidig har vi en regering, som fører sig frem med at sige, at vi har for høje fødevarepriser, så vi skal sænke momsen, så folk kan handle billigere ind. Men samtidig lægger de afgifter på, som gør,

at tingene bliver dyrere. Det er ikke meget, men det bliver dyrere. Hvorfor er det, at det her Folketing i et land med verdens højeste beskatning, med et erhvervsliv, som har det hårdt, synes, at vi skal lægge endnu flere skatter på? Det giver ikke mening, og det her er et teknisk makværk, så jeg kan sagtens forstå de vognmænd derude, der tænker: Det her er jo vanvittigt, jeg får bøder, som jeg ikke kan regne ud hvorfor jeg får. Noget, som jeg slet ikke bryder mig om, er, at det her nu kommer ned og rammer nogle enkelte mindre selvstændige, som kører rundt i en varevogn, og de skal nu til hele tiden at registrere, hvor de kører rundt. Det er mere overvågning i samfundet.

Det er et vanvittig dårligt lovforslag, og Borgernes Parti er selvfølgelig imod at pålægge erhvervslivet og dermed pålægge danskerne yderligere skatter og afgifter. Tak for ordet.

Kl. 16:04

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har ønsket en kort bemærkning, så vi siger tak til hr. Lars Boje Mathiesen og giver ordet videre til skatte- og vækstministeren. Værsgo.

Kl. 16:04

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Tak for det, formand, og tak til kollegerne. Lovforslaget er velbeskrevet her i Folketingssalen, og jeg har også lyttet mig frem til en række kritiske røster og en række mere positive røster, hvorfor jeg fornemmer, at der trods alt tegner sig et flertal for forslaget. Det er godt. Til gengæld ville det være rart for regeringen, hvis flertallet kunne blive endnu større, og som altid synes jeg, at det er værd at gå på kompromis, hvis det er sådan, at der er gode forslag, man kan gå på kompromis omkring.

Fru Marie Brixtofte fra Venstre nævner en række forhold, bl.a. hvorfor der er en vægtbaseret grænse for, hvornår en chauffør må sove i sit køretøj, der adskiller sig fra afgiftsfritagelsen. Jeg vil gerne undersøge det nærmere og se, om det kan give mening at kigge på det. Ligeledes bliver den, synes jeg, noget uheldige praksis med de bøderegimer, der blev indført, efter man satte det her i værk i 2023, også beskrevet, og det har også ligget mig selv meget på sinde, at den misere ikke gentager sig. Det er også noget, der er indskærpet over for kollegaerne og andre steder i embedsværket og i regeringen. På samme måde har jeg ikke nogen store kvababbelser over at lade folk sende en klage med dao i stedet for pr. mail, hvis man ønsker det. Jeg tror så, at det ville være meget lidt fordelagtigt at gøre det med dao, som vi jo har nogle helt andre problemer med flere steder i landet. Men det er ikke det, der skal skille regeringen og eventuelle støttepartier fra hinanden.

Der er ingen tvivl om, at man sagtens kan have de indsigelser, som bl.a. hr. Hans Kristian Skibby, hr. Mikkel Dencker, hr. Lars Boje Mathiesen og min gode kollega Sofie Therese Svendsen fra Det Konservative Folkeparti har. Dem respekterer jeg. Dog vil jeg sige, at da den her lov blev fremsat tilbage først i 2021, bekræftet i 2023 med effekt, var det ud fra et ønske om, at man skaffede et økonomisk incitament til at køre mere grønt. Under elbilviden.dk, som jeg tænker er en hjemmeside hr. Hans Kristian Skibby må kende rigtig godt fra sin tid som speditør, fremgår det heldigvis, at muligheden for at lade ellastbiler jo vokser, hvis ikke dag for dag, så i hvert fald måned for måned. Jeg skal ikke kunne sige, om den er tilstrækkelig nu, men jeg ved, at regeringen også har engageret sig meget stærkt i at være med til at støtte og hjemtage EU-midler og andet for netop at kunne tilbyde infrastrukturen til, at den grønne omstilling kan gå endnu stærkere.

Der er ingen tvivl om, at erhvervets øgede omkostninger ender et sted, og det er hos forbrugeren. Det ville være helt åndssvagt at stå her på talerstolen – undskyld brugen af det ord, formand – og påstå noget andet. Selvfølgelig vil det være sådan, at den samlede mængde af omkostninger skal modsvare den samlede mængde af indtægter. Den skal gerne være mindre, således at vedkommende, der driver sin virksomhed eller virksomheder, har et overskud, for ellers er det svært at fortsætte uden at gå konkurs. Det er jo en erkendelse, men også ud fra en homo economicus-tilgang til området, hvor man ønsker at skabe et incitament til en grønnere omstilling.

Med de ord håber jeg, at vi kan tale stille og roligt med hinanden om nogle af de elementer, som kritikerne er mest kritiske over for. Det kan være, at der kan findes løsninger, der gør, at flere partier i Folketinget kan støtte L 40. Tak for ordet.

Kl. 16:07

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er et par korte bemærkninger. Den første er til hr. Kristen Skibby, Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 16:08

Hans Kristian Skibby (DD):
Det sidste skal skatteministeren nok ikke gøre sig den store illusion om, altså at vi kommer til at støtte det her lovforslag. Nu var ministeren lidt inde på, at selve vejafgiftsloven var et incitament til, at man skulle styrke motivationen i den danske transportsektor til at flytte sig over til en mere mobil og grøn løsning. Det er fuldstændig rigtigt, men dér, hvor grammofonpladen fuldstændig går i hak, som den gjorde i gamle dage, er jo, når man indfører en milliardafgift fra den 1. januar 2025, vel vidende at langt, langt de fleste af de lastbiler, der skulle være omfattet af den afgift, ikke havde en kinamands chance – må man sige det? – eller skyggen af chancen for at kunne levere, om så de havde råd til at gå ned og købe en spritny ellastbil til at køre deres gods rundt i kongeriget Danmark. Anerkender ministeren i det mindste, at det ikke var muligt for dem?

Kl. 16:09

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 16:09

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Altså, mit romantiske forhold eller mangel på samme til den her vejafgiftslov er jo først påbegyndt for ganske få uger siden, hvor jeg som ansvarlig for den stiftede nærmere bekendtskab med dens anatomi i detaljer og i øvrigt videre tilværelse. Jeg skal simpelt hen ikke kunne sige, om det, hr. Hans Kristian Skibby siger, er rigtigt. Men det plejer at være sådan, at hr. Hans Kristian Skibby, på trods af at han ikke deler alle de samme holdninger, som jeg selv gør, ofte har ret i sine faktuelle udlægninger. Så er vi ikke altid helt enige om sammenhængen med andre dele af samfundet, men jeg har ingen grund til at betvivle, at hr. Hans Kristian Skibby faktuelt siger noget, der er rigtigt.

Det ændrer ikke på, at jeg principielt er fuldstændig på linje med lovgivningen. Jeg tror, det er vigtigt, at man på et tidspunkt bruger nogle økonomiske incitamenter. Det var også det, der overbeviste min daværende kollega i regeringen med Venstre, som jo er et parti, der er liberalt og erhvervselskende, ligesom jeg selv er, om, at det nok var en god idé at begynde lige så stille og roligt at indføre en lov, der kunne ændre de virkemidler, hvormed vi får transporteret vores gods i Danmark, på sigt.

Kl. 16:10

Formanden (Henrik Frandsen):
Spørgeren.

Kl. 16:10

Hans Kristian Skibby (DD):
Men ved skatteministeren, hvor vi ender? Det er måske heller ikke for meget at spørge en minister om. Altså, vi skyder en god fart, men hvor vi på vej hen? Det var der en berømt lille bamse, der sagde engang, nemlig Peter Plys. Men fra den 1. januar om et år, den 1. januar 2028, kommer ministeren til at stå hernede igen, og der vil den her famøse afgift komme til at omfatte over 65.000 flere kilometer. Har man en plan for, hvor mange penge man egentlig synes man skal indkradse hos de danske forbrugere og hos de danske virksomheder? Findes der et eller andet, som kan gøre selv en moderat minister mæt?

Kl. 16:10

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 16:10

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Jeg var lige ved at citere og Nik & Jay: »Hvor kommer det fra, hvor ender det henne?/Dem du møder på vej op, møder du på vej ned/Ka' jeg gøre det hele bedre, når jeg kommer igen?« Det er jo sådan en generationsting, ikke? Det er Peter Plys i øvrigt også, som jeg meget nyder at læse højt for min datter. Hvorom alting er, vil jeg nok se med stor skepsis på, at man tager næste etape uden at have gennemført den forrige med stor succes. Jeg håber, at ordføreren kender mig som et relativt fornuftigt menneske, når det kommer til de her forhold. Og ja, jeg håber på at blive mæt, når vi indgår en skatteaftale, måske med nogle af de partier, der er til stede i Folketinget i dag

Kl. 16:11

Formanden (Henrik Frandsen):
Hr. Lars Boje Mathiesen, Borgernes Parti. Værsgo.

Kl. 16:11

Lars Boje Mathiesen (BP):
Ja, og vi kan fortsætte med et citat af Poul Krebs: »Man er klog, når man ved/Hvad det er, man ikke ved noget om.« Jeg kunne godt tænke mig at spørge til en ting her, og nej: Jeg kommer nok heller ikke til at støtte det, medmindre ministeren måske kan lave en undtagelse for min elskede Dodge RAM, så den type ikke bliver omfattet af loven. Nej, spøg til side. Jeg kunne godt tænke mig at spørge ind til provenutabet, for det synes jeg faktisk er væsentligt. Det er et tab på 125 mio. kr. direkte i provenu og 75 mio. kr. bagefter, altså et tab på 40 pct. Det synes jeg er betragteligt, og jeg kunne godt tænke mig, at skatteministeren måske kunne knytte et par kommentarer til, om det, når vi har et provenutab på 40 pct., er acceptabelt i forhold til generelt set, når vi laver de her afgifter.

Kl. 16:12

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 16:12

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
På den del er hr. Lars Boje Mathiesen jo som altid velforberedt. Den del bekymrer også mig selv. Der er ingen tvivl om, at det er noget, der kommer til at have min opmærksomhed fremadrettet. Normalt ville jeg sige nej. Det her udspringer jo af en aftale, der er indgået, og derfor er det min forpligtelse at sørge for, at vi gør vores bedste i den fremadrettede etape. Det er også derfor, jeg forsøger at invitere de kloge mennesker, der er her i salen, og hvem der ellers måtte lytte med, til konstruktivt at indgå i udvalgsarbejdet. Hvis der er forslag til, hvordan man kan gøre det på en mere nænsom måde, så lytter jeg gerne.

Kl. 16:12

Formanden (Henrik Frandsen):
Spørgeren.

Kl. 16:13

Lars Boje Mathiesen (BP):
Tak for det. Når jeg spørger, er det jo, fordi det oprindelige, man lavede for lastbiler på over 12 t, også lå deromkring. Jeg tror faktisk, at det var lidt højere, nemlig 41 pct., og det var jo et vanvittig stort tab. Nu laver man så endnu en ændring. Jeg havde håbet på, at man ligesom havde sagt: Nej, det duer altså ikke, at vi står med et tab på 40 pct. og så laver endnu en lov. Så jeg havde håbet på, at man havde taget erfaringerne fra den første gang og havde sagt: Det er simpelt hen for stort et provenutab, i forhold til hvad vi som regering kan sende ud til befolkningen og til erhvervslivet.

Kl. 16:13

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 16:13

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Som jeg forsøgte at beskrive tidligere, er mekanismen jo, at der kun er en til at betale regningen, og det er slutbrugeren, altså mellemleddene, hvis ellers branchen skal have mulighed for også at være branche i fremtiden. Det her land lever i høj grad af at være i stand til effektivt at opfylde behov, når de opstår. Det gør vores detailhandel, det gør vores serviceindustri osv. osv. Derfor flytter omkostningen sig derhen. Det er træls. Mange forbrugere er villige til at acceptere det, når man spørger dem, hvis det er med til at fremme en grøn omstilling. Det synes jeg er vigtigt at huske på, og det er jo også derfor, jeg selv er begejstret for, at vi trods alt gør noget, også selv om jeg godt ved, at det rammer erhvervet relativt hårdt.

Kl. 16:14

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke flere, der har ønsket ordet. Dermed er forhandlingen slut.

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Skatteudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det næste punkt på dagsordenen er:
13) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 10:
Forslag til folketingsbeslutning om afskaffelse af reparationsgrænsen for elbiler og fremme af reparation frem for kassation.
Af Hans Kristian Skibby (DD) m.fl.
(Fremsættelse 08.10.2026).

Kl. 16:14

Formanden (Henrik Frandsen):
Ønsker ordføreren for forslagsstillerne, hr. Hans Kristian Skibby, at give en begrundelse for forslaget? Ja, ordet er dit. Værsgo.

Kl. 16:14

Begrundelse

Hans Kristian Skibby (DD):
Tak. Det er jo rigtigt, at det er et beslutningsforslag fra Danmarksdemokraterne, som vi har glædet os utrolig meget til at få til behandling her i Folketinget i dag, og jeg har nu muligheden for at motivere beslutningsforslaget ganske kort.

Det er jo ikke en ny diskussion, men det er noget, der har været debatteret og behandlet her i Folketinget tidligere. Men ikke desto mindre er vi ikke lykkedes med at komme i mål med en model, som egentlig både kan tilgodese dem, der har et meget grønt hjerte, og også dem, der er lidt mere blå i filten, i forhold til at kunne se fordele ved netop at indføre, at den her kassation ikke er der på samme måde som i dag, således at man afskaffer reparationsgrænsen på elbiler, og det håber vi jo er noget, som Folketingets partier kan se sig selv i.

Vi anerkender, at der kan være forskellige beregninger på det, men det ændrer jo ikke på, at hvis man kigger på den her rigidt fastsatte procentsats, som der er i dag, så er der altså nogle meget dårlige eksempler på, at biler, der nærmest kunne repareres på ½ time, er endt med at blive reeksporteret ud af Danmark og så nu kører rundt på gaderne i Litauen, i Polen, i Tyskland eller andre steder. Det synes vi i Danmarksdemokraterne er en kende underligt. Vi synes jo egentlig, at det, når man har importeret en elbil til Danmark med en højt klimaaftryk, så giver rigtig god mening, at man får den brugt og anvendt i Danmark, indtil den er udtjent.

Dermed har den også et betydelig bedre miljøregnskab, end den har ved at køre rundt på vores veje i en relativt kort periode for derefter at skulle udsættes for kassation og reeksporteres ud af Danmark, hvor den så efterfølgende kan blive brugt i andre lande. Derfor ser vi frem til Folketingets behandling af forslaget.

Kl. 16:16

Formanden (Henrik Frandsen):
Forhandlingen er åbnet, og den første, der får ordet, er skatte- og vækstministeren. Værsgo.

Kl. 16:17

Forhandling

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Tak for det, formand. Tillad mig at rose hr. Hans Kristian Skibby og andre for at fremsætte det her, synes jeg, både kloge og gennemtænkte beslutningsforslag. Jeg har også selv som privatperson undret mig over, hvorfor kassationsgrænsen for biler er på det niveau, hvor den rent faktisk ligger henne. Med B 10 foreslår man en konkret afskaffelse af den her reparationsgrænse for elbilerne samt en ændring af definitionen for, hvornår en elbil er totalskadet. Tak for det.

Regeringen støtter hensigten bag forslaget om at undgå, at elbiler skrottes som følge af mindre skader, f.eks. på batterikassen og andre elementer. Jeg synes egentlig også, det giver god mening at sørge for, at afgiftsregler ikke fører til, at man skrotter biler unødigt.

Så har mine gode kollegaer skrevet en meget lang klamamse om, hvad reparationsgrænsen egentlig går ud på. Det tænker jeg at kollegaerne i Folketinget selv er klar over, hvorfor jeg vil skynde mig at gå videre til, hvad vi egentlig mener om det her.

Jeg synes, det er et godt forslag. Jeg tænker, at det bedste ville være at indarbejde det her forslag i en samlet reform af vores bilafgifter og elbilafgifter, som regeringen lægger op til at påbegynde i 2027. Jeg tror, at andre partier i Folketinget har samme holdning, som jeg selv som minister og dermed regeringen har. Jeg håber, at hr. Hans Kristian Skibby og et flertal i Folketinget kan overtales til at lave en beretning, hvori man skriver, at det her forslag er godt, og at man ønsker, at det skal løftes som en del af forhandlingerne om nye afgifter, når vi kommer ind i 2027, for jeg synes, det er et godt forslag.

Det vil medføre store transaktionsomkostninger for os og for staten at indarbejde det med lynets hast, før vi har en reform af de fremtidige afgiftsstrukturer på plads, og som flere er jer er opmærksomme på, er det noget regeringen forventer at invitere til forhandlinger om i det nye år.

Jeg kan ikke modtage det her forslag med varmere følelser. Jeg synes, det er godt, jeg synes, det er gennemtænkt, jeg synes, der er mange ting, der taler for at gennemføre det. Jeg håber, man kan gøre det som en del af en samlet bilreform.

Kl. 16:19

Formanden (Henrik Frandsen):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:19

Hans Kristian Skibby (DD):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:20

Formanden (Henrik Frandsen):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:20

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:21

Formanden (Henrik Frandsen):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:21

Hans Kristian Skibby (DD):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:22

Formanden (Henrik Frandsen):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:22

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:23

Formanden (Henrik Frandsen):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:23

(Ordfører)
Malte Larsen (S):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:26

Formanden (Henrik Frandsen):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:26

Hans Kristian Skibby (DD):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:27

Formanden (Henrik Frandsen):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:27

Malte Larsen (S):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:27

Formanden (Henrik Frandsen):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:27

(Ordfører)
Vivi Nør Jacobsen (SF):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 16:29

Formanden (Henrik Frandsen):
Vi skal lige være opmærksomme på, at vi ikke bruger direkte tiltale i Folketingssalen.

Der er ikke nogen, der har indtegnet sig til korte bemærkninger, så vi siger tak til fru Vivi Nør Jacobsen og giver ordet videre til den næste i ordførerrækken, fru Marie Brixtofte, Venstre.

Kl. 16:29

(Ordfører)
Marie Brixtofte (V):
Tak, hr. formand. Tak for ordet, og tak til Danmarksdemokraterne for forslaget om at afskaffe reparationsgrænsen for elbiler. Det er et godt forslag. Det kommer nok ikke på forsiden i morgen, men det er en af de sager, hvor reglerne simpelt hen ikke har fulgt med virkeligheden.

I dag bliver en bil erklæret totalskadet, hvis reparationen koster mere end 75 pct. af handelsværdien. Reparerer man alligevel, skal der som udgangspunkt betales registreringsafgift igen. Reglen er fra 1999 og skulle forhindre, at biler blev repareret alene af afgiftsmæssige grunde. Men en elbil i dag er noget andet end en benzinbil i 1999. Et stor del af værdien sidder i batteriet, og så skal der ikke ret meget til. En bule i batterikassen kan gøre regnestykket så stort, at bilen ryger direkte til ophugning. Forslagsstillerne nævner eksempler, hvor skaden kunne være udbedret på under ½ time, og alligevel endte bilen som totalskadet.

Ifølge tal fra Miljøstyrelsen blev 121 elbiler under 5 år skrottet alene i årets første 8 måneder. Det er godt 60 pct. flere end på samme tid sidste år, og flere af dem havde kun kørt i et par måneder. Nogle har sikkert været for smadret til at redde, men kurven går den forkerte vej.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at vi i Venstre bryder os meget lidt om at gøre skattesystemet mere kompliceret – det er rigelig kompliceret i forvejen – og det er jo det, der sker, når man laver en særregel for en bestemt type biler. Når vi alligevel stemmer for, er det, fordi vi skal passe på vores klode og på de ressourcer, den giver os. Der skal litium og en lang række andre råstoffer til et elbatteri, og de skal graves op af jorden et sted i verden. Der er ikke uendelige mængder af dem.

En stor del af en elbils klimaaftryk ligger i produktionen, så skrotter vi bilen efter få år, smider vi meget af gevinsten ud. Det minder mig om noget, de fleste kender hjemmefra: Før man tager ud og handler, kigger man altså lige i køleskabet for at se, hvad man har, og hvad der skal bruges, før det bliver for gammelt. Man køber ikke en ny pakke smør, hvis der allerede står en i køleskabsdøren. Sådan bør vi også tænke, når det gælder elbilerne. De skal kunne repareres og ikke bare kasseres for et godt ord. Før vi sender en bil til ophugning og bestiller en ny fra fabrikken, skal vi altså lige kigge ind i køleskabet først. At passe på det, man har, er i øvrigt noget af det mest borgerlige, jeg kender til.

Forslaget betyder selvfølgelig ikke, at vi skal gå på kompromis med sikkerheden. Et højvoltsbatteri er ikke noget, man kan fifle med. Kan en bil ikke bringes tilbage til en sikker og lovlig stand, skal den ud, men den vurdering skal bygge på, hvad der teknisk kan lade sig gøre, og ikke på en eller anden fast procentsats.

Så er der økonomien. Skatteministeren har skønnet, at det vil koste omkring 20 mio. kr. i 2028 at fjerne grænsen for elbiler, stigende til 50 mio. kr. i 2035. Det er relativt begrænset. Men vi har bedt skatteministeren om at regne det helt igennem med tilbageløb og adfærd. Forslagsstillerne nævner, at man vil finde pengene inden for råderummet; det er lige lovlig løst for os, så hvis forslaget bliver vedtaget – hvad jeg håber det gør – så har jeg to ønsker til regeringen: Finansieringen skal være afklaret, når lovforslaget kommer, og reparationsgrænsen skal tænkes ind i det samlede arbejde med fremtidens bilbeskatning. Den hænger jo direkte sammen med registreringsafgiften. Og så kan vi også leve med, at skattesystemet bliver en anelse mere kompliceret for nu. Med de ord kan jeg sige, at Venstre stemmer for forslaget.

Kl. 16:33

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har ønsket en kort bemærkning, så vi siger tak til fru Marie Brixtofte og går videre til den næste ordfører. Det er hr. Mikkel Dencker, Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 16:33

(Ordfører)
Mikkel Dencker (DF):
Tak, formand. Jeg kan med det samme sige, at Dansk Folkeparti kan støtte beslutningsforslaget her fra Danmarksdemokraterne. Vi synes grundlæggende, at det er forkert, hvis biler, der teknisk set kan repareres og fortsat vil kunne køre sikkert på vejene, alligevel bliver erklæret totalskadet og sendt til skrot alene af økonomiske årsager.

Det er især blevet en problemstilling med elbilerne, hvor batteriet udgør en meget stor del af bilens samlede værdi. En skade på batteriet kan betyde, at hele batteripakken skal udskiftes. Det kan være så dyrt, at bilen overskrider reparationsgrænsen og derfor bliver erklæret totalskadet, og det kan ske, selv om bilen i øvrigt er i god stand og har mange års levetid tilbage. Det synes vi i Dansk Folkeparti er uhensigtsmæssigt.

For det første er det et ressourcespild. Der er brugt betydelige mængder energi og råstoffer på at producere bilen, herunder batteriet. Når en bil med mange gode år tilbage bliver kasseret, fordi en reparation ikke kan betale sig efter de nuværende regler, er det ikke nødvendigvis den mest fornuftige løsning.

For det andet kan bedre muligheder for reparation være med til at skabe et marked for specialiserede værksteder og nye teknologiske løsninger her i Danmark. Vi mener derfor, at det er værd at se på, om de nuværende regler i tilstrækkelig grad tager højde for de særlige forhold, der gør sig gældende ved elbiler.

Det er dog vigtigt for os at understrege, at trafiksikkerheden naturligvis skal være det afgørende hensyn. Vi skal ikke lempe kravene til sikkerheden for at redde en bil fra skrotning. Men hvis en elbil kan repareres på en teknisk forsvarlig måde og efterfølgende lever op til alle sikkerhedskrav, så bør det efter vores opfattelse være muligt at gøre det, også selv om reparationsudgiften overstiger den nuværende økonomiske reparationsgrænse, som man jo kan sige er en teknisk og kunstig grænse.

Vi ser derfor positivt på intentionen om at flytte fokus fra en rent økonomisk vurdering til en vurdering af, om bilen rent faktisk kan repareres på forsvarlig vis. Så på den baggrund kan jeg sige, at Dansk Folkeparti bakker op om beslutningsforslaget.

Kl. 16:35

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der har ønsket ordet for en kort bemærkning. Vi siger tak til hr. Mikkel Dencker, Dansk Folkeparti, og giver ordet

videre til den næste ordfører i rækken, hr. Mads Strange, Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 16:35

(Ordfører)
Mads Strange (LA):
Tak for ordet, formand. Den aktuelle reparationsgrænse for elbiler har den konsekvens, at en elbil ofte risikerer at blive erklæret totalskadet, når reparationsomkostningerne overstiger en bestemt procentuel del af bilens handelsværdi. Men den lov blev indført på et tidspunkt, hvor teknologien i bil var markant anderledes, end hvad der er tilfældet i dag, og i takt med at samfundet og den teknologiske udvikling skrider frem og bringer forandringer med sig, bør vi politikere naturligvis også følge med udviklingen og sørge for, at lovgivningen bliver tilpasset hertil.

For moderne elbiler adskiller sig fra konventionelle elbiler, eftersom en betragtelig del af bilens værdi er knyttet til højvoltsbatterier. Selv ganske begrænset slitage på batterikassen kan altså medføre meget hårde beregnede reparationsomkostninger, hvilket har den konsekvens, at elbiler med en betydelig restværdi og mange års teknisk levetid risikerer at blive kasseret, på trods af at de ville kunne blive repareret sikkert.

Sagt med andre ord: Det nuværende bureaukrati i relation til reparationsgrænsen for elbiler medfører altså et betydeligt ressourcespild, som i øvrigt gør det dyrere at være dansker. Hertil kommer også, at når en elbil skrottes unødigt, har det en uhensigtsmæssig klima- og miljøbelastning, der udgør en bremseklods for vores ambitioner om at komme tættere på en grøn omstilling.

Derfor giver det ganske god mening at revidere loven, så man indfører et teknisk princip, hvor det alene bør være køretøjets faktiske muligheder for reparation og sikkerhed, der afgør, hvorvidt elbilen skal repareres eller kasseres. Omdrejningspunktet for lovgivningen bør altså flyttes fra en mere eller mindre arbitrær økonomisk beregningsmodel, som ikke er fulgt med den teknologiske udvikling, til en faglig og teknisk vurdering, der stiller de danske forbrugere såvel som klimaet bedre.

Afslutningsvis vil jeg gerne benytte anledningen til at rose Danmarksdemokraternes ordfører, hr. Hans Kristian Skibby, for at være opmærksom på den teknologiske udvikling, for at have de danske forbrugeres interesse for øje og for at fremsætte nærværende beslutningsforslag. Liberal Alliance kan på den baggrund støtte beslutningsforslaget. Tak for ordet.

Kl. 16:37

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke ønsker om korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Mads Strange, Liberal Alliance, og giver ordet videre til den næste ordfører i rækken, hr. Özkan Kocak, Moderaterne. Værsgo.

Kl. 16:37

(Ordfører)
Özkan Kocak (M):
Tak for ordet, formand. For Moderaterne er udgangspunktet enkelt: Regler skal understøtte, at vi reparerer biler, når det er forsvarligt og giver mening. Der er ingen grund til at lade gode ressourcer gå til spilde på grund af uhensigtsmæssige regler. I dag er reparationsgrænsen for personbiler 75 pct. af bilens værdi. Et eksempel er, at 200.000 kr.s værdi på en elbil svarer til ca. 150.000 kr. Overskrides grænsen, kan bilen udløse registreringsafgift igen, og det betyder ikke, at bilen automatisk skal skrottes, og for nogle elbiler kan den nye afgift faktisk være 0 kr. Den forskel er vigtig at have med. Grænsen har et formål. Den skal modvirke, at afgiftssystemet gør det attraktivt at gennemføre meget dyre reparationer alene for at undgå afgiften på en anden bil.

Men mange elbiler har lav eller ingen registreringsafgift. Det er derfor også rimeligt at spørge, om den nuværende grænse passer til dem. Vi skal jo helst ikke have et system, hvor bilen kan repareres, men reglerne trænger til en større overhaling. Derfor er vi enige i, at der er behov for at se på reglerne. Vi mener samtidig, at det skal ske sammen med arbejdet med fremtidige bilafgifter. Reparationsgrænsen og registreringsafgiften hænger sammen, og ændrer vi den ene, skal vi forstå konsekvenserne for den anden.

Regeringen har tilkendegivet, at regler for elbilernes reparationsgrænse skal indgå i opfølgning på ekspertgruppen om bilafgifter. Det bakker Moderaterne op om. Vi skal finde en løsning, der giver plads til fornuftige reparationer, tager sikkerheden alvorligt og er til at administrere både for bilejere og virksomheder. Og det er vigtigt for os, at opfølgningen bliver konkret. Familien med den skadede bil har brug for regler, der fungerer i praksis.

Moderaterne roser Danmarksdemokraternes forslag og ønsker at inkludere det i ekspertgruppens videre arbejde. Men vi tager hensigten videre om færre unødige skrotninger og bedre mulighed for at reparere elbiler. Så tak for ordet.

Kl. 16:40

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der ønsker en kort bemærkning. Vi siger tak til hr. Özkan Kocak fra Moderaterne og går videre i ordførerrækken med fru Sofie Therese Svendsen fra Det Konservative Folkeparti. Værsgo.

Kl. 16:40

(Ordfører)
Sofie Therese Svendsen (KF):
Tak. Mange tak for ordet. Jeg vil starte med at rose Danmarksdemokraterne for at have fremsat det her forslag. For det var faktisk noget, som vi i Det Konservative Folkeparti fremlagde på vores sommergruppemøde tilbage i 2024. Dengang mente vi også, at det var rimelig tosset, at en elbil kunne ende med at blive skrottet, selv om den sagtens kunne repareres og køre rundt på de danske veje i mange år endnu, og det er ingen overraskelse, at det mener vi sådan set stadig.

For med de nuværende regler risikerer vi, at en elbil bliver erklæret totalskadet, alene fordi reparationen overstiger en bestemt procentdel af bilens værdi, også selv om skaden faktisk sagtens kan repareres. Det synes jeg ærlig talt er svært at se fornuften i, særlig når vi jo gerne vil have flere danskere til at vælge el elbil. For der bliver jo brugt rigtig mange ressourcer på at producere en bil og ikke mindst på batteriet, så derfor skal vi selvfølgelig også sørge for, at bilen kan holde så lang tid som muligt.

Så er der jo også helt almindelig økonomisk fornuft i at reparere de ting, som vi allerede har, frem for at skulle producere og købe nyt. Det gælder for den enkelte bilejer men det gælder jo også for vores samfund som helhed. Vi har i Danmark ligeledes rigtig mange dygtige mekanikere og værksteder, som både har kompetencerne og teknologien til at reparere de her biler. Dem skal vi selvfølgelig også give mulighed for at gøre deres arbejde frem for at lade unødvendige regler spænde ben for det. Jeg synes faktisk, at det her er et rigtig godt eksempel på, hvordan vi kan gøre den grønne omstilling mere fornuftig og samtidig gøre hverdagen lettere både for bilejere og for virksomheder.

For os Konservative er det her en dagsorden, som vi meget gerne vil bakke op om, og som tidligere nævnt har vi også gjort det før. Vi skal blive langt bedre til at bruge vores ressourcer med omtanke og give plads til reparation og genbrug og sørge for, at vi med vores lovgivning følger den teknologiske udvikling og ikke mindst tidsperspektivet i, hvordan forbrugsmønstre også har ændret sig. Så derfor er jeg som sagt virkelig glad for, at Danmarksdemokraterne har taget det her forslag op. Så gør det jo heller ikke noget, at gode

konservative idéer får lidt længere levetid, når vi får lov til at se dem herinde i salen igen, fordi andre partier bakker det op. Vi bakker selvfølgelig op om det her beslutningsforslag.

Kl. 16:43

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke nogen, der ønsker en kort bemærkning. Vi siger tak til fru Sofie Therese Svendsen fra Det Konservative Folkeparti og giver ordet videre til den næste ordfører i rækken, fru Lisbeth Torfing, Enhedslisten. Værsgo.

Kl. 16:43

(Ordfører)
Lisbeth Torfing (EL):
Hvis vi skal skabe et bæredygtigt samfund – og det skal vi – så er vi nødt til at smide mindre ud. Det betyder bl.a., at vi skal gøre mere for at reparere ting, som er gået i stykker, men som sagtens kan fungere længe endnu med en reparation. Her er reparationsgrænsen et problem. Reparationsgrænsen betyder nemlig, at en bil som udgangspunkt erklæres totalskadet, hvis reparationsomkostningerne overstiger 75 pct. af bilens handelsværdi. Derfor bliver der i dag skrottet biler, som teknisk set sagtens kan repareres og anvendes sikkert. Det er særlig et problem for elbiler, og det er det af to grunde.

For det første er reservedele til elbiler forholdsvis dyre. Det betyder i praksis, at en elbil kan blive dømt totalskadet, både hvis der sker noget med batteriet, som nogle af de tidligere ordførere har været inde på, men også hvis lygterne er smadret, der er ridser i lakken på den ene side og airbagsene er udløst.

For det andet ligger en stor del af elbilernes klimaaftryk i produktionen. Det betyder, at CO_2-gevinsten først kommer, når de har kørt et stykke tid. Elbiler skal altså køre så længe som muligt for at give den størst mulige CO_2-gevinst, og det forhindrer reparationsgrænsen i dag. Når reparerbare elbiler skrottes frem for at blive repareret, risikerer vi derfor et helt unødigt ressourcespild.

Derudover skaber det arbejdspladser, når vi som samfund vælger at reparere biler i stedet for at skrotte dem og købe nye, og det er vel at mærke lokale arbejdspladser i hele landet, eftersom der kører biler i hele landet.

Der er ingen tvivl om, at en afskaffelse af reparationsgrænsen for elbiler vil være en gevinst på mange måder, og derfor støtter Enhedslisten beslutningsforslaget.

Kl. 16:45

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ingen, der har tegnet sig ind for korte bemærkninger. Så vi siger tak til fru Lisbeth Torfing fra Enhedslisten og går videre til den næste ordfører i rækken, og det er hr. Magnus Georg Jensen fra Radikale Venstre. Værsgo.

Kl. 16:45

(Ordfører)
Magnus Georg Jensen (RV):
Tak for ordet, og tak for et forslag, som rummer rigtig mange gode intentioner. I Radikale Venstre bakker vi grundlæggende op om, at man skal kunne bevare sine ejendele i markant længere tid frem for blot at udskifte dem med den nyeste model. Det gælder for vores telefoner, vores computere og selvfølgelig også vores biler. Vi skal væk fra en kultur, hvor det ofte bedre kan betale sig at købe nyt frem for at reparere det, vi allerede har. For det giver ganske enkelt ikke mening, hverken økonomisk eller klimamæssigt, og derfor ser vi meget positivt på intentionerne bag det her forslag. For selvfølgelig skal vores afgiftsregler ikke stå i vejen for, at man vælger at reparere sin bil frem for at købe en helt by.

Vi har i Danmark en ambition om at få flere elbiler på vejene, og det er en ambition, som vi i Radikale Venstre bakker fuldt ud op om. Med den grønne omstilling handler det jo ikke kun om at udskifte benzin- og dieselbiler med elbiler; det handler jo også om, at vi bruger vores ressourcer mere ansvarligt. For selv om en elbil er bedre for klimaet i løbet af sin levetid end andre biler, er der naturligvis stadig et ressourceforbrug forbundet med at producere en helt ny bil, ligesom min kollega fra Enhedslisten også var inde på. Derfor skal vi også sikre, at de elbiler, vi allerede har på vejene, kan holde så længe som muligt, og her spiller de økonomiske incitamenter selvfølgelig en vigtig rolle. Derfor synes jeg faktisk også, at forslagsstillerne rejser en ganske relevant problemstilling.

For vi skal naturligvis undgå at indrette vores skattesystem på en måde, hvor vi utilsigtet gør det mere attraktivt at skrotte en bil, der sagtens kunne have haft mange gode år tilbage på vejen. Vi afventer i øjeblikket anbefalinger fra en ekspertgruppe, der skal komme med forslag til fremtidige modeller for bilbeskatning. Derfor mener vi i Radikale Venstre, at det bedst giver mening at afvente ekspertgruppens anbefalinger, inden vi begynder at lovgive om det samme område. Det betyder ikke, at vi afviser problemstillingen. Tværtimod. Vi mener, det er vigtigt, at hensynet til reparation, genbrug og en mere ansvarlig udnyttelse af vores ressourcer, også bliver en af overvejelserne om fremtidens bilbeskatning.

Radikale Venstre deler ambitionen, men vi mener, at det er mest ansvarligt at afvente ekspertgruppens arbejde. Derfor kan vi ikke støtte beslutningsforslaget i sin nuværende form. Tak for ordet.

Kl. 16:47

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ingen, der har tegnet sig ind for en kort bemærkning. Vi siger tak til hr. Magnus Georg Jensen fra Radikale Venstre og går videre med den næste ordfører i rækken, hr. Lars Boje Mathiesen, Borgernes Parti. Værsgo.

Kl. 16:47

(Ordfører)
Lars Boje Mathiesen (BP):
Tak for det, formand. Først vil jeg sige tak til Danmarksdemokraterne for at fremsætte det her beslutningsforslag. Jeg forstår til fulde hensigterne bag og kan også sagtens se motivationen for det.

Der er et par elementer i beslutningsforslaget, som det kan være at Danmarksdemokraterne kan redegøre for, når man går op på talerstolen. For der er forskel på at tillade, at noget kan blive repareret, og så at pålægge nogen at betale for reparationen. Den skillelinje er faktisk ret vigtig i det her, for jeg er lidt i tvivl om, om det her beslutningsforslag handler om, at man alene afskaffer den her grænse og stadig væk tillader, at forsikringsselskaberne kan udbetale en kontant værdi, i forhold til hvad de mener den er. Det er ikke det, jeg hører f.eks. venstrefløjen sige. De siger, at det her *skal* repareres. Men hvis det er således, at det ikke er det, men faktisk er, at man pålægger forsikringsselskaberne at betale for de her reparationer, hvis det teknisk kan lade sig gøre – selv om værdien af bilen faktisk stiger til mere, end den er – jamen så er det her et problem, for så fordyrer det det ret meget for forsikringsselskaberne, og det har forsikringsselskaberne kun et sted at lægge ud, og det er på bilisterne. Og derfor risikerer vi nogle ret meget dyrere forsikringer.

Så det er en vigtig skillelinje, om forsikringsselskaberne stadig væk har muligheden for at udbetale den kontante pris, altså som ved skrotning, eller om det her giver forbrugeren en fuldstændig egen ret til at bestemme, om den her bil skal repareres, hvis man fra mekanikerens side siger, at den her kan godt teknisk laves i forsvarlig stand og det hele, altså om vi så nu påtvinger forsikringsselskaberne at betale for det. Så det håber jeg man kan give en forklaring på, for der er ret stor forskel på det.

Så handler det her jo også om, om det her kommer til at ændre bilens afgiftsmæssige identitet, således at hvis den har en handelsværdi og så bliver repareret for et væsentligt beløb, så kommer det oveni. Hvis det er, handler det jo sådan rent skatteteknisk om en genopretning af bilen, og så skal den jo afgiftsbelægges på ny. Og ramler det så ind i de nye satser, for elbiler og afgifter, således at der bliver en ny registreringsafgift, som så rent faktisk skal betales? Det er også et element i det her, så man bliver jo nødt til at medtænke det. Så jeg forstår det til fulde, og jeg er enig i mange af hensigterne, men der er altså lige nogle komplikationer omkring de her ting, som kan betyde dyrere regninger til forsikringsbrugerne derude.

Så til sidst vil jeg bare lige knytte en kommentar til det. Hvor er det forfriskende, at vi har en minister, som tilbyder en beretning og ikke bare afviser ting, og som ikke bare tilbyder en beretning – for det har jeg, gud bedre det, hørt mange gange – men helt konkret siger, hvori det så kan indbefattes. For ellers bliver det netop til en syltekrukke. Jeg har mange gange prøvet det der med: Vi kan lige give dig en beretning, og så lukker vi den sag ned. Men her siger man specifikt, hvornår man gerne vil medtænke det.

Jeg kan ikke lade være med at sige, at jeg har oplevet det selv, og det var med hr. Morten Bødskov, som på det tidspunkt var minister. Der var et problem med veteranbilerne og et originalitetskrav. Jeg gik gentagne gange til ministeren, og han var lydhør og sagde: Det her, hr. Lars Boje Mathiesen, vil jeg gerne kigge på. Han puttede det så ind i en skattereform, en bilbeskatningsreform, som den daværende S-regering lavede sammen med Enhedslisten, som han udmærket godt vidste at jeg ikke ville kunne stemme for. Men han sagde: Jeg skal nok medtage det her, for jeg synes, det er rigtigt, og jeg synes, det er vigtigt, og det fortæller jeg til min partner, som jeg skal aftale det med.

Der fik jeg altså det med, så man kan faktisk godt få sådan noget med, selv om man ender med ikke at kunne stemme for det. Så jeg synes, at vi nogle gange også fortjener de historier omkring vores folkestyre, for sådan virker det faktisk også en gang imellem. Så tak for ordet.

Kl. 16:51

Formanden (Henrik Frandsen):
Tak for det. Der er ikke nogen, der har ønsket ordet for en kort bemærkning. Vi siger tak til hr. Lars Boje Mathiesen og giver ordet til ordføreren for forslagsstillerne, hr. Hans Kristian Skibby, Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 16:52

(Ordfører for forslagsstillerne)
Hans Kristian Skibby (DD):
Tusind tak til kollegerne her i Folketinget for, at vi fik lejlighed til at debattere og forhandle omkring det her beslutningsforslag, som vi i Danmarksdemokraterne har fremsat til behandling her i Folketinget i dag. Jeg synes jo, det har været en god oplevelse at opleve, at ordførerne har været positivt indstillet over for det her beslutningsforslag, som jeg også i al respekt synes er rimelig velbearbejdet og -forarbejdet.

For lige at give et kort svar til hr. Lars Boje Mathiesen, i forhold til hvordan det hænger sammen, vil jeg sige, at det altså er et beslutningsforslag, som, mener jeg, rimelig klart definerer, hvordan det bliver gjort i praksis. Jeg synes i hvert fald, at vi har prøvet på at forklare det nogenlunde i de kommentarer og de bemærkninger, som der er til det fremsendte forslag. Men er der nogle ting, vil vi selvfølgelig gerne stille udvalgsspørgsmål osv. og få undersøgt de udfordringer, som Borgernes Parti mener der kunne være ved det i forhold til forsikringsselskaber og policer, der kunne blive dyrere osv.

Men når det er sagt, er det jo et beslutningsforslag, som vi har arbejdet på i en periode, fordi der jo er flere, der har oplevet den her rigide tilgang til det. Når der kommer en elbil på markedet og den får en skade et givent sted – det kan f.eks. være under bunden, hvor man kommer ret tæt på batteripakken på bilen – så ender det med, at man vurderer bilen som totalskadet, selv om man nærmest ikke kan se på den, at den har en skade. I nogle af de eksempler, vi har fået, kan man i øvrigt se, at den kunne være fuldt ud repareret på i hvert fald en formiddag.

Derfor er det jo sådan lidt, når man nu taler om klimaaftryk osv., en mærkelig vurdering og praksis, man har, at bilen så lige pludselig ikke må køre. Så skal den reeksporteres, og så ender den på gaderne i et andet land. Så sejler vi en ny bil til Danmark, måske fra Kina, og så skal den så køre rundt her i Danmark. Det synes vi i Danmarksdemokraterne er en underlig måde at behandle ressourcerne på, når vi nu tænker på, hvor højt et klimaaftryk der er på sådan en elbil med et højvoltsbatteri, og når man kigger på de store mængder energi, der bruges til alene at producere bilen og også til at transportere bilen til Danmark. Og så er der alle de kritiske råstoffer: litium, nikkel, kobolt, mangan og kobber osv.

Der er også spørgsmålet omkring, hvad man gør ved delene efterfølgende, når bilen er udtjent. Det er i øvrigt en anden historie, men det ændrer jo ikke på, at hvis man kigger på elbiler generelt, er de jo kendetegnet ved, at de har deres store klimaaftryk ved produktion og levering og et meget lavere klimaaftryk under kørsel. Med fossildrevne biler er det lige omvendt. Der er det et meget lavere klimaaftryk ved start, men til gengæld er der selvfølgelig et klimaaftryk, hvis man i rigtig mange år kører i eksempelvis en benzin- eller dieseldrevet bil.

Så der er jo nogle forskellige fordele og ulemper ved begge parter, men det ændrer ikke på, at hvis man kigger samlet set på det, er det altså besynderligt, at vi ikke bare går i gang med det her forslag. Det er et relativt lille forslag. Det koster næsten ikke nogen penge. Til gengæld er der faktisk her evidens for at sige, at her er der en klimaeffekt fra dag et. Fra branchen og alle de interessenter, som vi har haft møder med, og dem, der har været herinde – mange af jer har jo også haft møder med interessenter, og det er der jo ikke noget unaturligt i – har det jo generelt lydt ens, nemlig at der er en lang række af fordele ved det her, eksempelvis økonomiske og administrative.

Så der er da jo nogle steder, hvor vi kan få en fordel som samfund. Vi får færre unyttigt skrottede biler. Vi får forlænget levetiden for de elbiler, der så kommer til at køre på vejene. Vi formindsker forbruget af kritiske råstoffer, i hvert fald på Danmarks marked. Vi reducerer klimaaftrykket fra produktionen af nye elbiler. Vi skaber faktisk også, sådan som Enhedslistens ordfører var inde på, nogle arbejdspladser ud af det.

Vi ved jo, at hvis man kigger på en uddannelse som pladesmed, er det ganske få steder, man udbyder pladesmeduddannelsen i dag. Det er der altså flere årsager til. Den ene er jo naturligvis og desværre, at der har været mindre efterspørgsel efter pladearbejde. Jeg synes jo, det ville være dejligt, hvis vi på en eller anden måde kunne være med til også at sikre, at nogle af de her mindre, men særdeles fagligt funderede uddannelser kunne blive ved med at have deres plads i Danmark.

Kl. 16:57

Vi har en vurdering i dag, hvor vi er noget rigide i det. Vi kigger på procentsatser, som så afgør, om en bil skal kasseres eller ikke skal kasseres. Det, vi foreslår, er jo, at der skal være en dokumenteret teknisk og sikkerhedsmæssig vurdering af bilerne. For vi skal selvfølgelig ikke godkende, at der kommer nogle biler ud at køre, hvor der er en risiko for, at der opstår brand eller en eksplosion, eller hvad man nu kunne forestille sig. Det er jo slet, slet ikke det, som har været kendetegnet ved det her forslag. Det er alene ønsket om at bringe lidt sund fornuft ind i det.

Jeg vil selvfølgelig have lov til at rose skatteministeren, for jeg blev jo selvfølgelig glad, da skatteministeren i sin ordførertale sagde, at det her beslutningsforslag både var klogt og gennemtænkt. Derfor blev jeg selvfølgelig også lidt skuffet, da ministeren så sluttede af med at sige, at man kan støtte hensigten, men at man gerne lige vil have det ind på sit eget politiske reparationsværksted, inden det går videre – måske ind i en skatteforhandling om bilafgifter, hvor vi som Danmarksdemokrater måske slet ikke får lov til at være med. Vi ved jo næsten ikke, hvem der er købt eller solgt i forhold til de fremtidige forhandlinger om kommende bilafgifter og kørselsafgifter på personbiler i Danmark.

Men jeg synes måske, at ministeren nu alligevel skulle gå op her. Jeg ved godt, det er frivilligt, men der er jo flertal for det her beslutningsforslag. Altså, Enhedslisten har jo også sikret, at der er flertal for forslaget. Herregud, hr. skatteminister, der går vel ikke nogen skår af glæden, ved at en regerings minister giver oppositionen et lille cadeau for et ganske lille beslutningsforslag som det her. Det synes jeg ikke ville være for meget. Jeg synes faktisk, det ville være helt på sin plads. Og jeg vil da selvfølgelig sige, at ender det med, at ministeren ikke vil gå op og sige, at der er flertal for det her – nu nærmer skatteministeren sig banen heroppe, men jeg har 2 minutter og 30 sekunder endnu – så er det jo altså sådan, at vi selvfølgelig siger ja til kaffen og det hele, og så må vi se, hvorhen ministeren vil med det.

Men jeg synes måske bare, at vi skulle lukke den ved at sige, at der er flertal i Folketinget for det, og at det accepterer regeringen. Med de ord vil jeg sige tak for debatten.

Kl. 16:59

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er en enkelt kort bemærkning. Den er til hr. Lars Boje Mathiesen, Borgernes Parti. Værsgo.

Kl. 17:00

Lars Boje Mathiesen (BP):
Tak. Jeg synes nu, at jeg har læst bemærkningerne til forslaget ret godt. Der står, og jeg citerer:

»I stedet indføres et teknisk princip, hvor det alene er køretøjets faktiske reparerbarhed og sikkerhed, der afgør, om en elbil skal repareres eller kasseres.«

Hvis det er korrekt, vil man fremadrettet pålægge forsikringsselskaberne, ligegyldig hvor meget en reparation koster oven i bilens værdi, at de skal tvinges til at betale for den her reparation. Det kan jo blive ret dyrt. Det er bare det, jeg gerne vil have ordføreren kan knæsætte.

Hvad er betingelserne i det her beslutningsforslag? For det vil jo betyde, at mange borgere derude kommer til at betale en højere forsikringspolice, altså hvis der ikke er en grænse for, hvor meget forsikringsselskabet skal betale, hvis forsikringsselskabet vurderer, at det er bedre bare at betale kontantprisen. Så det er bare det. Jeg har læst bemærkningerne gentagne gange, men jeg kan ikke se det beskrevet.

Kl. 17:01

Formanden (Henrik Frandsen):
Ordføreren.

Kl. 17:01

Hans Kristian Skibby (DD):
Altså, vi har lagt de bemærkninger ind, som vi har, og hvis der er nogle af de bemærkninger, som giver ordføreren bekymringer, så synes jeg selvfølgelig, at ordføreren skal fremsætte de spørgsmål til faglig bedømmelse i udvalget, og så kommer der selvfølgelig besvarelser på det. Det er sikkert ikke udtømmende, altså beslutningsforslaget her; det er jo en illustration af, hvad det er vi *vil* med det her beslutningsforslag.

Jeg kender ikke til den økonomiske beregning, som Borgernes Parti har lagt for dagen i dag. Den kender jeg jo af gode grunde ikke. Jeg har først hørt om den nu. Men jeg vil da gerne have den undersøgt, og det kan ordføreren fra Borgernes Parti jo så være med til at sikre at det bliver.

Kl. 17:01

Formanden (Henrik Frandsen):
Spørgeren.

Kl. 17:01

Lars Boje Mathiesen (BP):
Nej, men jeg spørger bare specifikt til, at når man fremsætter beslutningsforslaget, pålægger det her så forsikringsselskaber at betale en regning, ligegyldig hvor stor den bliver, hvis det teknisk bliver vurderet, at det er forsvarligt at ændre bilen. Eller har forsikringsselskabet mulighed for at betale kontantprisen? Det er jo ret væsentligt i det her beslutningsforslag.

Altså, det er jo Danmarksdemokraterne, der har fremsat beslutningsforslaget. Kan man gør det ene, eller kan man gøre det andet, eller erkender man, at den detalje har man ikke lige tænkt over? Det er også fair nok; så kan vi få det belyst.

Kl. 17:02

Formanden (Henrik Frandsen):
Ordføreren.

Kl. 17:02

Hans Kristian Skibby (DD):
Jeg synes jo faktisk, at jeg sagde det klart: Det er ikke noget, der står i vores bemærkninger til forslaget. Det er selvfølgelig noget, der kan blive undersøgt, men det kræver da, at der er nogen, der stiller spørgsmålene i udvalget, og det anbefaler jeg selvfølgelig at de gør, altså dem, der er bekymrede.

Og det er ordførerens parti jo selv. Så må han stille de spørgsmål, og så kommer der selvfølgelig svar på dem. På den måde bliver beslutningsforslag jo behandlet ligesom alle mulige andre forslag her i Folketinget.

Jeg anerkender det, men jeg kan jo ikke give et svar på, hvad ordføreren spørger ind til, når det ikke er noget, jeg har været forberedt på. Jeg kan ikke rigtig se udfordringen i det, men det er der måske andre der kan, og så må de selvfølgelig bidrage med det.

Kl. 17:02

Formanden (Henrik Frandsen):
Tak til hr. Hans Kristian Skibby.

Jeg kan sige, at skatte- og vækstministeren ønsker en kort bemærkning til ordføreren. Det skal ske fra talerstolen. Derefter svarer ordføreren ligeledes fra talerstolen, og taletiden er 3 minutter til hver. Værsgo til skatteministeren.

Kl. 17:03

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Tak for det. Jeg synes, det har været en god debat Jeg håber også, at de af kollegaerne, der har lyttet til debatten, har hørt, at regeringen sådan set langt hen ad vejen anerkender formålet. Når vi ikke bare kan stemme for beslutningsforslaget, som det ligger, skyldes det, at det ville medføre en række tekniske udfordringer i implementeringen af lovgivningen. Jeg har ikke sagt, at regeringen stemmer imod. Jeg har blot sagt, at jeg ønsker, at hr. Hans Kristian Skibby, hans parti og andre partier, der støtter forslaget, er villige til at indgå i en dialog om eventuelle justeringer og i en samtale om, hvornår man så kan implementere det i lovgivningen. Hvis hr. Hans Kristian Skibby som

forslagsstiller vil imødekomme det, tror jeg, vi langt hen ad vejen kan finde en løsning, hvor vi alle sammen ender med at stemme for. Det er jeg sådan set interesseret i. Det var også det, jeg forsøgte kollegialt at nævne for hr. Hans Kristian Skibby, da ordføreren var færdig med at tale på talerstolen.

Det ændrer jo ikke på, at det er et godt forslag, og jeg ville ønske, at vi selv havde tænkt på det. Det er jo det dejlige ved at arbejde sammen med kloge mennesker, nemlig at man nogle gange kan lære noget af andre. Det er et godt forslag. Vi vil gerne arbejde med det. Vi vil også gerne sørge for, at lovgivningsmæssige ulejligheder ryddes af vejen, og at implementeringstidspunktet kan times, således at det er med, når man laver en bilreform. Hvis det er meget magtpåliggende, at det ikke bliver en del af de forhandlinger, så må man jo stemme for det her i Folketingssalen. Det skal jeg tale med kollegaerne i regeringen om og så måske, hvis ellers ordførerne er venligt stemt, aftale, at det kan implementeres samtidig med en række andre ændringer, hvilket jeg tror vil være bedst både i forhold til bøvl, bureaukrati og anden lovgivning.

Det var egentlig i al stilfærdighed det, jeg prøvede at sige, da jeg var her i første omgang. Nu prøvede jeg så at sige det lidt mere specifikt i anden omgang. Tak for ordet.

Kl. 17:04

Formanden (Henrik Frandsen):
Jeg skal høre, om hr. Hans Kristian Skibby ønsker ordet for at svare. Det gør han ikke.

Der er nu adgang for korte bemærkninger til ministeren fra egne pladser, og det er de almindelige taletidsregler, der gælder på det her punkt. Den første, der har bedt om ordet, er hr. Lars Boje Mathiesen, Borgernes Parti. Værsgo.

Kl. 17:05

Lars Boje Mathiesen (BP):
Det er blot, fordi jeg er forvirret. Det kan være, ministeren kan redegøre for det. Hvordan stiller jeg som folketingsmedlem tekniske spørgsmål til et beslutningsforslag? Hvem skal svare på det? Ministeriet kan vel ikke svare på, hvad Danmarksdemokraterne har haft af tanker omkring et beslutningsforslag. Så jeg er simpelt hen forvirret, i forhold til hvordan jeg kan få oplyst, om det er forsikringsselskabet, der skal betale eller ej. Altså, jeg ved ikke, om ministeriet kan redegøre for, hvordan pokker man gør det.

Kl. 17:05

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 17:05

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Se, det er jo et godt spørgsmål. Jeg kan jo pr. definition ikke udtale mig om de tanker, hr. Hans Kristian Skibby måtte have haft, da ordføreren skrev forslaget, men jeg kan til gengæld svare på hypotetiske spørgsmål. Jeg kan jo svare på, om ministeriet finder det fordelagtigt, at grænsen ligger som beskrevet i beslutningsforslaget. Det er jo et af de elementer, jeg havde forestillet mig at drøfte med ordførerkredsen, hvorfor jeg her fra talerstolen inviterede til kaffe og en drøftelse af implementeringstidspunktet.

Jeg synes, det er vigtigt at finde en grænse, der både opfylder det behov, hr. Hans Kristian Skibby nævner, men også fritager forsikringsselskaberne for at foretage ufordelagtige udbetalinger i det omfang, det vurderes som værende tilfældet, altså finde den rette balance mellem netop de to forhold.

Kl. 17:06

Formanden (Henrik Frandsen):
Spørgeren.

Kl. 17:06

Lars Boje Mathiesen (BP):
Det kan være, man kan skrive nogle bemærkninger ind omkring de her ting i forhold til et udvalgsarbejde. Jeg vil jo ikke sætte unødvendigt meget bureaukrati i gang og begynde at stille ministeriet spørgsmål om noget, som man så hypotetisk skal svare på, i forhold til at det er et svar, som Danmarksdemokraterne reelt set skal give omkring deres beslutningsforslag. Så det er reelt set bare til procedure omkring, hvordan man håndterer sådan en sag her. For det er, første gang jeg har prøvet at opleve det her, og jeg har alligevel været her siden 2019.

Kl. 17:06

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 17:06

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
I min tid som repræsentant for et regeringsparti var der et medlem af Folketinget fra Liberal Alliance, der fremsatte et forslag om thorium, hvor jeg havde en række tekniske spørgsmål, som jeg fik ministeriet til at afklare, hvor jeg stillede nogle interne hypotetiske spørgsmål relateret til beslutningsforslaget. Om det er den bedste vej at gå, kan jeg ikke svare på, men det lykkedes mig i hvert fald at få svar på det, jeg var interesseret i at vide noget mere om, og jeg vil anbefale hr. Lars Boje Mathiesen at gøre det sammen. Jeg stiller selvfølgelig ministeriets dygtige embedsmænd og -kvinder til disposition for de bestræbelser, og jeg håber, at ordførerne og resten af Folketingets partier vil drikke den kop kaffe med undertegnede, jeg har inviteret til, inden for en overskuelig fremtid. I øvrigt vil jeg sige mange tak for debatten.

Kl. 17:07

Formanden (Henrik Frandsen):
Jeg siger tak til skatte- og vækstministeren. De af jer, der ikke fik en kort bemærkning til ordføreren før ministeren, kan nu trykke jer ind for en kort bemærkning med almindelig taletid, hvis der skulle være ønske om det. Det er der ikke ønske om.

Da der ikke er flere, der har bedt om ordet, er forhandlingen slut.

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Skatteudvalget. Hvis ingen gør indsigelse, betragter jeg dette som vedtaget.

Det er vedtaget.

Det sidste punkt på dagsordenen er:
14) 1. behandling af beslutningsforslag nr. B 5:
Forslag til folketingsbeslutning om at bevare momsfritagelse for undervisning i bevægelse, sundhed og trivsel (borgerforslag).
Af Mattias Tesfaye (S), Sigurd Agersnap (SF), Morten Dahlin (V), Alex Ahrendtsen (DF), Ole Birk Olesen (LA), Morten E.G. Brautsch (M), Mette Abildgaard (KF), Peder Hvelplund (EL), Jens Henrik Thulesen Dahl (DD), Steffen Holme Helledie (RV), Anna Bjerre

(ALT), Lars Boje Mathiesen (BP), Naaja H. Nathanielsen (IA), Anna Falkenberg (SP) og Emilie Schytte (UFG).
(Fremsættelse 08.10.2026).

Kl. 17:08

Forhandling

Formanden (Henrik Frandsen):
Dette beslutningsforslag er udsprunget af et borgerforslag. Forhandlingen er åbnet kommer den første, der får ordet, er skatte- og vækstministeren.

Kl. 17:09

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Tak for det, formand. Med beslutningsforslaget foreslår et overvældende stort antal borgere på godt og vel 53.000, at undervisningen i bevægelse, sundhed og trivsel – herunder yoga, mindfulness, dans etc. – skal være fritaget for moms. Jeg synes, man skal have meget stor respekt for, at så mange mennesker engagerer sig i at underskrive et borgerforslag og dermed øver en direkte indflydelse på vores demokrati. Det er al ære og respekt værd. Tak for det. Derfor bliver det fremsat her i Folketinget som beslutningsforslag.

Som nogle medlemmer af Folketinget her – endda flere, tror jeg – vil huske, har vi tidligere behandlet borgerforslag om det samme. Det har vi gjort to gange før, og det er tredje gang, vi gør det nu. Det vidner om, at det er noget, der ligger mange danskere meget stærkt på sinde. Det forstår jeg godt, for det ligger også mig stærkt på sinde. Men desværre er tredje gang ikke lykkens gang, selv om jeg gerne vil støtte forslaget.

At der den 1. januar i år er indført moms på undervisning i bevægelse, sundhed og trivsel her i landet, har nemlig ikke på noget tidspunkt været nogen regerings ønske, hvad enten det var en socialdemokratisk etpartiregering, en SVM-regering, den regering, vi har i dag, eller den tidligere VLAK-regering. Det er noget, vi har været forpligtet til, og det skyldes udelukkende, at en lang række EU-domme har fastslået, at fritidsundervisning af den her type, der leveres af kommercielle udbydere, ikke lovligt kan fritages for moms i hele EU-området.

Lad mig prøve at gå dybere ned i substansen, for jeg synes egentlig, det fortjener en meget grundig forklaring. Sagens kerne er, at EU-Domstolen har afsagt en række domme, der fastslår, hvad der kan og ikke kan omfattes af EU's momsfritagelsesregler for skole- og universitetsundervisning. Med de domme, der er blevet afsagt, er det klart, at den danske momsfritagelse var for bred, fordi vi har fortolket de fælles EU-momsregler, så fritagelsen ikke kun omfattede undervisning i legemsøvelser. Den danske momslovgivning og administrative praksis skal være i overensstemmelse med vores fælles EU-momsregler og EU-Domstolens praksis. Det er desværre ikke nyt, og det har ikke ændret sig, siden vi behandlede det første og andet borgerforslag, hvorfor begge to blev forkastet.

Den forrige regering og denne regering har så lyttet til danskerne, og flere kompenserende tiltag, der tager brodden af de nye momsregler, er enten vedtaget eller på vej. Vi har i Folketinget sidste år vedtaget lovforslaget om momsfritagelse for undervisning af børn og unge under 30 år – det fik virkning den 1. januar – så undervisning af børn og unge i fitness, dans og alt mulig andet fortsat er momsfritaget. Så har vi netop fremsat L 36 om at indføre fradrag for motion og musikundervisning for voksne over 30 år. Formålet er at afbøde de prisstigninger, som EU-dommene og altså dermed momspålæggelsen af førnævnte ydelser har medført. Det kommer så, når Folketinget vedtager L 36, til at gælde bagudrettet for hele 2026 og dermed også i årene frem. Vi har altså taget to tiltag for at afbøde de værste konsekvenser af den praksisændring, vi har været nødt til at gennemføre.

Sagen er, at jeg i min tid som kulturminister brugte ufattelig lang tid på at argumentere over for de daværende skatteministre – der har været en del, der har haft ansvaret for at indføre lovændringen – at det her både var underligt og besynderligt, og at det ikke kunne komme til at gælde i Danmark. Men det er jo sådan, at vi har ministerstyre her i landet, og ministeren er forpligtet til at overholde loven, og derfor er det jo svært at forestille sig, at man vedtager beslutningsforslag, der pålægger ministeren at gøre noget, der ligger langt fra den gældende retspraksis og er direkte imod den EU-ret, vi har implementeret i Danmark, også selv om jeg har den holdning, at det, der bliver foreslået her, i sagens natur og essens vil være hundrede procent fornuftigt.

Det er sjældent, man som minister bliver kørt decideret over af det system, man forsøger at arbejde sammen med, men jeg tror nok, at Venstres formand, Troels Lund Poulsen, og jeg selv netop oplevede det ske, da vi forsøgte at overbevise den daværende skatteminister om, at det her var ufornuftigt, og at vi burde se på, om alle undtagelsesmuligheder var eftersøgt. Der var svaret så fra skattemyndighederne efter 1 års arbejde, at det var de, og at der ikke var noget at gøre, og at vi ikke kunne stille den daværende skatteminister i den position, at vedkommende var nødt til at bryde loven. Det må man have respekt for, også selv om den politiske vilje og intention ligger et andet sted. Sådan er retssamfundet, og sådan er reglerne altså.

Derfor er jeg også glad for, at vi har gjort, hvad vi kunne, for at undtage alle under 30 år, og at vi nu er ved at indføre et fradrag for alle over 30 år, når det gælder udgifter til holdundervisning, fitness og andet.

Med de ord vil jeg takke for taletiden. Jeg vil samtidig anerkende den store indsats, som ligger bag borgerforslaget, og takke for engagementet i demokratiet, og jeg står selvfølgelig til rådighed for at besvare de spørgsmål, der måtte komme fra Folketingssalen.

Kl. 17:14

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er en enkelt kort bemærkning. Det er til fru Emilie Schytte, uden for grupperne. Værsgo.

Kl. 17:14

Emilie Schytte (UFG):
Mange tak. Jeg synes jo, det er ret vildt, at der er næsten 53.000 danskere, der har underskrevet det her borgerforslag. De har gjort præcis det, vi beder borgerne om, og lægger navn til og bruger demokratiet. Alligevel er det tredje gang, vi behandler det her forslag i salen. Så hvorfor er det, at regeringen med den ene hånd giver fradrag for motion og med den anden hånd lægger moms på holdtimen? Og hvad er det, borgerne skal gøre mere for at få et klart svar på det her?

Kl. 17:15

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 17:15

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Men der er jo givet et klart svar ad flere omgange. Og det er der, fordi alle regeringer har forsøgt at undgå at lægge moms på fitnessholdundervisning og er blevet tvunget til det af EU-retten. Når EU-retten gælder, kan man ikke nationalt afvige det, fordi vi har afgivet en mængde suverænitet i forbindelse med diverse traktater.

Kl. 17:15

Formanden (Henrik Frandsen):
Spørgeren.

Kl. 17:15

Emilie Schytte (UFG):
Ja, det er EU. Så vil regeringen fjerne momsen på holdtimen – ja eller nej?

Kl. 17:15

Formanden (Henrik Frandsen):
Ministeren.

Kl. 17:15

Skatte- og vækstministeren (Jakob Engel-Schmidt):
Vi har jo indført et fradrag netop for at afbøde, at den retstilstand via EU-systemet har ændret sig.

Kl. 17:15

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi siger tak til skatte- og vækstministeren og går videre med den første ordfører i rækken. Hr. Malte Larsen fra Socialdemokratiet. Værsgo.

Kl. 17:16

(Ordfører)
Malte Larsen (S):
Mange tak. Vi har som ministeren også stor sympati for tanken bag B 5, og det er tydeligt, at sagen optager mange mennesker. Borgerforslaget har over 53.000 støtter, og det er nu tredje gang, at Folketinget behandler et forslag om samme spørgsmål. For Socialdemokratiet er det vigtigt, at det er attraktivt at dyrke motion og deltage i aktiviteter, der styrker sundhed og trivsel. Det er vigtigt at slå fast, at momsen ikke er indført, fordi vi politisk ønskede at gøre de her aktiviteter dyrere. Ændringen følger af EU-Domstolens praksis, som har fastslået, at denne type kommerciel fritidsundervisning ikke kan være momsfritaget efter de fælles EU-regler. Danmark er derfor forpligtet til at indrette vores regler derefter.

Hvis vi selv kunne vælge frit, ville vi helst undgå momsen på de her aktiviteter. Det gælder bl.a. yoga, dans og anden undervisning i bevægelse og trivsel. Men vi kan ikke vedtage en dansk momsfritagelse, som strider mod de regler, Danmark er bundet af. Derfor har vi i stedet brugt de muligheder, vi faktisk har til at tage noget af brodden af prisstigningerne. Vi har sikret, at undervisning for børn og unge under 30 år fortsat er momsfritaget, og med L 36 er der foreslået et fradrag på motion og musikundervisning for voksne over 30 år.

Så vi deler ønsket bag B 5, men vi kan ikke støtte selve forslaget af de nævnte grunde. Vi vil gerne fremme bevægelse, sundhed og trivsel, men EU-reglerne giver os ikke mulighed for at bevare den momsfritagelse, som borgerforslaget lægger op til. Derfor må vi bruge de nationale redskaber, vi faktisk har til at afbøde konsekvenserne, og derfor kan Socialdemokratiet ikke støtte B 5.

Kl. 17:17

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er en enkelt kort bemærkning til hr. Hans Kristian Skibby, Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 17:17

Hans Kristian Skibby (DD):
Tak. Jeg vil egentlig gerne spørge Socialdemokraternes skatteordfører, om der er fremsendt åbningsskrivelser fra EU til Danmark og til den danske regering omkring det her. For det er jo en af de måder, man normalvis anerkender det på; det er jo først, hvis der kommer en åbningsskrivelse, når det klart er i modstrid med danske interesser. Er der fremkommet sådan en åbningsskrivelse fra EU?

Kl. 17:18

Formanden (Henrik Frandsen):
Ordføreren.

Kl. 17:18

Malte Larsen (S):
Det spørgsmål er jeg desværre ikke i stand til at besvare. Men det vil jeg selvfølgelig også lede efter et svar på.

Kl. 17:18

Formanden (Henrik Frandsen):
Spørgeren.

Kl. 17:18

Hans Kristian Skibby (DD):
Jeg synes jo bare, at det måske var noget, man burde undersøge, inden man som et regeringsbærende parti sidder og afviser det her. Altså, jeg er helt med på, at EU-Domstolen er EU-Domstolen osv., men man *har* altså muligheden for at få prøvet sine ting EU-retligt, også hvis man som medlemsland i EU oplever, at man er utilfreds med de afgørelser, der kommer. Så er det normalt sådan, at hvis vi ligesom er for langsomme til det – og der vil jeg sige, at det plejer Danmark ikke at være; vi plejer at være lynhurtige til alt det der EU-regulering – så er det jo, at man kunne vælge at gøre det lidt langsommere her og vente på, at der kommer en åbningsskrivelse. Det er sådan set bare det, jeg beder Socialdemokraterne om at vurdere muligheden for.

Kl. 17:19

Formanden (Henrik Frandsen):
Ordføreren.

Kl. 17:19

Malte Larsen (S):
At jeg ikke er i stand til at svare, er jo ikke det samme, som at det ikke *er* undersøgt og regeringen ikke *har* gjort sit. Der kan jo have været et enkelt øjeblik, hvor jeg har været uopmærksom i den proces, og jeg må jo så gå ned og finde ud af, om der findes et godt svar på det. Jeg er sikker på, at man i regeringen har gjort, hvad man kunne, for at undgå at komme i den her situation.

Kl. 17:19

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke flere korte bemærkninger. Vi siger tak til hr. Malte Larsen og går videre med den næste ordfører i rækken, fru Sofie Lippert, Socialistisk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 17:19

(Ordfører)
Sofie Lippert (SF):
Tak for ordet. Vi behandler jo i dag et borgerforslag, og i SF sætter vi stor pris på det engagement, der ligger bag, når mere end 50.000 mennesker skriver under på et forslag, som vi skal behandle her i Folketinget. Vi forstår sådan set godt, at det her borgerforslag har fået så stor opbakning, for det kan jo virke virkelig mærkeligt, at det skal blive dyrere at gå til undervisning i motion og bevægelse, som netop kan bidrage til både sundhed og trivsel. Men ændringerne i momsreglerne følger af EU-retten, hvilket betyder, at Danmark ikke længere kan opretholde den hidtidige momsfritagelse for en række undervisningsaktiviteter for voksne.

Vi skal selvfølgelig overholde EU-reglerne, men det er også vigtigt for os i SF, at det ikke bliver unødigt dyrt at dyrke motion og deltage i de fællesskaber, der følger med. Derfor er jeg glad for, at undervisningen for personer under 30 år blev momsfritaget sidste år, og at vi med L 36 er ved at indføre et fradrag for motions- og

musikundervisning for personer på 30 år og derover. Jeg forstår godt ønsket om at bevare den tidligere momsfritagelse, men når den ikke kan opretholdes inden for EU-reglerne, må vi finde andre måder at afbøde konsekvenserne på. Det er det, vi forsøger med fradraget.

Så selv om vi i SF og, tror jeg, sådan set i samtlige af Folketingets partier deler intentionen om at holde priserne nede, kan vi desværre ikke støtte borgerforslaget, fordi den foreslåede momsfritagelse ikke er forenelig med EU-retten, og derfor kommer SF ikke til at stemme for.

Kl. 17:21

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er en enkelt kort bemærkning, og den er til hr. Hans Kristian Skibby, Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 17:21

Hans Kristian Skibby (DD):
Tak. Jamen jeg tænkte lidt på den momssats, der er. Den er jo 25 pct., og det er jo sådan, så vidt jeg kan se, at i de lande, der har implementeret den her momsberegningsmekanisme, altså de forskellige EU-lande, er der ikke nogen, der har 25 pct., som vi har i Danmark. Er det SF's politik, at den skal være 25 pct.? Eller hvad med at komme ned på minimum?

Kl. 17:21

Formanden (Henrik Frandsen):
Ordføreren.

Kl. 17:21

Sofie Lippert (SF):
I øjeblikket har vi jo en enhedsmoms i Danmark. Det er noget, vi politisk i regeringen har foreslået at vi ikke skal blive ved med at have. Indtil videre er det ikke noget, vi har en klar vej for at lykkes med, men jeg er overhovedet ikke afvisende over for, at hvis vi finder en måde, hvor det at have differentierede momssatser er administrativt nemt og ikke bliver meget dyrt og meget tungt, så kunne det her godt være et sted, hvor vi skal have en debat bagefter. Det er ikke afgørende vigtigt for mig, at den er 25 pct. Jeg tror, vi alle sammen er enige om, at den helst skulle være 0 pct., så det er jo en politisk debat værd, når det en dag er muligt.

Kl. 17:22

Formanden (Henrik Frandsen):
Spørgeren.

Kl. 17:22

Hans Kristian Skibby (DD):
Kan SF's ordfører oplyse Danmarksdemokraterne om, hvad man forventer de administrative udgifter er for alle de her virksomheder, som nu er omfattet af det her? Altså, nogle skal jo stå og sortere i deres medlemmer. Nogle er over 30 år, og nogle er under 30 år. Altså, hvis du har en lille danseskole i Horsens – jeg kender nogen, der har sådan en – skal du nu rende rundt og bede om cpr-numre og registrere, om en har fødselsdag før eller efter den 1. marts osv. Har man et overblik over, hvor mange penge det her koster rent administrativt for danske virksomheder?

Kl. 17:23

Formanden (Henrik Frandsen):
Ordføreren.

Kl. 17:23

Sofie Lippert (SF):
Det er ikke noget, jeg som ordfører for SF har et overblik over, men jeg er sikker på, at det er noget, man kan stille spørgsmål om i udvalgsbehandlingen og få nogle fine tal på. Men jeg er heller ikke i tvivl om, at det er voldsomt. Altså, jeg går selv til noget holdtræning, og der er ikke nogen tvivl om, at den træner, der er der, er rimelig træt af det her. Hun er jo en af dem, som har slugt noget af prisstigningen selv og ikke hævet sine priser helt med 25 pct., og der er ikke nogen tvivl om, at det er en virkelig, virkelig frustrerende situation at være i. Det er også derfor, jeg jo har sagt gentagne gange: Jeg tror ikke, der er nogen inde i den her sal eller i det her Folketing, der synes, det er en god idé.

Kl. 17:23

Formanden (Henrik Frandsen):
Hr. Ulrik Knudsen, Danmarksdemokraterne. Værsgo.

Kl. 17:23

Ulrik Knudsen (DD):
Tak for det, formand. Nu nævner SF's ordfører, at man kan tage en debat om eventuelt differentieret moms på fitness, zumba og yoga. Nu er det jo ordførerens parti, der sidder i regeringen. Så hvad er holdningen i regeringen, og hvad er holdningen i SF til at arbejde for en differentieret momsmodel, så zumba, fitness og yoga ikke er omfattet af den samme enhedsmoms, som vi har? Man har jo godt kunnet gøre det på fødevaremoms. Der er det jo en stor sag for regeringen, at man vil sænke fødevaremomsen, og man siger også, at det kan lade sig gøre teknisk. Så hvad er grunden til, at SF ikke kan være lidt mere konkret, ud over at man vil sige, at man vil være med i en debat?

Kl. 17:24

Formanden (Henrik Frandsen):
Ordføreren.

Kl. 17:24

Sofie Lippert (SF):
Vi har jo ikke endnu indført en differentieret moms på fødevarer. Det er noget, vi er i gang med at undersøge hvordan vi gør, og der er ikke nogen tvivl om, at det er regeringens ambition, at det skal lykkes. Jeg tror heller ikke, at der er nogen i regeringen og forhåbentlig heller ikke i resten af Folketinget, der bilder sig ind, at det er en nem øvelse. Derfor er det hverken SF's eller regeringens politik lige nu, at næste skridt også er at differentiere her. Men jeg er også meget ærlig om, at jeg ikke er afvisende over for, at vi måske en dag skal differentiere her. Men nu skal vi først lykkes med at kunne lave en momsdifferentiering, og der mener jeg, at det er en prioritet, at vi starter med fødevarer.

Kl. 17:25

Formanden (Henrik Frandsen):
Spørgeren.

Kl. 17:25

Ulrik Knudsen (DD):
Vi hører i dag, at det er tredje gang, Folketinget skal behandle den her sag. Det er noget, der betyder rigtig meget for mange mennesker. Som hr. Hans Kristian Skibby nævner, er det forbundet med stor administration og store byrder. Regeringen har jo en målsætning om at reducere byrderne for erhvervslivet, og det her gør det stik modsatte.

Altså, er det ikke sådan lidt langsomt i optrækket af SF's ordfører, når man efter tre gange borgerforslag stadig væk kun lægger op til debat? Når man selv lige har fremlagt, at man vil bruge 17 mia. kr. på differentieret moms, så er det vel noget, der kan lade sig gøre? Så er det vel ikke bare en vision?

Kl. 17:25

Formanden (Henrik Frandsen):
Ordføreren.

Kl. 17:25

Sofie Lippert (SF):
Spørgeren bilder sig vel ikke ind, at det ville være mindre administrativt bøvlet, fordi momssatsen var en anden? Det, der er bøvlet, er jo, at der bliver lagt moms på, og at vi har valgt, at der ikke skal lægges moms på for dem under 30 år. Det synes jeg er en god idé. Det kan godt være, at Danmarksdemokraterne ikke er enige i det, men når vi snakker administrationsbøvl, så bliver det jo altså ikke mindre bøvlet af, at momsen er differentieret. Det bliver om muligt mere bøvlet, fordi de samme mennesker skal navigere i flere forskellige momssatser. Og når vi ikke afskaffer momsen eller laver en fritagelse, som der står i borgerforslaget, så er det jo, som jeg har nævnt flere gange, fordi EU-retten ikke tillader det.

Kl. 17:26

Formanden (Henrik Frandsen):
Hr. Lars Boje Mathiesen, Borgernes Parti.

Kl. 17:26

Lars Boje Mathiesen (BP):
Tak. Når jeg tager ordet, er det, fordi ordføreren fra SF sagde, at vi kun har enhedsmoms på 25 pct., men vi har jo nulmoms på nogle ting, f.eks. aviser. Så vi har nogle steder, hvor vi ikke har moms. Det er rigtigt, at vi ikke har en differentieret moms. Vi har enten nulmoms eller 25 pct. moms. Men det er jo også en differentiering, om det er 25 pct. eller 0 pct.

Kl. 17:26

Formanden (Henrik Frandsen):
Ordføreren.

Kl. 17:26

Sofie Lippert (SF):
Det er korrekt, og det, EU-retten siger, er jo netop, at vi ikke må have nulmoms på motionsundervisning længere. Derfor er vi endt på 25 pct., fordi det er de eneste to momssatser, vi arbejder med i dag. Så kan vi diskutere differentieret moms hen ad vejen, men i dag findes der de to momssatser. EU-retten siger: I må ikke lave nulmoms. Ergo laver vi 25-procentsmoms.

Kl. 17:27

Formanden (Henrik Frandsen):
Spørgeren.

Kl. 17:27

Lars Boje Mathiesen (BP):
Ja, og der kunne man jo også vælge netop at sige, at det skal være 5 pct. moms, og så kunne man jo så netop sige til EU: I Danmark vil vi gerne implementere den her minimumssats på 5 pct. moms, vi går i gang med at implementere den, og når der er et system, der kan implementere en 5-procentsmoms, så retter vi os selvfølgelig efter den her EU-retsdom, som er blevet afsagt.

Kl. 17:27

Formanden (Henrik Frandsen):
Ordføreren.

Kl. 17:27

Sofie Lippert (SF):
Det kan vores system ikke på nuværende tidspunkt, og derfor er det ikke det, vi har gjort.

Kl. 17:27

Formanden (Henrik Frandsen):
Der er ikke flere, der har ønsket korte bemærkninger. Vi siger tak til fru Sofie Lippert og giver ordet videre til den næste ordfører i rækken, fru Marie Brixtofte fra Venstre. Værsgo.

Kl. 17:27

(Ordfører)
Marie Brixtofte (V):
Tak, hr. formand, tak for ordet. Siden den 1. januar har der desværre været moms på yogaholdet, spinningtimen og sangtimen, hvis man er fyldt 30 og går til det hos en privat udbyder. Det borgerforslag, vi behandler i dag, foreslår at bevare momsfritagelsen, men i praksis handler det nu om at få den tilbage. Først en kæmpe tak til dem, der har taget initiativet og til alle, der har skrevet under. Det er jo som nævnt tredje gang, forslaget bliver fremsat. De første to gange blev det aldrig færdigbehandlet; først var det på grund af under valget, og siden var det, fordi samlingen sluttede. Så der er nogen, der har været rigtig tålmodige, og tak for det.

Jeg vil gerne starte med at sige, at jeg har stor forståelse og sympati for intentionen bag forslaget. Det er svært at være imod, at det skal være nemt og billigt at være sund. Ingen politikere i Danmark, ingen politikere i EU har faktisk ønsket, at der blev kigget på det her, men desværre var der nogle embedsmænd, der gjorde det, og så bliver vi nødt til at følge EU-loven. Jeg er selv uddannet psykolog og har mødt mange mennesker, hvor det faste motionshold om tirsdagen var det, der holdt ugen sammen. Det handler om motion og sundhed, ja, men det handler jo lige så meget om at have et sted at gå hen, hvor nogle lægger mærke til, om man kommer. Så jeg forstår godt, at det her har ramt en nerve. I Venstre bryder vi os ikke om at gøre det dyrere for folk at passe på sig selv. Vi bryder os heller ikke om, at yogalæreren med egen virksomhed skal bruge aftenerne på momsregnskab i stedet for på sine hold. I Venstre kæmper vi for alle selvstændige og erhvervsdrivende, og det her rammer dumt.

Det er altså virkelig ikke en moms, vi har ønsket os. Den kom jo heller ikke, fordi nogen her i salen bad om den. Den kom, fordi EU-Domstolen i tre sager har taget stilling til undervisning på en køreskole, en surf- og sejlerskole og en svømmeskole, og alle tre gange var svaret, at undervisning ikke var omfattet af momsfritagelsen, og derfor måtte Skattestyrelsen stramme den danske praksis. Læg mærke til svømmeskolen. Domstolen anerkendte, at svømmeundervisning har stor betydning og tjener et formål af almen interesse, men det var alligevel ikke omfattet af momsfritagelsen. Det siger altså noget om, hvor lidt plads der er at gøre godt med. Momsreglerne er jo fælles i EU, og dem kan vi ikke stemme os ud af herinde. Den bedste måde, hvorpå Venstre kunne løse det her, og som vi kunne gøre inden for reglerne, har vi gjort. Mens Venstre sad i regering, lavede vi nemlig en række nødvendige afgrænsninger af EU-kravet om moms på holdundervisning. For det første er det nu afgrænset sådan, at undervisning af børn og unge under 30 år fortsat er momsfrit. De kan altså stadig gå til holddans i fitness, uden det pålægges moms. Dernæst er det afgrænset sådan, at foreningsaktiviteter også er fuldt undtagede for momsforlængelsen. Og med finansloven for 2026 aftalte vi et fradrag for motions- og musikundervisning til dem, der er over 30 år. Det nåede ikke at blive vedtaget før valget, men det er fremsat og førstebehandlet, og det er godt. Det løser ikke alle udfordringerne med EU-dommen, for nogle vil opleve, at prisstigningen som følge af momsen overstiger den skattemæssige værdi af fradraget, og de hårdtarbejdende og selvstændige erhvervsdrivende rammes af de højere priser og bureaukratiet ved at skulle momsregistrere. Det er ikke hensigtsmæssigt.

Venstre er et ansvarligt og regeringsdueligt parti, og det indebærer altså, at vi følger EU-dommene, også selv om vi er ærgerlige over konsekvenserne. Venstre forventer naturligvis, at regeringen vil

kæmpe videre for det her gennem EU. Venstre har arbejdet intensivt med sagen, da vi sad i regering, og på baggrund af den afgrænsning, der er foretaget for momspålæggelsen af holdundervisning samt motionsfradraget, der skal afbøde de økonomiske konsekvenser af forslaget, stemmer Venstre imod dette borgerforslag, da det desværre strider imod vores EU-forpligtelser. Tak for ordet.

Kl. 17:32

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Tak til ordføreren for talen. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak. Den næste ordfører i rækken er hr. Mikkel Dencker fra Dansk Folkeparti. Værsgo.

Kl. 17:32

(Ordfører)
Mikkel Dencker (DF):
Tak, formand. I Dansk Folkeparti synes vi grundlæggende, at det er helt urimeligt, at danskerne nu skal betale moms af en række aktiviteter, som bidrager til sundhed, bevægelse og trivsel, og som tidligere har været momsfri. Det gælder eksempelvis yoga, dans og anden holdundervisning inden for motion og bevægelse. Det er aktiviteter, som rigtig mange danskere har glæde af. De bidrager til, at mennesker holder sig fysisk aktive, styrker deres sundhed og får mulighed for at være en del af sociale fællesskaber. Derfor er det også svært at forstå, at EU's momsregler skal føre til, at det bliver dyrere for danskerne at dyrke motion og deltage i disse aktiviteter. Vi mener ikke, at EU skal bestemme, at Danmark skal indføre moms på den slags undervisning. Vi mener bestemt ikke, at det er rimeligt, at danske borgere skal betale mere for at passe på deres egen sundhed.

Regeringen har ganske vist forsøgt at finde en løsning på problemet, og det sker bl.a. med lovforslaget L 36, som Dansk Folkeparti da også bakker op om. Her indføres der et motions- og musikundervisningsfradrag for personer over 30 år. Det er selvfølgelig positivt, at regeringen forsøger at kompensere danskerne for de ekstraudgifter, som momsindførelsen medfører, men lad os være ærlige, et skattefradrag er altså ikke det samme som en momsfritagelse.

Med L 36 får danskerne mulighed for at trække nogle af deres udgifter fra i skat, men de skal til gengæld betale moms, og ordningen med skattefradrag er alt andet lige meget mere besværlig for den enkelte dansker end med en model, hvor der bare af momsfritagelse. Og ikke mindst er det besværligt for de virksomheder, som nu skal til at holde styr på, om deres kunder nu er over eller under 30 år eller om, hvornår de fylder 30 år, så det er en meget besværlig praksis, der er indført nu.

I Dansk Folkeparti vil meget gerne bevare momsfritagelsen i stedet for et system, hvor danskerne først skal betale moms og derefter have pengene tilbage igennem skattesystemet, og derfor synes vi også, at dette borgerforslag fortjener opbakning. Derfor støtter Dansk Folkeparti forslaget, og vi vil gerne takke både initiativtagerne til borgerforslaget her og de mange, der har støttet det med deres underskrift, så vi kan stå her i Folketinget og behandle det i dag.

Kl. 17:34

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Tak til ordføreren for talen. Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak. Den næste ordfører i rækken er hr. Mads Strange fra Liberal Alliance. Værsgo.

Kl. 17:34

(Ordfører)
Mads Strange (LA):
Tak for ordet, formand. Nærværende borgerforslag handler om at bevare momsfritagelse for undervisning i bevægelse, sundhed og trivsel. Men ved nærmere eftertanke handler det faktisk også om noget større og mere principielt, nemlig hvem der skal bestemme over danskernes hverdag. For EU har dikteret, at undervisning inden for eksempelvis yoga, mindfulness, dans, musik og tilsvarende aktiviteter ikke længere skal være momsfritaget, som det ellers er blevet besluttet af Folketinget. Det synes jeg er et principielt problem, der illustrerer en generel udfordring ved EU, nemlig at de beslutninger, der burde blive truffet af folkevalgte politikere tæt på borgerne, ender som tekniske afgørelser i et system, der er meget langt fra de mennesker, der skal leve med konsekvenserne.

Lad mig understrege, at EU jo spiller en vigtig rolle for et land som Danmark. Vi skal bruge EU til at løse de store grænseoverskridende problemstillinger, som et lille land som Danmark ikke selv kan løse alene. Men netop derfor er det også langt ude, at der lige nu sidder nogle bedrevidende bureaukrater i Bruxelles, som får lov til at diktere lovgivning som den, vi diskuterer i dag. For det er ikke EU's opgave at tromle hen over det danske demokrati og gennemføre lovgivning, som der ikke er opbakning til i den danske befolkning. Det er ikke EU's opgave at detailregulere, om en almindelig dansker i Hadsund skal betale mere for sin hiphoptime, eller om et yogahold i Helsingør skal momsbelægges, og det er ikke EU's opgave at løbe fra sit ansvar, når det kommer til Europas store problemer, for i stedet at fortabe sig i tekniske beskatningsspørgsmål i det enkelte medlemsland. Det her er et dansk politisk spørgsmål, og det bør afgøres inden for rammerne af det danske demokrati.

Der er mange undervisere i Danmark, der driver små selvstændige virksomheder, som skaber værdi for danskerne, men ved den forestående momspligt vil de her selvstændige skulle spilde unødige ressourcer på et EU-dikteret bureaukrati, der fjerner fokus fra deres kerneopgave, nemlig at forestå undervisning og holdtimer for danskerne, der kan skabe gode oplevelser for folk, styrke danskernes fællesskabsfølelse og skabe socialt samvær samt bidrage til folkesundheden gennem motion. Derfor vil jeg også gerne benytte anledningen til at rose borgerforslagets forslagsstillere, Jonas Nicolai Wilki Madsen, Mathias Emil Wilki Madsen, Rene H. Sehested Nielsen samt Jan Frederik Wilki Madsen, for at løfte den her dagsorden gennem nærværende borgerforslag.

Når titusindvis af danskere har skrevet under på borgerforslaget og beder os politikere om at sige fra over for EU's bedrevidende formynderi, så det ikke bliver dyrere at leve et aktivt liv eller mere bureaukratisk at drive selvstændig virksomhed, synes jeg, at vi politikere bør lytte. For de bedste politiske beslutninger er som udgangspunkt dem, der træffes så tæt på borgerne som muligt, og de bedste politiske beslutninger træffes også af dem, som borgerne rent faktisk har stemt på, og som kan holdes ansvarlige ved næstkommende valg. Regeringen bør indføre en løsning inden for de gældende regler, og hvis reglerne står i vejen, bør Danmark arbejde for at udfordre EU's formynderi, så unionens nærhedsprincip fortsat står ved magt. EU's nærhedsprincip bør nemlig være mere end en formulering i en traktat; EU's nærhedsprincip bør kunne mærkes i danskernes hverdag. På den baggrund støtter Liberal Alliance borgerforslaget. Tak for ordet.

Kl. 17:37

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Der er ingen korte bemærkninger, så vi siger tak til ordføreren og byder den næste ordfører i rækken velkommen, nemlig hr. Özkan Kocak fra Moderaterne. Værsgo.

Kl. 17:37

(Ordfører)
Özkan Kocak (M):
Tak skal du have. Hos Moderaterne vil vi også gerne bevare momsfritagelsen, men vi kan ikke støtte forslaget, fordi det vil kræve, at vi viderefører en fritagelse, som ikke er i overensstemmelse med EU-reglerne.

Lad mig forklare det kort. I Danmark har vi hidtil haft en bred forståelse af, hvilken undervisning der kan være momsfri, og det har eksempelvis også omfattet yoga og danseundervisning hos private udbydere. Men EU-Domstolen har slået fast, at fritidsundervisning ikke kan fritages efter de samme regler som skole- og universitetsundervisning. Derfor har Danmark været nødt til at ændre praksis. Det betyder ikke, at dans eller yoga er mindre værd. Det betyder, at reglerne skelner mellem to forskellige former for undervisning, og den skelnen kan vi ikke ophæve med en afstemning her i Folketinget, heller ikke selv om vi synes, at formålet er godt.

Men vi kan gøre noget for dem, der får en større regning. Undervisning af børn og unge under 30 år er blevet sikret momsfritagelse, og for voksne fra 30 år foreslår vi med L 36 et fradrag for motion og musikundervisning. Helt almindeligt sagt betyder det et fradrag, at man kan betale mindre i skat på baggrund af sine udgifter. Det betyder ikke, at staten betaler hele regningen, eller at enhver prisstigning bliver dækket. Det skal vi være ærlige om. Jeg ved godt, at et skattefradrag ikke er det første, man drømmer om, når man står i træningstøjet, men det er en konkret mulighed for at lette regningen.

Derfor er vores svar, at vi deler ønsket om, at flere skal have råd til motion og fællesskab, men at vi ikke skal love danskerne en momsfritagelse, som strider mod de fælles regler. Vi kan til gengæld arbejde for at afbøde konsekvenserne. Det gør vi med de tiltag, jeg har nævnt. Derfor kan Moderaterne ikke støtte B 5. Tak for ordet.

Kl. 17:40

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Tak til ordføreren. Der er en enkelt kort bemærkning fra hr. Ulrik Knudsen fra Danmarksdemokraterne.

Kl. 17:40

Ulrik Knudsen (DD):
I Danmarksdemokraterne ønsker vi jo et slankere EU og et EU, der primært fokuserer på, at vi har et indre marked og fri handel. Det bliver vi alle sammen rigere af. Ordføreren siger selv, at han i den optimale verden ikke ville have moms på fitness, yoga og zumba.

Hvad tror ordføreren det gør ved danskernes tillid og opbakning til EU, at vi oplever sådan et, hvad jeg vil kalde et lidt skørt eksempel på EU-regulering, der ikke giver nogen mening?

Kl. 17:40

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Ordføreren.

Kl. 17:40

Özkan Kocak (M):
Tak for spørgsmålet. Ja, hvad tænker de? Vi har nogle fælles spilleregler, og vi har nogle EU-regler, som alle danskerne også ved at vi skal overholde. Så på det område tænker jeg ikke at de tænker andet, end at vi jo må tilpasse os det.

Vi må jo se, om vi kan finde en mulighed for at tage en dialog med EU – og det er der vel også blevet gjort tidligere – om hvordan man kunne gøre det mere attraktivt for os at lempe reglerne.

Kl. 17:41

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Spørgeren.

Kl. 17:41

Ulrik Knudsen (DD):
Ordføreren siger, at han tror, at danskerne, som de er flest, forstår jeg, bare synes, at vi skal tilpasse os. Men synes ordføreren ikke, at det er mærkeligt, at det her borgerforslag så skal behandles for tredje gang? Det tyder jo på, at der er en stor irritation og forundring i befolkningen over, at sådan en EU-regulering her går ind og påvirker det, hvad jeg kan forstå at hele Folketinget er enigt i ikke er optimal politik. Mener ordføreren virkelig, at det er udtryk for, at danskerne forstår, at vi skal rette ind efter EU?

Kl. 17:42

Den fg. formand (Birgitte Vind):
Ordføreren.

Kl. 17:42

Özkan Kocak (M):
Jeg synes helt klart, at det her er en meget træls situation. Det er tredje gang, at forslaget er fremsat, og jeg ved ikke, hvad de har fået af svar ved de sidste to. Jeg vil da tro, at det stadig er EU-lovgivningen, som har været med til, at man har afvist det de sidste to gange. Så jeg kan ikke se andet, end at det er EU-lovgivningen, der forhindrer, at vi kan godkende det her.

Kl. 17:42

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:42

Hans Kristian Skibby (DD):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:43

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:43

Özkan Kocak (M):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:43

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:43

Hans Kristian Skibby (DD):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:44

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:44

Özkan Kocak (M):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:44

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:44

Lars Boje Mathiesen (BP):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:45

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:45

Özkan Kocak (M):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:45

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:45

Lars Boje Mathiesen (BP):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:46

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:46

Özkan Kocak (M):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:47

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:47

Nadja Natalie Isaksen (UFG):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:48

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:48

Özkan Kocak (M):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:48

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:48

(Ordfører)
Sofie Therese Svendsen (KF):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:49

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:49

(Ordfører)
Sofie Therese Svendsen (KF):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:50

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:50

(Ordfører)
Lisbeth Torfing (EL):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:53

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:53

(Ordfører)
Hans Kristian Skibby (DD):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:58

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 17:59

(Ordfører)
Magnus Georg Jensen (RV):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 18:00

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 18:00

(Ordfører)
Lars Boje Mathiesen (BP):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 18:04

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 18:04

Marie Brixtofte (V):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 18:04

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 18:04

Lars Boje Mathiesen (BP):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 18:04

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 18:04

Marie Brixtofte (V):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 18:04

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 18:04

Lars Boje Mathiesen (BP):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 18:05

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Kl. 18:05

Meddelelser fra formanden

Den fg. formand (Birgitte Vind):
(Talen er under udarbejdelse)

Mødet er hævet. (Kl. 18:05).

Foreløbig